

ΠΡΕΣΒΕΙΡΑ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

Η περιοχή οδεύει προς οικονομική ενσωμάτωση στο Φ.Α.

Για τις διαχρονικές και ιστορικές σχέσεις Κύπρου-Αιγύπτου που είναι βαθύτερες από τις τελευταίες εξελίξεις που αφορούν το Φ.Α. αλλά και τις συ- νέργειες και τους δεσμούς που ανα- πτύσσονται μέσα από αυτό, μιλάει στην «Κ» η πρέσβειρα της Αιγύπτου στην Κύπρο Mai Taha Khalil. Τονίζει πόσο μείζον είναι το θέμα της ασφάλειας στην περιοχή και τον ρόλο που έχουν να παίξουν αμφότερες οι χώ- ρες, ενώ μιλάει και για την πιθανή συμμετοχή της Γαλλίας σε μια αμυν- τική συνεργασία, αλλά για τις εξελί- ξεις στη Συρία. **Σελ. 5**

ΤΑΣΣΟΣ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

Να εμβολιάζεται όλος ο πληθυσμός

Όσοι περισσότεροι εμ- βολιάζονται τόσο μικρό- τερες είναι οι πιθανότη- τες εξάπλωσης του ιού στον πληθυσμό, λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Τάσ- σος Κυριακίδης, ερευνητής Επιδη- μιολογίας και Υγείας του Πανεπιστη- μίου Yale των ΗΠΑ. Τονίζει παράλλη- λα πως «πρέπει να αρχίσει σοβαρή και επί επιστημονικής βάσης συζήτη- ση με στόχο τη δημιουργία πλάνου και εκστρατείας για έγκαιρους εμβο- λιασμούς ενάντια στον ιό της εποχια- κής γρίπης». **Σελ. 10**

ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ

Ναι στην εποπτική Αρχή Ασφαλίσεων

Με θετικό φακό βλέπει τις αλλαγές που έρχον- ται σε επίπεδο εποπτεί- ας των ασφαλίσεων και των επαγγελματιών συντάξων ο Σύндеσμος Ασφαλιστι- κών Εταιριών. Ο γενικός διευθυντής του συνδέσμου Ανδρέας Αθανασιά- δης αναφέρει ότι υπάρχουν αδυνα- μίες στον τομέα των ασφαλίσεων. Επισημαίνει, ωστόσο, την ανοδική πο- ρεία του τομέα και την αύξηση 7,2% στα συνολικά ακαθάριστα ασφαλί- στρα. **Οικονομική, σελ. 4**

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

- ✓ **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ** Σελ. 2
Το ρέκβιεμ
- ✓ **ΑΝΔΡ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ** Σελ. 8
Η σημαντικότητα της Κύπρου για την Κίνα
- ✓ **ΠΕΤΡΟΣ ΖΑΡΟΥΝΑΣ** Σελ. 9
Κύρια ζητούμενα των ευρωεκλο- γών ο Νιαζί και το ΕΛΑΜ
- ✓ **ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ** Σελ. 16
Επικίνδυνος συνδυασμός

Εξετάζονται ποινικές ευθύνες για Ελεγκτή

Η κυβέρνηση βλέπει ζήτημα δημοσιοποίησης διαβαθμισμένων πληροφοριών της Ε.Φ. βάσει της νομοθεσίας

Σε τροχιά επιδείνωσης βρίσκονται οι σχέσεις κυβέρνησης και γενικού ελεγκτή με αφορμή τη δημοσιοποίηση της ετήσιας έκθεσης για το σύστημα Εφεδρείας της Εθνικής Φρουράς. Κυβερνητικές πηγές αφήνουν ανοικτό το ενδεχόμενο να αναζητηθεί εν- δεχόμενη ύπαρξη ποινικών ευθυνών από

πλευράς Οδυσσέα Μιχαηλίδη λόγω δημο- σιοποίησης διαβαθμισμένων πληροφοριών. Όπως υποστηρίζεται, με βάση τη σχετική νομοθεσία ο γενικός ελεγκτής δεν είχε δι- καίωμα να δημοσιοποιήσει τα ευρήματα της έκθεσής του χωρίς τη συγκατάθεση του αρμόδιου υπουργού, όπως σαφώς ορίζει

ο νόμος περί διαβαθμισμένων εγγράφων. Συγκατάθεση που ουδέποτε έλαβε από τον υπουργό άμυνας Σάββα Αγγελίδη. Επίσης, οι ίδιες πηγές απέρριψαν τα όσα αναφέ- ρονται στην έκθεση του ελεγκτή περί δειγ- ματοληπτικών ελέγχων υποστηρίζοντας πως οι λειτουργοί της Ελεγκτικής πήγαν

στοχευμένα σε ΥΠΑΜ και Ε.Φ., ζητώντας στοιχεία για συγκεκριμένα πρόσωπα και περιπτώσεις. Ο γενικός ελεγκτής Οδυσσέας Μιχαηλίδης από την πλευρά του κάνει λόγο για φήμιση που δεν θα γίνει αποδεκτή και για θεσμοθετημένο δικαίωμα να δημοσιο- ποιεί τις εκθέσεις του. **Σελ. 6**

Οι ΗΠΑ βιώνουν ένα κινέζικο σοκ

Το 2016, η Κίνα παρήγαγε για πρώτη φορά περισσότερες επιστημονικές δημοσιεύσεις από ό, τι οι ΗΠΑ. Οι δύο χώρες ήδη ισοβαθμούν σε ευ- ρεσκεινίες. Η πιο οδυνηρή, για τους Αμερικανούς, έκπληξη ήρθε στις τηλεπικοινωνίες, καθώς στα νέας γενιάς δίκτυα 5G, που προβλέπεται να ολοκληρωθούν το 2020, η Κίνα βρίσκεται στην παγκόσμια πρωτοπορία, κατέχοντας το 40% των ευρεσιτεχνιών. Το κινεζικό μεγαθήριο Huawei (φωτό από εργοστάσιο) έχει ως πελάτες 170 χώρες του κόσμου. «Οι Αμερικανοί ανησυχούν ότι χάνουν τη μάχη με την Κίνα» στο πεδίο αυτό, σημειώνει ο αρθρογράφος της Washington Post Τζον Πόμφρετ, κάνοντας παραλληλισμούς με το «Σπυτνίκ σοκ» που προκλήθηκε στις ΗΠΑ ύστερα από την εκτόξευση του πρώτου σοβιετικού δορυφόρου, το 1957. **Σελ. 22**

Νάρκες για την επόμενη κυβέρνηση

Βαριά η κληρονομιά Τσίπρα

Τα δεδομένα για τον χρόνο προσφυγής στις κάλπες, με το σενάριο του Μαΐου να είναι το επικρατέστερο, σταθμίζει ο πρω- θυπουργός Αλ. Τσίπρας, αλλά μία σειρά αποφάσεων δημιουργεί ήδη ένα «ναρκο- θετημένο» πεδίο για την κυβέρνηση που θα προκύψει την επόμενη ημέρα. **Σελ. 17**

Γιατί δεν έκλεισε την πόρτα ο Άντρος

Η διαδοχολογία στο ΑΚΕΛ

Στις 11/02/18, ο Άντρος Κυπριανού, σε συνέντευξή του στην «Κ», αποκάλυπτε πως θα αποχωρήσει, σεβόμενος το κατα- στατικό του κόμματος. Όμως η συζήτηση άλλων σχεδίων λύσης από τον Ν. Ανα- στασιάδη, κινητοποίησε φωνές που θέλουν τον γ.γ. του ΑΚΕΛ να παραμένει. **Σελ. 9**

Αιχμάλωτες οι τηλεπικοινωνίες μας

Η Huawei Κύπρου και πώς μας επηρεάζει ο πόλεμος ΗΠΑ-Κίνας

Εντονότατη η παρουσία του κινέζικου τε- χνολογικού κολοσσού στην Κύπρο, μέσω συνεργασίας με τοπικούς παρόχους τη- λεπικοινωνίας στους τομείς των δικτύων και με πηγές να λένε πως παρακολουθούν την κατάσταση και τα σημαίνοντα την ώρα που ΗΠΑ-Κίνα προσπαθούν να βρουν μέσω εκκευρίας στον εμπορικό πόλεμο,

λύσεις. Θέση παίρνει στην «Κ» τόσο η Κο- μισιόν για την πιθανότητα εμπάργκο, όσο και η Huawei για τις κατηγορίες περί πα- ραβίασης πληροφοριών. Οι χώρες της Δύ- σης, η μία μετά την άλλη δημοπρατούν, ραδιοφάσματα για τα νέα δίκτυα 5G και να αποφασίζουν σε ποιες εταιρίες θα δώ- σουν συμβόλαιο πολλών δισ. **Σελ. 8**

Εξοδος στις αγορές με νέο ομόλογο

Θα ανακοινωθεί στις 18 του μήνα και την επομένη ανοίγει βιβλίο

Νέα έξοδο στις αγορές επιχειρεί η Κύπρος με την έκδοση δεκαετούς ή 15ετούς ομο- λόγου. Πιθανότερη ημερομηνία ανακοί- νωσης είναι η Δευτέρα 18 Φεβρουαρίου. Την επομένη αναμένεται να ανοίξει το βιβλίο προσφορών. Από αύριο αποστολή του υπουργείου Οικονομικών θα αρχίσει επαφές με επενδυτές στο Λονδίνο, τη

Φρανκφούρτη, το Μιλάνο και το Παρίσι. Με την επιστροφή του επιτελείου στην Κύπρο την ερχόμενη Πέμπτη θα γίνουν συζητήσεις και θα ληφθούν οι τελικές αποφάσεις. Εάν το «επενδυτικό σινιάλο» δεν δείξει σημάδι έκδοσης 15ετούς ομο- λόγου, τότε η Κύπρος θα προχωρήσει σε 10ετές. **Οικονομική, σελ. 3**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Το μπαχάρι

Έχουμε ως Πολιτεία εντοπίζει πως τούτο το κράτος που διδάγει το 69ο έτος της ζωής του νοσεί καθώς οι θεσμοί έχουν απολέσει πολύ από το βασικό τους καύ- σιμο, που είναι το κύρος. Πριν από με- ρικές ημέρες είδαμε τον γενικό ελεγκτή να δημοσιοποιεί έκθεση σχετικά με την Εθνική Φρουρά, αν και η συνεννόηση που υπήρξε όταν ελάμβανε τις πληρο- φορίες από το Υπουργείο Άμυνας ήταν να μη δημοσιοποιήσει την έκθεσή του λόγω ευαισθητών πληροφοριών για την ασφάλεια της χώρας. Αντί αυτού ο γε- νικός ελεγκτής δημοσιοποίησε τη συγ- κριμένη έκθεση, προσθέτοντας και μπόλικο μπαχάρι λαϊκισμού, για επώ- νυμους φυγόστρατους. Στη λίστα που έριξε προς βορά στην αρένα του λαϊκι- σμού σημείωσε πρώην υπουργούς και βουλευτές και αξιωματούχους κομμάτων, ενός εκπροσώπου Τύπου περιλαμβανο- μένου. Λαϊκισμός της κακίας ώρας κι άλλο ένα τραύμα στο κύρος των θεσμών.

«Φτηνή» η ζωή των ντελιβεράδων

Τα τελευταία χρόνια υπάρχει μεγάλη προσφορά διανομίων. Δεν είναι μόνο οι νέοι που θέλουν ένα ξεκίνημα ή ένα συμπλή- ρωμα στον μισθό τους. Στο επάγγελμα μπαίνουν και 50άρηδες που έμειναν άνεργοι και προσπαθούν να επιβιώσουν και να αποκτήσουν τα απαραίτητα ένσημα για να μπορέσουν να πά- ρουν σύνταξη, δίνοντας μάχη με τον χρόνο για 3 ευρώ την ώρα. Στην Ελλάδα, τουλάχιστον 12 «ντελιβεράδες» έχουν χάσει τη ζωή τους εν ώρα εργασίας τους τελευταίους 22 μήνες. **Σελ. 23**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Τα fake news μπορούν να εντοπιστούν

Ο δρ Βασίλειος Μεζάρης, συντονιστής του InVID, ενός συστήματος ελέγχου των βίντεο, μιλάει στην «Κ» και μεταξύ άλλων σημειώνει: «η εκπαίδευση πο- λιτών και δημοσιογράφων δεν μπορεί να έχει ουσιαστικό αποτέλεσμα εάν δεν τους παρέχουμε και τα κατάλληλα τεχνολογικά μέσα». **Ζωή, Σελ. 1**

ΘΕΑΤΡΟ

Ο Φρόνιτ στο Πολιτιστικό Ίδρυμα της Τρ. Κύπρου

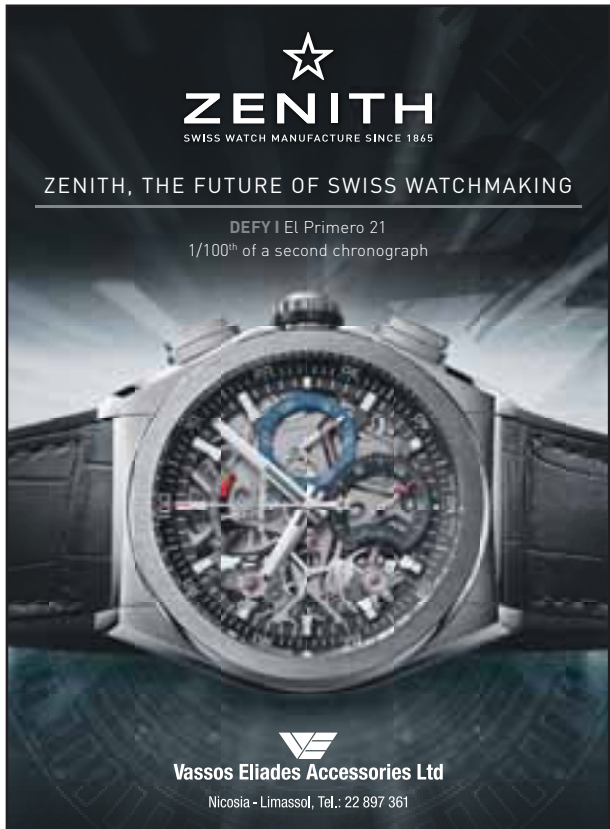
Ο Ανδρέας Αραούζος σκηνοθετεί και παίζει στην παράσταση «Ο επισκέπτης» στο Πολιτιστικό Ίδρυμα της Τράπεζας Κύπρου μιλάει στην «Κ» για το έργο του Έρικ Εμάνουελ Σμιτ που βάζει τον πατέρα της ψυχανάλυσης Σ. Φρόνιτ (Βαρνάβας Κυριαζής) ενώπιος ενώπιω με έναν άγνωστο. **Ζωή, σελ. 3**

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Ο εκδότης Κώστας Γκοβόστης στην «Κ»

Στο πλαίσιο της λογοτεχνικής δράσης «Διαβάσεις» ο εκδότης Κώστας Γκοβό- στης μιλάει στην «Κ» για τη λογοτεχνία σήμερα και για το βιβλίο. Στην εκδή- λωση θα παρουσιαστούν τα βιβλία των Μάχης Τζαβέλλα και Τζούλιας Γκανά- σου που κυκλοφόρησαν από τις Εκδόσεις Γκοβόστη. **Ζωή, σελ. 4**

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Το ρέκβιεμ

Όταν το 1994 έγγραφα τους στίχους του τραγουδιού-ύμνου για τους 1619 αγνοούμενους της Κύπρου, «Του Βαγορή», με τίποτα δεν φανταζόμουν να ότι σε λιγότερο από ένα χρόνο και εντελώς τυχαία θα ανακάλυπτα ότι οι αγνοούμενοι δεν ήταν 1619 και δεν ήταν μόνο Ελληνοκύπριοι. Ήταν στο κοιμητήριο της Λακατάμειας που είδα μια σειρά από μνήματα στις ταφόπλακες των οποίων υπήρχαν επιγραφές του τύπου, «άγνωστος πολίτης πεσών 20 Ιουλίου 1974» αλλά και «άγνωστος πολίτης πεσών 17 Αυγούστου 1974» και άλλες ημερομνίες που παρέπεμπαν σε πεσόντες της εισβολής. Σκέφτηκα ότι δεν ήταν δυνατό 21 χρόνια μετά να ήταν αγνοούμενοι θαμμένοι στις ελεύθερες περιοχές και αυτό να περνούσε απαρατήρητο. Κάποιο λάθος θα υπήρχε ή κάποια σκοπιμότητα; Άρχισα να ψάχνω και να γράφω. Στην αρχή ζήτησα από τον τότε πρόεδρο της Επιτροπής Συγγενών, τον Παπά Χριστόφορο να μου πει για τους τάφους στη Λακατάμεια. Μου απάντησε ότι δεν είχε ιδέα. Κοιτάζοντας τους τόμους των εφημερίδων του 1975, εντόπισα φωτογραφία του, μαζί με τον Μακάριο, στο πρώτο τρισάγιο στο κοιμητήριο Λακατάμειας. Μετά έψαξα για το κατάλογο τον αγνοουμένων. Στην Επιτροπή Συγγενών μου απάντησαν ότι ήταν άκρως απόρρητος. Το ίδιο μου είπε και το τότε μέλος της ΔΕΑ Ηλίας Γεωργιάδης. Ήταν φανερό ότι όλοι κάτι έκρυβαν. Μετά ανακάλυψα ότι στη Λακατάμεια έγιναν εκταφές την περίοδο 1978-80 και συγγενείς Ελλαδιτών πεσόντων πήραν οστά και τα έθαψαν στην Ελλάδα και άλλα τα πήγαν στον Τύμβο και τα ψέκαζαν. Στη συνέχεια ένας καλός συνάδελφος, που πήγε στο Συμβούλιο της Ευρώπης, βρήκε αφημένο σε ένα τραπεζάκι μαζί με προπαγανδιστικό υλικό τον «άκρως απόρρητο» κατάλογο των αγνοουμένων. Η έρευνα με οδήγησε σε πολλά, σχεδόν αδιανόητα περιστατικά μέχρι και σε ένα γείτονα που έχαιρε άκρας υγείας! Τότε κατάλαβα ότι ουδείς των εντεταλμένων κρατικών και μη λειτουργών και επιτρόπων ενδιαφέρθηκε ουσιαστικά να εντοπίσει πληροφορίες. Εκείνο που ενδιέφερε όλους ήταν οι καρέκλες τους, αυτές με διαχωριστικό φωτοστέφανο

που τους προστάτευε όλους και είχε την ένδειξη «άκρως απόρρητο» που ισοδυναμούσε με το ανέγγιχτοι/ανεξέλεγκτοι. Είναι γι' αυτό που σήμερα γίνονται δραματικές εκκλήσεις για πληροφορίες προς εντοπισμό χώρων ταφής. Μόνο που οι μάρτυρες έχουν ως επί το πλείστον πεθάνει και το θέμα κλείνει οριστικά. Μάλιστα στην τελευταία έκθεση του γ.γ. του ΟΗΕ για την ΟΥΝΦΪΚΥΠ, 30/01/2019, η αναφορά στους αγνοούμενους αποτελείται από δύο παραγράφους στις οποίες, οι ευθύνες της Τουρκίας για την παροχή πληροφοριών με τοποθεσίες πιθανών χώρων ταφής αγνοουμένων εξισώνονται με εκείνες της Κύπρου και της Ελλάδας (βλ. σελ 7). Δύο μέρες μετά την έκθεση, πραγματοποιήθηκε με πρωτοβουλία της Κυβέρνησης και των Επιτροπών Συγγενών Κύπρου και Ελλάδας ημερίδα για τους αγνοούμενους στην οποία ακούσαμε χαιρετισμούς και ομιλίες, του Προέδρου, υφ. Εξωτερικών της Ελλάδας, του γενικού εισαγγελέα, των προέδρων των δύο Επιτροπών, του Ιωάννη Κασουλίδη και του Φώτη Φωτίου και άλλων. Ουδείς έκαμε αναφορά στις δύο απαράδεκτες παραγράφους της έκθεσης του ΟΗΕ. Μα είναι δυνατόν, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να μην έχει διαβάσει την έκθεση του γ.γ. για την ΟΥΝΦΙΚΥΠ, για την οποία είχε γίνει τόσος ντόρος; Αν όμως τη διάβασε πώς επέτρεψε να διατυπωθούν όπως είναι, οι δύο παραγράφοι για τους αγνοούμενους. Εκτός κι αν έχει πα συμφωνηθεί το ζήτημα να κλείσει οριστικά και αθόρυβα. Είναι πλέον αντιληπτό και στους τρίτους που ασχολούνται με την Κύπρο ότι χωρίς την επίκληση των ευθυνών της Τουρκίας η βιομηχανία του Κυπριακού και του προβλήματος των αγνοουμένων θα είχε πτωχεύσει προ πολλού, αν οι ευθύνες του κυκλώματος των καριεριστών δεν κρύβονταν επιμελώς κάτω από το τεράστιο χαλί μιας κιβδηλής πατριδοκαπλίας με την ένδειξη: «Δεν ξενών». Τώρα που το καράβι χάσκει τσακισμένο πάνω από το βάραθρο, όπως τον Τίτανικό, ακούγεται θαρρώ το ρέκβιεμ των αγνοουμένων: «Όρα καλή σου Βαγορή που 'ρτες που την αγχόνην/είμαστεν αγνοούμενοι που πάππον ως αγγόνιν»...

paraschos@kathimerini.com.cy

Εδώ το Πλαίσιο Γκουτιέρες, εκεί το πλαίσιο Γκουτιέρες, πού είναι το Πλαίσιο;

Εδώ το Πλαίσιο Γκουτιέρες, εκεί το πλαίσιο Γκουτιέρες, πού είναι το Πλαίσιο Γκουτιέρες; Όπως μαθαίνω από έγκυρη πηγή μου στον Λόφο, κύρια αποστολή της κυρίας Λουτ, του Γκουτιέρες girl, μετά την επιστροφή της στην έδρα των Ηνωμένων Εθνών είναι να βρει τα πρακτικά με το πλαίσιο Γκουτιέρες. Όχι αυτό της 30ής Ιουνίου 2017 αλλά το άλλο, της 4ης Ιουλίου 2017 που η πλευρά μας υιοθέτησε ως το «τελικό» και «αυθεντικό». Ως γνωστόν το Πλαίσιο της 4ης Ιουλίου είναι το αγαπημένο της τουρκικής πλευράς. Το παράδοξο είναι που στα πρακτικά των Ηνωμένων Εθνών δεν φαίνεται να υπάρχει το «δικό» μας πλαίσιο. Από τον Λόφο μαθαίνω πως δεν αποκλείεται για την εξαφάνισή του από τα επίσημα έγγραφα του ΟΗΕ να έχει βάλει το χέρι του ο... αστρολόγος και αχώνευτος για πολλούς, Αϊντε. Το παράδοξο, όπως ανακάλυψαν και οι Εθνοσύμβουλοι την Παρασκευή, συζητώντας με τον Healthy, είναι που παρά τα απανωτά πηγαινέλα της Λουτ και τις κατ' ιδίαν συναντήσεις με τους ηγέτες, δεν έχει ακόμη ανακαλύψει το «τελικό» και αυθεντικό Πλαίσιο Γκουτιέρες. Όπως, μάλιστα, υποστήριξε πολιτικός αρχηγός «αυτή η ιστορία χρονολογείται από τον Δεκέμβριο. Δεν μπόρεσαν ακόμα να το βρουν;» Με... συμπαθητική μελάνη το έγραψε ο γ.γ. ή μήπως το πήρε μαζί του, ως ακριβό ενθύμιο ο Έσπεν;

Από πηγή μου στον Λόφο μαθαίνω πως η εύρεση του πρακτικού «θα είναι μια κάποια λύσις αλλά καμιά σχέση δεν μπορεί να έχει, προς το παρόν με την επιδιωκόμενη λύση»... Κι αυτό γιατί ο Ακιντζι πηγαίνει στο ραντεβού της 26ης Φεβρουαρίου με τον Healthy μονικωμένος για το βέτο, όπως κι αν στο τέλος το βαφτίσει...

Τέτοιο άδειασμα στους... Ανώτατους δεν το περίμεναν ούτε τα αδελφία Κληρίδη! Αναφέρομαι ασφαλώς στα ευρήματα της GRECO και το καυτό διήμερο που οι εκπρόσωποι της πέρασαν στη νήσο των αγίων και των θαυμάτων. Το κλιμάκιο αφού είδε όλους τους σχετιζόμενους με τη δικαιοσύνη αποφάνθηκε ότι ο πολυσυζητημένος Οδηγός Δικαστικής Συμπεριφοράς που εξέδωσε το Ανώτατο Δικαστήριο πριν από λίγες εβδομάδες δεν... κάνει. Εκείνο που η GRECO ξεκάθαρα ζητούσε και ζητάει είναι τη θέσπιση ενός λεπτομερούς και εφαρμόσιμου Κώδικα Δεοντολογίας των δικαστικών και όχι μια «γενική δήλωση αρχών». Κοντολογίς όχι αυτό το σύντομο και εν πολ-

«Θα έχεις και εσύ ένα δικό σου Πλαίσιο, να μην έχεις παράπονο!»

λοί γενικό και αόριστο κείμενο που μας έδωσαν... Κάποιοι τα είπαν και εδώ μόλις είδαν τον λεγόμενο κώδικα δεοντολογίας του Ανωτάτου που κατέληξε να... σμικρυνθεί σε «Οδηγό Δικαστικής Συμπεριφοράς». Το Ανώτατο μάλιστα χαρακτήριζε τον «Οδηγό» ως το εργαλείο με το οποίο θα «διασφαλιστεί κατά τρόπο απόλυτο η αντικειμενική αμεροληψία των δικαστών, ως απαραίτητη προϋπόθεση της δικαστικής λειτουργίας»... Δεν πειράζει όμως, «ουδέν κακόν αμιγές καλού» που λέει και ο Ανώτατος Μύρωνας. Το φυλλάδιο του Οδηγού θα πρέπει τώρα να μεγεθυνθεί και να μετατραπεί σε Κώδικα...

Να σας πω πως δεν δάκρυσα όταν τον είδα και τον άκουσα να το λέει θα είναι ψέμα. Τα μάτια μου υγράθηκαν και με κόπο κρατούσα το δάκρυ που ετοιμαζόταν να τρέξει. Αναφέρομαι στον Κωστάκη και στη δήλωση που έκανε στον Καρεκλά «ούτε φιλίες 450 ετών δεν θα σταθούν εμπόδιο στο έργο μου». Δήλωση φερμένη κατευθείαν από την Παλαιά Διαθήκη. Και να σκεφτεί κάποιος πως ο Μύρωνας μαραζώνει για μια φιλία 45 μόνον ετών!

«Ο Λιλλήκας πήρε το όπλο του και άρχισε τις ριπές κατά του Σιζόπουλου. Του το χρωστούσε από παλιά...» Η δήλωση έγινε από ΕΔΕΚίτη σε πηγαδάκι που σχολίαζε την επίθεση της

Συμμαχίας Πολιτών κατά του Σιζό για το ΓεΣΥ. Ως γνωστόν το κόμμα του Λιλλήκα εξέδωσε ανακοίνωση στην οποία γινόταν λόγος για επαγγελματικά και οικονομικά συμφέροντα του Σιζόπουλου που «προφανώς θίγονται με την εφαρμογή του ΓεΣΥ». Στη συνέχεια υπήρξε η έκρηξη του Σιζόπουλου που κατηγόρησε τον Λιλλήκα ότι δεν παρευρέθηκε σε καμιά συνεδρία της κοινοβουλευτικής επιτροπής Υγείας για το ΓεΣΥ (όπως ο ίδιος) ούτε επισκέφθηκε τα νοσοκομεία (όπως ο ίδιος) για να γνωρίζει το πρόβλημα. Κάποιοι που ξέρουν, υποστηρίζουν ότι όσο πλησιάζουν οι ευρωεκλογές ο πόλεμος θα φουντώνει ακόμη περισσότερο. «Είναι μεγάλη η μάχη που θα δοθεί από τα μικρά κόμματα. Κάποια από αυτά ίσως και να χαθούν από τον πολιτικό χάρτη μετά τις ευρωεκλογές γι' αυτό και θα τα παίξουν όλα για όλα», υποστήριξε.

Πολύ γνωστός πολιτικός σχολίαζε σε εστιατόριο της πρωτεύουσας το δείπνο των «7 του Ευρωπαϊκού Νότου» στο Προεδρικό. Περιέγραφε το μενού με τα κυπριακά εδέσματα, γλυκά και κρσασιά και στάθηκε ιδιαίτερα στο επιδόρπιο το οποίο συνοδεύτηκε με Κουμανδάρια 100 ετών. Εκεί ήταν που πετάχτηκε άλλος πολιτικός από την παρέα και αναφώνησε: «Τώρα εξηγούνται οι συμφωνίες με τον Μακρόν!»

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή: **ΜΙΧΑΛΗΣ Ν. ΚΑΤΣΙΓΕΡΑΣ**80 χρόνια πριν στην «Κ»
3.ΙΙ.1939

ΘΑΝΑΤΟΣ ΠΑΠΑ ΠΙΟΥ: Χθες το απόγευμα η ελαφρά αδιαθεσία του Ποντίφικος επεδεινώθη αφηνιδώς περί την 4ην ώραn οπότε ο Πίος ΙΑ' προσεβλήθη υπό κρίσεως καρδιακού άσθματος ήτις διήρκεσεν ημίσειαν ώραn και προεκάλεσε σοβαράς ανησυχίας απευκαιρίας εφάσεως. [...]

Η είδησις προεκάλεσε συγκίνησιν εν Ρώμην. Παρά τα καθισχυρατικά ανακοινωθέντα είχαν οργανωθεί δεήσεις εις απάσας τας εκκλησίας διά την αποκατάστασιν της υγείας του Ποντίφικος [...]. Η κατάστασίς του κατέστη κρίσιμος απόψε κατόπιν των δύο καρδιακών προσβολών, τας οποίας υπέστη σήμερον. [...] Κατά την τελευταίαν ανακοίνωσιν [...] μεταδοθείσαν υπό όλων των ιταλικών ραδιοφωνικών σταθμών, «η καρδιά του Αγίου Πατρός δεν υπακούει». **ΝΤΕ ΠΙΟΥΡΕ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ:** Η γαλλική και αγγλική Κυβέρνησις προβαίνουν εις όλας τας ενεργείας διά την «ντε γιούρε» αναγνώρισιν του Στρατηγού Φράνκο ήτις θα πραγματοποιηθή άμα ως γνωσθούν σαφέστερον αι προθέσεις των Νεγκρίν [Ισπανός πρωθυπουργός] και Μιάχα [επικεφαλής κυβερνητικών στρατευμάτων]. Οι αγγλικοί διπλωματικοί κύκλοι δηλούν ότι και αυτός ο Μιάχα αποβλέπει εις την εγκατάλειψιν της αντιστασεώς και εήτησε γαλλικήν και αγγλικήν θέωρησιν του διαβατηρίου του. Αφ' ετέρου βεβαούν ότι η αγγλική Κυβέρνησις συνέστησεν εις τους ερυθρούς να εγκαταλείψουν την πεκατέρω αντίστασιν και να επιμείνουν μόνον όπως ο στρατηγός Φράνκο τηρήση την υπόσχεσιν του περί παροχής αμνηστίας και απομακρύνσεως των ξένων στρατευμάτων εξ Ισπανίας. [...]

Με άριστα
το 10

1 Στις τροπολογίες. «Ετοιμο» το ταμείο υδρογονανθράκων; Ναι, μη φάτε. Μου αρέσει που μας «τράβηξε αφτί» ο Μακρόν. 50 τροπολογίες περιμένουν να συζητηθούν. Είμαστε στο μηδέν. Αν αυτό σημαίνει έτοιμοι, είμαστε σε καλό δρόμο.

2 Στο Μους. Με χαρά ανακοινώνω στο σύντροφο Μουσταφά πως θέλει η Ε.Ε. να συνεχιστεί το κεκτημένο και η εναρμόνιση των Τ/κ άσχετο αν έχουμε εξελίξεις στο Κυπριακό. Σύντροφε, πέτα μας την μπάλα στην εξέδρα. Έτσι κι αλλιώς η Ευρώπη σε αγαπάει. Ίσως και πιο πολύ από την Τουρκία, αν σε κόψει.

3 Στην επίσκεψη. Αυτά να τα πεις σύντροφε Μουσταφά του αγαπητικού σου του Ερντογάν, που έρχεται να σε δει Μάρτιο μαθαίνω. Τελικά, η αγάπη σας αν και «παντρεμένοι» είναι όπως η επίσκεψη των Τούρκων: Παράνομη...

4 Στο Τρόδο. Να χαρείτε: Ομάδες, λαμπαδηδρόμοι, πρόσκοποι. Μην πάτε Τρόδος και δεν μας παίρνει άλλο το budget να σας ψάχνουμε. Ακόμη δύο διασώσεις και κοντεύει μηνμόνιο. Και τι θα πούμε στους Γερμανούς; Πως δεν ξέρουμε πού πάνε τα τέσσερα στο Τρόδος;

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ / Γράφει **Ο ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ**

«Εμείς είμαστε Greco και δεν θα μας τρελάνουν εμάς οι crazy grecocypriots»

5 Στην αντοχή. Πάντως να τα λέμε. Πόσες καταθέσεις θεμελίων λίθων έκανε ο Healthy και ένα σφυράκι δεν έσπασε. Που πήγε στο American χρηματιστήριο και το έκανε κομμάτια. Τώρα ή τα κυπριακά εργαλεία είναι κουγκρί ή οι καταθέσεις του Healthy. Διαλέγετε και παίρνετε.

6 Στο φούουλ. Σκόνταψε ο γενικός εισαγγελέας στον μαυρομαλλιά τον Κα-

ρεκλά. Τι σημαίνει ότι η υπόθεση Ρίκκου δεν είναι ίδια με του Νικολάτου; Είχε ή όχι έννομο συμφέρον ο έντιμος γ.ε. στην υπόθεση Ρίκκου; Και ήταν και κατηγορος και μάρτυρας και εξέταζε το μαρτυρικό και εν τέλει άνοιξε την πόρτα της εξόδου.

7 Στη φιλοξενία. Πάντως ο μάστρος Συλλούρης το έχει με τη φιλοξενία. «Αφήστε τα πανό κι ελάτε μέσα να τα

πούμε» είπε στους διαμαρτυρόμενους από Κόρνο μεριά. Μετά πήγαν τα κίτρινα γιλέκα. Μετά οι μαθητές. Μάστρε Συλλούρη, κόψε τους τις βίζιτες. Δεν έχει αιθουσα ή βουλή να τους φιλοξενήσεις σαν τον Ρουβά που δεν έχει σύνορα η καρδιά του να σε κλείσει.

8 Στους ψήφους. Πάντως, έτσι για να ολοκληρωθεί η παράνοια, οι μισοί από τους βουλευτές που ήταν υπέρ της κατάργησης των τετράμηνων εξετάσεων, πέρυσιν ψήφισαν υπέρ. Τώρα ή έχουν χάσει την μπάλα με το τι ψηφίζουν και τι σημαίνει ή έχουν χάσει την μπάλα. Ένα από τα δύο.

9 Στον Ούζο. Εκείνο πάλι που ανακάτεψε τα κατά άλλα ήρεμα νερά της μπάλας δεν το καταβαίνουν. Αντί να ξεσηκωθούν άπαντες που είδαν τον «αφήνω μισοστελειωμένη την πλατεία Ελευθερίας κι αναλαμβάνω το γήπεδο της Λεμεσού» Μιλτή, ξεσηκώθηκαν με το δελτίο υγείας του Ουζόχο. Πάμε καλά;

10 Στην «Κ». Το αξίζουμε, μας το δίνουμε. «Οι προτάσεις σας είναι πολύ Healthy» φέρεται να είπε ο Τσαβούσγλου στον Healthy στις ΗΠΑ τότε. Το ότι αναρρωτήθηκε διπλωμάτης αν διαβάζει την «Κ» ο Τούρκος ΥΠΕΞ, είναι απόδειξη πως όταν ο χαρακτηρισμός είναι πετυχημένος βγαίνει και εκτός χώρας...

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Αρχισυντάκτης: ΜΙΧΑΛΗΣ ΤΣΙΚΑΛΑΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ο οδικός χάρτης συνεργασίας με Γαλλία

Εξοπλιστικά προγράμματα Ε.Φ. και στρατιωτικές διευκολύνσεις σε ναυτική βάση στο Μαρί και λιμάνι Λάρνακας σε παράλληλη τροχιά

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Καθοριστικές σημασίας για τις προοπτικές της αμυντικής συνεργασίας Κύπρου-Γαλλίας αποτελούν οι επαφές σε υπηρεσιακό επίπεδο για διαμόρφωση του τελικού πλαισίου. Παρά την ισχυρή θέληση των δύο πλευρών να ανοίξουν νέους ορίζοντες και στο αμυντικό κομμάτι, σε εκκρεμότητα παραμένουν ζητήματα διαδικαστικής φύσεως, υλοποίησης της συμφωνίας. Με βάση την εικόνα προόδου των συζητήσεων και που είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», τα θέματα που δεν έχουν κλείσει αφορούν κυρίως το πρακτικό κομμάτι εφαρμογής της αμυντικής συνεργασίας, καθώς και τον τρόπο υλοποίησης των έργων υποδομής, προκειμένου στρατιωτικές εγκαταστάσεις ν’ ανταποκρίνονται στις ανάγκες της συνεργασίας με τη Γαλλία. Το κλίμα στις επαφές των εμπειρογνομόνων χαρακτηρίζεται εξαιρετικό με την κυπριακή πλευρά να είναι ιδιαίτερα προσεκτική προκειμένου να μη διαταραχθούν διπλωματικές ισορροπίες με την παρουσία και τον ρόλο άλλων κρατών, στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Με βάση τη γραμμή που έχει χαραχθεί, η ενδυνάμωση των σχέσεων Κύπρου-Γαλλίας στον αμυντικό τομέα, σε καμία περίπτωση δεν υποβαθμίζει τις καλές σχέσεις της Κύπρου με τρίτες χώρες, κάτι που φαίνεται να συμμερίζεται και η γαλλική πλευρά.

Υποδομές

Η κατάληξη των επαφών που πραγματοποιούνται αυτά την περίοδο, εκτός των άλλων, θα ξεπαγώσει και την υλοποίηση του βασικού κορμού των εξοπλιστικών προγραμμάτων της Εθνικής Φρουράς τα οποία έχουν αποφασισθεί και εν μέρει είναι αλληλένδετα με την κυ-

Πιο ξεκάθαρη είναι η εικόνα στο θέμα των διευκολύνσεων στα γαλλικά πολεμικά αεροσκάφη στη βάση της Πάφου.

προ-γαλλική συνεργασία. Στον οδικό χάρτη που υπάρχει το πρώτο ζητούμενο, που, όπως όλα δείχνουν, ότι έχει κλείσει, είναι το εύρος της συνεργασίας. Οι δύο πλευρές εμφανίζονται να έχουν καταλήξει πως οι διευκολύνσεις που θα παραχωρηθούν, από κυπριακής πλευράς, θα αφορούν τα μέσα του πολεμικού ναυτικού και αεροπορίας της Γαλλίας. Στο κομμάτι αυτό το εύκολο μέρος είναι η αεροπορική βάση Ανδρέας Παπανδρέου στην Πάφο, η οποία από πλευράς υποδομών καλύπτει τις απαιτήσεις που τίθενται από πλευράς Γάλλων. Οι εγκαταστάσεις κατασκευάσθηκαν με βάση τα ναυτοικά πρότυπα, τη δεκαετία του ’90 στο πλαίσιο του Ενιαίου Αμυντικού Δόγματος, Κύπρου-Ελλάδας για την υποδοχή και παραμονή πολεμικών αεροσκαφών. Η συμφωνία Κύπρου-Γαλλίας δεν θα επηρεάσει την παροχή διευκολύνσεων που δίνονται, από πλευράς Κύπρου, σε άλλες τρίτες χώρες.

Ναυτική βάση

Το κομμάτι της ναυτικής συνεργασίας είναι εκείνο που φαίνεται να απασχολεί τις δύο πλευρές και στο οποίο δεν έχουν παρθεί τελικές αποφάσεις. Η ναυτική βάση στο Μαρί θα πρέπει να επεκταθεί προκειμένου να είναι συμβατή με τις προδιαγραφές φιλοξενίας μεγάλων πολεμικών πλοίων. Αυτό είναι το ουσιαδες, όπως αναφέρουν οι πληροφορίες μας και όποιες ενστάσεις υπήρχαν

Το ζητούμενο για την κυπριακή πλευρά είναι να ολοκληρωθούν το συντομότερο οι επαφές με την Γαλλία και να ξεκαθαρίσει το πλαίσιο συνεργασίας. Έτσι θα εισέλθει σε τροχιά υλοποίησης και το κομμάτι των εξοπλιστικών της Ε.Φ.

για επέκταση και σχετιζόντουσαν με θέματα ασφάλειας της περιοχής και άλλων υποδομών, έχουν ειλείψει.

Αυτό το οποίο παραμένει μετέωρο είναι το οικονομικό σκέλος της επέκτασης για τον ελλειμενισμό, τον

ανεφοδιασμό και την ασφάλεια πολεμικών πλοίων. Οι δύο πλευρές, όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, αναζητούν τρόπους και πηγές άντλησης κονδυλίων, ένα θέμα που έχει να κάνει και με τον χαρακτήρα της επιδιωκόμενης συνεργασίας. Για τη Λευκωσία το πρωταρχικό μέλημα είναι να μη δοθούν στη συνεργασία χαρακτηριστικά που να παραπέμπουν σε παραχώρηση βάσης, κάτι που ενδεχομένως να προκαλέσει πολιτικούς πονοκεφάλους, αλλά και ενδεχόμενο επηρεασμό στις παραδοσιακές σχέσεις με κάποιες χώρες όπως η Ρωσία. Στη λογική αυτή αναζητούνται οικονομικοί πόροι από ευρωπαϊκές πηγές, όπως μέσω της Μόνιμης Διαρθρωμένης Συνεργασίας (PESCO). Αρνητικός παράγοντας για την προοπτική αναβάθμισης των υποδομών με ευρωπαϊκά κονδύλια, ο χρόνος, ο οποίος πιέζει και για ένα επιπλέον ζήτημα που είναι αμιγώς Κυπριακό, εκείνο των εξοπλιστικών προγραμμάτων του πολεμικού ναυτικού.

Λιμάνι Λάρνακας

Στη υπό συζήτηση ναυτική συνεργασία Κύπρου-Γαλλίας, ανοικτή παραμένει και η προοπτική της Λάρνακας με τη χρησιμοποίηση ενός κομματιού του λιμένα της πόλης. Θέμα το οποίο απασχόλησε έντονα, κυρίως στο παρασκήνιο με εκ διαμέτρου έντονες απόψεις για Μαρί και Λάρνακα. Από κυπριακής πλευράς επιχειρείται να συγκεραστούν οι δύο θέσεις που έχουν καταγραφεί σε επιτελικό επίπεδο. Με τα σημερινά δεδομένα η κατεύθυνση που έχει δοθεί είναι όπως η συμφωνία να προνοεί την παροχή διευκολύνσεων και στις δύο περιοχές, ανάλογα με τη φύση των διευκολύνσεων προς Γάλλους. Στο πνεύμα αυτό η Ναυτική Βάση θα εξυπηρετεί τις

αμιγώς στρατιωτικές ανάγκες των γαλλικών πλοίων, (ανεφοδιασμό, συντήρηση) και η Λάρνακα παρεμφερείς δραστηριότητες με έμφαση στο προσωπικό. Αυτό το οποίο παρουσιάζεται ως ισχυρό επιχείρημα για το λιμάνι της Λάρνακας είναι η δομή του, που δεν απαιτεί επιπρόσθετες υποδομές για τη φιλοξενία μεγάλων πλοίων, αλλά και η τόνωση της οικονομίας της πόλης από την παραμονή πληρωμάτων. Ο υπό μελέτη χώρος βρίσκεται αριστερά του λιμένα, περιοχή που δεν επηρεάζει την υπόλοιπη λιμενική δραστηριότητα και κατά καιρούς χρησιμοποιείται από πολεμικά πλοία, άλλων χωρών που κινούνται στην περιοχή της Μεσογείου και προσεγγίζουν κυπριακά λιμάνια.

Εξοπλιστικά

Η όσο το δυνατόν ταχύτερη κατάληξη των επαφών μεταξύ Κύπρου και Γαλλίας στο αμυντικό σκέλος, καθώς και η οριστικοποίηση των βελτιωτικών έργων σε ναυτικές υποδομές, θα θέσει σε κινητικότητα και τα εξοπλιστικά προγράμματα της Εθνικής Φρουράς. Ένα θέμα που απασχολεί έντονα για διαφορετικούς λόγους. Η επέκταση της ναυτικής βάσης θα καλύψει και τις απαιτήσεις του πολεμικού ναυτικού, με την απόκτηση νέων και μεγαλύτερων πολεμικών μέσων. Με βάση παλαιότερη απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, επί Υπουργίας Χριστόφορου Φωκαΐδη, το πολεμικό ναυτικό θα αποκτούσε τρία πλοία ανοικτής θαλάσσης. Απόφαση που υλοποιήθηκε μόνο με την απόκτηση του «Αρχιπλοιάρχου Ανδρέα Ιωαννίδη». Η απόκτηση των άλλων δύο πλοίων παραμένει σε εκκρεμότητα με τη Γαλλία να παρουσιάζεται ως ενδιαφερόμενη χώρα προμήθειας, ενός ή και των δύο πολεμικών πλοίων.

Limassol Marina

luxury living • yachting
dining • shopping

SHOPS AVAILABLE FOR RENT

Join the island’s most vibrant destination for living, yachting, dining and shopping. Be a part of the beating heart of Limassol’s commercial offering at the tail end of our thriving seafront.

For more information, please visit
www.limassomarina.com/news or call 25 020 020.

Shopping on the sea

Από Φλεβάρη πάμε καλοκαίρι για Κυπριακό

«Πέρασε», κατά διπλωμάτες, η γραμμή της Τουρκίας που δεν ήθελε κινητικότητα τώρα και ενώ παραμένουν βασικά θέματα αναπάντητα

Του ΜΙΧΑΗΛ ΤΣΙΚΑΛΑ

Για αργότερα μέσα στη χρονιά και πιο συγκεκριμένα για τον επρχόμενο Ιούνιο οριοθετούν διπλωματικές πηγές τις όποιες εξελίξεις στο κυπριακό. Αυτή είναι μια εξέλιξη άμεσα συνδεδεμένη με τη γραμμή της Τουρκίας, εφόσον από κύκλους του Ερντογάν μέχρι και τις πρόσφατες δηλώσεις του ΥΠΕΞ Μεβλούτ Τσαβούσογλου, τίθεται για την ώρα σειρά «εμποδίων» που επηρέαζαν το κυπριακό. Οι πιθανές εκλογές στην Ελλάδα, οι δημοτικές εκλογές στην Τουρκία και το Brexit ήταν και παραμένουν μεταξύ αυτών των «εμποδίων». Η Λευκωσία είχε άλλη άποψη. Δεν ήθελε να περάσει κι άλλος χρόνος χαμένος και μάλιστα όπως έχει γράψει ήδη η «Κ» να συμπέσουν μια σειρά από εξελίξεις στο κυπριακό με το άνοιγμα εκ νέου της συζήτησης για την ΟΥΝΦΙΚΥΠ στα ΗΕ. Όπως όλα δείχνουν όμως, αυτό τελικά θα συμβεί.

Ως τότε

Στο αμέσως επόμενο διάστημα, ωστόσο, και μέχρι τον Ιούνιο αναμένονται εξελίξεις που θα ξεκαθαρίσουν εν πολλοίς το τοπίο. Η Τζέιν Λουτ θα έχει επαφές με τις εγγυήτριες και πιθανότατα να επιστρέψει στην Κύπρο έχοντας ως σκοπό τη συμφωνία πάνω στους όρους αναφοράς. Αυτό θα είναι ένα εργαλείο που για να καταστεί πραγματικότητα απαιτείται χρόνος.

Η Ελλάδα και η Τουρκία θα μπουν στη διαδικασία των προπαρασκευαστικών επαφών για τις εγγυήσεις, μια διαδικασία που επίσης απαιτεί χρόνο και δεν θα ολοκληρωθεί σύντομα. Επίσης, θα έχει δρομολογηθεί πιθανότατα και μία ακόμη συνάντηση μεταξύ του Προέδρου Αναστασιάδη και του Μουσταφά Ακιντζί μετά από αυτή το δεύτερο δεκαπενθήμερο Φεβρουα-

Όλα συντείνουν στο γιατί ούτε τα Η.Ε., αλλά ούτε και η κ. Λουτ έδειχνε να βιάζεται όλο το προηγούμενο διάστημα για κατάληξη στους όρους αναφοράς.

ρίου. Τα προαναφερόμενα δημιουργούν το πλαίσιο, χρονικό και ουσιαστικό, για τον Ιούνιο. Ελπίδα αρμόδιων πηγών είναι τουλάχιστον τότε να υπάρχει ξεκάθαρο τοπίο ενόψει και μιας πιθανής διάσκεψης για το Κυπριακό, για την οποία περισσότερο από όλους θέλει να είναι σίγουρος για την επιτυχία της ο ίδιος ο γ.γ. των Η.Ε. Αντόνιο Γκουτιέρρες. Διπλωμάτες στη Λευκωσία εκφράζουν τη βεβαιότητα πως διάσκεψη χωρίς το σύνολο των εμπλεκόμενων στο Κυπριακό να είναι κοντά σε λύση, δεν θα λάβει χώρα και άρα δεν θα υπάρξει σχετική πρωτοβουλία από τα Η.Ε.

Η καθυστέρηση

Όλα τα προαναφερόμενα συντείνουν και στο γιατί ούτε τα Η.Ε., αλλά ούτε και η κ. Λουτ έδειχνε να βιάζεται όλο το προηγούμενο διάστημα για κατάληξη στους όρους αναφοράς. Παράμετροι πίεσης από την άποψη του χρόνου, υπήρξε μόνο για την ΟΥΝΦΙΚΥΠ αλλά όχι από τα Η.Ε. για να προχωρήσει η δουλειά πάνω στους όρους αναφοράς. Τα συνεκόμενα πήγαινε - έλα της διπλωμάτου και με σεβαστό διάστημα απουσίας στο ενδιάμεσο, καυτηριάστηκαν ως πρακτική από πηγές στη Λευκωσία. «Έδειχναν και επιβεβαιώνεται τώρα, να μη βιάζονται τα Η.Ε. Θα μπορούσε η κ. Λουτ να μείνει 15 μέρες στην Κύπρο και να ολοκληρώσει την ερ-

Πέραν τούτων όμως, η ουσία είναι πως οι διαφορές ανάμεσα στις πλευρές για κομβικά θέματα παραμένουν αγεφύρωτες. Αποτελεσματική συμμετοχή, θετική ψήφος, συγκλίσεις και αποκλίσεις δημιουργούν ένα νεφελώδες τοπίο.

γασία της. Δεν γινόταν κατανόητη η τακτική αυτή και η καθυστέρηση. Τώρα που εξελίξεις μετατοπίζονται χρονικά για τον Ιούνιο, απαντάται το γιατί και το να υπήρχε συμφωνία στους όρους αναφοράς από τον Δεκέμβριο δεν θα εξυπηρετούσε σε κάτι» σχολίασε σκαυπτικά πηγή.

Στην ουσία

Πέραν τούτων όμως, η ουσία είναι πως οι διαφορές ανάμεσα στις

πλευρές για κομβικά θέματα παραμένουν αγεφύρωτες. Αποτελεσματική συμμετοχή, θετική ψήφος, συγκλίσεις και αποκλίσεις δημιουργούν ένα νεφελώδες τοπίο μέσα στο οποίο και η κ. Λουτ θέλει να βρει την άκρη του νήματος, αλλά και ο ίδιος ο Πρόεδρος Αναστασιάδης. Εξού και ζήτησε γραπτώς τις θέσεις της τ/κ πλευράς, ώστε να υπάρχει μια καταγραφή του που στέκει η κάθε πλευρά.

Δεν γινόταν κατανόητη η τακτική αυτή και η καθυστέρηση. Τώρα που εξελίξεις μετατοπίζονται για τον Ιούνιο, απαντάται το γιατί και το να υπήρχε συμφωνία στους όρους αναφοράς από τον Δεκέμβριο δεν θα εξυπηρετούσε σε κάτι».

Αυτή η διάσταση θα είναι κομβική και αφορά τον πυρήνα της συζήτησης εφόσον για παράδειγμα δεν έχει γίνει ακόμη ξεκάθαρο για ποιο πλαίσιο Γκουτιέρρες συζητάει και η κ. Λουτ, τι ισχύει με τον χάρτη που ενώ είχε καταθέσει η τ/κ πλευρά στη Γενεύη στη συνέχεια τον απέσυρε, αλλά και με άλλες συγκλίσεις που είχαν συμφωνηθεί, αλλά υπήρξε υπαναχώρηση. Ενδεικτικά αναφέρονται το ένα FIR για το οποίο τώρα υπάρχει διαφωνία από την τ/κ πλευρά, το πόσοι ε/κ θα μπορούν να επιστρέψουν στα Κατεχόμενα με την τ/κ πλευρά να θέλει συγκεκριμένο αριθμό κτλ. Αυτά θέλει, σύμφωνα με πληροφορίες, να ξεκαθαρίσει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, εξού και βγήκε προς τα έξω η πληροφορία ότι θα προτείνει εκ νέου τρίπτυχο. Κάτι το οποίο είχε κάνει και στο παρελθόν, χωρίς ανταπόκριση, όπως σχολιάζουν πηγές.

Ούτε και τώρα είναι βέβαιο πως ο Μουσταφά Ακιντζί θα συνανέσει εφόσον ενυπάρχει και ο παράγων Τουρκία. Το ερώτημα είναι αν ο Τ/κ ηγέτης, λοιπόν, μπορεί να προχωρήσει σε καταγραφή συγκλίσεων/αποκλίσεων χωρίς το πράσινο φως της Άγκυρας. Υπενθυμίζεται, επίσης, πως ακόμη και να υπάρξει και από τις δύο πλευρές καταγραφή, αυτό δεν αναιρεί τα όσα κάνει η κ. Λουτ εφόσον αφενός είναι σε άλλο επίπεδο και αφετέρου είναι εκείνη ο σύνδεσμος προς τα Η.Ε. που θα περάσει εν τέλει το μήνυμα πως κάτι έχει αλλάξει στο Κυπριακό και πως δικαιολογείται μελλοντικά μια νέα διάσκεψη. Το δικό τους βέβαιο ρόλο έχουν και τα πολλά θέματα που δεν έχουν συζητηθεί επί της ουσίας ποτέ, όπως το κόστος της λύσης, η κατάσταση των τραπεζών στα κατεχόμενα κτλ., που με τη σειρά τους απαιτούν χρονικό πλαίσιο.

Χρονικά πιεσμένος και ο Μουσταφά Ακιντζί

Δίχως διαπραγματεύσεις και προοπτική λύσης, το μέτωπο του «να» δεν έχει μεγάλες ελπίδες για παραμονή στην εξουσία

Του ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ

Ο ηγέτης της τουρκοκυπριακής κοινότητας έχει επισημάνει ότι πραγματοποιείται η τελευταία προσπάθεια για την επίτευξη λύσης στο Κυπριακό με βάση την ομοσπονδιακή λύση. Σε περίπτωση που αποτύχει και αυτή, άπαντες θα βρεθούν αντιμέτωποι με μία πολύ πιο διαφορετική πραγματικότητα. Τη συγκεκριμένη οπτική γωνία τη συμμερίζονται οι υποστηρικτές της λύσης όσο και στο εξωτερικό. Εκτός από την επίγνωση της κρισιμότητας της παρούσας συγκυρίας, ο κ. Ακιντζί γνωρίζει πολύ καλά τη σημασία ενός άλλου στοιχείου, αυτό του χρόνου εφόσον τα περιθώρια στενεύουν.

Σε περίπτωση έναν χρόνο, η τ/κ κοινότητα θα οδηγηθεί σε «προεδρικές εκλογές», στις οποίες θα κληθεί να αναδείξει την νέα ηγεσία της. Δίχως τις διαπραγματεύσεις και την προοπτική της ομοσπονδιακής λύσης να παραμένει ζωντανή, το μέτωπο του «να» δεν έχει μεγάλες ελπίδες για την παραμονή στο «προεδρικό». Την ίδια ώρα, η τ/κ πλευρά βρίσκεται αντιμέτωπη με τις πιέσεις της Άγκυρας, η οποία σπεύδει να επωφεληθεί από τη συγκυρία και να ανοίξει το κεφάλαιο των δύο κρατών. Υπό αυτές τις ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες, η τ/κ ηγεσία στρέφει το βλέμμα στη νέα συνάντηση με τον Πρόεδρο Νίκο Αναστασιάδη και στα βήματα του ΟΗΕ και των εγγυητριών δυνάμεων.

Τι έπεται

Οι πληροφορίες κύκλων της Άγκυρας στα Κατεχόμενα θέλουν την κ. Λουτ να έχει ασκήσει πίεση στην τ/κ πλευρά για συμβιβαστικές λύσεις στα πεδία των εγγυήσεων και της πολιτικής ιδιότητας. Ο Μ. Ακιντζί από την πλευρά του στο ζήτημα των εγγυήσεων έριξε το μπαλάκι στο γήπεδο της Άγκυρας, τονίζοντας

«Το βέτο είναι ένα μέτρο, με το οποίο στο παρελθόν η τ/κ πλευρά μπλόκαρε αποφάσεις της Δημοκρατίας, τις οποίες λάμβανε μονομερώς η ε/κ πλευρά. Δεν συζητάμε κάτι τέτοιο».

ότι πρόκειται για ένα θέμα που αφορά εκτός από τις δύο κοινότητες, τις εγγυήτριες δυνάμεις. Παράλληλα, επέμενε στις πάγιες θέσεις του στο ζήτημα της πολιτικής ιδιότητας. Οι πληροφορίες επιμένουν στο γεγονός ότι η κ. Λουτ ζήτησε από την τ/κ πλευρά να καταθέσει τις αναθεωρημένες θέσεις της γραπτώς.

Τα τουρκικά μέσα ενημέρωσης μεταδίδοντας τις εξελίξεις τόνισαν ότι ο ΟΗΕ πιέζει την τ/κ πλευρά για την αποδοχή των ε/κ θέσεων και την ίδια στιγμή, στους τ/κ δημοσιογραφικούς κύκλους κυκλοφόρησε η πληροφορία ότι η διπλωμάτις έφτασε στο νησί με έγγραφο, το περιεχόμενο του οποίου δεν έγινε γνωστό. Εκτός αυτών, στην Άγκυρα, ο Έλληνας Πρωθυπουργός και ο Τούρκος Πρόεδρος συζητήσαν την ιδέα των προπαρασκευαστικών επαφών των δύο κυβερνήσεων για το ζήτημα των εγγυήσεων. Ωστόσο, οι πλευρές δεν έδωσαν στη δημοσιότητα λεπτομέρειες.

Πολιτική ιδιότητα

Κάνοντας δεκτή την πρόταση του Προέδρου Αναστασιάδη για συνάντηση, η τ/κ πλευρά έθεσε ένα σημαντικό όρο. Από τη δική της σκοπιά, η ε/κ πλευρά καλείται να ξεκαθαρίσει τη στρατηγική για την ιδέα της αποκεντρωμένης ομοσπονδίας. Αν και εφόσον επιθυμεί η ε/κ πλευρά να ενισχύσει τις εξουσίες και αρμοδιότητες των συνιστωσών πολιτειών της ομοσπονδίας, θα πρέ-

Σε κάθε περίπτωση, η τουρκική πλευρά διατηρεί την πάγια γραμμή της στο Κυπριακό, έτσι όπως έγινε γνωστή στο Κραν Μοντάνα. Από τη δική της σκοπιά, η Κύπρος χρειάζεται μια μεταβατική περίοδος μέχρι να έρθει στο προσκήνιο το sunset clause και η προοπτική της τελικής κατάργησης των εγγυήσεων, ενδεχομένως δύο ή τρεις προεδρικές θητείες.

Το ζήτημα των εγγυήσεων

Ένα άλλο ζήτημα είναι αυτό των εγγυήσεων. Σε αυτό τόσο οι δύο κοινότητες της Κύπρου όσο και ο ΟΗΕ στρέφουν τα βλέμματά τους στις εγγυήτριες δυνάμεις. Τα όσα δήλωσε ο Αλέξης Τσίπρας από την Άγκυρα για το σχετικό ζήτημα και τις προπαρασκευαστικές συνομιλίες Τουρκίας-Ελλάδας αποτελούν ένα σημαντικό βήμα για το ξεκαθάρισμα του τοπίου. Σε κάθε περίπτωση, η τουρκική πλευρά διατηρεί την πάγια γραμμή της στο Κυπριακό, έτσι όπως έγινε γνωστή στο Κραν Μοντάνα. Από τη δική της σκοπιά, η Κύπρος χρειάζεται μια μεταβατική περίοδος μέχρι να έρθει στο προσκήνιο το sunset clause και η προοπτική της τελικής κατάργησης των εγγυήσεων, ενδεχομένως δύο ή τρεις προεδρικές θητείες. Εν τω μεταξύ, εφόσον υπάρξει συμφωνία, όλες οι εμπλεκόμενες πλευρές θα μπορούσαν να προχωρήσουν με δραστικό τρόπο στη μείωση των στρατευμάτων, με τελικό στόχο την παραμονή 650 Τούρκων και 950 Ελλήνων στρατιωτών στο νησί.

πει να παρουσιάσει στην τ/κ πλευρά πειστική φόρμουλα για τη δρομολόγηση του σχεδίου. Αναμένοντας έτσι τον Πρόεδρο Αναστασιάδη για να πληροφορηθεί για το περιεχόμενο της πρότασης περί αποκεντρωμένης ομοσπονδίας, η ηγεσία του Μουσταφά Ακιντζί υπογραμμίζει ένα σημαντικό σημείο. Σε κάθε περίπτωση, με ή δίχως το στοιχείο της αποκεντρώσεως, η ομοσπονδία θα στηρίζεται στην αρχή της πολιτικής ιδιότητας, οι Τ/κ θα έχουν αποτελεσματική συμμετοχή σε όλες τις δομές και υπηρεσίες και για τη λήψη όλων των αποφάσεων θα απαιτείται η θετική ψήφος των Τ/κ.

Η τ/κ ηγεσία επιμένει στο γεγονός

ότι ο όρος της αποτελεσματικής συμμετοχής δεν ταυτίζεται με το βέτο. «Το βέτο είναι ένα μέτρο, με το οποίο στο παρελθόν η τ/κ πλευρά μπλόκαρε αποφάσεις της Δημοκρατίας, τις οποίες λάμβανε μονομερώς η ε/κ πλευρά. Δεν συζητάμε κάτι τέτοιο», αναφέρουν πηγές οι οποίες προσθέτουν το εξής: «Επιμένουμε στη θετική ψήφο για να προλάβουμε τέτοιου είδους αρνητικές εξελίξεις που στο παρελθόν οδήγησαν σε διάλυση των κοινοτικών δημοκρατίων. Σε περίπτωση που η ε/κ πλευρά φέρει ειδικά σε συνεννόηση με μια μερίδα της τ/κ κοινότητας, ενδεχομένως με τους υποστηρικτές της λύσης, σε όλα τα συμβούλια ο μηχανισμός λήψης αποφάσεων θα λειτουργεί με άψογο τρόπο».

Από την οπτική γωνία της τ/κ πλευράς, εφόσον στην σύγχρονη τ/κ πολιτική πραγματικότητα ξεχωρίζουν δυνάμεις που τάσσονται υπέρ της συμφιλίωσης των δυο κοινοτήτων, η ε/κ πλευρά δεν πρέπει να φέρει ιδιαίτερο προβληματισμό και ενδοιασμούς για την αποτελεσματική συμμετοχή. Σε κάθε περίπτωση, η ε/κ πλευρά, μελλοντικά θα είναι σε θέση να συνεργαστεί και να έρθει σε συνεννόηση με τις προοδευτικές δυνάμεις της τ/κ κοινότητας, αρκεί να υιοθετήσει πλήρως την αρχή της πολιτικής ιδιότητας. «Πρόκειται για μια πρόταση που στο παρελθόν υποστήριζε η τ/κ ηγεσία. Δεν την αποκλείουμε», τονίζει στην «Κ» πηγή που παρακολουθεί από κοντά τις εξελίξεις στο «προεδρικό» του κ. Ακιντζί, για την αποκέντρωση εξουσιών. Η ίδια πηγή προσθέτει ότι «αυτή η φόρμουλα θα μπορούσε να μας παρέχει τη συμβιβαστική λύση, χρυσή τομή που αναζητούμε εδώ και καιρό, αρκεί η ε/κ πλευρά επιτέλους να υιοθετήσει πλήρως και δίχως εκπώσεις την αρχή της πολιτικής ιδιότητας. Διαφορετικά δεν υπάρχει νόημα για νέες διαπραγματεύσεις».

Η ΠΡΕΣΒΕΙΡΑ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΣΤΗΝ «Κ»

Η περιοχή οδεύει προς οικονομική ενσωμάτωση στο πεδίο του Φυσικού Αερίου

Υπάρχει μια πρόταση και αφορά πρόσκληση στη Γαλλία για συμμετοχή στις τριμερείς σε θέματα ασφάλειας στην Αν. Μεσόγειο

Συνέντευξη στον **ΜΙΧΑΗΛ ΤΣΙΚΑΛΑ**

Για τις διαχρονικές σχέσεις Κύπρου-Αιγύπτου, τις συνέργειες και τους δεσμούς που αναπτύσσονται μέσα από το Φ.Α. και επεκτείνονται και σε άλλους τομείς της διμερούς οικονομίας, αλλά και για το μείζον θέμα της ασφάλειας στην περιοχή, με την πιθανή συμμετοχή της Γαλλίας και σε σχέση με τις εξελίξεις στη Συρία, μιλάει στην «Κ» η πρέσβειρα της Αιγύπτου στην Κύπρο Mai Taha Khalil.

—Σε ποιο σημείο βρίσκονται σήμερα οι σχέσεις μεταξύ Αιγύπτου και Κύπρου;

—Κάποιοι περιορίζουν τις σχέσεις των δύο χωρών μόνο στις ανακαλύψεις υδρογονανθράκων στην Ανατολική Μεσόγειο. Αυτή η οπτική ελαχιστοποιεί τις σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών που είναι διαχρονικές. Σίγουρα οι υδρογονάνθρακες είναι βασικό στοιχείο αλλά οι σχέσεις είναι ιστορικά βαθιές και συνεδόμενες πολιτικά, οικονομικά και πολιτισμικά. Η Αίγυπτος υποστήριξε την Κύπρο στον αγώνα της για ανεξαρτησία όπως υποστηρίζει τώρα τις προσπάθειες για επανένωση. Η Κύπρος με τη σειρά της είχε επιδείξει την υποστήριξή της προς τη χώρα μου μετά την επανάσταση της 30ής Ιουνίου 2013 όταν πολλοί αδυνατούσαν να καταλάβουν τι συνέβαινε στην Αίγυπτο και στην περιοχή.

—Άρα είναι και τα κοινά συμφέροντα και οι κοινές απειλές που ενώνουν σήμερα τις δύο χώρες.

—Ναι, όντως. Αίγυπτος και Κύπρος έχουν σχηματίσει μια κοινή στρατηγική συνεργασία για την περιοχή. Η Αίγυπτος είναι από τις παλαιότερες και μεγαλύτερες χώρες στη Μέση Ανατολή και την ανατολική Μεσόγειο. Θεωρείται βασικός παράγων σταθεροποίησης στην περιοχή που μαστιζείται από συγκρούσεις, βρίσκοντας στην Κύπρο έναν εταίρο. Λόγω της εγγύτητάς της στη Μέση Ανατολή η Κύπρος αντιλαμβάνεται τις πολυπλοκότητες και τις ευαισθησίες στην περιοχή και φέρει έναν σημαντικό ρόλο και πολύ απαιτούμενο ρόλο, αυτό της γεφύρωσης της απόστασης μεταξύ της Ευρώπης και της Μέσης Ανατολής, ειδικά ανατολικά της Μεσογείου. Αμφότερες οι χώρες επικεντρώνονται μέσω της συνεργασίας στην αντιμετώπιση κοινών απειλών, όπως η τρομοκρατία, ο εξτρεμισμός και η παράνομη μετανάστευση. Θέματα που είναι ψηλά στην ατζέντα.

—Αυτό έχει αποτέλεσμα και μέσω των κοινών ενεργειών Κύπρου, Ελλάδας, Αιγύπτου και σε επίπεδο ανθρώπων;

—Η διάδραση μεταξύ ανθρώπων αποτελεί έναν δυναμικό παράγοντα για τις σχέσεις των δύο χωρών και όχι μόνο. Η Αίγυπτος μέσα από την τριμερή συνεργασία με την Ελλάδα και την Κύπρο φιλοξένησε ένα μεγάλο γεγονός, (το πρόγραμμα «Νόστος») υπό την αιγίδα των τριών Προέδρων στην Αλεξάνδρεια, στο Κάιρο και στο Σαρμ ελ

Μέσα στο στρατηγικό μας όραμα εργαζόμαστε για τη δημιουργία μιας νέας ενεργειακής συμμαχίας που συμπεριλαμβάνει την Κύπρο ώστε να εκμεταλλευτούμε τις νέες ανακαλύψεις σε μια πλούσια σε κοιτάσματα περιοχή.

Σείχ πέρυσι. Μέσω της εκδήλωσης αυτής είχαν την ευκαιρία να επισκεφτούν Έλληνες και Κύπριοι που ζούσαν στην Αίγυπτο, τα μέρη εκείνα. Πέραν του συναισθηματικού παράγοντα υπογραμμίστηκαν και η προοπτική συνεργασίας, οι ευκαιρίες για επενδύσεις, ο τουρισμός και άλλα πεδία. Πιστεύουμε ότι όλες αυτές οι προσπάθειές μας, οδηγούν στη σταθερότητα και την ειρήνη σε μια ασταθή περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Πρέπει βέβαια να υπογραμμιστεί και η ισχυρή θέση της Λευκωσίας μέσα στην Ε.Ε. για το ότι η Αίγυπτος πρέπει να τύχει υποστήριξης με

πιο απτό τρόπο, σημειώνοντας τον ρόλο που έχει να παίξει η χώρα σε θέματα αντιμετώπισης της τρομοκρατίας, της μετανάστευσης, της ναυτιλιακής και ενεργειακής ασφάλειας στην περιοχή.

—Το τελευταίο έχει σημασία εφόσον και η Κύπρος θέλει να εκμεταλλευτεί τους δικούς της φυσικούς πόρους.

—Η Αίγυπτος όπως προανέφερα υποστηρίζει πλήρως της προσπάθειες της Κύπρου για επανένωση σύμφωνα με τη μη милитарιστική αντίπολιτευση στο Κάιρο, ενώ παράλληλα κρατάμε ανοιχτούς διαύλους επικοινωνίας με το συριακό καθεστώς.

ριφερειακά fora. Επίσης, υποστηρίζει πλήρως το δικαίωμα της Κύπρου να έχει πλήρη έλεγχο των φυσικών της πόρων, όπως κάθε ανεξάρτητο κράτος και να εκμεταλλεύεται το φυσικό της πλούτο εντός της Αποκλειστικής Οικονομικής της Ζώνης.

—Η συνεργασία στο Φ.Α. τι προοπτικές δημιουργεί;

—Η Αίγυπτος και η Κύπρος υπέγραψαν διμερή συμφωνία το 2013 για την οριοθέτηση των ναυτικών συνόρων, παρά την αντίθεση της Τουρκίας σε αυτό. Υπό τη συμφωνία αυτή η Αίγυπτος ανακάλυψε το υπέρ-κοίτασμα «Ζορ» το 2015. Η

“

Λόγω της εγγύτητάς της στη Μέση Ανατολή η Κύπρος αντιλαμβάνεται τις πολυπλοκότητες και τις ευαισθησίες στην περιοχή.

“

Η Αίγυπτος υποστηρίζει πλήρως τις προσπάθειες της Κύπρου για επανένωση σύμφωνα με σχετικά ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών και το διεθνές δίκαιο.

“

Νέες μεταφορικές και ναυτιλιακές συνδέσεις μεταξύ των δύο χωρών βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο.

ανακάλυψη άλλαξε το χάρτη του Φ.Α. στην Ανατολική Μεσόγειο υπό το φως των αποθεμάτων που εκτιμούνται στα 30 τρις κυβικά πόδια. Το Σεπτέμβριο του 2018 η Αίγυπτος υπέγραψε μια συμφωνία με την Κύπρο για τη μεταφορά ΦΑ με απευθείας σύνδεση αγωγού από το κοιτάσμα «Αφροδίτη» στα εργοστάσια υδροποίησης της Αιγύπτου και μετά για επανεξαγωγή. Με τη μεταφορά αερίου από την Κύπρο στην Αίγυπτο, η περιοχή οδεύει προς μια οικονομική ενσωμάτωση στο πεδίο του ΦΑ.

—Δημιουργούνται πυλώνες με αυτό τον τρόπο, ωστόσο, τα όποια

οικονομικά οφέλη έρχονται σε βάθος χρόνου έτσι δεν είναι;

—Ναι, οι τομείς του πετρελαίου και του Φ.Α. είναι βασικοί πυλώνες για την οικονομία της Αιγύπτου και συνεισφέρουν περίπου το 15% του ΑΕΠ. Η κυβέρνηση επιθυμεί να μετατρέψει τη χώρα σε ένα ενεργειακό «hub», λόγω και των πρόσφατων ανακαλύψεων στην Ανατολική Μεσόγειο και στο Δέλτα του Νείλου. Κάτι που συντείνει και στις υποδομές που απαιτούνται. Εξού και υπάρχουν δύο εργοστάσια υδροποίησης, το EDCO που ανήκει στην Αιγυπτιακή Εταιρεία Υδροποίησης Φ.Α. και φέρει δύο μονάδες και το εργοστάσιο στη Λαμιάττα που συνδέεται με την κοινοπραξία Fenosa Gas, ως αποτέλεσμα συνεργασίας της ιταλικής ENI και της ισπανικής Naturgy Energy Group και φέρει μια μονάδα υδροποίησης. Αντιλαμβάνεστε πως η Αίγυπτος δεν εισάγει πλέον υδροποιημένο Φ.Α. εφόσον έφτασε σε ένα επίπεδο αυτόρκειας χάρη στην ανακάλυψη του «Ζορ». Μέσα στο στρατηγικό μας όραμα εργαζόμαστε για τη δημιουργία μιας νέας ενεργειακής συμμαχίας που συμπεριλαμβάνει την Κύπρο ώστε εκμεταλλευτούμε τις νέες ανακαλύψεις σε μια πλούσια σε κοιτάσματα περιοχή. Το απόθεμα στην περιοχή εκτιμάται σε 122 τρις. κυβικά πόδια. Το φόρουμ του Φ.Α. της Ανατολικής Μεσογείου συμπεριλαμβάνει την Αίγυπτο, την Ελλάδα, την Ιταλία, το Ισραήλ, την Ιορδανία και την Παλαιστίνη. Σκοπό έχει ακριβώς τη συνεργασία μέσα από την ανακάλυψη Φ.Α. στην περιοχή και τη σταθερότητα μέσα από την οποία θα ωφεληθούν ισάξια οι χώρες, παρά αυτός ο φυσικός πλούτος να είναι μια πιθανή αιτία για αντιπαράθεση.

—Η συνεργασία με την Κύπρο προχωρά και στη ναυτιλία. Ποιες είναι οι προοπτικές εκεί;

—Η ναυτιλιακή συνεργασία ενδυναμώνει ακόμη περισσότερο τη σχέση Κύπρου και Αιγύπτου. Σειρά συναντήσεων έλαβαν χώρα τον Ιανουάριο μεταξύ της υφυπουργού Νατάσσας Πηλείδου και του Αιγυπτίου υπουργού Μεταφορών αλλά και του προέδρου της Αρχής για τη Διώρυγα του Σουέζ. Οι συναντήσεις είχαν σκοπό να ενδυναμώσουν τη συνεργασία μεταξύ των δύο χωρών. Τονίστηκε έτσι η σημασία εγκαθίδρυσης συνεχούς επικοινωνίας ανάμεσα στις κυβερνήσεις για την διεκπεραίωση θεμάτων κοινού ενδιαφέροντος. Πρέπει έτσι να αναφέρουμε ότι νέες μεταφορικές και ναυτιλιακές συνδέσεις μεταξύ των δύο χωρών βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο. Ειδικά όσο αφορά την αναβίωση της κρουαζιέρας, θέμα που συμπεριλήφθηκε στα συμπεράσματα της τριμερούς συνεργασίας με την Ελλάδα και την Κύπρο. Σε αυτό το πλαίσιο αναζητούνται και άλλα πλαίσια συνεργασίας, ενώ ένας εκ των βασικών στόχων είναι η προετοιμασία υψηλά εκπαιδευμένου προσωπικού για να εργαστεί στις ναυτιλιακές εταιρείες και στους στόλους.

Η κρίση στη Συρία θα επιλυθεί νωρίτερα αν δυνάμεις πάψουν να εμπλέκονται

—Ιδιαίτερη είναι και η θέση της Αιγύπτου ως προς τη Συρία. Πώς αντιλαμβάνεστε εσείς τα γεγονότα μετά τη διακήρυξη των ΗΠΑ για αποχώρηση και τον ρόλο Τουρκίας-Ρωσίας στην περιοχή;

—Η θέση της Αιγύπτου για τη Συρία βασίζεται σε συγκεκριμένες αρχές, όπως την ειρηνική διαδικασία της διαμάχης που είναι ο μόνος τρόπος επίλυσης. Έχει, επίσης, σημασία η εδαφική ακεραιότητα της Συρίας. Οι κάτοικοι της Συρίας είναι οι μόνιμοι που έχουν το δικαίωμα επιλογής της κυβέρνησής τους και το πώς αυτή θα σχηματιστεί και θα λειτουργεί. Επιπλέον, η παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας για

τον πληθυσμό της Συρίας και η αντίθεση σε κάθε ξένη εμπλοκή στα εσωτερικά θέματα της Συρίας. Η Αίγυπτος συνεισφέρει στις προσπάθειες κινητοποίησης της διεθνούς κοινότητας για να βρεθεί μια μόνιμη και συνεκτική λύση στη συριακή κρίση. Πιστεύουμε, επίσης, πως η κρίση αυτή θα επιλυθεί νωρίτερα, αν όλες οι περιφερειακές και διεθνείς δυνάμεις πάνψουν να εμπλέκονται στα εσωτερικά της χώρας. Η εμπλοκή ξένων μερών στη διαμάχη είχε ως αποτέλεσμα την επιδείνωση μιας ήδη βεβαρημένης κατάστασης στη Συρία, και άρα μεγαλύτερο χάος. Πολλές χώρες επικαλούνται ανθρωπιστικούς λόγους και ανθρώπινα δι-

“

Οργανώνουμε συναντήσεις με τη μη милитарιστική αντιπολίτευση στο Κάιρο, ενώ παράλληλα κρατάμε ανοιχτούς διαύλους επικοινωνίας με το συριακό καθεστώς.

καιώματα για την εμπλοκή τους. Η Αίγυπτος παραμένει η μόνη χώρα που διατηρεί καλές σχέσεις με την ειρηνική αντιπολίτευση και την κυβέρνηση. Συναφώς εργαζόμαστε ως χώρα εκ βαθέων με τα εμπλεκόμενα μέρη και οργανώνουμε συναντήσεις με τη μη милитарιστική αντιπολίτευση στο Κάιρο, ενώ παράλληλα κρατάμε ανοιχτούς διαύλους επικοινωνίας με το συριακό καθεστώς. Σκοπός είναι να βρεθεί μια ειρηνική και πρακτική λύση.

—Πρόσφατα ο Γάλλος Πρόεδρος επισκέφτηκε την Αίγυπτο πριν από τη Σύνοδο των Med-7 στη Λευκωσία. Ποια ήταν τα μηνύματα για τη συνεργασία Γαλλίας, Κύπρου, Αιγύπτου και πώς συν-

δέονται με την αμυντική συνεργασία Κύπρου-Αιγύπτου;

—Η Αίγυπτος και η Κύπρος υπέγραψαν συμφωνία αμυντικής συνεργασίας το 2015, ενώ ακολούθησαν προγράμματα διμερούς στρατιωτικής συνεργασίας. Τον Δεκέμβριο έλαβε χώρα η πρώτη τριμερής με τους ΥΠΑΜ της Ελλάδας, της Κύπρου και της Αιγύπτου στη Λάρνακα και έκτοτε η συνεργασία στην Άμυνα αναβαθμίστηκε ανάμεσα στις τρεις χώρες. Η Κύπρος για πρώτη φορά συμμετείχε στην κοινή στρατιωτική άσκηση με την ονομασία «Μέδουσα» που έλαβε χώρα στην Αίγυπτο το 2018. Η δε επίσκεψη του Προέδρου της Γαλλίας στην Αίγυπτο είχε ως αντικείμενο τις πο-

λιτικές, οικονομικές και στρατιωτικές πτυχές. Όντως στη συνέχεια ο κ. Μακρόν επισκέφθηκε την Κύπρο για τη Σύνοδο των Med-7 και ανάμεσα στα γενικά θέματα συζήτησης ήταν και η ασφάλεια στην περιοχή της Μεσογείου και πώς αυτή αντιμετωπίζεται στην ασφάλειας της Ευρώπης. Υπάρχει μια πρόταση που συζητείται τώρα, μέσα στο πλαίσιο της τριμερούς συνεργασίας και πάνω στη βάση μιας ad hoc συζήτησης που επικεντρώνεται σε στρατηγικά θέματα για τις ενδιαφερόμενες χώρες και αφορά την πρόσκληση προς τη Γαλλία για συμμετοχή στις τριμερείς συζητήσεις σε θέματα ασφάλειας στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου.

Οι αγνοούμενοι και η υποκρισία που τους έθαψε οριστικά

Η έκθεση του ΟΗΕ για την ΟΥΝΦΙΚΥΠ εξισώνει τις ευθύνες της Τουρκίας με αυτές της Κύπρου και της Ελλάδας

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΡΑΣΧΟΥ**

Τα τελευταία δύο χρόνια, η Διερευνητική Επιτροπή Αγνοουμένων (ΔΕΑ) βγήκε με δραματικές εκκλήσεις στις μεγάλες διαφημιστικές πινακίδες των αυτοκινητοδρόμων και των πόλεων, ως επίσης και σε ΜΜΕ, ζητώντας από όσους τυχόν γνωρίζουν στοιχεία για την τύχη των αγνοουμένων της κυπριακής τραγωδίας, να επικοινωνήσουν μαζί της και αυτό 40 χρόνια μετά... Ο λόγος ήταν, όπως λένε, ότι πλέον έχουν ξεμείνει από μαρτυρίες, δεν μπορούν να εντοπίσουν χώρους ταφής και συνεπώς ούτε λείψανα. Είναι ενδεικτικό ότι το 2018 η ΔΕΑ εντόπισε τα οστά μόλις 10 αγνοουμένων και από τις δύο κοινότητες. Σύμφωνα με δικά της στοιχεία ο αριθμός των αγνοουμένων ήταν 2002: Δηλαδή 1510 Ε/κ και 492 Τ/κ. Εξ αυτών 681 Ε/κ και 246 Τ/κ, (σύνολο 1075) ταυτοποιήθηκαν και αποδόθηκαν στις οικογένειές τους. Αυτό σημαίνει ότι από το 2005 που ξεκίνησε το συγκεκριμένο πρόγραμμα έχει εντοπισθεί το 44% των αγνοουμένων. Πίσω από αυτά τα στοιχεία κρύβεται και μια πολύχρονη ιστορία αναλγησίας εμπλεκομένων στη ΔΕΑ Μελών, των εντεταλμένων του ΟΗΕ μη εξαιρουμένων.

Το γεγονός ότι έφτασαν τώρα σε αδιέξοδο και κάνουν εκκλήσεις για στοιχεία από τη μία, αλλά και το βολικό αφήγημα από την άλλη των εκτελεστικών, κρατικών και πολιτικών αξιωματούχων της Κυπριακής Δημοκρατίας, ότι για όλα ευθύνεται η Τουρκία που δεν δίνει πρόσβαση στα στρατιωτικά της αρχεία από την άλλη, θολώνει τα νερά και δεν αφήνει την τραγική αλήθεια να αναδυθεί στην επιφάνεια. Φυσικά και φταίει η Τουρκία που δεν δίνει τα στοιχεία που έχει για ομαδικούς τάφους. Τάφους που ανασκάφηκαν για παράδειγμα μετά από περιουλ-

λογή πτωμάτων από τα πεδία των μαχών. Ο γράφων έχει κάνει σειρά ρεπορτάζ για τέτοιους τάφους στα Κατεχόμενα, ωστόσο, η κωλοσιεργία από τη μια της ίδιας της ΔΕΑ και η έλλειψη λογοδοσίας και ελέγχου από την άλλη έδωσαν τη δυνατότητα στον κατοχικό στρατό να μετακινήσει οστά, καλύπτοντας εγκλήματα πολέμου και προστατεύοντας την Τουρκία από τέτοιες αποκαλύψεις. Κάποιοι θα πει ότι δικαιολογημένα φωνάζουν οι δικοί μας για τις ευθύνες της Τουρκίας. Κι όμως διαβάστε παρακάτω τις δύο παραγράφους για τους αγνοούμενους στην έκθεση του γ.γ. για την ΟΥΝΦΙΚΥΠ, η οποία και καλύπτει την περίοδο από 21 Ιουνίου 2018 μέχρι την 18 Δεκεμβρίου του 2018 που εγκρίθηκε επισημώς από το Συμβούλιο Ασφαλείας των Η.Ε., την Τετάρτη, 30/01/2019 και πείτε μου σε πιο σημείο καταγγέλλεται η Τουρκία;

Φταίει η Τουρκία;

Οι δύο παράγραφοι (40 και 41) τιτλοφορούνται, «Επιτροπή αγνοουμένων Κύπρου» και σε αυτές αναφέρονται τα ακόλουθα: 40: Μέχρι τις 18 Δεκεμβρίου, οι δικονομικές ομάδες αρχαιολόγων της Επιτροπής Αγνοουμένων στην Κύπρο, στο πλαίσιο μακρόχρονης ανθρωπιστικής πρωτοβουλίας – και οικοδόμησης εμπιστοσύνης, έχουν ανασύρει λείψανα 1.200 ατόμων και στις δύο πλευρές του νησιού. Μέχρι σήμερα, τα οστά 923 αγνοουμένων, από ένα σύνολο 2.002, εντοπίστηκαν και επιστράφηκαν στις οικογένειές τους, συμπεριλαμβανομένων 39 κατά τη διάρκεια της υπό αναφορά περιόδου. Μετά την πρόσβαση που χορηγήθηκε τον Νοέμβριο του 2015, η Επιτροπή έχει μέχρι στιγμής πραγματοποιήσει 27 ανασκαφές σε στρατιωτικές περιοχές στον βορρά, εκ των οποίων 4 κατά τη διάρκεια της

Σαν ταξιδάκι αναψυχής

Με το κατευόδιο των Η.Ε., τα μέλη της ΔΕΑ άρchiσαν ταξίδια σε προορισμούς που είχαν αγήματα στην ΟΥΝΦΙΚΥΠ, Σκανδιναβία, Αυστραλία, Νέα Ζηλανδία, Ιρλανδία κ.ά. για να συλλέξουν στοιχεία, που όμως τώρα εμμέσως παραδέχονται δεν απέδωσαν, αφού κάνουν ξανά δραματικές εκκλήσεις για φρέσκες πληροφορίες. Επιπρόσθετα η τρώικα της ΔΕΑ που παρουσιάζεται ως ειδική στα ζητήματα εντοπισμού αγνοουμένων, το 2018 έκανε ταξίδια, σε Ρωσία, Ουκρανία και Αργεντινή όπου έλαβε μέρος σε σχετικά συνέδρια. Με την παραδοχή στην έκθεση του γ.γ. ότι «ελάχιστες αρχαιακές πληροφορίες σχετικά με τέτοιες τοποθεσίες έχουν μέχρι στιγμής, τα άμεσα εμπλεκόμενα μέρη, μοιραστεί με την Επιτροπή» και την Επιτροπή να κάνει εκκλήσεις ποιούμενη τη νήσσα, προκύπτει το συμπέρασμα, ότι έχει εγκαταλειφθεί όποια προσπάθεια για εντοπισμό των οστών από τις μετακινήσεις που έκανε ο τουρκικός στρατός, όπως και άλλες πληροφορίες για ομαδικούς τάφους που γνωρίζει και η ίδια η ΔΕΑ. Συνεπώς είναι λογικό να αναμένουμε ότι στις αμέσως επόμενες εκθέσεις του γ.γ. η αναφορά για τους αγνοούμενους είτε θα απαλειφθεί είτε θα αποτελείται από μερικές λέξεις του τύπου... «συνεχίζονται οι προσπάθειες για ανεύρεση τυχόν αγνοουμένων».

«Ελάχιστες αρχαιακές πληροφορίες σχετικά με τοποθεσίες πιθανών χώρων ταφής αγνοουμένων έχουν μέχρι στιγμής, τα άμεσα εμπλεκόμενα μέρη, μοιραστεί με τη ΔΕΑ κατά τον γ.γ. του ΟΗΕ». Τα άμεσα εμπλεκόμενα μέρη νοείται ότι είναι οι δύο πλευρές στην Κύπρο, η Τουρκία και η Ελλάδα...

υπό αναφορά περιόδου, με αποτέλεσμα την ανάκτηση λειψάνων 37 ατόμων.

41: Σε μια προσπάθεια εντοπισμού πρόσθετων τοποθεσιών των πιθανών χώρων ταφής αγνοουμένων, η Επιτροπή συνέχισε τις προσπάθειές της για την εξασφάλιση πρόσβασης στα αρχεία χωρών και οργανισμών που είχαν στρατιωτική ή αστυνομική παρουσία στην Κύπρο το 1963, το 1964 και το 1974. Κατά τη διάρκεια της υπό αναφορά περιόδου, υποβλήθηκαν αιτήσεις στις υπηρεσίες αρχείων της Αυστραλίας, της Ιρλανδίας, της Νέας Ζηλανδίας, των Ηνωμένων Εθνών και της Διεθνούς Επιτροπής του Ερυθρού Σταυρού (ICRC). Ενώ οι Ηνωμένες Πολιτείες και η ICRC έχουν καταβάλει εκτεταμένες προσπάθειες για την παροχή πρόσβασης στην Επιτροπή σε όλες τις σχετικές αρχαιακές πηγές, ελάχιστες αρχαιακές πληροφορίες σχετικά με τέτοιες τοποθεσίες έχουν μέχρι στιγμής, τα άμεσα εμπλεκόμενα μέρη, μοιραστεί με την Επιτροπή».

Όπως γίνεται αντιληπτό, η Τουρκία όχι μόνο δεν αναφέρεται ονομαστικά στις δύο παραγράφους της έκθεσης του γ.γ. του ΟΗΕ, αλλά απεναντίας, οι ευθύνες της για την μη παροχή στοιχείων στην έρευνα εξισώνονται με τυχόν ευθύνες των άλλων άμεσα εμπλεκομένων μερών και σημειώνεται ακριβώς ως ακολούθως: «Ελάχιστες αρχαιακές πληροφορίες σχετικά με τέτοιες τοποθεσίες έχουν μέχρι στιγμής, τα άμεσα εμπλεκόμενα μέρη, μοιραστεί με την Επιτροπή». Τα άμεσα εμπλεκόμενα μέρη νοείται ότι είναι οι δύο

πλευρές στην Κύπρο, η Τουρκία και η Ελλάδα...

Ποιος φταίει;

Οι δύο παράγραφοι στην έκθεση του γ.γ. για τους αγνοούμενους λογικά πρέπει να έχουν συνταχθεί από το τρίτο μέλος της ΔΕΑ, τον Πολ Ανρί Αρνί με τη σύμφωνο γνώμη του Ε/κ μέλους Νέστορα Νέστορος και της Τ/κ μέλους Γκιουλντέν Πλουμέρ Κιουτσιούκ. Ασχολούμενος πέραν 25 σχεδόν χρόνια με το ζήτημα των αγνοουμένων, γνωρίζω ότι το προκαταρκτικό κείμενο κάθε έκθεσης περνά από το κόσκινο των υπουργείων Εξωτερικών της Κύπρου και της Ελλάδας και προφανώς και της Τουρκίας, αλλά και της Βρετανίας, η οποία συνήθως αναλαμβάνει τη σύνταξη της έκθεσης εκ μέρους του Σ.Α. Έτσι η κάθε πλευρά προσπαθεί να εντάξει τις δικές της τροπολογίες στο τελικό κείμενο. Και το ερώτημα είναι κατά πόσον η Λευκωσία συμφωνεί με τις δύο παραγράφους της παρούσας έκθεσης; Αυτές που κατά την εκτίμησή μας, όχι μόνο απαλλάσσουν την Τουρκία από τις ευθύνες της, αλλά εξισώνουν και τα θύματα με τους θύτες, με τη ανοχή της κυβέρνησης Αναστασιάδη και με το Συμβούλιο Ασφαλείας να προσυπογράφει την έκθεση!

Αρχεία και προφάσεις

Στην έκθεση του γ.γ. σημειώνεται ακόμα ότι η ΔΕΑ, «συνέχισε τις προσπάθειές της για την εξασφάλιση πρόσβασης στα αρχεία χωρών και οργανισμών που είχαν στρατιωτική ή αστυνομική παρουσία στην Κύπρο το 1963, το 1964 και το 1974», στην ουσία ως δικαιολογία για την έλλειψη

προόδου. Το 2016 ο γράφων κατάγγειλε μέχρι και στον γ.γ. των Η.Ε. την εγκληματική απόκριψη αρχείων των ΟΗΕ που φυλάγονταν στο γραφείο του μέλους των Η.Ε. στη ΔΕΑ στο Λίδρα Πάλας, από το 2003. Στην επιστολή μας (04/08/2016) προς τον Εκπρόσωπο του γ.γ. Stephane Dujarric μεταξύ άλλων σημειώναμε ότι: «Κατά την επίσκεψη φέτος στη Νέα Υόρκη των τριών μελών της ΔΕΑ ανακοινώθηκε (01/06/2016) από τον γ.γ., ότι έδωσε συγκατάθεσή ώστε η ΔΕΑ να έχει πρόσβαση στα αρχεία των Η.Ε. στην Κύπρο κάτι που όπως ελέχθη από μέλη της ΔΕΑ συνέβαινε για πρώτη φορά. Διακηρύξεις που έρχονταν σε αντίθεση με τη δήλωση του εκπροσώπου της ΟΥΝΦΙΚΥΠ Μπράιαν Κέλι 13 χρόνια πριν (28/07/2003), ότι σχετικά έρευνα των αρχείων των Η.Ε. ολοκληρώθηκε από αρμόδιο ερευνητή (την Ανίτα Γκρέιβς) και τα ευρήματα ήταν στη διάθεση της ΔΕΑ. Τα γεγονότα αυτά δημιουργούσαν σειρά ερωτημάτων κυριότερο των οποίων ήταν το κατά πόσον το 2003 ο Μπράιαν Κέλι παραπλάνησε το κοινό με τη δήλωσή του ή το 2016 ο γ.γ. παραπλάνηθηκε και δεν ήξερε ότι τα αρχεία του ΟΗΕ ήταν στη διάθεση της ΔΕΑ από το 2003; Αντιουσιαστικών απαντήσεων ο κ. Dujarric –ως να απευθυνόταν σε αρελεις Ιθαγενείς, σημείωνε ότι στα ερωτήματά μας, «που πάνε πίσω δέκα και πλέον χρόνια, τα Η.Ε. δεν έχουν καμία ένδειξη για εσκεμμένες προσπάθειες ώστε να αποκρυφτούν πληροφορίες». Κι αυτό την ώρα που είχαμε παραθέσει συγκεκριμένα στοιχεία, από τα αρχεία του ΟΗΕ, για νεκρούς, τάφους και τοποθεσίες, που ήταν ανατλιετακ.

Ημερίδα - παράσταση για την τιμή των θώκων

Το σκηνικό ήταν θλιβερό, καθώς η αποχή απεικόνιζε την τραγική κατάσταση που βρίσκεται το θέμα των αγνοουμένων

Δύο ημέρες μετά την έγκριση της έκθεσης του γ.γ. του ΟΗΕ με την επιεικώς απαράδεκτη αναφορά στους αγνοούμενους, δηλαδή την Παρασκευή, 01/02/2019, πραγματοποιήθηκε στη Λευκωσία ημερίδα με θέμα, «Τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και οι Αγνοούμενοι της Κύπρου». Εκεί επαναλήφθηκε πολλές η απαίτηση όπως η Τουρκία συνεργαστεί ανοίγοντας τα στρατιωτικά της αρχεία και δίνοντας στοιχεία ως επίσης και η παραδοχή από μέρους του Νίκου Σεργίδη ότι «οι εξελίξεις αυξάνουν τον κίνδυνο εκατοντάδες αγνοούμενοι μας να παραμείνουν εσείς αγνοούμενοι». Την ημερίδα, στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, διοργάνωσαν ο Επίτροπος Προεδρίας, η Παγκύπρια Οργάνωση Συγγενών Αδελφών Αιχμαλώτων και Αγνοουμένων και η Πανελλάνια Επιτροπή Γονέων και Συγγενών Αδελφών Αιχμαλώτων και Αγνοουμένων της κυπριακής τραγωδίας. Την καιρέτησαν ο Πρόεδρος Αναστασιάδης (το χαιρετισμό διάβασε ο Φ. Φωτίου), ο Υφ. Εξ. της Ελλάδας Γέρβης Κουίκ, ο Ιωάννης Κασουλίδης, ο Νίκος Σεργίδης εκ μέρους των Κυπρίων συγγενών και η Μαρία Καλμπουρτζή εκ μέρους των Ελλαδιτών.

Ομιλητές ήταν ο γενικός εισαγγελέας Κώστας Κληρίδης, ο Επίτροπος Προεδρίας Φώτης Φωτίου, καθώς και ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου Ιπέρτος Παπαπολυβίου. Ουδείς των ομιλητών έκανε την όποια αναφορά στις δύο εγκληματικά ανεπαρκείς παραγράφους για τους αγνοούμενους στην έκθεση του γ.γ. του

Φωτίου: Εύχομαι τους επόμενους μήνες να μπορέσουμε να κάνουμε βήματα μπροστά, γιατί πολύ φοβάμαι, χωρίς να θέλω να ενοσπείρω την απαισιοδοξία, ότι μπαίνουμε σε περιπέτειες.

ΟΗΕ. Ούτε καν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο οποίος κανονικώς έχων των των πραγμάτων θα πρέπει να έχει διαβάσει την έκθεση κατότι η ανανέωση της θητείας της ΟΥΝΦΙΚΥΠ ήταν για την κυβέρνηση η καυτή πατάτα!

Ο εισαγγελέας το βιολί του

Στην παρέμβασή του ο γενικός εισαγγελέας μεταξύ άλλων σημείωσε ότι «η Τουρκία εξακολουθεί να αποφεύγει τις ευθύνες της ενώπιον της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης» ενώ στην επόμενη συνεδρία, μέσα Μαρτίου, η προσπάθεια θα είναι «να αναδειχθεί εκ νέου η υποχρέωση της Τουρκίας για αποτελεσματική διερεύνηση της τύχης των αγνοουμένων, η οποία περιλαμβάνει μεταξύ άλλων, να δοθεί στη ΔΕΑ απρόσκοπτη και όχι αποσπασματική πρόσβαση σε στρατιωτικές ζώνες, καθώς και στα αρχεία της περιλαμβανομένων και των στρατιωτικών αρχείων»... Ουδμία αναφορά έκανε ο εισαγγελέας της

Ουδείς των ομιλητών στην Ημερίδα για τους αγνοούμενους έκανε την ελάχιστη αναφορά στις δύο εγκληματικά ανεπαρκείς παραγράφους για τους αγνοούμενους στην έκθεση του γ.γ. του ΟΗΕ, που είχε εγκριθεί από το Σ.Α. 48 ώρες πριν.

ευρωπαϊκής Κύπρου στις ευθύνες και υποχρεώσεις τόσο της Κ.Δ. για το ζήτημα των Τ/κ αγνοουμένων πολιτών της Κ.Δ., για την εξοφάνισή των οποίων δεν ευθύνεται η Τουρκία.

Τα λάθη μας

Είναι τραγικό ότι η συντριπτική πλειοψηφία των ομιλητών δεν έκανε οποιαδήποτε αναφορά σε τυχόν ευθύνες της πλευράς μας και τραγικά λάθη, το κόστος των οποίων επιμίζονται για μισό σχεδόν αιώνα οι οικογένειες των αγνοουμένων. Τουναντίον ο πρόεδρος των συγγενών Νίκος Σεργίδης δικαιολόγησε ακόμα και τον εντοπισμό μόνο 10 λειψάνων το 2018 από τη ΔΕΑ, λέγοντας ότι αυτό πιστώνεται στον αγώνα του Ε/κ εκπροσώπου στη ΔΕΑ Νέστορα

Νέστορος. Εδώ έχουμε προφανή απώλεια του –κατά τον Κλεόβουλο τον Λίνδιο (6ος αι. π. Χ.) μέτρου. Μεγάλη όμως έκπληξη προκάλεσαν τα λεχθέντα της πρόεδρου των Ελλαδιτών αγνοουμένων Μαρίας Καλμπουρτζή. Η κατά τα άλλα συμπαθής κ. Καλμπουρτζή ισχυρίστηκε ότι η διεκδίκηση των δικαιωμάτων από πλευράς οικογενειών για τα λάθη, παραλείψει και ευθύνες αποτελούν πατριωτική αντίφαση! Με την ίδια λογική τα μέλη της Επιτροπής της, που διεκδικούν τα δικαιώματά τους, διαπράττουν προδοσία; Τη στιγμή μάλιστα που ελληνικές κυβερνήσεις για δεκαετίες αρνούνταν να αναγνωρίσουν την υπηρεσία και τη θυσία των Ελλαδιτών στρατιωτών που έχασαν τη ζωή τους ή αγνοούνται

σε διατεταγμένη υπηρεσία του ελληνικού κράτους στην Κύπρο το καλοκαίρι του 1974...

Σε περιπέτειες

Ο Επίτροπος Προεδρίας Φώτης Φωτίου διαφοροποιήθηκε από τους υπόλοιπους στο θέμα των αρχείων και απέδωσε αυτό στον Ανρί Αρνί, «γιατί φθάσαμε στο σημείο κάποιος, ακόμα και το τρίτο μέλος στην ΔΕΑ να εξισώνει τα αρχεία του τουρκικού στρατού με τα αρχεία δήθεν της Ελλάδας, φθάσαμε στο σημείο δηλαδή να λέμε ότι εάν δεν τα δώσει η Ελλάδα, η Κύπρος, ο Ερυθρός Σταυρός, δεν θα τα δώσει ούτε η Τουρκία». Ο κ. Φωτίου κατέληξε δίνοντας δραματικό τόνο στην Ημερίδα: «Εύχομαι τους επόμενους μήνες να μπορέ-

σουμε να κάνουμε βήματα μπροστά, γιατί πολύ φοβάμαι, χωρίς να θέλω να ενοσπείρω την απαισιοδοξία, ότι μπαίνουμε σε περιπέτειες όσον αφορά το θέμα των αγνοουμένων».

Θλιβερό σκηνικό

Το σκηνικό, που είχε σتهθεί στην Ημερίδα περισσότερο για τις επικοινωνιακές ανάγκες, δεν μπορούσε να ήταν πλήρες χωρίς την παρουσία ιστορικών συμβόλων του αγώνα των οικογενειών των αγνοουμένων όπως τις μητέρας του μικρού Χριστάκη, από το Παλαιόκυθρο, Μυροφόρας Γεωργίου. Ήταν όμως σκηνικό θλιβερό που απεικόνιζε την τραγική κατάσταση που βρίσκεται το θέμα των αγνοουμένων από πλευράς συμμετοχής. Εκτός από τους υπηρεσιακούς και τους συμμετέχοντες ομιλητές με τις συνοδείες τους είναι ζήτημα εάν παρευρέθηκαν πέραν των δέκα άλλων προσώπων. Αν και έχουμε φτάσει 45 χρόνια μακριά από το 1974, οι πρωταγωνιστές του κυκλώματος που λυμαινόνται τα αισθήματα και τις αγωνίες των συγγενών για τόσες δεκαετίες παραμένουν οι ίδιοι. Ίδια και τα συνθήματα που συντηρούν τους ίδιους στις ίδιες καρέκλες πάνω στις οποίες κτίστηκαν καριέρες. Αυτοί γνωρίζουν καλύτερα από τον καθένα ποιοι ευθύνονται που 1000 και πλέον αγνοούμενοι θα μείνουν στα αζήτητα. Γνωρίζουν ακόμα πως οι πελάτες τους δεν μπορούν να έχουν απαιτήσεις, οι ίδιοι είναι κάπου θαμμένοι και οι γονείς τους έχουν ήδη πεθάνει.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ

Είναι ενδεικτικό ότι δύο από τους τρεις τοπικούς παρόχους, για τους οποίους έχει στοιχεία η «Κ», έχουν απόλυτη συνεργασία με τη Huawei για παροχή, συντήρηση δικτύου και λοιπές υπηρεσίες, ενώ στον τρίτο έχει μπλοκή συν της προαναφερόμενης και η σουηδική Ericsson.

Εξαρτώμενες από τους Κινέζους οι τηλεπικοινωνίες στην Κύπρο

Ο εμπορικός πόλεμος ΗΠΑ-Κίνας, η Huawei και οι κατηγορίες για παραβίαση πληροφοριών

Του **ΜΙΧΑΗΛ ΤΣΙΚΑΛΑΣ**

Η παρουσία του κινεζικού τηλεπικοινωνιακού κολοσσού Huawei στην Κύπρο στην εγχώρια λιανική και χονδρική αγορά είναι ιδιαίτερα έντονη τα τελευταία χρόνια. Φαινόμενο που δεν είναι μόνο τοπικό, αλλά έχει και στην Κύπρο έντονα χαρακτηριστικά. Είναι έτσι γεγονός ότι η συγκεκριμένη εταιρία είναι ένας από τους βασικούς προμηθευτές τεχνολογίας νέας γενιάς με πελάτες κυπριακές εταιρίες που προσφέρουν υπηρεσίες επικοινωνίας. Στο τοπικό, ωστόσο, πλαίσιο θα επανέλθουμε παρακάτω εφόσον το θέμα απασχολεί την αγορά, αλλά ήταν ο εμπορικός πόλεμος μεταξύ Κίνας-ΗΠΑ και οι προεκτάσεις του μαζί με κατηγορίες για παραβίαση πληροφοριών εκ μέρους της Huawei που οριοθέτησε το πλαίσιο. Οι ΗΠΑ αναθεώρησαν τον τρόπο με τον οποίο ξένες εταιρίες και αγαθά διεισδύουν στην αμερικανική οικονομία. Η Κίνα ήταν μία εκ των χωρών, ίσως η βασικότερη, η οποία μεσουράνησε κατά την προεκλογική περίοδο ως αντίπαλος και από το πέραςμα της θεωρίας στην πράξη, ο Ντόναλντ Τραμπ ως Πρόεδρος με κορύφωση το καλοκαίρι του 2018 εγκαινίασε την επιβολή δασμών έως και 25% στις εισαγωγές κινεζικών προϊόντων. Το Πεκίνο απάντησε με το ίδιο νόμισμα και οι προεκτάσεις αυτού που χαρακτηρίστηκε ως εμπορικός πόλεμος δεν άργησαν να φανούν και στο επίπεδο της παροχής τεχνολογίας.

Η διασπορά

Βασίζομεν στον μέγιστο βαθμό επιρροής της, η αμερικανική διπλωματία δεν άργησε να βρει συμμάχους. Έτσι δεν αποτέλεσε έκπληξη ότι τα όσα αφορούσαν μια συγκεκριμένη κινεζική εταιρία, τη Huawei, έφτασαν να είναι βασικό μέρος της ρητορικής ανάμεσα σε ΗΠΑ-Κίνα σε έναν «διάλογο» που συμμετείχαν όλο και περισσότερες χώρες, όχι όμως

το μόνο. Κι ενώ καταγράφονταν διαστάματα έντονης πόλωσης μεταξύ των δύο χωρών όπως και διαστάματα εκ χειρίας, τα πάντα ανατράπηκαν, όταν συνελήφθη στον Καναδά η Μενγκ Γουανζού, οικονομική διευθύντρια και κόρη του ιδρυτή της Huawei, μετά από ένταλμα σύλληψης των ΗΠΑ που κατηγορούσαν την Huawei πως παραβίασε τις αμερικανικές κυρώσεις που έχουν επιβληθεί στο Ιράν. Η διασπορά των ειδήσεων και των αντιδράσεων σε επίπεδο αγορών, οικονομίας και πολιτικής ήταν τέτοια, που είναι περιττό να σημειωθεί πως επρόκειτο για ένα παγκόσμιο θέμα.

Τα προαναφερθέντα και εν γένει η όλη συζήτηση δεν μπορούσε παρά να μεταφερθεί και σε επίπεδο Ευρώπης, με Αμερικανούς αξιωματούχους να πα-

Τα μέλη της Ε.Ε. έχουν το δικαίωμα να αποφασίσουν αν θα αποκλείσουν εταιρίες από τις αγορές τους για λόγους εθνικής ασφαλείας.

ρακινούν τους καταναλωτές να μείνουν μακριά από τα προϊόντα της συγκεκριμένης εταιρίας, με βάση τη ρητορική ότι υπάρχουν πολλές απόρρητες ενδείξεις παραβιάσεων της ασφάλειας από τον κινεζικό πάροχο τηλεπικοινωνιών. «Η Ε.Ε. θα πρέπει να ανησυχεί για τη Huawei και τις υπόλοιπες κινεζικές εταιρίες τεχνολογίας, εξαιτίας του κινδύνου που θέτουν στην ασφάλεια και τη βιομηχανία του ευρωπαϊκού μπλοκ» είχε δηλώσει ο Επίτροπος Ψηφιακής Αγοράς της Ε.Ε. Άντριους Άνσιπ. Αυτή η επιχειρηματολογία μετέφερε τη συζήτηση στο επόμενο επίπεδο, πολλαπλασιάζοντας τους συμβαλλόμενους. Περισσότερο λάδι στη φωτιά ήρθε να ρίξει η μετάδοση της είδησης από τη WSJ, ότι στέλεχος

της εταιρίας συνελήφθη στην Πολωνία με την κατηγορία της κατασκοπίας. Πλέον η Ευρωπαϊκή Ένωση φέρεται να εξετάζει το ενδεχόμενο να απαγορεύσει ντε φάκτο την προμήθεια εξοπλισμού για τα τηλεπικοινωνιακά δίκτυα 5ης γενιάς από κινεζικούς ομίλους, άρα και από τη Huawei Technologies. Τα σχετικά μεταδόθηκαν κατ' αποκλειστικότητα από το ειδησεογραφικό πρακτορείο Reuters, επικαλούμενο υψηλόβαθμους αξιωματούχους των Βρυξελλών. Σε πολιτικό επίπεδο ΗΠΑ-Κίνα προσπαθούν να γεφυρώσουν τις διαφορές τους, ωστόσο, άγνωστο πότε θα επικυρωθεί μια συμφωνία μεταξύ των ηγετών των δύο χωρών. Σε κάθε περίπτωση έχουν αναπτερωθεί οι ελπίδες για την επίτευξη μιας συμφωνίας πριν από την προθεσμία που έχει θέσει ο Λευκός Οίκος στις 2 Μαρτίου. Εάν δεν υπάρξει συμφωνία η αμερικανική κυβέρνηση θα αυξήσει τους δασμούς, συνολικά, στα δύο τρίτα των εισαγόμενων προϊόντων από την Κίνα. Το θέμα θα έχει και επιπτώσεις στη Huawei; Είναι ένα ερώτημα, ωστόσο, είναι σημαντική και η θέση της Ε.Ε.

Τι λέει η Κομισιόν

Η «Κ» επικοινωνήσε με την Κομισιόν και συγκεκριμένα με αξιωματούχους αρμόδιους για θέματα της ψηφιακής αγοράς, με το ερώτημα καταρχήν του αν εξετάζεται αποκλεισμός από δίκτυα 5G κινεζικών εταιριών και αν να με ποιο σκεπτικό. Επίσης, αν μια τέτοια απόφαση επέρχεται ως απότοκη στοιχείων που έχει η Ε.Ε. τα οποία να εμπλέκουν σε κακές πρακτικές τη συγκεκριμένη εταιρία εντός της Ένωσης. Η απάντηση της Κομισιόν, μαζί με τα συναφή στοιχεία, είχε ως εξής: «Έχουμε μια ανοιχτή αγορά. Όποιος συμμορφώνεται με τους κανόνες μπορεί να έχει πρόσβαση σε αυτή. Υπάρχουν ευρωπαϊκοί κανονισμοί προμήθειας και υπάρχει και η πρόταση για επενδυτική πα-

ρακολούθηση/καταγραφή (screening) ώστε να προστατευτούν τα ευρωπαϊκά συμφέροντα. Έχουμε κανόνες που απαγορεύουν σε αυτά τα θέματα. Επιπρόσθετα όμως τα μέλη της Ε.Ε. έχουν το δικαίωμα να αποφασίσουν αν θα αποκλείσουν εταιρίες από τις αγορές τους για λόγους εθνικής ασφαλείας, αν δεν υπάρχει συμμόρφωση με τα στάνταρτ της κάθε χώρας και με το νομικό πλαίσιο».

Η κατάσταση στην Κύπρο

Η Huawei έχει πραγματοποιήσει άλματα με τα προϊόντα ευρείας κατανάλωσης να διεκδικούν ένα σημαντικό μερίδιο της εγχώριας πίτας. Η δυναμική διαφαίνεται και στα ποσοστά διείσδυσης που έχει πετύχει στους τοπικούς παρόχους υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας, που είναι υψηλότερα. Δεν θα ήταν υπερβολή σε αυτό το πλαίσιο να ειπωθεί πως υπάρχει ως και απόλυτη εξάρτηση των τοπικών τηλεπικοινωνιακών παρόχων από τις υπηρεσίες που προσφέρει η Huawei. Τόσο για την προμήθεια τεχνολογικού εξοπλισμού όσο και για την ανάπτυξη νέων προϊόντων όπως είναι το 5G. Είναι ενδεικτικό ότι δύο από τους τρεις τοπικούς παρόχους για τους οποίους έχει στοιχεία η «Κ», έχουν απόλυτη συνεργασία με τη Huawei για παροχή, συντήρηση δικτύου και λοιπές υπηρεσίες, ενώ στον τρίτο έχει μπλοκή συν της προαναφερόμενης και η σουηδική Ericsson. Πηγές με γνώση του τηλεπικοινωνιακού περιβάλλοντος της χώρας δεν εξέφρασαν ανησυχία σχετικά με την εταιρία και τα όσα καταγράφονται. Υποστηρίζουν, ωστόσο, πως παρακολουθούν την κατάσταση. Παρά ταύτα γίνεται παραδεχτό και στην Κύπρο πως αν και η Ε.Ε. μπει στον χορό των κυρώσεων, άμεσα μια τέτοια εξέλιξη θα έχει όχι μόνο τοπικές αρνητικές επιπτώσεις, αλλά επιπτώσεις για όλες τις ευρωπαϊκές εταιρίες τηλεπικοινωνιών που έχουν συμπλεύσει με τον κινεζικό κολοσσό.

Η απάντηση της Huawei

Η «Κ» επικοινωνήσε για το θέμα με το γραφείο της Huawei στην Κύπρο, το οποίο δραστηριοποιείται στη χώρα από το 2009 ως προμηθευτής υπηρεσιών Τεχνολογικών Λύσεων Πληροφορικής & Επικοινωνιών (ICT). Διαφαίνεται ότι τα όσα συμβαίνουν τόσο σε επίπεδο Ε.Ε. όσο και μεταξύ Αμερικής και Κίνας δεν προκαλούν ανησυχία στην εταιρία αν και η βασική επιχειρηματολογία αφορά το αν και κατά πόσο χρησιμοποιεί η Huawei τα δίκτυά της, ώστε να έχει πρόσβαση σε πληροφορίες. Η απάντηση της Huawei σε αυτές τις κατηγορίες παραβίασης των πληροφοριών είναι κατηγορηματικά αρνητική. Ως προς την Κύπρο η εταιρία απάντησε στην εφημερίδα πως: «Η θέση της Huawei σε όλο τον κόσμο είναι καλά εδραιωμένη μέσω στρατηγικών συνεργασιών. Έχουμε εξασφαλίσει πάνω από 30 εμπορικές συμβάσεις για 5G και η εταιρία κατατάσσεται στην πρώτη θέση παγκοσμίως όσον αφορά τις εμπορικές συμβάσεις 5G. Αυτό είναι το αποτέλεσμα της κορυφαίας τεχνολογικής καινοτομίας της εταιρίας σε ολόκληρο τον κλάδο. Η εταιρία έχει ξεκινήσει να μεταφέρει εξοπλισμό 5G σε ολόκληρο τον κόσμο και έχουμε ήδη αποστείλει περισσότερους από 25.000 σταθμούς βάσης σε διάφορες αγορές σε όλο τον κόσμο, όπως η Αγγλία, η Γερμανία, η Ιταλία, η Πορτογαλία και η Φινλανδία. Η Huawei στην Κύπρο είναι παρούσα στην κυπριακή αγορά από το 2009. Στόχος μας είναι η συνεχής παροχή τεχνολογίας στην κυπριακή επικράτεια που θα οδηγήσει στον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας και τελικά θα οδηγήσει στην ανάπτυξη της οικονομίας. Έτσι παρά τις προσπάθειες, σε ορισμένες αγορές, να δημιουργήσουν ανησυχία για την Huawei και να χρησιμοποιήσουν μεθόδους πολιτικής παρέμβασης για να επηρεάσουν την ανάπτυξη της βιομηχανίας, είμαστε υπερήφανοι που οι πελάτες μας συνεχίζουν να μας εμπιστεύονται και αναγνωρίζουν τη συμβολή μας στον ψηφιακό μετασχηματισμό. Όπως δε χαρακτηριστικά έχει αναφέρει ο κ. Ken Hu, Rotating CEO της Huawei Technologies Co, Ltd., όταν πρόκειται για θέματα ασφαλείας, ως βιομηχανία τηλεπικοινωνιών, πιστεύουμε ότι πρέπει να μιλήσουμε περισσότερο για την τεχνολογία και πώς να τη βελτιώσουμε. Όταν πρόκειται για ισχυρισμούς ασφαλείας, είναι καλύτερο να αφήσουμε τα δεδομένα να μιλούν από μόνα τους. Και τα δεδομένα είναι ότι το ιστορικό της Huawei σε θέματα ασφαλείας είναι καθαρό».

Το 5G δίκτυο

Το δίκτυο 5G, ως το επόμενο μήλο της Έριδος ανάμεσα στις τηλεπικοινωνιακές εταιρίες, είναι φυσικό δίκτυο διακοπών και απομακρυσμένων διακομιστών, το οποίο βασίζεται περισσότερο από τα προηγούμενα σε πολλαπλά στρώματα λογισμικού που το καθιστούν πολύ πιο προσαρμοσμένο. Η κατασκευή των δικτύων 5G «θα είναι σχεδόν όσο σημαντικός ήταν ο ηλεκτρισμός. Τα πάντα θα είναι συνδεδεμένα και το κεντρικό νευρικό σύστημα θα είναι το δίκτυο 5G», είπε στους New York Times ο Κρις Λέιν, αναλυτής τηλεπικοινωνιών στο Χονγκ Κονγκ στην εταιρία Sanford C. Bernstein, και αναμετάδωσε το Reuters. Η αμερικανική κυβέρνηση, συνεχίζει το πρακτορείο, προειδοποιεί πως θα είναι κρίσιμοι οι επόμενοι έξι μήνες. Οι χώρες της Δύσης αρχίζουν η μία μετά την άλλη να δημοπρατούν ραδιοφάσμα για τα νέα δίκτυα 5G και να αποφασίζουν σε ποιες εταιρίες θα δώσουν συμβόλαια ύψους πολλών δισ. για την κατασκευή των φυσικών δικτύων. Όμως και η κινεζική κυβέρνηση βλέπει αυτό το χρονικό διάστημα ως την ευκαιρία της να κατασκευάσει τα δίκτυα της υψηλίου, ιδίως σε Ευρώπη, Ασία και σε Αφρική. Οι ευρωπαϊκές εταιρίες τηλεπικοινωνιών υστερούν έναντι Αμερικανών και Κινέζων ανταγωνιστών στην κούρσα των δικτύων κινητής τηλεφωνίας 5ης γενιάς (5G). Κάτι που αντανακλάται στη μείωση της κεφαλαιοποίησής τους κατά το ήμισυ την περίοδο 2012-18, υποχωρώντας από τα 234 δισ. δολάρια στα 133 δισ. δολάρια, σύμφωνα με στοιχεία των Financial Times. Κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου, η χρηματιστηριακή αξία του αμερικανικού κλάδου έχει αυξηθεί κατά 71% στα 532 δισ. δολάρια και του ασιατικού κατά 13%, στα 561 δισ. δολάρια.

Ο δρ Ανδρεάσινος Παπαδόπουλος είναι πρόεδρος ε.τ.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑΣΙΝΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Η σημαντικότητα της Κύπρου για την Κίνα

Με την έλευση του 2019, ο Πρόεδρος της Κίνας Huang Xingyuan απηύθυνε ένα μήνυμα που αναφέρεται στις κυπρο-κινεζικές σχέσεις, στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας Ζώνης και Δρόμου (ΠΖΔ). Με την ευκαιρία της Κινέζικης Πρωτοχρονιάς, στις 5 Φεβρουαρίου 2019, θα αναφερθούμε στα κύρια σημεία του με την ευχή όπως οι κυπρο-κινεζικές σχέσεις αναπτυχθούν έτι περισσότερο τα επόμενα χρόνια, και όπως ακράδαντα πιστεύει και προσβλέπει ο

πρόεδρος Huang Xingyuan να έχουν «ένα λαμπρότερο μέλλον».

Στα πέντε τελευταία χρόνια η Πρωτοβουλία Ζώνης και Δρόμου είχε αιτά αποτελέσματα, με την υπογραφή συμφωνιών συνεργασίας μεταξύ Κίνας και πλέον των 150 χωρών. Μέσα σ' αυτό πλαίσιο, η Κύπρος θεωρείται απαραίτητος κρίκος της Ζώνης και Δρόμου, που στα παλιά χρόνια ένωσε την Κίνα με την Μεσόγειο μέσω της κεντρικής και δυτικής Ασίας, ενώ σήμερα προεκτείνεται από την Κίνα προς

την Ευρώπη, μέσω της Θάλασσας της Νότιας Κίνας, του Ινδικού Ωκεανού, της Ερυθράς Θάλασσας και της Μεσογείου. Ήδη αναγνωρίζεται ότι η Κύπρος και οι χώρες της Μέσης Ανατολής εμπλέκονται ενεργά στην οικοδόμηση της ΠΖΔ. Ως γεγονός, ο Πρόεδρος Αναστασιάδης εξέφρασε πλειστάκις την ετοιμότητα της Κύπρου να συμμετάσχει στην ΠΖΔ, ενώ ο Πρόεδρος της Βουλής Δημήτρης Συλλούρης διεκδικεί μεγαλύτερο ρόλο για την Κύπρο, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής

Ένωσης, στη δημιουργία μεγαλύτερης συνεκτικότητας μεταξύ θάλασσου δρόμου του μεταξίου και της Μεσογείου, προωθώντας την υπογραφή ενός Μνημονίου συνεργασίας μεταξύ των νομοθετικών σωμάτων της Κίνας και της Κύπρου. Εκτός του όταν ιδρύθηκε η ΠΖΔ βασίστηκε στη θέση ότι η «Κίνα θα πάει καλά, όταν ο κόσμος πάει καλά, και αντίστροφα» ο Πρόεδρος της Κίνας Xi Jinping είχε στο μυαλό του ότι αυτή η Πρωτοβουλία θα ήταν το Κινέζικο Σχέδιο απάντηση στις

τελευταίες εξελίξεις που αφορούν την παγκόσμια ειρήνη και ανάπτυξη. Ως γεγονός, ειρήνη και σταθερότητα στην περιοχή απαιτεί μεγαλύτερη συνεκτικότητα μεταξύ Ευρώπης, Ασίας και Αφρικής. Σχετικά ο πρόεδρος Huang Xingyuan τόνισε στο μήνυμά του ότι «η κινέζικη κυβέρνηση παραμένει δεσμευμένη στην οικοδόμηση μιας κοινότητας κοινού πεπρωμένου, τη διασφάλιση της υπάρχουσας διεθνούς τάξης και τη συνεισφορά της κινεζικής σοφίας και προσπάθειών για την επίλυση

περιφερειακών θεμάτων, περιλαμβανομένου και του Κυπριακού». Είναι, λοιπόν, πρόδηλο γιατί η Κίνα θεωρεί την Κύπρο, παρά το μικρό μέγεθος, σημαντικό κρίκο που ενώνει Ασία, Ευρώπη και Αφρική, μια άγκυρα της ΠΖΔ στην Ανατολική Μεσόγειο και ένα σταθεροποιητικό παράγοντα για την πρόωθηση της ειρήνης και της σταθερότητας στην περιοχή μας.

Γιατί δεν έκλεισε την πόρτα ο Αντρος

Οι δεύτερες σκέψεις για παραμονή του στην ηγεσία του ΑΚΕΛ, σε μία περίοδο που εντείνεται η διαδοχολογία

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

«**Προτεραιότητα** έχουν οι ευρωεκλογές και δεν θα δώσω τροφή στη σενarioλογία», έλεγε την περασμένη Κυριακή στην «Κ» ο γ.γ. του ΑΚΕΛ Άντρος Κυπριανού, κληθείς να σχολιάσει αν επανεξετάζει το ενδεχόμενο παραμονής του ή όχι στη γραμματεία του κόμματος. Εξήγησε πως θα γίνει εκλογικό συνέδριο και θα αποφασίσουν συλλογικά για το τι θα γίνει τελικώς. Το ενδιαφέρον, βεβαίως είναι πως έναν χρόνο προηγουμένως αποκάλυπτε στην «Κ» πως είναι συνεπής στις καταστατικές πρόνοιες του ΑΚΕΛ και πως «στα 65 χρόνια πρέπει να αποχωρούμε ως εκ τούτου δεν θα διεκδικώ εκ νέου τη Γραμματεία, αλλά θα πω την άποψή μου για τη διαδοχή, όπως όλοι, στα συλλογικά όργανα». Τι μεσολάβησε από τις 11 Φεβρουαρίου του 2018 μέχρι και σήμερα που να δικαιολογεί την αλλαγή στάσης από τον κ. Κυπριανού

Η φημολογία περί συζήτησης άλλων σχεδίων λύσης από τον Νίκο Αναστασιάδη, κινητοποιήσε φωνές εντός και εκτός ΑΚΕΛ, που θέλουν τον Αντρο Κυπριανού να παραμείνει λίγο ακόμα στην ηγεσία του κόμματος.

είναι ένα ζήτημα που συζητείται εντόνως περίξ της Εξεκίας Παπαϊωάννου, με τα σενάρια να δίνουν και να παίρνουν. Κάποιοι θέλουν τον Άντρο Κυπριανού να κάνει δεύτερες σκέψεις για το κατά πόσο θέλει να παραδώσει τη σκυτάλη, ιδιαίτερα τη στιγμή που η μεγάλη τρικυμία στο κόμμα κόπασε, ενώ άλλοι εκτιμούν πως είναι ένας έμμεσος τρόπος για να σταματήσει η παρασκηνιακή κινητοποίηση των δελφίνων μέσω εκλογών που ίσως να προωινίζει νέα εσωστρέφεια στο κόμμα. Το τι ισχύει τελικώς θα διαφανεί αμέσως μετά τις ευρωεκλογές και δεν αποκλείεται το αποτέλεσμα των εκλογών να κρίνει και τη συνέχεια στα εσωκομματικά.

Ο Άντρος Κυπριανού γνώριζε το 2008 πως η ανάληψη της γραμματείας του κόμματος της Αριστεράς σίγουρα δεν θα αποτελούσε ξέγνοιαστη βόλτα κατά τη διάρκεια μιας θερινής νύχτας. Τίποτα, ωστόσο, δεν τον προετοίμαζε για τις τρικυμίες που έρχονταν η μία μετά την άλλη. Από το Μαρί, στην οικονομική κρίση, τη γενικότερη απαξίωση της διακυβέρνησης Χριστόφια και το πλήγμα στο πηλό πλεονέκτημα του ΑΚΕΛ με το κεφάλαιο της Δρομολαϊάς και της Focus. Κάποια από αυτά τα ζητήματα οδήγησαν στο να φλερτάρει με το ενδεχόμενο αποκλεισμού από τον β' γύρο των Προεδρικών

εκλογών το 2013 και άλλα οδήγησαν στην κατακόρυφη πτώση των ποσοστών στις βουλευτικές εκλογές. Απώλειες που ενέτειναν τη μωρμούρα και την αμφισβήτηση ως προς τις ηγετικές του ικανότητες. Όπως λένε πολιτικοί κύκλοι, ο ίδιος ήθελε να επαναφέρει το κόμμα στην ομαλότητα και στη συνέχεια να αποχωρήσει, παραμένοντας απλό μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του κόμματος. Το αποτέλεσμα, βεβαίως, των προεδρικών εκλογών, αλλά κυρίως οι τελευταίες εξελίξεις στο Κυπριακό, λέγεται πως έκαναν τον Άντρο Κυπριανού να κάνει δεύτερες σκέψεις για το ενδεχόμενο ολοκλήρωσης της πολιτικής του πορείας το 2020.

Παράταση δύο χρόνων

Η φημολογία που ήθελε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας όχι μόνο να σκληραίνει τη στάση του, αλλά να συζητάει και άλλα σενάρια λύσης, οδήγησαν παράγοντες ακόμα και από τη Δεξιά στο να πιέζουν τον γ.γ. του ΑΚΕΛ να αναθεωρήσει τη θέση του, ούτως ώστε να καμφθούν οι κινήσεις Αναστασιάδη, υποστηρίζουν πηγές από την Εξεκία Παπαϊωάννου. Σε αυτό το πλαίσιο είχε διαρρεύσει ότι στελέχη του κόμματος υποστήριξαν την παραμονή του στο πηδάλιο για ακόμη δύο χρόνια, θεωρώντας πως θα είναι το κατάλληλο αντίβαρο στην πολιτική Αναστασιάδη. Το γεγονός ότι ο Άντρος Κυπριανού φαίνεται να μη θέλει να λήξει σύντομα το πολιτικό του κεφάλαιο διαφαίνεται και από τις τελευταίες του κινήσεις κυρίως στο Κυπριακό. Ενδεικτική η πρόσφατη ενημέρωση που έκανε στη βάση του κόμματος για το ότι βάσει λεχθέντων ξένων αξιωματούχων και πολιτικού αρχηγού ο Πρόεδρος Αναστασιάδης συζητάει άλλες λύσεις, αλλά και οι δημόσιες επικριτικές τοποθετήσεις του. Τοποθετήσεις που δεν θύμιζαν την άλλοτε χαμηλών τόνων στάση που τηρούσε ο κ. Κυπριανού. Στο πλαίσιο του ηγετικού προφίλ που φαίνεται να επιχειρεί σήμερα και οι επαφές του που έχουν ενισχυθεί τόσο στο εξωτερικό όσο και στην τ/κ κοινότητα. Όχι μόνο με τον Μουσταφά Ακιντζί και άλλους «αξιωματούς», αλλά και με ομάδες πολιτών στα Κατεχόμενα που στηρίζουν ανοικτά την υποψηφιότητα Νιαζί Κιζιλγιουρεκ. Επιδίωξη της ηγεσίας του κόμματος είναι, όπως λέγεται, να φέρει κοντά προοδευτικές δυνάμεις της λύσης, ακόμη και ακροατήριο που στήριζε μέχρι πρόσφατα τον Δημοκρατικό Συναγερμό και βλέπει πλέον με ιδιαίτερη συμπάθεια τον Άντρο Κυπριανού στο πηδάλιο του ΑΚΕΛ, ίσως και μετέπειτα στην προεδρία της Δημοκρατίας. Το ερώτημα, βεβαίως, είναι αν αυτό βρίσκει σύμφωνο το μεγάλο μερίδιο ακροατηρίου της Αριστεράς, που μέχρι το 2008, είχε συνηθίσει να προχωράει σε συνεργασίες με το Κέντρο και όχι να αλιεύει ψήφους από το συναγερμικό ακροατήριο.

Ένα χρόνο πριν ο Άντρος Κυπριανού, στις 11/2/2018, σε συνέντευξή του στην «Κ», αποκάλυπτε πως θα αποχωρήσει, σεβόμενος το καταστατικό του κόμματος. Σήμερα επιχειρεί να σταματήσει τη συζήτηση γύρω από την διαδοχολογία.

Χαλιναγώγηση των δελφίνων

«**Ήταν** μία προσπάθεια μάλλον να σταματήσει η ονοματολογία για τη διαδοχή, καθώς πρώτιστος στόχος είναι οι ευρωεκλογές και όχι το εκλογικό συνέδριο», λένε στελέχη, εκτιμώντας πως η τοποθέτηση του κ. Κυπριανού δεν είχε να κάνει με δεύτερες σκέψεις για την αποχώρησή του. Μία προσπάθεια, όπως λέγεται, να κόψει τη συζήτηση, τόσο εκτός, αλλά κυρίως εντός της Εξεκίας Παπαϊωάννου γύρω από τη διαδοχή, όχι μόνο του ίδιου αλλά και τη γενικότερη αλλαγή που θα επέλθει στο κόμμα. Είναι γνωστό, πάντως, πως οι επικρατέστεροι για τη θέση του γενικού γραμματέα είναι ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΑΚΕΛ Γιώργος Λουκαΐδης και ο εκπρόσωπος Τύπου του κόμματος Στέφανος Στεφάνου. Οι δύο πολιτικοί άνδρες είχαν βρεθεί αντιμέτωποι και κατά τη διάρκεια των φοιτητικών τους χρόνων για τη γραμματεία της ΕΔΟΝ, με τον Γιώργο Λουκαΐδη να κάνει τελικώς πίσω και να διαδέχεται στη συνέχεια τον Στέφανο Στεφάνου.

Το αν θα δούμε επανάληψη του ίδιου έργου είναι ένα ζήτημα ανοικτό. Στελέχη, πάντως, του κόμματος θεωρούν δύσκολη τη διεκδίκηση της γραμματείας από δύο πρόσωπα που έχουν την ίδια φιλοσοφία στο Κυπριακό και εκτιμούν πως ένας εκ των δύο θα κάνει πίσω. Άλλωστε, τόσο το 1988 με-

Στέφανος Στεφάνου και Γιώργος Λουκαΐδης θεωρούνται οι επικρατέστεροι για την διαδοχή Κυπριανού. Η κοινή φιλοσοφία τους στο Κυπριακό και στην οικονομία μειώνει τις πιθανότητες να διεκδικήσουν και οι δύο τελικώς τη θέση.

ταξή Δημήτρη Χριστόφια και Παύλου Διγκλή, όσο και το 2008 μεταξύ Άντρου Κυπριανού και Νίκου Κατσουρίδη, η μάχη ήταν μεταξύ δύο διαφορετικών τάσεων και φιλοσοφιών. Τόσο ο Γιώργος Λουκαΐδης όσο και ο Στέφανος Στεφάνου δεν έχουν τοποθετηθεί επί του ζητήματος, όμως, στα κομματικά πηγάδια συζητείται έντονα το ποια θα είναι η νέα μορφή πραγμάτων

στο ΑΚΕΛ. Όχι μόνο γιατί μέχρι πρόσφατα θεωρείτο δεδομένη η αποχώρηση του Άντρου Κυπριανού, αλλά και μαζί με αυτόν θα αποχωρούσαν και άλλα στελέχη της γραμματείας, όπως ο Χρίστος Αλέκου, ο Πάμπλος Κυρίτσας και ο Τουμάζος Τσελεπής. Η μαζική αυτή αποχώρηση θα προκαλούσε αναμφίβολα σημαντική ανανέωση στο κόμμα.

Οι ευρωεκλογές και η Ομόνοια

Σε αυτό το κρίσιμο σταυροδρόμι, ρόλο θα παίξει όπως λέγεται και το αποτέλεσμα των ευρωεκλογών. Στο ΑΚΕΛ εκτιμούν πως το κόμμα για πρώτη φορά έχει θέσει σαφές πολιτικό αφήγημα γύρω από τις ευρωεκλογές. Μία εκλογική μάχη διαχρονικά δύσκολη για να συσπειρωθεί το κόμμα της Αριστεράς. Ένα καλό αποτέλεσμα θεωρείται από κάποιους πως θα εντείνει τις φωνές που θέλουν τον Άντρο Κυπριανού να παραμείνει στο πηδάλιο, άλλοι θεωρούν πως θα είναι βεβαίως ένας καλός τρόπος να ολοκληρωθεί τη δύσκολη ηπείρα του. Ένα κακό αποτέλεσμα σίγουρα θα ενισχύσει την εσωστρέφεια, αλλά και τις φωνές που θέλουν αλλαγή. Στο κάδρο των εκλογών, αλλά και της επούλευσης των πληγών θα παίξουν πολλά ζητήματα ρόλου. Ενδεικτικά εντός κόμματος άρχισε ήδη να συζητείται και το μεγάλο πλέον αγκάθι που λέγεται Ομόνοια 1948. Η ομάδα που δημιουργήθηκε από τη διάσπαση της Ομόνοιας δεν περνά απαρατήρητη στην Εξεκία Παπαϊωάννου, αλλά μάλλον εντείνει τις ανησυχίες, ιδιαίτερα μετά και τη σημαντική παρουσία οπαδών στην κερκίδα, κατά την κατάκτηση του πρώτου της τίτλου.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΠΕΤΡΟΥ ΖΑΡΟΥΝΑ**

Κύρια ζητούμενα των ευρωεκλογών ο Νιαζί και το ΕΛΑΜ

Πριν καν ολοκληρωθούν τα ψηφοδέλτια το αποτέλεσμα των ευρωεκλογών έχει σε μεγάλο βαθμό κριθεί. Τα δύο μεγάλα κόμματα, ο ΔΗΣΥ με ευκολία και το ΑΚΕΛ με κάποια δυσκολία (θα εξαρτηθεί από τις Τ/κ που θα φέρει ο Νιαζί) αναμένεται να εκλέξουν από δύο ευρωβουλευτές. Το ίδιο εκτιμώ πως θα πετύχει και το ΔΗΚΟ ακόμα και αν το ποσοστό του κινηθεί κοντά στο 10% όπως είχε γίνει το 2014. Τον έκτο ευρωβουλευτή, με βάση τις υπάρχουσες δυναμικές, αναμένεται πως θα εκλέξει το ΕΛΑΜ με σημαντική μάλιστα διαφορά από τον επόμενο συνδυασμό. Όπως εξελίσσονται τα πράγματα τα δύο κύρια ζητούμενα των εκλογών είναι πρώτο το κατά πόσο θα εκλεγεί με το ΑΚΕΛ ο Νιαζί Κιζιλγιουρεκ κάτι που είναι

αρκετά πιθανό και δεύτερο το ποιο θα είναι το τελικό ποσοστό που θα πάρει το ΕΛΑΜ. Πέραν αυτών με βάσει τις υπάρχουσες τάσεις θα έχουμε μείωση των ποσοστών του ΔΗΣΥ εξαιτίας απωλειών από το εθνικιστικό ΕΛΑΜ, την καρογιανική ΔΗΠΑ και τον ομοσπονδιακό Νιαζί. Απώλειες προς ΔΗΠΑ και ενδεχομένως και προς ΕΛΑΜ θα έχει το ΔΗΚΟ που δεν θα καλυφθούν από τις ψήφους που θα πάρει η Ελένη Θεοχάρους. Παράλληλα όλα δείχνουν ότι η πορεία πολιτικής, ιδεολογικής και οργανωτικής συρρίκνωσης της ΕΔΕΚ θα καταγραφεί κατά τρόπο δραματικό στις κάλπες του Μαΐου. Τέλος, η συνεργασία Οικολόγων και Συμμαχίας φαίνεται να έχει χάσει την αρχική της δυναμική για τη δημιουργία μιας πράσινης κεντρο-

αριστεράς και την προοπτική ανάθεσης ευρωβουλευτή που είχε. Τα πήγαινε – έλα με τον ασταθή πολιτικό Λεβέντ και η συγκρότηση ενός φτωχού κοιμματικού ψηφοδελτίου την έχουν πλήξει σε σημαντικό βαθμό.

Επανερχομαι στα του ΕΛΑΜ. Η κατανόηση του ΕΛΑΜ μπορεί να γίνει μόνο με όρους ΕΟΚΑ Β' και όχι Χρυσής Αυγής παρά την όποια αρχικά οικονομική εξάρτηση και τις ιδεολογικές επιρροές από την Αθήνα. Το ΕΛΑΜ έχει σήμερα στον χώρο της ευρύτερης Δεξιάς την ανάλογη επιρροή με εκείνη που η ΕΟΚΑ Β' είχε την περίοδο 1972-74 στον χώρο της Δεξιάς και ειδικότερα του Ενιαίου κάτι που φάνηκε στην κηδεία του Γρίβα. Σήμερα με τις ιδέες της Ένωσης, του ακραίου εθνικισμού και της αγιο-

ποίησης του Γρίβα να παραμένουν ζωντανές στα εθνικόφρονα σωματεία και τις νεολαϊστικές οργανώσεις του ΔΗΣΥ η σχέση ΕΛΑΜ και ΔΗΣΥ τείνει να προσμοιάσει με εκείνη ΕΟΚΑ Β' - Ενιαίου. Οι νεαροί αρχικά υποστηρικτές του ΕΛΑΜ ανδρώθηκαν στους διάφορους ΠΑΣΥΦΙ των δεξιών ομάδων. Αφέθηκαν από τις εκάστοτε διοικήσεις των σωματείων αυτών κάτι για το οποίο έχω ίδια γνώση. Ακόμα και το βαθύ κράτος σε δικαιοσύνη και αστυνομία επέδειξε ανοχή στην παραβατική και πολλές φορές βίαιη και παράνομη συμπεριφορά τους με τους βανδαλισμούς σε βάρος Τ/κ. Αρκετοί από τους γονείς των νεαρών αυτών ήταν επώνυμοι συναγερμικοί. Σήμερα το ΕΛΑΜ αξιοποιεί το εθνικιστικό κλίμα στους

κόλπους του ΔΗΣΥ και της λαϊκής δεξιάς και επεκτείνει δραματικά την επιρροή του σε μία εκλογική αναμέτρηση που θεωρείται από πολλούς ως χαλαρή. Παράλληλα κεφαλαιοποιεί υπέρ του το δηλητηριασμένο κλίμα σε Ελλάδα και Κύπρο που δημιούργησαν ο «μακεδονισμός» και οι ακραίες αντιδράσεις για τη συμφωνία των Πρεσπών. Επιπρόσθετα αξιοποιεί την αυξανόμενη αντίδραση και τις φοβίες που προκαλεί το πραγματικό και διογκούμενο πρόβλημα της παράνομης μετανάστευσης. Η κατάρρευση των διαπραγματεύσεων στο Κραν Μοντάνα και η μη επανάλυσή τους επίσης το ευνοούν. Σε αυτό θα πρέπει να προστεθεί και η στροφή στο Κυπριακό που έχει κάνει ο πρόεδρος Αναστασιάδης. Αθροιστικά όλα τα πιο πάνω

λειτουργούν υπέρ του ΕΛΑΜ και αναμένεται να οδηγήσουν στη χειρότερη περίπτωση για το ΕΛΑΜ σε ποσοστό που θα του επιτρέψει την εκλογή ενός ευρωβουλευτή και στην καλύτερη σε ένα διψήφιο ποσοστό.

Είτε το ένα συμβεί είτε το άλλο παρακολουθούμε τη με κυπριακούς όρους, και όχι ευρωπαϊκούς, γέννηση μιας ιδιόμορφης ισχυρής κυπριακής ακροδεξιάς που θα έχει για πρώτη φορά καθοριστικό ρόλο στις (επόμενες) προεδρικές εκλογές. Ο χαρακτηρισμός του έχοντος προεδρικές φιλοδοξίες ΥΠΕΣ κ. Νίκου Χριστοδουλίδη ως τουρκόφιλου στα ΜΚΔ είναι το πρώτο θρασύ δείγμα αυτού του ρόλου.

Ο κ. Πέτρος Ζαρούνας είναι πολιτικός αναλυτής - διεθνολόγος.

Σε ύφεση ο ιός εν αναμονή και παρτίδας εμβολίων

Σε εξέλιξη την ίδια ώρα οι έρευνες για τον θάνατο του 34χρονου από τη γρίπη Α, όλο το ιστορικό της υπόθεσης

Του **ΝΙΚΟΛΑ ΠΕΤΡΟΥ**

Συνεχίζονται οι έρευνες από τις αστυνομικές αρχές σχετικά με τον θάνατο του 34χρονου Σταύρου Γεωργίου ο οποίος κατέληξε τα ξημερώματα της περασμένης Τετάρτης στην εντατική μονάδα του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας από γρίπη Α. Οι Αστυνομικές αρχές ξεκίνησαν να διερευνούν το περιστατικό μετά από καταγγελία από τους οικείους του για ιατρική αμέλεια. Σημειώνεται πως παράλληλα το Υπουργείο Υγείας παρέλαβε τις ιατρικές εκθέσεις από τα νοσοκομεία Λευκωσίας και Λάρνακας και όρισε ως ερευνώσα λειτουργό τη διευθύντρια των Ιατρικών Υπηρεσιών, Ελισάβετ Κωνσταντίνου, προκειμένου να προβεί σε διοικητική έρευνα για να διαπιστώσει κατά πόσο από τις ιατρικές πράξεις προκύπτουν ενδεχομένως πειθαρχικά παραπτώματα.

Εξάλλου, η νεκροτομή που έγινε επί της σορού επιβεβαίωσε πως ο θάνατος του 34χρονου προήλθε από επιπλοκές στο αναπνευστικό σύστημα συνεπεία του ιού της γρίπης Α, κάτι το οποίο γεννά υποψίες εφόσον ο άτυχος άνδρας δεν είχε βεβαρημένο ιατρικό ιστορικό. Στην περίπτωση που διαπιστωθεί πως τελικά έγινε κακοδιαχείριση του περιστατικού εναπόκεινται στον υπουργό Υγείας, Κωνσταντίνο Ιωάννου, τα παρακάτω βήματα ενώ θ' αναμένεται και η έρευνα της Αστυνομίας.

Ιστορικό 34χρονου

Η αδερφή του 34χρονου σε τηλεοπτική της παρέμβαση στην εκ-

«Ο ιός μπορεί να σκοτώσει και υγιείς όχι μόνο ηλικιωμένους».

πομπή «Ενημέρωση Τώρα», ισχυρίστηκε ότι η ταλαιπωρία τους άρχισε μέρες προτού καταλήξει ο αδελφός της. Συγκεκριμένα την Τετάρτη 30 Ιανουαρίου ήταν εκείνη που τον μετέφερε στο Γενικό Νοσοκομείο Λάρνακας. Εκεί ο επί καθήκοντι γιατρός που εξέτασε τον 34χρονο διέγινωσε ότι έπασχε από λαρυγγίτιδα, του χορήγησε κορτιζόνη και του έδωσε εξιτήριο, παροτρύνοντάς τον να προμηθευτεί φάρμακο για τη γρίπη.

Ωστόσο η κατάταση της υγείας του 34χρονου χειροτέρεψε οπότε και η οικογένεια επισκέφτηκε εκ νέου τις πρώτες βοήθειες του Νοσοκομείο Λάρνακας όπου του χορήγησαν οξυγόνο. Μάλιστα, η αδελφή του Σταύρου ανέφερε χαρα-

κτηριστικά πως ο 34χρονος «πονούσε τόσο πολύ τους πνεύμονες του που προσπαθούσε να φωνάζει για να βήξει», προσθέτοντας παράλληλα, πως είπε στους γιατρούς να τον κρατήσουν για νοσηλεία, όμως της απαντήθηκε πως δεν ήταν απαραίτητο. Στη συνέχεια, τόσο την Παρασκευή όσο και το Σάββατο συνέχισε να επισκέπτεται το νοσοκομείο, λαμβάνοντας την ίδια θεραπεία και τους γιατρούς να τον στέλνουν στο σπίτι του. Το απόγευμα του Σαββάτου έγινε η επίσκεψη σε ιδιωτικό νοσηλευτήριο όπου εκεί οι γιατροί διαπίστωσαν πως τα επίπεδα οξυγόνου ήταν σε χαμηλά επίπεδα, με τον 34χρονο να μεταφέρεται εσπευσμένα το βράδυ της ίδιας μέρας στην εντατική μονάδα του Γενικού Νοσοκομείου Λάρνακας. Τότε η οικογένειά του ζήτησε όπως ο 34χρονος μεταφερθεί στην εντατική του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας ούτως ώστε να παρακολουθηθεί από εντατικολόγο (το νοσοκομείο της Λάρνακας δεν διέθετε), ωστόσο η απάντηση που έλαβαν από το νοσοκομείο της πρωτεύουσας ήταν αρνητική εφόσον δεν υπήρχαν διαθέσιμες κλίνες.

Και κάπου εδώ χρειάστηκε η παρέμβαση αρχηγού πολιτικού κόμματος. Σύμφωνα με πληροφορίες, ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ, Μαρίνος Σιζόπουλος χρειάστηκε να διαμεσολαβήσει ώστε ο 34χρονος να μεταφερθεί στο Γ.Ν. Λευκωσίας. Μετά από αυτόν τον Γολγοθά, παρά τις προσπάθειες των γιατρών ο 34χρονος κατέληξε τα ξημερώματα της Τετάρτης στην εντατική μονάδα του Γ.Ν. Λευκωσίας.

Ο ιός αντιμετωπίζεται σαν επιδημία, τονίζει στην «Κ», η Μαρία Κολιού.

Ερχονται 50.000 νέα εμβόλια

Από εκεί πέρα φαίνεται τα περιστατικά από τον ιό βρίσκονται πλέον σε ύφεση. Μιλώντας στην «Κ», η συντονίστρια της Μονάδας Επιδημιολογικής Επιτήρησης και Ελέγχου Λοιμωδών Νοσημάτων του Υπουργείου Υγείας, Μαρία Κολιού, ανέφερε πως τα σοβαρά περιστατικά κατά το τελευταίο διήμερο αυξήθηκαν στα 43. Ξεπέρασαν τα συνηθισμένα για την εποχή σε αριθμό τα κρούσματα, ενώ κλείσει να σχολιάσει αν πρόκειται για επιδημία, η κ. Κολιού ξεκαθάρισε ότι «εμείς την αντιμετωπίζουμε σαν επιδημία. Απλώς, υπογράμμισε, πρέπει να τελειώσει η εποχή για να αξιολογηθεί συνολικά αν επρόκειτο για επιδημία ή όχι». Σχετικά με το περιστατικό του 34χρονου, ερωτήθηκε κατά πόσο η γρίπη Α έχει τη δυνατότητα να προκαλέσει το θάνατο και σε νεαρά άτομα και όχι

μόνο στις ευάλωτες ομάδες πληθυσμού. «Ο ιός μπορεί να καταστεί μοιραίος και για υγιείς όχι μόνο τους ηλικιωμένους» τόνισε. Πέραν της αναστάτωσης που προκλήθηκε λόγω της έξαρσης περιστατικών αρκετός λόγος γίνεται τα τελευταία 24ώρα για τα λιγοστά αποθέματα εμβολίων που απέμειναν στις αποθήκες του δημόσιου τομέα.

Το όλο ζήτημα μάλιστα επισκίασε και την Κοινοβουλευτική συνεδρία της Επιτροπής Υγείας όπου ειπώθηκε, μεταξύ άλλων, πως έχουν απομείνει μόλις 1.000 εμβόλια και πως ορισμένα κέντρα υγείας δεν έχουν πρόσβαση σε αυτά. Απάντηση στους εν λόγω προβληματισμούς έδωσε μέσω δηλώσεων του ο υπουργός Υγείας ο οποίος ξεκαθάρισε ότι δεν υπάρχει έλλειψη εμβολίων στον δημόσιο τομέα, προσθέτοντας πως όσον

αφορά τα αποθέματα είχε γίνει ο σωστός προγραμματισμός. Συμπλήρωσε δε, ότι παραγγέλθηκαν 50.000 εμβόλια, αριθμός αυξημένος σε σχέση με τις προηγούμενες χρονιές.

Ο κ. Ιωάννου αποκάλυψε πως έχουν ήδη παραγγελθεί 5.000 εμβόλια τα οποία αναμένεται να καταφθάσουν την επόμενη βδομάδα, ενώ σημείωσε, πως αν και εφόσον χρειαστεί υπάρχει η δυνατότητα να παραγγελθούν ακόμα 5.000. Τόνισε δε, ότι τα εμβόλια δίνονται στις ευάλωτες ομάδες και δεν είναι η λύση για όλο τον πληθυσμό. Επιπρόσθετα ο κ. Ιωάννου μίλησε μεταξύ άλλων, για τον τρόπο χειρισμού του όλου θέματος επιρρίπτοντάς ευθύνες σε συγκεκριμένα ΜΜΕ, ανέφερε, μάλιστα, ότι πρόκειται για έξαρση του ιού και όχι για επιδημία, όπως έχει χαρακτηριστεί σχετικά.

Πρέπει να εμβολιάζονται όλοι, όχι μόνο οι ευάλωτες ομάδες

«Πλάνο για έγκαιρους και δωρεάν εμβολιασμούς», λέει στην «Κ», ο Τ. Κυριακίδης

Συνέντευξη στον **ΝΙΚΟΛΑ ΠΕΤΡΟΥ**

«Πρέπει να αρχίσει σοβαρά και επί επιστημονικής βάσης συζήτηση με στόχο τη δημιουργία πλάνου και εκστρατείας για έγκαιρους και γιατί όχι, δωρεάν εμβολιασμούς ενάντια στον ιό της εποχιακής γρίπης», λέει στη συνέντευξή του στην «Κ», ο Τάσος Κυριακίδης, ερευνητής Επιδημιολογίας και Υγείας του Πανεπιστημίου Yale των ΗΠΑ. Ο κ. Κυριακίδης αναφέρει μεταξύ άλλων, πως όσοι περισσότεροι εμβολιάζονται τόσο μικρότερες είναι οι πιθανότητες εξάπλωσης του ιού στον πληθυσμό, σημειώνοντας παράλληλα, «δεν είναι μόνο οι ευάλωτες ομάδες που πρέπει να εμβολιάζονται αλλά όλος ο πληθυσμός».

–Είναι πρωτόγνωρη για τα κυπριακά δεδομένα η έξαρση της Γρίπης Α που παρατηρείται κατά τις τελευταίες εβδομάδες;

–Σίγουρα παρατηρείται αύξηση στον αριθμό των περιστατικών Γρίπης Α. Για να εξαχθεί το συμπέρασμα κατά πόσο είναι πρωτόγνωρη ή όχι πρέπει να γίνει αναλυτική σύγκριση με προηγούμενες χρονιές και να μελετηθούν στοιχεία που ίσως έχουν σχέση με την αύξηση αυτή, για παράδειγμα τα επίπεδα εμβολιασμού.

–Θεωρείτε πως πρόκειται για επιδημία;

–Πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί στην χρήση τέτοιας ορολογίας. Επιδημία είναι η αύξηση, συχνά απότομη, στον αριθμό των

περιστατικών μιας ασθένειας πάνω από τα αναμενόμενα επίπεδα στην περιοχή ή στη χώρα. Αυτό φυσικά εξυπακούεται σύγκριση με τα στοιχεία προηγούμενων περιόδων. Είναι σίγουρος τα στοιχεία υπάρχουν και οι αρμόδιες αρχές τα έχουν μελετήσει ή τα μελετούν. Μια επιδημία συνήθως είναι αποτέλεσμα μιας ή και περισσότερων αιτιών, όπως: Η αύξηση της ποσότητας ή μολυσματικότητας του ιού, κατά πόσο είναι πρόσφατη η εισαγωγή του ιού σε περιοχές που δεν υπήρχε παλιά, αν υπάρχει ενίσχυση του τρόπου μετάδοσης με αποτέλεσμα την αύξηση στον αριθμό ατόμων που εκτίθενται, αλλαγή στην ευαισθησία του ανθρώπινου οργανισμού στον ιό και από παράγοντες που αυξάνουν την έκθεση του ανθρώπου στον ιό ή νέοι τρόποι μετάδοσης του ιού.

–Ο λόγος που είχαμε επτά θύματα σε διάστημα δύο μόλις μηνών οφείλεται σε κάποιου είδους μετάλλαξη του ιού;

–Όπως ανέφερα και πιο πάνω αυτός ίσως είναι ένας λόγος που μπορεί να επηρεάσει την μολυσματικότητα, αλλά και την έξαρση στον αριθμό περιστατικών. Το κατά πόσο έχει γίνει μετάλλαξη του ιού μπορεί να ερευνηθεί μέσω εργαστηριακού ελέγχου. Σύμφωνα με στοιχεία που είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού γραφείου του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, κατά την πρώτη εβδομάδα του Ιανουαρίου, στην Κύπρο είχαμε ως επί το πλείστον τον τύπο «ΑΒ», ενώ τη

«Όσοι περισσότεροι εμβολιάζονται τόσο μικρότερες οι πιθανότητες εξάπλωσης του ιού στον πληθυσμό».

Συμπτώματα γρίπης Α
• Πυρετός, ρίγος
• Βήχας
• Πονόλαιμος
• Καταρροή
• Μυαλγία ή σωματικοί πόνοι
• Πονοκέφαλος
• Κόπωση
• Εμετός και διάρροια (πιο συχνά σε παιδιά)

δεύτερη και την τρίτη βδομάδα τύπο «Α». Στοιχεία για το τέλος Ιανουαρίου- αρχές Φεβρουαρίου δεν έχουν αναρτηθεί ακόμα.

–Τι ισχύει τελικά για το αντιγριπικό εμβόλιο. Πρέπει να το χορηγούμε σε όλους ή μόνο οι ευάλωτες ομάδες πληθυσμού;

–Μία σημαντική παράμετρος στην εξάπλωση ενός ιού είναι τα ποσοστά ανοσίας που δημιουργούνται σε επίπεδο πληθυσμού (herd immunity). Ο εμβολιασμός έχει σαν στόχο την αύξηση αυτών των ποσοστών σε τέτοιο βαθμό ούτως ώστε να σταματήσει η περαιτέρω εξάπλωση του ιού. Άρα, όσοι περισσότεροι εμβολιάζονται

τόσο μικρότερες οι πιθανότητες εξάπλωσης του ιού στον πληθυσμό. Σίγουρα δεν είναι μόνο οι ευάλωτες ομάδες που πρέπει να εμβολιάζονται, αλλά όλος ο πληθυσμός. Πιστεύω πρέπει να γίνεται έγκαιρη και συνεχής ενημέρωση σχετικά με αυτό ακριβώς το θέμα. Και θα τολμήσω να εισηγηθώ ότι –αν δεν υπάρχει ήδη– πρέπει να αρχίσει σοβαρά και επί επιστημονικής βάσης συζήτηση με στόχο τη δημιουργία πλάνου και εκστρατείας για έγκαιρους και γιατί όχι δωρεάν εμβολιασμούς ενάντια στον ιό της εποχιακής γρίπης. Πιστεύω, αυτό θα ήταν ένα πολύ αποτελεσματικό μέτρο πρόληψης το οποίο κάλλιστα μπορεί και πρέπει να συνάδει με τη φιλοσοφία πρόληψης ασθενειών στο πλαίσιο του ΓΕΣΥ.

–Αν σε κάποιον πολίτη χορηγηθεί αντιγριπικό εμβόλιο εξασφαλίζεται αυτομάτως πως δεν θα προσβληθεί από τον ιό;

–Στόχος οποιοδήποτε εμβολιασμού είναι φυσικά η δημιουργία ανοσίας σε βαθμό που να εγγυάται την εξάλειψη των πιθανοτήτων προσβολής από τον ιό. Υπάρχουν φυσικά περιπτώσεις που, για διάφορους λόγους π.χ. μη αποτελεσματικό εμβόλιο, μη ικανοποιητική αντίδραση του ανοσοποιητικού συστήματος με αποτέλεσμα χαμηλά επίπεδα αντισωμάτων κ.λπ., αυτό δεν είναι κατορθωτό. Αλλά δεν πρέπει να προστρέχουμε αμέσως σε κάποια συμπεράσματα που δυστυχώς έχω ακούσει πολλές φορές όπως «εμβολιάστηκα πέρυσι και παρόλα

Κατά την πρώτη εβδομάδα του Ιανουαρίου, στην Κύπρο είχαμε ως επί το πλείστον τον τύπο ΑΒ, ενώ κατά τη δεύτερη και την τρίτη εβδομάδα τύπο Α, αναφέρει στην «Κ» ο Τ. Κυριακίδης.

αυτά είχα γρίπη άρα δεν θα εμβολιαστώ φέτος». Και πάλι αυτό είναι θέμα σωστής ενημέρωσης. **–Κατά τις τελευταίες ημέρες οι διευθύνσεις των νοσοκομείων κάνουν λόγο για ύφεση των περιστατικών γρίπης Α, πιστεύεται πως υπάρχει περίπτωση να βιώσουμε ανάλογη έξαρση του ιού κατά τις προσεχείς ημέρες;**

–Όπως ανέφερα και προηγου-

μένως, η περαιτέρω εξάπλωση του ίδιου ιού (στην προκειμένη περίπτωση Γρίπη Α) εξαρτάται από τα επίπεδα ανοσίας στον πληθυσμό. Αν αυτά είναι υψηλά τότε οι πιθανότητες έξαρσης είναι μικρότερες. Αν όμως ξαφνικά έχουμε μια άλλη μορφή ιού Γρίπης ίσως να παρατηρηθεί κάποια έξαρση, ειδικά αν το εμβόλιο δεν παρέχει κάλυψη σε αυτή την μορφή.

Ενα βήμα πριν από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο η Κ.Δ.

Εθνική νομοθεσία παραβιάζει την αναγνώριση επαγγελματικής κατάρτισης Κυπρίων πολιτών που αποκτάται από άλλα κράτη μέλη

Συνέντευξη στον **ΝΙΚΟΛΑ ΠΕΤΡΟΥ**

Προ των πυλών της παραπομπής της στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο βρίσκεται η Κυπριακή Δημοκρατία, για παραβίαση των προνοιών της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2005/36/ΕΚ που σχετίζεται με την αναγνώριση της επαγγελματικής κατάρτισης στους τομείς της μηχανικής και της αρχιτεκτονικής, η οποία αποκτήτται από Κύπριους πολίτες σε άλλα κράτη μέλη. Για την εξέλιξη της υπόθεσης και τα επόμενα βήματα μιλάει στη συνέντευξη της στην «Κ», η δικηγόρος Έλενα Ρήγα, του δικηγορικού γραφείου Ηλίας Νεοκλέους & Σία ΔΕΠΕ. Η κα Ρήγα αναφέρει μεταξύ άλλων, πως η εθνική μας νομοθεσία αποκλείει εντελώς από τις πρόνοιές της τους Κύπριους πολίτες, οι οποίοι έλαβαν τα προσόντα τους από άλλο κράτος μέλος, σημειώνοντας, παράλληλα, ότι αυτό «έχει πολλαπλές προεκτάσεις στα δικαιώματα των πτυχιούχων διαφόρων ευρωπαϊκών πανεπιστημίων.

–Ποιο είναι το αντικείμενο της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2005/36/ΕΚ και ποιοι επωφελούνται απ’ αυτή;

–Σκοπός της οδηγίας είναι η εξάλειψη των εμποδίων στην κοινή ευρωπαϊκή αγορά εργασίας, καθώς και η αμοιβαία αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων που αποκτήθηκαν σε άλλο κράτος μέλος. Όσον αφορά την Κύπρο, από την Οδηγία επωφελούνται πέραν των ευρωπαίων πολιτών και όσοι πολίτες της απέκτησαν τα επαγγελματικά τους προσόντα σε άλλο κράτος μέλος και θέλουν να τα εξασκήσουν στη Κύπρο.

–Γιατί αποφασίσατε να υποβάλετε καταγγελία στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε βάρος της Κυπριακής Δημοκρατίας;

–Η απόφαση αυτή ήταν μονόδρομος. Και τούτο διότι δυστυχώς μέχρι και σήμερα, η Κυπριακή Δημοκρατία σε όλες τις εκφάνσεις της (νομοθετική, δικαστική και

«Η Κομισιόν καλεί το κράτος να άρει τους περιορισμούς που είναι ασυμβίβαστοι με το ευρωπαϊκό δίκαιο».

εκτελεστική εξουσία) εξακολουθεί να εμμένει πεισματικά στην πάγια θέση της περί μη εφαρμογής της Οδηγίας στους πολίτες της. Συγκεκριμένα, τα εθνικά δικαστήρια εκλαμβάνοντας ως δεδομένη τη συμμόρφωση της εθνικής μας νομοθεσίας με την Οδηγία και κάνοντας το λογικό και νομικό άλμα ότι αφού η εθνική εναρμονιστική νομοθεσία δεν εφαρμόζεται στους ημεδαπούς τότε δεν εφαρμόζεται ούτε η ίδια Οδηγία. Έχοντας λοιπόν απέναντί μας το δεδικασμένο των Κυπριακών αποφάσεων κρίναμε την παρέμβαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επιβεβλημένη.

–Δηλαδή τα δικαστήρια της Κύπρου αποφάσισαν ότι η συγκεκριμένη οδηγία δεν εφαρμόζεται

στους Κύπριους πολίτες;

–Δυστυχώς ναι. Συγκεκριμένα κρίθηκε ότι η εθνική νομοθεσία διαχωρίζει με ξεκάθαρο και σαφή τρόπο τους πολίτες της Κύπρου από τους πολίτες άλλων κρατών μελών, ούτως ώστε οι πρώτοι να αποκλείονται από τη δυνατότητα επίκλησης των διατάξεών της. Είναι η ταπεινή μου θέση ότι η απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Μαρκτιανής V. ΕΤΕΚ, υπόθεση αρ. 1306/2009, 26.1.2012 η οποία επισημαγίστηκε προσφάτως και από το Εφετείο στην υπόθεση Μούζουρας, συσκότισε παντελώς το αληθινό νόημα της Οδηγίας με την περιοριστική ερμηνεία ότι ο εθνικός νόμος και κατ’ επέκταση και η Οδηγία, δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση που κάποιος αιτείται την εγγραφή του στο μητρώο του ΕΤΕΚ ως κύπριος πολίτης.

Δικαιώματα και πρόνοια –Ποιες πρόνοιες της Οδηγίας παραβιάζονται;

–Όπως είναι σήμερα διαμορφωμένη η εθνική μας νομοθεσία

Πιθανότητα επιβολής διοικητικών κυρώσεων

–Ποιος είναι ο λόγος που το ΕΤΕΚ δεν εφαρμόζει σωστά αυτή την ευρωπαϊκή Οδηγία;

–Οι επικληθέντες λόγοι είναι κατά την άποψή μου διάφοροι από τους πραγματικούς λόγους της άρνησής του. Η επίσημη θέση του ΕΤΕΚ θέτει ως προμετωπίδα, ως θα ήταν άλλωστε και το αναμενόμενο, τις δικαστικές αποφάσεις. Επειδή όμως η άρνηση του ΕΤΕΚ ανατρέπει πολύ πίσω στο παρελθόν, προτού ακόμη αχθεί στα δικαστήρια το θέμα αυτό, έχουμε την πεποίθηση ότι διάφορες σκοπιμότητες «βολεύουν» την επίκληση της θέσης αυτής. Η ορθή εναρμόνιση οδηγεί στο άνοιγμα του επαγγέλματος των αρχιτεκτόνων και σε άλλους κλάδους οι οποίοι έχουν ισότητα, ίσως και σφαιρικότερη, κατάρτιση για εκτέλεση αρχιτεκτονικών εργασιών. Η απόλυτη εφαρμογή των προνοιών της Οδηγίας αναμένεται να δυσανεστήσει κάποιους κλάδους τους

οποίοι ο ρόλος θα περιοριστεί. Αυτοί οι κλάδοι, έχοντας ήδη εξασφαλίσει πρόνοια και αποκλειστικότητα στην εγγραφή σε συγκεκριμένου κλάδους του ΕΤΕΚ και ασκώντας συγκεκριμένα επαγγέλματα σε βάρος άλλων κλάδων, θα πληγούν από την εφαρμογή της Οδηγίας αφού διευρύνεται ο ανταγωνισμός.

–Πώς αναμένεται να ανατραπεί η υφιστάμενη στην Κύπρο κατάσταση με την πλήρη εφαρμογή της Οδηγίας;

–Με την επικρατούσα κατάσταση, ο εγγεγραμμένος στο ΕΤΕΚ αρχιτέκτονας εμφανίζεται ως ο έχων πρωτεύοντα ρόλο στην οικοδομική βιομηχανία, από τον οποίο εξαρτώνται, ο πολιτικός μηχανικός, ο ηλεκτρολόγος, ο μηχανολόγος, ο τοπογράφος κ.ά. Η Οδηγία ανατρέπει αυτή την ιεραρχία, αφού μεγάλος αριθμός μηχανικών (κυρίως πολιτικών μηχανικών) έχει πλέον την δυνατότητα εγγραφής στον κλάδο των Αρχιτεκτόνων, φέ-

ροντας συνεπώς και τον επαγγελματικό τίτλο του αρχιτέκτονα. Αν το δούμε εντελώς απλοϊκά, η εξουσία των μέχρι σήμερα εγγεγραμμένων στο μητρώο του ΕΤΕΚ Αρχιτεκτόνων μειώνεται και αυτό ασφαλώς δεν είναι αρεστό.

–Τι εισηγηίστε ώστε να αποφευχθούν περαιτέρω επιπτώσεις από τη μη ορθή εναρμόνιση με την Οδηγία;

–Είμαστε ένα μόλις στάδιο προτού η Κομισιόν αποφασίσει να καταγγείλει στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο την Κυπριακή Δημοκρατία με την πιθανότητα επιβολής και διοικητικών κυρώσεων εναντίον της. Καθίσταται συνεπώς επιβεβλημένα η ορθή και άμεση εναρμόνιση των νομοθετημάτων μας με την Οδηγία, ούτως ώστε ο κάθε κλάδος της μηχανικής επιστήμης να εξασκεί τα όσα επαγγελματικά δικαιώματα που του παραχωρούνται από το κράτος μέλος εντός του οποίου τα απέκτησε.

Εντός δύο μηνών η Κύπρος πρέπει να κοινοποιήσει στην Κομισιόν τα ληφθέντα μέτρα προς ευθυγράμμιση της εθνικής νομοθεσίας με το ευρωπαϊκό δίκαιο, τονίζει στη συνέντευξή της στην «Κ», η δικηγόρος Έλενα Ρήγα.

της κυπριακής ιθαγένειας.

–Σε ποιες ενέργειες προέβη η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όταν προχωρήσατε στην καταγγελία;

–Η Κομισιόν κρίνοντας ακριβώς ότι υπάρχει παράβαση του Δικαίου της Ένωσης, απέστειλε αρχικά, τον Δεκέμβριο του 2017, προειδοποιητική επιστολή στην Κύπρο για τη μη αναγνώριση της επαγγελματικής κατάρτισης στους συγκεκριμένους επαγγελματικούς τομείς,

καλώντας την να άρει τους περιορισμούς που είναι ασυμβίβαστοι με το ευρωπαϊκό δίκαιο, οι οποίοι δεν σέβονται πλήρως την αρχή της αυτόματης αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων που αποκτήθηκαν στο εξωτερικό. Συγκεκριμένα, επαγγελματικοί τίτλοι, οι οποίοι αναγνωρίζονται από την ίδια την οδηγία ως παρέχοντες στον κάτοχό τους τον επαγγελματικό τίτλο του αρχιτέκτονα, δεν αναγνωρίζονται από τις αρμόδιες αρχές της Κύπρου ως τέτοιοι.

–Ποια είναι η προθεσμία της Κύπρου για συμμόρφωση και ποιες οι επιπτώσεις σε περίπτωση παράλειψής της;

–Η ταχθείσα προθεσμία είναι δύο μήνες, εντός της οποίας η Κύπρος πρέπει να κοινοποιήσει στην Κομισιόν τα ληφθέντα μέτρα προς ευθυγράμμιση της εθνικής νομοθεσίας με το ευρωπαϊκό δίκαιο. Στην περίπτωση που υπάρξει άρνηση συμμόρφωσης προς τις υποδείξεις της Επιτροπής, η τελευταία δύναται να ασκήσει προσφυγή στο Δικαστήριο της Ε.Ε. αν αυτό επιβεβαιώσει την παραβίαση, τότε η Κύπρος θα πρέπει να συμμορφωθεί με την απόφαση του Δικαστηρίου. Σε αντίθετη περίπτωση δύναται να επιβληθεί κατ’ αποκοπή ποσό ή/και χρηματική ποινή στην Κύπρο έως ότου αυτή θέσει τέρμα στην παράβαση.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ / Του ΠΑΝΙΚΟΥ ΛΕΩΝΙΔΟΥ

Η Συμμόρφωση της Διοίκησης στις ακυρωτικές αποφάσεις του Διοικητικού Δικαστηρίου

Κάθε οργανωμένη κοινωνία σε κράτος διέπεται από ένα σύνολο κανόνων δικαίου τους οποίους τα μέλη της έχουν υποχρέωση να εφαρμόζουν. Ταυτόχρονα, με βάση το σύστημα οργάνωσης της έννομης μάς τάξης , τα διάφορα νομικά ζητήματα επιλύονται με δικαστικές αποφάσεις, τις οποίες τόσο τα μέλη της, όσο και η Διοίκηση, έχουν επίσης υποχρέωση να τις εφαρμόζουν.

Το φαινόμενο της μη συμμόρφωσης της Διοίκησης στις ακυρωτικές αποφάσεις του Διοικητικού Δικαστηρίου, εμφανίζεται κατά κύριο λόγο σιωπηρά, δηλαδή το Διοικητικό Όργανο, είτε αρνείται σιωπηρά να εκδώσει την απαιτούμενη εκτελεστική διοικητική πράξη, η να προβεί στις αναγκαίες υλικές ενέργειες επαναφοράς των πραγμάτων στην κατάσταση που υπήρχε προ της έκδοσης της ακυρωτικής απόφασης, είτε με την επίδειξη αδράνειας και παρελκυστική τακτική συνεχών αναβολών πέρα από τον εύλογο χρόνο. Η υποχρέωση συμμόρφωσης αποτελεί μορφή υποχρεωτικής και όχι αναγκαστικής εκτέλεσης της απόφασης. Ακόμα ένας τρόπος μη συμμόρφωσης στην ακυρωτική απόφαση είναι η έκδοση ομοίων πράξεων με την ακυρωθείσα πράξη. Μια διοικητική πράξη

Η υποχρέωση συμμόρφωσης της διοίκησης στις ακυρωτικές αποφάσεις του Διοικητικού Δικαστηρίου συνιστά θεμέλιο της αρχής του κράτους δικαίου, αφού δεν μπορεί να θεωρείται ως τέτοιο χωρίς την παροχή αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας στους πολίτες του.

για να είναι όμοια με την ακυρωθείσα, θα πρέπει να έχει την ίδια πραγματική και νομική βάση, να έχει την ίδια εσωτερική ή εξωτερική παρανομία και να επάγεται τα ίδια νομικά αποτελέσματα. Στη διάταξη 146 5Α του Συντάγματός μας ανατίθεται η εξουσία στα Διοικητικά Δικαστήρια, να εξετάζουν και να αποφασίζουν κατά πόσο υπήρξε ενεργός συμμόρφωση σε αποφάσεις της, καθώς και τη δυνατότητα να επιβάλλουν κυρώσεις εναντίον μη συμμορφούμενου οργάνου, προσώπου, ή αρχής. Το Σύνταγμα, λοιπόν, εξουσιοδοτεί τον νομοθέτη

Ο νομοθέτης επιβάλλεται να καθορίσει τη διαδικασία και τον τρόπο συμμόρφωσης προς τις ακυρωτικές αποφάσεις, αλλά και την επιβολή κυρώσεων τόσο στο διοικητικό όργανο που αρνείται τη συμμόρφωση, όσο και στα φυσικά πρόσωπα, μέλη του οργάνου.

να προβεί σε νομοθετική ρύθμιση, που να καθορίζει τα όρια και την έκταση της εν λόγω εξουσίας. Το Διοικητικό Δικαστήριο μας εκδίδει κατά κύριο λόγο ακυρωτικές διαφορές, δηλαδή ο δικαστής ελέγχει κατά κανόνα τη νομιμότητα της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης και αν την κρίνει παράνομη

την ακυρώνει ολικώς ή μερικώς, ενώ δεν υπεισέρχεται στο ουσιαστικό μέρος της διαφοράς, παρά μόνο μέσα από τον έλεγχο της πλάγνης, περί τα πράγματα ή της αιτιολογίας της προσβαλλόμενης πράξης. Συνεπώς, ο δικαστής του Διοικητικού Δικαστηρίου ακυρώνει τη διοικητική πράξη δεν την αν-

τικαθιστά, ούτε τη μεταρρυθμίζει, ούτε η απόφασή του αναπληρώνει την παρανόμως παραληφθείσα ενέργεια. Αυτό είναι έργο των διοικητικών οργάνων. Παρόλο που και στο παρελθόν επιχειρήθηκε η νομοθέτηση και οριοθέτηση του θέματος με κατάθεση προτάσεων Νόμου από τον πρώην βουλευτή του Δημοκρατικού Κόμματος Αντρέα Αγγελίδη, αλλά και πρόσφατα από τους συνάδελφους βουλευτές Γιώργο Λιλλήκα και Γιώργο Περδική, δυστυχώς, δεν προχώρησε το όλο θέμα, μέχρι που η κυβέρνηση κατέθεσε πρόσφατα νομοσχέδιο με το οποίο επιχειρεί να καλύψει αυτά τα κενά. Η υποχρέωση της συμμόρφωσης, αποτελεί μορφή υποχρεωτικής και όχι μόνο αναγκαστικής εκτέλεσης της απόφασης. Είναι συνεπώς φανερό ότι η υποχρέωση συμμόρφωσης της διοίκησης στις ακυρωτικές αποφάσεις του Διοικητικού Δικαστηρίου, συνιστά θεμέλιο της αρχής του κράτους δικαίου, αφού δεν μπορεί να θεωρείται ως τέτοιο χωρίς την παροχή αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας στους πολίτες του. Η αρχή αυτή κατά την άποψή μας, αποτελεί εγγύηση της θεμελιώδους κατοχυρωμένης αρχής και στο δικό μας Σύνταγμα, της αποτελεσματικής έννομης προστασίας. Ο νομο-

θέτης, λοιπόν, επιβάλλεται να καθορίσει τη διαδικασία και τον τρόπο συμμόρφωσης προς τις ακυρωτικές αποφάσεις, αλλά και την επιβολή κυρώσεων τόσο στο διοικητικό όργανο που αρνείται τη συμμόρφωση, όσο και στα φυσικά πρόσωπα, μέλη του οργάνου. Περαιτέρω, είναι επίσης σημαντικό τέτοιου είδους συμπεριφορά που προέρχεται από μέλη του διοικητικού οργάνου ή υπαλλήλους, οι οποίοι εν γνώσει τους και δόλια αρνούνται να συμμορφωθούν προς τις ακυρωτικές αποφάσεις, ή προτρέπουν άλλα πρόσωπα να μη συμμορφωθούν προς οδηγίες ή διάταγμα του δικαστηρίου, να αποτελεί ποινικά κολάσιμη πράξη, δηλαδή θα πρέπει να τυποποιηθεί ειδικό ποινικό αδίκημα. Η ολοκλήρωση και θεσμοθέτηση αυτής της διαδικασίας και επιβολής στα διοικητικά όργανα να συμμορφώνονται με τις αποφάσεις του Διοικητικού Δικαστηρίου, συνιστά σημαντική εξέλιξη και ενίσχυση του κράτους δικαίου και κάλυψη ασφαλώς του κενού, της αδυναμίας επιβολής ποινής και κυρώσεων στην αλαζονική και καταχρηστική συμπεριφορά της διοίκησης απέναντι στις δικαστικές αποφάσεις.

Ο κ. Πάνικος Λεωνίδου είναι κοινοβουλευτικός εκπρόσωπός του ΔΗΚΟ.

Ο Πολυμήχανος στην Τζαμαχιρία της Μπανανίας

Μόνο ο Δημήτρης

Φωτιά στο πολιτικό σκηνικό έβαλε για ακόμη μια φορά ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης με την αποκάλυψή του ότι βουλευτές, συγγενείς βουλευτών, αξιωματούχοι κομμάτων και άλλοι επώνυμοι είναι φυγόστρατοι, καθώς δεν πάνε έφεδροι. Απ' όλη αυτή τη λίστα ο μόνος που βγήκε και το παραδέχτηκε είναι ο εκπρόσωπος Τύπου του ΔΗΣΥ Δημήτρης Δημητρίου. «Έκανα λάθος» ανέφερε σε ανάρτησή του και πιστώνεται για την ειλικρίνειά του και την παραδοχή του λάθους του. Το εκπληκτικό, ωστόσο, είναι η σιωπή όλων των υπολοίπων που δεν πάνε έφεδροι. Δεν θα έπρεπε να ακολουθούσαν το παράδειγμα του Δημήτρη ή θεωρούν πως τη γλύτωσαν;

• • • •

Υπό πίεση

Κάποιοι βεβαίως λένε πως ο κ. Δημητρίου το έκανε υπό πίεση. Πως ήταν θέμα χρόνου να αποκαλυφθεί πως ήταν αυτός ο εκπρόσωπος Τύπου που αναφερόταν στην έκθεση. Κι όμως δεν ήταν έτσι. Ο Ιανός έμαθε από έγκυρες πηγές, πως στην έκθεση του κυρ Οδυσσέα σε άλλον εκπρόσωπο Τύπου, ιστορικού και κοινοβουλευτικού κόμματος, αναφερόταν. Και για να μη σας αφήσω με πολλά κενά, να σας δώσω ακόμη ένα κλειδί. Σήμερα που μιλάμε ο συγκεκριμένος δεν είναι στο ίδιο πόστο στον κομματικό μηχανισμό. Εγώ πάντως είμαι αθώος. Άλλοι μου τα είπαν. Ο συγκεκριμένος, τέως εκπρόσωπος Τύπου, όπως και όλοι οι άλλοι που είτε αναφέρονται είτε δεν αναφέρονται στις περιγραφές του κυρ Οδυσσέα κρύφτηκαν. Παρόλο που είναι πολλοί, πάρα πολλοί, κάτοφεραν όλοι να χωρέσουν πίσω από την πλάτη του ενός που το παραδέχτηκε. Α ρε άτιμη κοινωνία που από μικρούς τους έμαθε όλους να παίζουν κρυφτούλι. Όμως φίλοι μου η πολιτική θέλει κοχόνες και πρώτα ύστερα φαίνεται ποιοι τα έχουν.

• • • •

Πολυμήχανε

Τώρα πολυμήχανε Οδυσσέα ας πάμε και τα καθ' ημάς, διότι αυτή τη φορά σε βλέπω να έχεις περάσει με κόκκινο και να έχεις κάνει και σάλο μορτάλε σε τέτοιο βαθμό που μπορεί ο Νίκaros να σου πιάσει το πόδι, για πολλούς λόγους. Ο πρώτος είναι ότι με βάση τις συνταγματικές διατάξεις που ρυθμίζουν τις αρμοδιότητες του γενικού ελεγκτή οφείλεις να παραδίδεις τέλος του έτους ετήσια έκθεση συμβουλευτικού χαρακτήρα και όχι όποτε σου καπνίσει να βγάξεις ειδικές εκθέσεις μέχρι και για το κυλείο του Ψυχιατρείου, τρόπος του λέγειν. Μάλιστα, αντί της ουσίας πάντοτε κοιτάξεις να έχει ένα sπρίν η έκθεσή

Ο φίλος μου ο Μύρωνας Νικολάτος, ως εάν να μη συνέβη οτιδήποτε τις προηγούμενες ημέρες, έβαλε τα καλά του και πήγε στο Παραλίμνι μαζί με τον Πρόεδρο και εγκαίνιασε τα νέα κτίρια των δικαστηρίων Αμμοχώστου. Κάπου στα βάθος ακούστηκε η φωνή του Παντελή Μιχανικού που απαγγέλλε κάτι για κάτι μέλισσες, αλλά ποιος ασχολείται τώρα με κυψέλες...

σου για να παίξεις πρώτο τραπέζι πίστα σε όλα τα ΜΜΕ. Για παράδειγμα τις προάλλες όλος ο κόσμος ρωτούσε ποιος είναι ο εκπρόσωπος Τύπου Κόμματος που δεν πάει έφεδρος. Αν ήμασταν σε μια χώρα πολιτισμένη, ο Δημητρός θα σε έτρεχε στα δικαστήρια και θα σου τσάκιζε τον τσαμπουκά. Έχεις χάρη όμως που όπως είπε ο μακαρίτης ο Κληρίδης είμαστε σε μπανανία. Όπως πάμε θα πρέπει να κάνουμε ομαδικά ένορκη δήλωση και να μετονομάσουμε της Κυπριακή Δημοκρατία, σε Τζαμαχιρία της Μπανανίας.

• • • •

Κόκκινη γραμμή

Παράλληλα αυτή τη φορά, βάσει της κείμενης νομοθεσίας, μπορούν να σε τσακώσουν διότι αποκάλυψες, όπως λέγεται ευρέως στα κυβερνητικά δώματα, πληροφορίες που άπτονται της εθνικής ασφάλειας, που αν ήμασταν στην Αμερική, όπως χαρακτηρίστικά μου είπαν, θα ήσουν ήδη μέσα. Πάντως, η επιμονή του γενικού ελεγκτή να εκδίδει ειδικές εκθέσεις προβληματίζει έγκριτους

συνταγματολόγους. Ένας που τον έχω φίλο και μου απαντάει τα τηλέφωνα διερωτάται αν ο Οδυσσέας μας νομιμοποιείται να ενεργεί κατά τον τρόπο αυτό αφού ουσιαστικά καταστρατηγεί το Σύνταγμα τις αρμοδιότητές του και με τις δικαιολογίες που προβάλλει ενδεχομένως να καταστρατηγεί τις σχετικές διατάξεις. Ταυτόχρονα δε η εκτελεστική εξουσία κωφεύει, όταν η διοικήτρια της Κεντρικής Τράπεζας πλαστογραφεί το έγγραφο του μισθού της. Κωφεύει, όταν συλλαμβάνεται ο πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου «κλέπτων οπώρας» και όχι μόνο. Κωφεύει γενικώς και αδιακρίτως όταν διорίζει άριστους των αρίστων. Δεν θα κωφεύσει όταν ένας εξ αυτών κάνει μια μικρή υπέρβαση; Πατήσει ας πούμε κόκκινη γραμμή στο Σύνταγμα;

• • • •

Ελλάς, θρησκεία, οικογένεια

«Έλληνας γεννήθηκα και με τα ελληνικά ιδέωδη αναγιώθηκα» ανέφερε το βράδυ της

Πέμπτης ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου στη δημοσιογράφο Γωγώ Αλεξανδρινού. Τα έβαλε, μάλιστα, με εκείνες τις ομάδες που σε λίγο όπως είπε θα παρουσιάσουν ως ανάθεμα ότι είμαστε Χριστιανοί. Είπε κι άλλα ο Αβέρωφ Νεοφύτου. Όπως για παράδειγμα ότι το Ελλάς, Κύπρος, Ένωσις είναι ένα σύνθημα και μόνο. Καλά αν είναι σύνθημα του 1955, για ποιο λόγο ο ίδιος πριν από λίγο καιρό έτρεχε να αλλάξει την πρόταση νόμου για τον εορτασμό του δημοψήφισματος για την Ένωση; Αυτό δεν ήταν μέρος της ιστορίας δηλαδή;

• • • •

Οι διαρροές και οι πληγές

Το σίγουρο είναι πως η τοποθέτηση Αβέρωφ προκάλεσε νέους τριγμούς στα συνεργμικά τζάκια, για το πού το πάει ο πρόεδρος τους και για το αν μεταλλάχθηκε. Όλοι, πάντως, συμφώνησαν πως πρέπει να είναι σημαντικές οι διαρροές προς το ΕΛΑΜ για να θυμηθεί ο Πάφιος πρόεδρος τα ελληνικά ιδέωδη. Τόσες, που σύμφωνα με έρευνες φτιά-

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Οδυσσέας Μιχαηλίδης

Ο γενικός ελεγκτής Οδυσσέας Μιχαηλίδης που για ακόμη μία φορά απέδειξε ότι τον μόνο που τον ενδιαφέρει είναι η αυτοπροβολή.

νουν το 2,5% σε σχέση με τα ποσοστά που είχε το κόμμα στις βουλευτικές του 2016.

• • • •

Δύο Ομόνοιες

Σε συναγερμό τέθηκε η Εζεκία Παπαϊωάννου μετά και τον πρώτο τίτλο που κατέκτησε το «σπλάνκ» της Ομόνοιας, η Ομόνοια 1948. Όχι μόνο για τον τίτλο, αλλά και από τη μαζική συμμετοχή οπαδών στις κερκίδες. Ενδεικτική και η ανάρτηση του Γιάννου Τασουρίδη με φωτογραφία της ομάδας. «You don't have to be rich to be my girl... Το ποδόσφαιρο που αγαπήσαμε», με κομματικά στελέχη να παραμιλούν ακόμα, διότι αυτό ήταν μια ντρίπλα που δεν χωνεύεται εύκολα, αλλά και δεν μπορείς να τη βλαστημήσεις...

• • • •

Τρέμε Ρούλα

Η Θέα Νικολάου πρώην στέλεχος της Αλληλεγγύης είναι πλέον υποψήφια ευρωβουλευτής με την ΕΔΕΚ. Όπως μαθαίνει η σπλήν, μέσα στη συμφωνία της με τον Μάρινο Σιζόπουλο είναι και η ανάληψη της προεδρίας της Γυναικείας Οργάνωσης της ΕΔΕΚ. Θέση την οποία κατέχει εδώ και χρόνια πολλά η Ρούλα Μαυρινικόλα. Να αναμένουμε νέες εσωκομματικές αντιδράσεις στην ΕΔΕΚ;

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

ΦΑΛΗΡΕΥΣ / Του ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ

Ετος Ανδρέα Παπανδρέου

Ο Δημήτρης ο Κρεμαστινός, σήμερα βουλευτής Δωδεκανήσου του ΠΑΣΟΚ και αντιπρόεδρος της Βουλής, κατέθεσε ταπεινά τη δική του συμβολή στην αναθεώρηση του Συντάγματος. Συγκεκριμένα, ζητεί να οριστούν με άρθρο στον καταστατικό χάρτη του πολιτεύματος οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες ένας πρωθυπουργός αντικαθίσταται για λόγους υγείας.

Ως διακεκριμένος καρδιολόγος, ο καθηγητής Κρεμαστινός υπήρξε και γιατρός του Ανδρέα Παπανδρέου, στην ύστατη φάση του αξιοθρήνητου δράματος, τη λεγόμενη «περίοδο της τέντας». Αξιοποιεί, λοιπόν, τις εμπειρίες εκείνης της περιόδου, προκειμένου να τεκμηριώσει την πρότασή του. Ετσι, όμως, αποκάλυπτε άθελά του και την απύθμενη, μολοντί στον ίδιο ανεπιθύμητη, αφέλεια της πρότασής του.

Επειδή δηλαδή οι γιατροί του Παπανδρέου, με τον Δ. Κρεμαστινό πρώτο και καλύτερο, θαμπωμένοι από τον πολιτικό Παπανδρέου δεν μπορούσαν να δουν τον άνθρωπο Παπανδρέου, του οποίου κάθεωματική λειτουργία εκείνες τις ώρες υποστηριζόταν μηχανικά, πρέπει να υπάρξει ειδική πρόβλεψη στο Σύνταγμα; Αν οι γιατροί φοβήθηκαν να κάνουν τη δουλειά τους, δηλαδή να διαπιστώσουν επισημώς την προφανή και σε έναν άσχετο ανικανότητα του Παπανδρέου να κυβερνήσει, φταίει το Σύνταγμα που δεν το προέβλεψε;

Αστειόντες! (Αν θυμάμαι καλά, ο Στάλιν ήταν νεκρός μέσα στο δωμάτιό του για ώρες, ξαπλωμένος μέσα στα ούρα του, και οι έντρομοι υπηρέτες δεν τολμούσαν να ανοίξουν

την πόρτα, παρότι χτυπούσαν και δεν έπαιρναν απάντηση. Δεν έφταιγαν αυτοί. Το σύνταγμά τους δεν είχε τη σχετική πρόβλεψη...).

Η προσωπική ανευθυνότητα δεν θεραπεύεται με συνταγματικές διατάξεις. Προσωπικώς, λ.χ., βαριέμαι αφάνταστα να βγάζω τα σκουπίδια τη νύχτα. Το σκοτάδι, η πλάνη που γλιστρούν, κάτι γιατί που σου πετάνονται ξαφνικά γρυλίζοντας μέσα από τον σκουπιδοτενεκέ – καταλαβαίνετε, είμαι βέβαιος. Μήπως θα πρέπει να προστεθεί και γι' αυτό μια πρόβλεψη στο Σύνταγμα;

Ωστόσο, παρότι η πρόταση είναι για τον κάλαθο της ανακύκλωσης, έχει μια συγκεκριμένη αξία, η οποία, είμαι βέβαιος, διαφεύγει από τον εμπνευστή της. (Όπως του διαφεύγει, άλλωστε, ότι οι πάντες καταλαβαίνουν πως το χρώμα των μαλλιών του δεν είναι φυσικό...). Η κατοχύρωση του δικαιώματος στην ανευθυνότητα ήταν ίσως η κύρια συμβολή του Ανδρέα Παπανδρέου στην πολιτική ζωή. Για τον λόγο αυτό είναι που πολιτικοί από ολόκληρο το φάσμα του λαϊκισμού, από τους μικροκαρμανλικούς μέχρι τους συριζαίους, ερίζουν για την κληρονομιά του. Αυτή την ανευθυνότητα, άλλωστε, είναι που πληρώνουμε ακόμη σήμερα και θα πληρώνουμε για ακόμη σαράντα χρόνια τουλάχιστον.

Υπό την έννοια αυτή, η ταπεινή πρόταση του Δ. Κρεμαστινού μπορεί να εκληφθεί ως η πρώτη σοβαρή εκδήλωση του Έτους Ανδρέα Παπανδρέου, επί τη συμπληρώσει 100 ετών από τη γέννηση του ιδρυτή του ΠΑΣΟΚ. Μπορεί, μάλιστα, να θεωρηθεί φυσική συνέχεια του

ιστορικού Έτους Ανδρέα Εμπειρίκου (ιστορικό καθότι υπήρξε ο πρώτος), δεδομένου ότι ο ποιητής έγραψε τον στίχο «καμιά σχισμή δεν διευρύνεται χωρίς τον πόθο». Αυτό έμαθε να κάνει όριστα ο Ανδρέας: να παίζει με τον πόθο που διευρύνει τις σχισμές. Τα αποτελέσματα τα βλέπουμε γύρω μας...

Πάντα εύστοχος

Πηγαίνοντας προς την Τουρκία ο Τοίπρας διαπίστωσε ότι η σχέση του με τον Ερντογάν βασίζεται «στον σεβασμό, στην ειλικρίνεια και στην ευθύτητα», παρά την αιφνιδιαστική επιληρηξη των οκτώ αξιωματικών που είχε προηγηθεί. Επιστρέφοντας από την Τουρκία, εκμυστηρεύθηκε σε ξένο δημοσιογράφο την πεποίθηση του ότι ο Ερντογάν είναι «έντιμος τύπος» (honest guy). Υπό το πρίσμα αυτών των εκτιμήσεων πρέπει να αξιολογήσουμε και την άλλη εκτίμηση του πρωθυπουργού, ότι η επίσκεψη που πραγματοποιήσε στη Χάλκη ήταν «πολύ σημαντική». (Όσο και η κατάργηση της γραβάτας ήταν επίτευγμα...).

Το κορυφαίο

Ενα από τα επιχειρήματα με τα οποία οι ΑΝΕΛ προσπαθούσαν να εμποδίσουν την κύρωση της ένταξης στο ΝΑΤΟ της Βόρειας Μακεδονίας ήταν ότι, αν η Ελλάς συνανέσει στην ένταξη, χάνει το δικαίωμα να ζητήσει τη στήριξη της Συμμαχίας, αν δεχθεί επίθεση (!) από τη γειτονική χώρα. Αν τόσο σοβαρός είναι ο κίνδυνος από το «κρατίδιο», γιατί ο Καμμένος δεν αντέδρασε νωρίτερα; (Ρητορικό το ερώτημα). Πάντως, αυτό ήταν, χωρίς αμφιβολία, το αστείο ή, σωστότερα, το καλαμπούρι της εβδομάδας που πέρασε...

Ο Παλαιμάχος εκπαιδευτικός, μπαρουτοκαπνισμένος από τα τερτίπια των μαθητών και των γονιών, έλεγε ότι ο μόνος τρόπος για να γλυτώσουν τα παιδιά από τα ναρκωτικά και τον υπόκοκακές ανηλικών, στο πρότυπο των φυλακών ανηλίκων, οι οποίες λειτουργούσαν επί αποικιοκρατίας. Τότε λέγονταν «Σχολή Λάμπουσσας» και ήταν στην Κερύνεια, ανάμεσα στον Καραβά και τη Λάπηθο. Η Σχολή λειτούργησε για πρώτη φορά το 1943 και φιλοξενούσε παιδιά μέχρι 17 ετών. Στεγαζόταν σε ένα παραθαλάσσιο ξενοδοχείο και σε μια έκταση 100 στρεμμάτων με πολλά δέντρα. Η κυρία Μερόπη, από το Καράκοιμι της Κερύνειας, γράφει ότι οι δάσκαλοι ήταν περισσότεροι από τους φύλακες και η Σχολή διέθετε εκτός από σχολικές τάξεις, αίθουσες αναψυχής, εργαστήρια, αίθουσα γυμναστικής, γήπεδο ποδοσφαίρου, μπάσκετ, βόλεϊ, ακόμη και μικρό νοσοκομείο. Ο διευθυντής ήταν δάσκαλος με μετεκπαίδευση στη Βρετανία και ζούσε με την οικογένειά του, εντός της Σχολής.

Ο παλαιμάχος εκπαιδευτικός, αναπολώντας τα παλιά, αναφέρθηκε σε πολύ επιτυχημένο επιστήμονα, συνταξιούχο σήμερα, ο οποίος πέρασε για μερικούς μήνες από το σωφρονιστικό ίδρυμα της Κερύνειας. Ο περί ου ο λόγος, καταγόταν από χωριό των ορεινών περιοχών και σε ηλικία 12 ετών, το έσκασε από τους γονείς του, γιατί τον ξυλοφόρτωναν, τον έβγαλαν από το σχολείο και τον έβαζαν να δουλεύει στα χωράφια. Κατέβηκε με τα πό-

ΒΟΛΕΣ / Γράφει ο ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΠΑΡΗΣ

Φυλακές ανηλίκων

δια στη Λευκωσία, δούλεψε περιστασιακά σε μερικούς αφεντάδες, για να συλληφθεί τελικά από την Αστυνομία, αφού περιπλανιόταν στους δρόμους. Οι Βρετανοί τον μετέφεραν στη «Σχολή Λάμπουσσας» και εκεί επέστρεψε στα θρανία. Το πρόγραμμα ήταν στρατιωτικό. Πρωινό ξύπνημα, γυμναστική, πρόγευμα, μαθήματα, φαγητό, ξεκούραση, κολύμπι και ύπνος. Το πιο σημαντικό, όμως, ήταν ότι εκεί έμαθε να πλένει και να καθαρίζει, να τρώει με πιρούνι και μαχαίρι και το κυριότερο έμαθε να περιποιείται τον εαυτό του. Ακολούθησε το παιδί παραδόθηκε στους γονείς του, αλλά στο μεταξύ έγινε αυτόνομο. Παρέμεινε στη Λευκωσία, τέλειωσε το σχολείο με οικονομική στήριξη από το αποικιοκρατικό καθεστώς και ακολούθησε σπουδές στο εξωτερικό. Και πλέον άρχισε να γράφει τη δική του ιστορία.

Ο όρος φυλακές ανηλίκων είναι καθιερωμένος και σε αυτό συνέβαλε και η δραματική ταινία του 1982 σε σκηνοθεσία Ντίμη Δαδήρα. Τέσσερις νεαροί κλέβουν μια τσάντα, οδηγούνται στις φυλακές ανηλίκων και εκεί γνωρίζουν το κύκλωμα που

“

Η βία εις βάρος των νεαρών κρατουμένων οδήγησε και σε πολλές αυτοκτονίες, οι οποίες ευτυχώς σήμερα αποτελούν θλιβερό παρελθόν.

ελέγχει τους φυλακισμένους και θα υποστούν τη βία και τη σκληρότητα αυτών που κάνουν κουμάντο. Ανάλογες περιγραφές, βιαιοτήτων στις φυλακές, βρίσκει κανείς σε εφημερίδες και περιοδικά, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και σε όλο τον κόσμο. Στην Κύπρο ακόμη δεν στέγνωσε το μελάνι από τις φρικαλεότητες, εις βάρος κυρίως νεαρών αλλοδαπών κρατουμένων, οι οποίοι κατέληξαν πίσω από τα κάγκελα, για ασήμαντους λόγους, πολλές φορές γιατί απλώς δεν είχαν άδεια παραμονής στο νησί. Η βία εις βάρος των νεαρών κρατουμένων οδήγησε και σε πολλές αυτοκτονίες, οι οποίες ευτυχώς σήμερα αποτελούν θλιβερό παρελθόν.

Στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια βλέπουν το φως της δημοσιότητας περιπτώσεις παιδιών, τα οποία μέσα από τα κελιά των φυλακών, κατόφεραν να πετύχουν στις πανελλαδικές εξετάσεις και να διαπρέψουν σε παγκόσμιους διαγωνισμούς. Στην Κύπρο κατά καιρούς μαθαίνουμε για ανάλογες ιστορίες, κυρίως νεαρών κρατουμένων, οι οποίοι κατόφεραν μέσα στις κυπριακές φυλακές, να σπουδάσουν εξ αποστάσεως, να μάθουν μια τέχνη, ακόμη και να διαβάσουν και να γράφουν. Πολλοί κατόφεραν όταν βγήκαν από τα «σίδερα» να φτιάξουν σωστές οικογένειες, με όσα θετικά περιέχει ο όρος σωστή οικογένεια. Στο μυαλό έρχεται η ρήση του Βίκτωρ Ουγκώ, ότι εκεί που ανοίγει ένα σχολείο, κλείνει μια φυλακή. Και της φυλακής τα σίδερα μπορεί να μην είναι για τους λεβέντες, αλλά μπορούν να καταστούν χώροι για να σωθούν «λεβεντομαλάκες» της ζωής.

ΔΙΕΛΚΥΣΤΙΝΔΑ / Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Μία κόλαση για όλους

«**Αναρωτιόμουν** πώς μοιάζει αυτό το ξεχωριστό μέρος στην κόλαση, που προορίζεται για αυτούς που προώθησαν το Brexit χωρίς ίχνος σχεδίου για το πώς να πραγματοποιηθεί με ασφάλεια», δήλωνε την περασμένη Τετάρτη ο Ντόναλντ Τραμπ.

Όσο και αν η τοποθέτηση αυτή προέρχεται από κάποιον που ταυτίζεται με το πιο σκληρό πρόσωπο της Ευρώπης και ευθύνεται για την άνοδο του λαϊκισμού, υπάρχει μια σχετική βάση στα λεγόμενά του που ξεπερνά τα σύνορα του Ηνωμένου Βασιλείου.

Γιατί υπάρχουν πολλά παραδείγματα πολιτικών που προτού ανέλθουν στην εξουσία, έταζαν φούρνους παξιμάδια στον λαό τους. Για να τους ρίξουν τελικά σε ακατογράφητα νερά. Που πίστευαν πως μπορούν να ξεγελάσουν όλους τους υπόλοιπους με την πονηριά και τη γοητεία τους. Που το δικό τους σχέδιο διάσωσης δεν το σκέφτηκε κανείς άλλος στο παρελθόν ούτε βρέθηκε άλλος τόσο έξυπνος και τολμηρός να το εφαρμόσει εκτός από εκείνους. Κάποιοι από όλους αυτούς, χρειάστηκε να κάνουν ολική αναδιπλωση μπροστά στην καταστροφή και άλλοι επέμειναν μέχρι τέλους, οδηγώντας τον λαό τους σε αχρείαστες περιπέτειες.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα ο Αλέξης Τσίπρας με τον τότε συνοδοιπόρο του Γιάνη Βαρουφάκη. Που έκαναν έναν ολόκληρο λαό να πιστεύει πως θα βαρύνουν τα νταούλια και θα χορεύουν οι αγορές. Πως θα τρέμουν οι «τοκογλύφοι τον μεγάλο γκέτη της Ευρώπης». Πώς θα σκίσουν τα μνημόνια, θα καταργήσουν τον ΕΝΦΙΑ θα αυξήσουν μισθούς και συντάξεις.

Το μνημόνιο προφανώς και δεν σκίστηκε και το χρέος όχι μόνο δεν διαγράφηκε, αλλά διογκώθηκε. Και τα υπόλοιπα κράτη είτε μειδιούσαν είτε δυσφορούσαν με τον Αριστερό επαναστάτη και τις περιπέτειες στις οποίες έθετε τη χώρα του και το μέλλον της Ε.Ε. Λίγο πριν από το χείλος του γκρεμού, με τα capital controls να δημιουργούνται, τις ουρές έξω από τις τράπεζες να μεγαλώνουν και λίγο πριν από την επιστροφή στη δραχμή με τα περιβόητα δημοψηφίσματα, ο Αλέξης Τσίπρας απέκτιψε μια κάποια αντίληψη των κινδύνων που ελλόχευαν και άλλαξε πλήρως και στάση και πλεύση. Για άλλους ωρίμασε πολιτικά και για πολλούς άρχισε να γλύφει εκεί που άλλοτε έφτυνε.

Μία πολιτική κτισμένη στην υπόσχεση για εθνική ανεξαρτησία και λαϊκή κυριαρχία. Αυτό συνέβη βεβαίως και στην περίπτωση του Brexit με παρόμοια εκκίνηση διαφορετική βεβαίως κατάληξη. Από την απόφαση Κάμερον να προχωρήσει στη διεξαγωγή δημοσκοπήσεων για κομματικά συμφέροντα, στους λαϊκιστές Μπόρις Τζόνσον και Νάιτζελ Φάρατζ που παραπλάνησαν έναν ολόκληρο λαό με το αφήγημα της ανάκτησης ελέγχου, αλλά την «έκαναν» ελαφρώς μπροστά στην κρίση. Αλλά και στην περίπτωση της Μεί βεβαίως που επέμεινε στο να ακολουθήσει κατά γράμμα ένα δημοψήφισμα, χωρίς σαφές πλάνο και στρατηγική.

Το τι θα γίνει στην υπόθεση της Βρετανίας και τον λαό της είναι λίγο πολύ άγνωστο. Το σίγουρο είναι πως η αλαζονεία ηγετών, ο λαϊκισμός και η απουσία ενός σοβαρού σχεδίου β' έχουν στοικίσει πολύ. Στη δική μας περίπτωση το είδαμε, όταν διαβεβαίωναμε πως η κρίση δεν θα μας αγγίξει, όταν μπροστά στην κρίση επιμένουμε αγκυλωμένοι στη μη υπογραφή μνημονίου, όταν νομίζαμε πως με τη γοητεία μας θα πείσουμε τους φίλους μας στο Eurogroup να μας τη χαρίσουν. Ελπίζουμε πως η ίδια ξεροκεφαλιά δεν θα επικρατήσει και στην περίπτωση του Κυπριακού. Να επαληθευθούν δηλαδή όσα λέγονται παρασκηνιακά περί συζητήσεων για νέες ιδέες στο Κυπριακό. Γιατί η εφαρμογή της λύσης δύο κρατών, ή έστω η συζήτησής της, δεν αποτελεί τίποτα άλλο από εθνική προδοσία και καταστροφή.

Ας ελπίσουμε, πως το πάθημα της Ελλάδας και του Ηνωμένου Βασιλείου θα γίνει μάθημα για όλες τις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης. Ίσως, η ελλαδική και βρετανική εμπειρία της επανδστάσης να αποτελέσει παράδειγμα προς αποφυγήν για όλα εκείνα τα κράτη που φλερτάρουν με τυχοδιώκτες, λαοπλάνους και λαϊκιστές. Να αντιληφθούν πως η πραγματικότητα είναι πολύ πεισματάρια για να την αγνοεί κανείς. Γιατί το ζήτημα δεν είναι σε ποιο μέρος της κόλασης θα πάνε όλοι αυτοί που ξεγελούν και παραπλανούν, τάζοντας ολική επανάσταση χωρίς πλάνο. Το ζήτημα είναι να μην τραβήξουν σε αυτή την κόλαση κι εμάς μαζί τους.

economidoum@kathimerini.com.cy

Η έναρξη του φημισμένου φεστιβάλ κινηματογράφου του Βερολίνου.

ΕΝ ΚΑΜΙΝΩ / Του **ΜΙΧΑΗΛ ΤΣΙΚΑΛΑ**

Το τι δεν γίνεται στο Κυπριακό έρχεται απ' όσα δεν έγιναν

Η βάση της συζήτησης μεταξύ Αναστασιάδη-Ακιντζί κινείται σε λάθος βάση ευθύς εξ αρχής. Της ποιας συζήτησης δηλαδή; Της ανύπαρκτης ως τώρα. Ουσιαστικά τα δεδομένα για το Κυπριακό έχουν ως εξής. Για το θέμα του κόστους της λύσης δεν ξέρει κανείς τι γίνεται. Δεν έχει συζητηθεί. Οι τράπεζες στα Κατεχόμενα, είχε πει ο Χάρης Γεωργιάδης, είναι Φαρ Ουέστ.

Άρα, ακόμη και να μην είναι, η μη συνεργασία με τα κλιμάκια που πήγαν εκεί είχε αποτέλεσμα μηδέν εκ των πραγμάτων. Μιλάμε επίσης για συγκλίσεις και αποκλίσεις. Ποιος θυμάται την τελευταία σύγκλιση ή απόκλιση; Πού τα έβρισκαν και πού όχι, οι δύο πλευρές. Μιλάμε για τις εγγυήσεις, προτάσσοντας τες ως βασικό.

Δεν είπε κανείς ότι δεν είναι και μόνο η Τουρκία ως εμπλεκόμενη «αναβαθμίζει» το θέμα και άπαντες ασχολούνται με τη στάση της. Το ίδιο πάνω-κάτω κλίμα ισχύει σε πολλά από τα κεφάλαια του κυπριακού. Κάποια είναι προχωρημένα, κάποια άλλα εντελώς στάσιμα. Στο ενδιαμέσο προέκυψαν νέοι όροι, εκείνοι της αναφοράς. Η προσπάθεια, ακούστε, να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο συζήτησης ανάμεσα στις πλευρές. Ήρθε η κ. Λουτ, χωρίς ούτε η ίδια ούτε τα Η.Ε. πράγματι να το πιστεύουν, με ένα... μνημόνιο, όχι να επιβάλλει τις θέσεις της, όπως συνέβαινε με το πρακτικό του μνημονίου, αλλά το πνεύμα του, την έννοιά του. Την αποδείξη του ότι έστω και από πέρυσι που κατέρρευσαν οι συνομιλίες στο Κραν Μοντάνα ως φέτος δεν έγινε κάτι από εμάς για εμάς οπότε και πρέπει να έρθουν πάλι έξωθεν προσωπικότητες να ταραξουν τα των πεπραγμένων μας την απραξία. Επανερχομαι στην πρώτη πρόταση.

Η βάση της συζήτησης μεταξύ Αναστασιάδη-Ακιντζί κινείται σε λάθος βάση ευθύς εξ αρχής. Αν δεν μπορούσαν μεταξύ τους πραγματικά να οικοδομήσουν κάτι ειλικρινές και ανθρώπινο, τότε η λύση αν και εφόσον έρθει φυσιολογικά δεν θα «μιλήσει» σε ανθρώπους, αλλά σε μαθηματικά στοιχεία. Ήταν κατ' εμέ σημαντικό οι δυο τους να έχουν καταστεί παράδειγμα συ-

νύπαρξης, συνεννόησης. Θα ήταν, χωρίς ίχνος ιδεαλισμού, ένα επιχείρημα απέναντι στο οποίο τι θα έλεγε η Τουρκία για παράδειγμα; Γιατί τα βρίσκεis κ. Ακιντζί με τον Αναστασιάδη; Γιατί προχωράς; Θα έβρισκε τρόπο η Τουρκία και ο κάθε Οζερσάι να το ανατρέψει; Πιθανότατα.

Ωστόσο, θα έπρεπε εμείς με τα εργαλεία της ελάχιστης επικοινωνίας να αποδείξουμε αυτό που επίσης προσπαθούμε, αλλά με όρους υψηλής πολιτικής. Ότι η Τουρκία θέλει συγκεκριμένα πράγματα στο Κυπριακό, όχι λύση κατά το δίκαιο της ε/κ πλευράς. Να το αποδεικνύαμε όχι να το λέγαμε. Τώρα και που το λέμε, δεν γινόμαστε πιστευτοί. Άλλοι και δη η Τουρκία πιστώνεται από τα Η.Ε. για τα όσα έκανε στο Κραν Μοντάνα. Κι από την άλλη, είχε πει ο ίδιος ο Πρόεδρος Αναστασιάδης κατά την τελευταία του συνέντευξη Τύπου πως ήταν ο ίδιος που έπινε με τον Ακιντζί ζιβανίες.

Όσο και αδόκιμη πολιτικά τακτική να την πεις, ίσως θα μπορούσε να είναι μια ανθρώπινη βάση συζητήσεων. Να οδηγούσε κάπου. Δεν οδήγησε και με δική μας υπαιτιότητα, οπότε τώρα περιπλέκονται τα πράγματα με την εμφάνιση, τη δουλειά της κ. Λουτ η οποία δεν πιστεύει σε αυτό που κάνει. Ούτε και τα Η.Ε. Σε διαφορετική περίπτωση δεν θα πήγαινε και να ερχόταν σαν αστραπή οπότε και να ρωτάς δημοσιογραφικά τι έγινε. Δεν έχει νόημα η ερώτηση. Το τι γίνεται αφορά κυρίως το τι δεν έχει γίνει ως τώρα.

Ωστόσο, επιμένω. Το Κυπριακό θα επιστρέψει σύντομα στο επίκεντρο της επικαιρότητας. Το μόνο που κάνει να ανησυχώ για τα καλά, είναι πως τώρα δεν ασχολείται κανείς, ίσως και εκείνοι που πρέπει, ενώ σε λίγο όλοι θα έχουν την εύκολη άποψη.

Την απόρριψη ή την αποδοχή άμεσα και με ευκολία που θα θυμίζει άποψη για τον καιρό, τη γρίπη, το ποδόσφαιρο και εν γένει οτιδήποτε απασχολεί την επικαιρότητα. Σε όλα αυτά θα μπορούσαν διαπροσωπικά Αναστασιάδης-Ακιντζί να είχαν απαντήσει με την παρουσία τους. Δεν το έκαναν.

tsikalasm@kathimerini.com.cy

ΑΚΑΡΙΑΙΑ / Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Ο λυγμός του ζωγράφου

Από τη μία ήταν οι εξαγγελίες του υπουργού, γραμμένες σε μια ομιλία την οποία ούτε καν αγάγγωσε ο ίδιος, αφού έλαμψε διά της απουσίας του από τα εγκαίνια του πιο σημαντικού έργου πολιτιστικής υποδομής. Και από την άλλη ήταν το γερασμένο πα βλέμμα του ζωγράφου που προσπαθούσε μέσα σε μια αφήγηση, φαινομενικά ασύνδετων ιστοριών, να μας παρακινήσει να μην ξεχνάμε τον πολιτισμό μας, υπογραμμίζοντας πως μόνο εκεί μέσα μπορούμε να συνειδητοποιήσουμε ποιοι είμαστε και ποιοι υπήρξαμε.

Από τη μία ήταν η ξύλινη επίσημη γλώσσα που νεκρώνει τις λέξεις και τις μετατρέπει σε κουφάρια ανήμπορα να μεταδώσουν έστω και το ελάχιστο ίχνος ζωής. Και από την άλλη ήταν η ένταση της φωνής του ζωγράφου, που καθισμένους στην άκρη

ενός ορθογώνιου τραπέζιου αγωνιούσε να συμπυκνώσει μέσα στις λέξεις του την διαδρομή μιας ζωής αφοσιωμένης στην τέχνη και τον πολιτισμό και τις ουσιαστικές συνειδητοποιήσεις που τη σημάδεψαν. Από τη μία ήταν οι υποσχέσεις του κράτους διά «στόματος» του απόντος αρμόδιου υπουργού, πως μέσα στο πρώτο εξάμηνο αυτού του χρόνου θα προωθηθεί το νομοσχέδιο για τη δημιουργία Υφυπουργείου Πολιτισμού και πως θα κλιμακωθούν οι θεσμικές μεταρρυθμίσεις.

Και πως με την δημιουργία της νέας Κρατικής Πινakoθήκης και την ίδρυση του πρώτου κρατικού μουσείου τέχνης στην Κύπρο θα ξεκινήσει μια νέα εποχή για την εικαστική παιδεία και την σύγχρονη δημιουργική δράση στον τόπο. Και από την άλλη ήταν οι αναμνήσεις του ζωγράφου που έρρεαν αφιλότρητες και σχημάτιζαν όπως τα χρώματα σε ένα καμβά,

την εικόνα της πίκρας και των επαναλαμβανόμενων διαψεύσεων ενός ανθρώπου του πνεύματος που υπηρέτησε τον πολιτισμό χωρίς, ωστόσο, ποτέ να τον δει να αποκτά την προτεραιότητα που του άρμοζε από τους εκάστοτε ιθύνοντες.

Οι τοίχοι μας είναι άδαιοι, τον θυμάμαι να μου λέει χρόνια πριν, όταν οι ρυτίδες του ήταν πιο διάσπαρτες και το βλέμμα του πιο σπινθηροβόλο, σε μια προσπάθεια του να μου εξηγήσει γιατί ποτέ δεν προασπιστήκαμε τον πολιτισμό μας και γιατί ποτέ δεν αισθανθήκαμε την ανάγκη να τον υπερασπιστούμε.

Διότι ποτέ δεν του δόθηκε η δέουσα σημασία από τους κρατούντες, αλλά και γιατί κάποια στιγμή πολλοί από τους πνευματικούς μας ανθρώπους προτίμησαν τη σιωπή προκειμένου να υπηρέτησουν κι αυτοί την ανερχόμενη «αξία» της «νέας εποχής»: Το εξασφαλισμένο βόλεμα και

τη λεγόμενη κοινωνική ανέλιξη που ως γνωστόν δεν απαιτεί ως προδιαγραφή τον πολιτισμό όταν αυτή λαμβάνει χώρα σε ένα κράτος το οποίο δεν ευνοεί το άνοιγμα του πνεύματος.

Από τη μια λοιπόν ήταν ο λόγος του ζωγράφου που «λέρωνε» τη «συγυρισμένη» ομιλία του απόντος υπουργού ριχνοντας μαύρη μπογιά στην απροσδιοριστία των παραγράφων της. Και από την άλλη ήταν η απογύμνωση των λέξεων του υπουργού ως άνευ περιεχομένου μέσα από τις βιωματικές αλήθειες του ζωγράφου που ως ένα ελεύθερο πνεύμα ανίχνευε μια προς μια την κατοχυρωμένη πλέον ανικανότητα του ιθύνοντα να υποψιαστεί την... άλλη εκδοχή της ζωής.

Με πιο απλά λόγια από τη μία ήταν η προσπάθεια ενός ανθρώπου που αφιέρωσε τη ζωή του στην τέχνη και στον πολιτισμό να αγγίξει την ουσία της ζωής και να ανα-

ΑΡΘΡΟ / Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Υπάρχουν δεξιοί διανοούμενοι;

Είναι η Αριστερά η κατοικία του πνευματικού ανθρώπου; Ο φίλος εκδότης Θανάσης Καστανιώτης σε πρόσφατη συνέντευξή του επανέφερε το προσφιλές ερώτημα στο οποίο ο ίδιος έδωσε καταφατική απάντηση. Ναι, η Αριστερά είναι η κατοικία του πνευματικού ανθρώπου. Κοινώς, αν δραστηριοποιείσαι ως πνευματικός άνθρωπος στη ζεστή αγκαλιά της, θα βρεις τη θαλπωρή της ελευθερίας που χρειάζεται η δημιουργικότητά σου. Δεν προσδιόρισε βέβαια τι σόι κατοικία έχει κατά νου. Μεζονέτα, διαμέρισμα, έπαυλη ή παράγκα; Σημασία έχει να έχεις μια σκεπή πάνω από το κεφάλι σου για να μη σε τρώει η βρόχα ή τ' αργίαζι.

Δεν ξέρω τι απάντηση θα έδιναν δύο από τους σημαντικότερους πεζογράφους μας της μεταπολεμικής περιόδου, ο Άρνης Αλεξάνδρου και ο Στρατής Τσίρκας. Στεγάστηκαν μεν στον οίκο της Αριστεράς, πλην όμως το έργο τους έμεινε κάπου στο υπόγειο μαζί με τα υπόλοιπα εργαλεία και τις ξεκοιλιασμένες πολυθρόνες της γιαγιάς. Και τι απάντηση θα έδινε το πλήθος των συγγραφέων και των πνευματικών ανθρώπων που είχαν την ατυχία να σκέφτονται και να γράφουν σε πολιτείες που τις κυβερνούσε η Αριστερά; Ο Μπουλγκάκοφ; Ο Κούντερα; Τέλος πάντων.

Ο Θανάσης Καστανιώτης, ένας από τους σοβαρότερους εκδότες των τελευταίων δεκαετιών, εξέφρασε την κοινή αντίληψη της εποχής του. Τον κοινό τόπο της μεταπολίτευσης που όριζε ότι διανοητικό έργο παρήγαγε μόνον η Αριστερά. Κάπου διάβασα προ καιρού ότι «δεξιός διανοούμενος είναι το πιο σύντομο ανέκδοτο». Σύντομο αλλά μεστό περιεχομένου, θα έλεγα. Σεφέρης, Ελύτης, Γκάτσος, Τσαρούχης, Μόραλης, Κουν, Χατζιδάκις, Μινωτής, λυπάμαι που σας το λέω, αλλά δεν κατοικούσαν στην Αριστερά. Απλώς στη μακρά περίοδο της μεταπολίτευσης, ενώ μας έτρεφε πνευματικά ο Σεφέρης και ο Ελύτης, θεωρούσαμε ότι οι διάδοχοί τους είναι διάφοροι επιφανείς, οι οποίοι, ερχόμενοι εκ Παρισίων ως επί το πλείστον, κατέλαβαν θέσεις στα πανεπιστημιακά ιδρύματα, κιόπως γίνονταν δημόσιοι υπάλληλοι, και αξιοποιώντας το κύρος του πανεπιστημιακού αποφαινονταν για το παρόν και το μέλλον του τόπου.

Ποια καινούργια αντίληψη γεννήθηκε για την ευρωπαϊκή Ελλάδα σ' αυτά τα χρόνια; Καμία. Οι λεγόμενοι πνευματικοί άνθρωποι άρνησαν τον έλεος της τρέχουσας πολιτικής, της κατοικίας τους, μια δυναμική που οι προκάτοχοί τους, απ' τον Θεοτοκά ως τον αριστερό Τσίρκα, είχαν διαπραγματευθεί με τα δικά τους όπλα.

Ήταν ο Τσίρκας αριστερός; Ήταν, όμως όταν έγραφε τις «Ακυβέρνητες πολιτείες», τις έγραφε ως άστεγος. Ήταν ο Σεφέρης δεξιός; Μπορεί, όμως όταν έγραφε το «Μυθιστόρημα», δεν το έγραφε ως δεξιός. Άστεγος αισθανόταν κι αυτός στην Ελλάδα που επιθυμούσε. Δυστυχώς ή ευτυχώς, ο πνευματικός άνθρωπος όταν δημιουργεί πνευματικό έργο δεν μπορεί παρά να είναι άστεγος –ιδεολογικά, πολιτικά, κοινωνικά, θρησκευτικά. Εκτός κι αν δεν τον ενδιαφέρει η δημιουργία πνευματικού έργου αλλά η θέση του που του παρέχει το άλλοθι του «πανεπιστημιακού». Αν είσαι πανεπιστημιακός, χρίζεις εκ της θέσεως και πνευματικός άνθρωπος, οπότε αν θέλεις να υπερασπιστείς το πνευματικό σου έργο, φρόντισε τη θέση του πανεπιστημιακού. Και πως μπορούσες να φροντίσεις τη θέση σου ως πανεπιστημιακού στην Ελλάδα της μεταπολίτευσης που διαρκεί ως τις μέρες μας αν δεν είσαι αριστερός; Αν δεν υπερασπιζόσουν το άσυλο, τις καταλήψεις και δεν κατήγγειλες τον αυταρχισμό της αριστικής παιδείας; Ο Θεοτοκάς, ο Τερζάκης ή ο Ελύτης δεν μιλούσαν στο όνομα της θέσης τους στο Δημόσιο. Μιλούσαν στο όνομα του έργου τους.

Ας μην κρυβόμαστε πίσω από το δάχτυλό μας. Το πρόβλημα του πνευματικού κόσμου στα χρόνια της μεταπολίτευσης, που διαρκεί ως τις μέρες μας το επαναλαμβάνω, είναι ότι αυτός πέρασε στα χέρια των πανεπιστημιακών. Είναι μια από τις μεγάλες νίκες του φοιτητικού κινήματος: ταύτισε τη συντηρητική παιδεία με τη χούντα και επέβαλε μια παιδεία της Αριστεράς. Ας μη γελιόμαστε. Σ' εκείνα τα χρόνια της πρώτης μεταπολίτευσης ξεκίνησαν αυτό που ζούμε σήμερα.

Τι ζούμε σήμερα; Μια χώρα που αντιλαμβάνεται ότι όλη αυτή η κατάσταση την έχει οδηγήσει στον βυθό, δεν έχει όμως την ανδρα για να βγει στην επιφάνεια. Γιατί; Διότι ο πνευματικός μας κόσμος περί άλλα τυρβάζει, κάποια θέση στο πανεπιστήμιο, κάποιο υπουργείο της αριστερής κυβέρνησης ενδεχομένως. Κάτι τέλος πάντων. Εκεί δικιο ο Καστανιώτης. Η Αριστερά είναι η κατοικία του πνευματικού ανθρώπου. Ας είναι και παράγκα.

elenixenou11@gmail.com

Καινοτόμα εργαλεία πολιτικού μάρκετινγκ

Του **ΝΙΚΟΥ Γ. ΣΥΚΑ**

Στο παρόν άρθρο παρουσιάζεται ένα νέο εργαλείο στρατηγικής, το οποίο μπορεί να μεγιστοποιήσει τον αντίκτυπο και την αποτελεσματικότητα μιας πολιτικής καμπάνιας. Το πρότυπο αυτό εργαλείο στηρίζεται σε ένα νέο Μοντέλο Καινοτομίας που έχω αναπτύξει και μπορεί να εφαρμοστεί σε πολλούς και διαφορετικούς τομείς και σε όλες τις κλίμακες: Δημόσιες Υπηρεσίες, Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Επιχειρήσεις, Εθνικό Σύστημα Ασφάλειας, Branding, Startups, Διατηρήσιμη Ανάπτυξη, Βασική και Εφαρμοσμένη Έρευνα κ.ά. Η πρωτοποριακή αυτή μέθοδος ακολουθεί μια πιο ολιστική και συστηματική προσέγγιση και βοηθάει τους Οργανισμούς να παράγουν περισσότερες και καλύτερες καινοτομίες. Στη συνέχεια αναλύεται συνοπτικά η εφαρμογή του νέου Συστήματος Καινοτομίας στο Πολιτικό Μάρκετινγκ ενόψει και των επερχόμενων Ευρωεκλογών.

Η προεκλογική εκστρατεία αποτελεί καινοτομία. Όλες οι καινοτομίες μπορούν να ταξινομηθούν με βάση τους τέσσερεις βασικούς τύπους καινοτομίας: καινοτομία προϊόντος, καινοτομία διαδικασιών, οργανωσιακή καινοτομία και καινοτομία μάρκετινγκ. Η μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας του προεκλογικού αγώνα είναι συνάρτηση πολλών συντελεστών και συνδυασμός ιδεών, χαρακτηριστικών, παραγόντων και ικανοτήτων από τους τέσσερεις βασικούς τύπους καινοτομίας.

Ενδεικτικά αναφέρονται οι ακόλουθοι παράγοντες και χαρακτηριστικά για καθένα από τα κύρια είδη καινοτομίας:

1. Καινοτομία προϊόντος: Η πολιτική δημιουργικότητα, η διαφοροποίηση στο προεκλογικό πρόγραμμα, οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και διαρθρωτικές αλλαγές, οι καινοτόμες λύσεις στα πολιτικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πολίτες και οι επιχειρήσεις. Οι προτάσεις πρέπει να είναι συγκεκριμένες, επιστημονικά τεκμηριωμένες και πρακτικά εφαρμόσιμες. Παράγοντες όπως η ισχυρή πολιτική προσωπικότητα, οι ηγετικές ικανότητες, η πειστικότητα, οι γνώσεις, οι εμπειρίες, η επιστημονική και η πολυσυλλεκτικότητα των υποψηφίων είναι καθοριστικές σημασίας.

2. Καινοτομία διαδικασιών: ο συντονισμός και ο τρόπος λειτουργίας του εκλογικού επιτελείου, οι δράσεις / ενέργειες, ο συγχρονισμός, τα διάφορα στάδια ανάπτυξης της προεκλογικής εκστρατείας, η διαδραστική επικοινωνία, η πρόσκοπη πληροφόρηση και η προσωπική επαφή με τους πολίτες, η συνεχής ανατροφοδότηση, η προσαρμοστικότητα και το ραφινάρισμα (fine-tuning) της καμπάνιας. Χρειάζονται φερωτοβουλίες που να ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στην εκλογική διαδικασία. Υπάρχει εκλογικό επιτελείο με συγκεκριμένο σχέδιο για τη χρήση νέων και παραδοσιακών μέσων μαζικής ενημέρωσης με στόχο τη δημιουργία αμοιβαίου οφέλους / κοινού καλού;

3. Οργανωσιακή καινοτομία: η συνεργασία και η κουλτούρα που χαρακτηρίζει το εκλογικό επιτελείο ως ομάδα, οι ικανότητες των στελεχών, η ευελιξία και η γρήγορη ανταπόκριση / παρέμβαση όταν απαιτείται. Η πολιτική καμπάνια πρέπει να είναι ανοικτή, να απευθύνεται σε όλους τους πολίτες. Αξίες: αυθεντικότητα, μοναδικότητα, ήθος, ειλικρίνεια, εμπιστοσύνη, διαφάνεια, αξιοπιστία, δεκτικότητα, αμεσότητα, εγγύτητα, ισότητα, αλληλεγγύη.

4. Καινοτομία μάρκετινγκ και επικοινωνίας: ο κατάλληλος συνδυασμός μέσων μαζικής ενημέρωσης, μέσων κοινωνικής δικτύωσης και προ-

ωθητικών ενεργειών, ο ενιαίος λόγος (omnichannel consistency) το ύφος (tone-of-voice) της προεκλογικής εκστρατείας, η διακριτή στρατηγική τοποθέτηση, τα ξεκάθαρα μηνύματα, η εικόνα (image) που εκπέμπει το πολιτικό κόμμα ή/και ο υποψήφιος ευρωβουλευτής, η διαφοροποίηση, η ανάδειξη του «είναι», της αλήθειας του πολιτικού.

Στον πολιτικό κόσμο η φήμη (reputation) είναι το παν. Η φήμη δεν είναι ό,τι πραγματικά είσαι, αλλά πώς σε αντιλαμβάνονται οι άλλοι ότι είσαι. Αυτό οφείλεται, σε κάποιο βαθμό, από το γεγονός ότι η φήμη ταξιδεύει μέσα από δίκτυα. Η φήμη αρχίζει από τις πράξεις μας οι οποίες διατυπώνονται σε μια ιστορία που ταξιδεύει μέσα από δίκτυα. Στην πολιτική, ο συγχρονισμός και η ευαισθησία στην αλλαγή καθόσον αφορά στις συνθήκες / πλαίσιο αναφοράς αποτελούν κρίσιμους παράγοντες για το κτίσιμο ή την αποδόμηση της φήμης. Η φήμη ικανότητας (capability reputation) πηγάζει από το πόσο αποτελεσματικός είσαι. Η φήμη χαρακτήρα (character reputation) αντανακλά τις αξίες, το ήθος. Στην εποχή της αστραπιαίας μετάδοσης μηνυμάτων και των fake news, η φήμη χαρακτήρα μπορεί να καταρρεύσει σαν χάρτινος πύργος, ενώ η φήμη ικανότητας αντέχει στον χρόνο. Το στίγμα της απρεπούς συμπεριφοράς είναι εξαιρετικά δύσκολο, εάν όχι αδύνατο, να αφαιρεθεί.

Η αυξημένη συνδεσιμότητα που χαρακτηρίζει την ψηφιακή εποχή καθιστά την «online» φήμη πιο πολύτιμη από ποτέ. Ένα παραπάτημα, ένα σημάδι κακής συμπεριφοράς, μπορούν να μετατρέψουν την ορατότητα (visibility) σε μειονέκτημα. Επί του εδάφους, η διαμόρφωση της φήμης εξαρτάται από την ανατροφοδότηση, τα μηνύματα που λαμβάνουμε από τη βάση.

Με το διαδίκτυο ο χώρος έχει διαλυθεί, ο χρόνος έχει καταρρεύσει. Η μνήμη έχει καταστεί μόνιμη και αλάνθαστη – το διαδίκτυο μια γιγαντιαία μηχανή που παράγει φήμες. Υπάρχει μια απόσταση ανάμεσα στη φήμη που διατηρείς με τους φίλους σου και τη φήμη που χρειάζεσαι στην πολιτική ή/και την επαγγελματική σου καριέρα. Σε έναν κόσμο όπου η αλήθεια είναι σχετική, η φήμη –που εξαρτάται από τις αντιλήψεις (perceptions)– έχει γίνει ακόμη πιο σημαντική. Το τι λένε οι άλλοι για σένα έχει μεγάλη σημασία. Τα αφηγήματα ικανότητας και χαρακτήρα είναι οι δύο μηχανισμοί μέσα από τους οποίους κτίζεται η αξιοπιστία και η νομιμότητα (legitimacy). Στην προσπάθεια αυτή η διαφάνεια είναι εκ των ων ουκ άνευ. Στο σημερινό πολύπλοκο και αβέβαιο κόσμο η αυθεντικότητα αποτελεί το κλειδί της αξιοπιστίας και της πειστικότητας. Η διαφάνεια έχει αξία όταν συμπεριφέρεσαι αυθεντικά. Η κοινωνία των πολιτών απαιτεί μεγαλύτερη υπευθυνότητα. Οι πολιτικές φήμες είναι εξαιρετικά εύθραυστες. Ο υποψήφιος ευρωβουλευτής χρειάζεται ένα κύριο αφήγημα (master narrative), ένα αυθεντικό αφήγημα, ένα απλό πλαίσιο που να εμπνέει, να εξηγεί τη θεμελιώδη πολιτική του στέζντα. Η προσωπική αξιοπιστία και πειστικότητα του πολιτικού προέρχεται από την ταύτιση του με τον ψηφοφόρο, κατά πόσο έχει κάτι κοινό μαζί του. Οι πιο πάνω παράγοντες, ικανότητες και χαρακτηριστικά από τους τέσσερεις βασικούς τύπους καινοτομίας που περιλαμβάνουν κάθε πτυχή του προεκλογικού σχεδιασμού, πρέπει να συνδυάζονται μεταξύ τους με τρόπο που να μεγιστοποιούν συνεργιστικά την αποτελεσματικότητα της πολιτικής καμπάνιας.

Ο κ. Νίκος Γ. Σύκας είναι σύμβουλος Στρατηγικής και Καινοτομίας.

Άνοιξε τις πύλες της η εντυπωσιακή έκθεση αυτοκινήτων στο Σικάγο.

Τσίπρας-Ερντογάν: Δεύτερη ανάγνωση...

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Πώς αξιολογείται η επίσκεψη Τσίπρα στην Τουρκία; Η επικοινωνία ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία συμβάλλει στη βελτίωση του κλίματος ανάμεσά τους, συνεπώς είχε πολιτική αξία. Εκτιμώ, ως εξής το συνολικό της αποτέλεσμα:

Πρώτο, οι δηλώσεις γύρω από το Κυπριακό. Σε μια περίεργη συγκυρία στην οποία ο πολυπράγμων «ΥΠΕΞ» των Τ/κ Κουντρέτ Οζερζάι, μαζί με την τ/κ αντιπολίτευση, τραβάνε το χαλί κάτω από τα πόδια του Μ. Ακιντζί, ο Τ. Ερντογάν έδωσε το βάρος του στην πολιτική γύρω από έναν «οδικό χάρτη» και έδωσε υποστήριξη στην πολιτική γραμμή Ακιντζί. Συνέπεσε η δήλωση Ερντογάν με την ημέρα που η απεσταλμένη του γ.γ. του ΟΗΕ στο Κυπριακό κα Λουτ διεξήγε διαβουλεύσεις αναζητώντας άκρη στη νέα φάση του κυπριακού λαβυρίνθου, αυτή τη φορά έχοντας την εντολή Γκουτιέρρες να δοκιμάσει μία ακόμη προσπάθεια «χωρίς ατέρμονες διαπραγματεύσεις».

Δεύτερο, παρά το γεγονός ότι η δμόσια παρέμβαση Τσίπρα στο Κυπριακό κινήθηκε γύρω από κοινοτυπίες, έχει τη σημασία του το γεγονός ότι δεν στήριξε τις αλλοπρόσαλλες κινήσεις Αναστασιάδη («δύο κράτη» με τη μορφή μιας μη προσδιορισμένης «αποκεντρωμένης ομοσπονδίας»). Ο Α. Τσίπρας, αν και δεν συμφωνεί με τις νέες επιλογές Αναστασιάδη, ωστόσο, κρατά χαμηλούς τόνους μη θέλοντας να ανοίξει κάποιο μέτωπο με τον Ε/κ ηγέτη ή και άλλες δυνάμεις στην ε/κ κοινότητα. Στα θετικά της συνάντησης η ανακινωθείσα πρόθεση για διάλογο ανάμεσα στην Αθήνα και την Άγκυρα στα ζητήματα που συνδέονται με το κεφάλαιο «σφαλείας» στο Κυπριακό ως «εγγυήτριες δυνάμεις». Κάτι αντίστοιχο έγινε και στο παρελθόν

(συνάντηση στη Σμύρνη Κοτζιά-Τσαβούσογλου) και συνέβαλε στην ετοιμασία του εδάφους πριν από τη «Σύνοδο για την Κύπρο» στο Κραν Μοντάνα (Ιούνιος 2017).

Τρίτο, στις ελληνοτουρκικές σχέσεις κάνει ιδιαίτερη εντύπωση το γεγονός πως τόσο ο πρωθυπουργός της Ελλάδας Α Τσίπρας, όσο και ο προηγούμενος υπουργός εξωτερικών Ν. Κοτζιάς, αποφεύγουν να κάνουν λόγο για το ζήτημα της υφαλοκρηπίδας στο Αιγαίο και τον δρόμο που οδηγεί στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, όπως έκαναν όλοι οι πρωθυπουργοί και υπουργοί Εξωτερικών της Ελλάδα από το 1974 μέχρι το 2004. Με άλλα λόγια, να πιάσει η Αθήνα το νήμα που οικοδόμησε η κυβέρνηση Κ. Σημίτη και εγκατέλειψε το τραγικό δίδυμο Καραμανλή-Μολυβιάτη το 2004. Με αυτήν την προσέγγιση, η Ελλάδα διαμορφώνει μιαν στρατηγική, αναζητεί την αλληλεγγύη της Ε.Ε. και έχει μια πειστική πρόταση σε παλαιά προβλήματα. Άλλωστε, ο σχετικός φάκελος υπάρχει στο ελληνικό ΥΠΕΞ και, αν κάποιος επιθυμεί, μπορεί να τον αξιοποιήσει.

Τέταρτο, είναι γνωστό πως σε παλαιότερο «πακέτο μεταρρυθμίσεων» στα χρόνια της ενταξιακής προσπάθειας της Τουρκίας, περιλαμβανόταν και η απόφαση της τουρκικής κυβέρνησης για επαναλειτουργία της Θεολογικής Σχολής της Χάλκνς. Ο Τ. Ερντογάν άλλαξε την αρχική σκέψη και ζήτησε ως αντάλλαγμα τη λειτουργία ενός τζαμίου στην Αθήνα. Την επομένη της πρόσφατης συνάντησης Ερντογάν-Τσίπρα, ο τουρκικός Τύπος έκανε λόγο για νέα προϋπόθεση για την επαναλειτουργία της Θεολογικής Σχολής της Χάλκνς, με την εισαγωγή από την ελληνική πολιτεία ενός νέου συστήματος στον τρδ-

πο εκλογής των μουφτήδων στη Δυτική Θράκη.

Πέμπτο, το πιο αρνητικό σημείο της επίσκεψης Τσίπρα υπήρξε η πασιφανής αδυναμία του να αναδείξει μιαν ελληνική στρατηγική για τις σχέσεις Ε.Ε.-Τουρκία κάτω από το πρίσμα όπως διαμορφώνεται στο σημερινό πολιτικό τοπίο. Ως γνωστόν, οι σχέσεις Ε.Ε.-Τουρκίας βρίσκονται σε βαρομετρικό χαμηλό και η Άγκυρα αναζητεί μια διαφορετική εξέλιξη της (κατάργηση βίζας, ανανέωση της Τελωνειακής Σχέσης, συμμετοχή σε ειδικές συναντήσεις σε επίπεδο υπουργών/προέδρου).

Η Ελλάδα δεν έχει κανένα συμφέρον να σιωπά ή να κρύβεται πίσω από το γενικότερο κλίμα ή πίσω από τους γνωστούς Αυστριακούς. Η Αθήνα έχει κάθε συμφέρον να πρωταγωνιστήσει με δικό της σχέδιο στην προσπάθεια για αναζωογόνηση της ευρωτουρκικής σχέσης στο πλαίσιο που ορίζουν οι ετιήσεις Εκθέσεις Προόδου της Επιτροπής και οι ειδικότερες σημερινές εξελίξεις. Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται ένας μηχανισμός επικοινωνίας στο πιο υψηλό επίπεδο, και, ο οποίος, πρώτο, αποκλιμακώνει εντάσεις, βελτιώνει την πολιτική της συνεννόησης στις διμερείς σχέσεις (προσφυγικό, εμπορικές σχέσεις), και εντάσει μια σειρά από επιλογές μέσα στο γενικότερο ευρωπαϊκό πλαίσιο.

Δεύτερο, συμβάλλει στην αναζήτηση του δρόμου που οδηγεί στην επίλυση του ζητήματος της υφαλοκρηπίδας στο Αιγαίο μέσω του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης, και, τρίτο, δημιουργεί καλύτερη ατμόσφαιρα γύρω από τις προσπάθειες για αναζήτηση μιας μεθόδου για επανάληψη των συνομιλιών στο Κυπριακό.

www.larkoslarkou.org.cy

Το κόστος της εισβολής και το κόστος της λύσης

Του **ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ**

Στην **έκδοση** της 27.1.2019, η Καθημερινή δημοσίευσε άρθρο του κ. Δ. Χατζηχαμπή με τίτλο «Η διαχρονική αποτυχία της πολιτείας για τους εκτοπισμένους». Στην εύστοχη παρέμβασή του, ο πρώην πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου τεκμηρίωσε και νομικά την αποτυχία των κυβερνήσεών μας να προωθήσουν ζωτικά ζητήματα που αφορούν τους εκτοπισμένους συμπολίτες μας. Ενδιέτριψε ειδικότερα στο θέμα της επιστροφής της πόλης της Αμμοχώστου και στην υποχρέωση της Δημοκρατίας να διαθέσει πόρους για αποζημίωση των εκτοπισμένων για την απώλεια χρήσης των περιουσιών τους.

Δεν γνωρίζω αν οι κυβερνώντες και οι πολιτικοί μας μελέτησαν το έγκυρο αυτό άρθρο που φέρει την υπογραφή ενός διακεκριμένου νομικού που υπηρέτησε τη Δικαιοσύνη από την κορυφαία της θέση. Όπως ακόμα και αν το διάβασαν μέσα στο πλαίσιο της ενημέρωσής τους για τα όσα γράφονται στα ΜΜΕ, φοβούμαι ότι και πάλι θα αδιαφορήσουν. Το πιθανότερο είναι να περάσουν και άλλα χρόνια χωρίς να προωθήσουν αποτελεσματικά τα

θέματα αυτά. Παρά τις υποσχέσεις και τις κατηγορηματικές διαβεβαιώσεις που δίνουν κατά καιρούς.

Είναι γι’ αυτό τον λόγο που έρχομαι σήμερα να ενώσω τη φωνή μου με αυτή του φίλου συμμαθητή Άκη Χατζηχαμπή, εκφράζοντας και τη δική μου διαμαρτυρία για την αδράνεια των ιθυνόντων, που συμβάλλει στη συνέχεια και επίταση της αδικίας σε βάρος των εκτοπισμένων που υφίστανται τις καταστρεπτικές συνέπειες της κατοχής. Του ξεοπιτωμού, της απώλειας όλων των κινητών περιουσιακών τους στοιχείων και της αποστέρησης των περιουσιακών τους δικαιωμάτων στα σπίτια και στα κτήματά τους. Το πράττω με την ελπίδα ότι με τις διαμαρτυρίες μας που εκφράζουν το αίτημα όλων των Αμμοχωστιανών και του συνόλου των εκτοπισθέντων θα τείνουν επιτέλους οι ιθύνοντες ευήκοοι ους. Και θα στέρξουν να κατανοήσουν τον πόνο, την απογοήτευση και τα παράπονά μας πριν μετατραπούν σε αγανάκτηση και οργή.

Πρωτοστάτςν στη διεκδίκηση οικονομικής βοήθειας στους εκτοπισμένους για την απώλεια χρήσης

των περιουσιών τους έπρεπε να είναι η Παγκύπρια Επιτροπή Προσφών που θεωρητικά τουλάχιστον αντιπροσωπεύει και εκφράζει όλους τους εκτοπισμένους. Δυστυχώς, η Επιτροπή αυτή λειτούργησε ικανοποιητικά για κάποια μόνο χρόνια μετά την εισβολή.

Στη συνέχεια κομματικοποιήθηκε και μετά έγινε όργανο της εκάστοτε κυβέρνησης που διορίζει και τα μέλη της. Οι εκτοπισμένοι έχασαν τη φωνή τους και δεν έχουν πολιτικό εκτόπισμα και ισχύ για να προωθήσουν αιτήματά τους και να διεκδικήσουν τα δικάιά τους. Καθημερινά σχεδόν ακούμε στα ραδιόφωνα και βλέπουμε στις τηλεοράσεις τους εκπροσώπους των δανειοληπτών, των κουρεμένων καταθετών, των κατόχων αξιογράφων, των χαλαζόπληκτων, των εγκλωβισμένων αγοραστών ακινήτων και πολλών άλλων ομάδων πολιτών που διεκδικούν απαιτητικά αποζημιώσεις, επιδόματα, πληρωμές, παροχές και διευκολύνσεις όλων των ειδών.

Τους μόνους που δεν βλέπουμε και δεν ακούμε είναι τους εκτροσώπους του συνόλου των εκτοπι-

σμένων σε παγκύπρια βάση, δηλαδή την Παγκύπρια Επιτροπή Προσφών. Αυτούς που υποθετικά αντιπροσωπεύουν όλους τους εκτοπισμένους που έχασαν τα πάντα χωρίς να φταίνε σε τίποτε, που σπκάνουν σχεδόν όλο το βάρος των οικονομικών συνεπειών της εισβολής, που υπέστησαν ασυγκρίτως τη μεγαλύτερη οικονομική απώλεια από οποιοδήποτε άλλη ομάδα. Και ενώ οι κυβερνώντες και τα κόμματα βρίσκουν χρόνο να ασχολούνται με τα προβλήματα όλων των άλλων ομάδων πολιτών και εξευρίσκουν τους αναγκαίους πόρους και κονδύλια, για τους εκτοπισμένους που υφίστανται αυτή την αδικία για μισό σχεδόν αιώνα δεν είχαν ούτε το χρόνο ούτε τη διάθεση να εγκιψουν στο πρόβλημα και να δώσουν λύσεις.

Τον Νοέμβριο του 2017 πραγματοποιήθηκε στον Άγιο Αθανάσιο μεγάλη συγκέντρωση εκτοπισμένων της επαρχίας Αμμοχώστου στην οποία παρουσιάστηκε η επικαιροποιημένη μελέτη του Φορέα Ίσος Κατανομής Βαρών για το οικονομικό κόστος της εισβολής. Οι αριθμοί που ακούστηκαν για τις ζημιές που

υπέστησαν οι εκτοπισμένοι, τα εισοδήματα που έχασαν ένεκα της απώλειας χρήσης των περιουσιών τους και τη σημερινή αξία τους ήταν αστρονομικοί. Της τάξης δεκάδων δισεκατομμυρίων. Παρόντες στη συγκέντρωση ήταν και βουλευτές της επαρχίας Αμμοχώστου που ανέλαβαν να προωθήσουν το αίτημα για την καταβολή οικονομικής ενίσχυσης σε όλους τους εκτοπισμένους για την απώλεια της χρήσης των περιουσιών τους. Πέρασαν από τότε άλλοι δεκαπέντε μήνες και τίποτε το συγκεκριμένο δεν έχει γίνει για το θέμα αυτό.

Αντί της προώθησης του αιτήματος της καταβολής αυτής της βοήθειας, έγινε αποδεκτό από την πλευρά μας το πλαίσιο Γκουτιέρρες για λύση του Κυπριακού. Σε σχέση με το περιουσιακό, το πλαίσιο προνοεί ότι στην υπό τ/κ διοίκηση περιοχή τον πρώτο λόγο στις περιουσίες θα έχουν οι χρήστες, όχι οι νόμιμοι ιδιοκτήτες. Θα δοθούν, δηλαδή, τα σπίτια και οι περιουσίες μας στους άρπαγες και σφετεριστές-έποικους, Τ/κ και άλλους, που τα κατέχουν παράνομα. Παραβιάζοντας κατάφωρα τους Νόμους και το Σύν-

ταγμα της Κ.Δ., την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και το Διεθνές Δίκαιο και ενάντια στις σχετικές αποφάσεις του ΕΔΑΔ. Με την εντελώς απαράδεκτη αυτή διευθέτηση, οι εκτοπισμένοι που υπέστησαν τις καταστροφικές συνέπειες της εισβολής και της 45χρονης κατοχής, θα σπκώσουν και το τεράστιο βάρος της λύσης του Κυπριακού με την οριστική απώλεια των περιουσιών τους. Διερωτώμαι ειλικρινά αν η ηγεσία μας, που δηλώνει ότι είναι έτοιμη να αποδεχθεί μια τόσο επάρατη διευθέτηση, γνωρίζει ότι πρόκειται για ατομικό δικαίωμα που τυγχάνει απόλυτης προστασίας τόσο στο εσωτερικό όσο και στο διεθνές δίκαιο και ότι δεν νομιμοποιείται να το εκχωρήσει σε άλλους. Διερωτώμαι επίσης αν έχει επιγνώση των καταστροφικών συνεπειών μιας τέτοιας διευθέτησης στο ατομικό επίπεδο για κάθε εκτοπισμένο ιδιοκτήτη περιουσίας, αλλά και για την ε/κ κοινότητα γενικά και την επιβίωσή της σε αυτό τον τόπο.

Ο κ. Θεόφιλος Β. Θεοφίλου είναι δικηγόρος, πρέσβης ε.ε.

Η Τουρκία σε οικονομική-διπλωματική τρικυμία

Αναλυτές θεωρούν ότι ο Ερντογάν θα επιχειρήσει να αντιμετωπίσει την αρνητική συγκυρία με περισσότερη δόση εθνικισμού

Του ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ

Η Τουρκία παρακολουθεί με έντονο προβληματισμό τη Βενεζουέλα και θεωρεί ότι ο πρόεδρος της χώρας της Λατινικής Αμερικής, η οποία δέχεται τα πυρά πολλών ξένων κυβερνήσεων, αντιμετωπίζει παρόμοια συγκυρία και πραγματικότητα με την οποία βρέθηκε η ίδια πριν από λίγο καιρό. Έτσι, η κυβέρνηση της Τουρκίας στέκεται στο πλευρό της Βενεζουέλας, με το σκεπτικό ότι έχει πέσει «θύμα» μιας διεθνούς σκευωρίας. Το Προεδρικό, η κυβέρνηση, οι κύκλοι του κυβερνώντος Κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (ΑΚΡ) και τα φιλοκυβερνητικά μέσα της Τουρκίας παρακολουθούν με ιδιαίτερο ενδιαφέρον τις εξελίξεις και εκφράζουν τη συμπαράσταση τους στην προεδρία της χώρας. Αυτή η συμπαράσταση της Άγκυρας δεν μπορεί να θεωρηθεί «τυχαία» και συναισθηματικού χαρακτήρα, διότι, όπως στην περίπτωση της Βενεζουέλας, έτσι και στην περίπτωση της Τουρκίας, τα μαύρα σύννεφα πληθαίνουν τη στιγμή που η κυβέρνηση προσφεύγει στον αυταρχισμό για να ελέγξει τα τελευταία κέντρα της αντιπολίτευσης.

Πολλά ανοικτά μέτωπα

Η οικονομική κρίση, η οποία ταλανίζει την Τουρκία από την περίοδο του αποτυχημένου πραξικοπήματος, εξακολουθεί να λαμβάνει διαστάσεις. Παρά τον προσωρινό έλεγχο της ανοδικής πορείας των ξένων νομισμάτων στην τουρκική αγορά, πολλοί τομείς της οικονομίας εκπέμπουν ανησυχητικά σημάδια. Ο τομέας των οικοδομών, η κινητήρια δύναμη του «οικονομικού θαύματος» του ΑΚΡ των προηγούμενων ετών δοκιμάζεται από την κρίση,

Πολλοί τομείς της τουρκικής οικονομίας συνεχίζουν να εκπέμπουν ανησυχητικά σημάδια.

με εταιρίες να κηρύσσουν χρεοκοπία και το τραπεζικό σύστημα της Τουρκίας περνάει τη δική του δοκιμασία. Οι ανησυχητικές εξελίξεις στην τουρκική οικονομία σχετίζονται άμεσα με τις εξελίξεις στο πεδίο της διπλωματίας. Στο ζήτημα της Συρίας η Άγκυρα ακροβατεί ανάμεσα στην αβέβαιη συνεργασία του άξονα Ρωσίας-Ιράν-Συρίας και τη Δύση, με την οποία έχει έρθει σε ανοικτή ρήξη σε πολλά ζητήματα. Ο ίδιος ο Τούρκος Πρόεδρος ανυπομονεί για μια νέα εισβολή στο βόρειο τμήμα της Συρίας, την ώρα που οι Κούρδοι σπεύδουν να ενισχύσουν τη γραμμή άμυνας με νέες διεθνείς συνεργασίες. Παράλληλα στον ορίζοντα εμφανίζεται το πρόβλημα του ρωσικού

Οι ανησυχητικές εξελίξεις στην τουρκική οικονομία σχετίζονται άμεσα με τις εξελίξεις στο πεδίο της διπλωματίας.

πυραυλικού συστήματος S-400 που αναμένεται να αποκτήσει η Τουρκία. Οι ΗΠΑ που επιχειρούν να μπλοκάρουν αυτήν την πώληση με διάφορα κίνητρα που παρέχουν στην τουρκική πλευρά (πώληση πυραύλων Patriot και μαχητικών F35), προειδοποιούν ότι η ολοκλήρωση της αγοράς θα αποτελέσει πλήγμα για τις σχέσεις της Τουρκίας

με το ΝΑΤΟ. Η Άγκυρα απαντά ότι στο σημείο που έχουν φτάσει σήμερα οι εξελίξεις, δεν έχει άλλη επιλογή παρά να προχωρήσει στην αγορά των S-400. Όλα αυτά συμβαίνουν σε μια περίοδο που η Τουρκία αντιμετωπίζει μια δύσκολη συγκυρία και στο «μέτωπο» Αιγαίου-Ανατολικής Μεσογείου, με την Ελλάδα, την Κύπρο και άλλες χώρες της περιοχής να προχωρούν στην υλοποίηση διάφορων σχεδίων που κατά την τουρκική ρητορική πλήττουν τα γόητρο και τα συμφέροντα της Τουρκίας.

Η συντηρητική συμμαχία
Καθόλου αισιόδοξες δεν είναι οι εξελίξεις για την κυβερνητική παράταξη και στο εσωτερικό πο-

Λίγο πριν από τις δημοτικές εκλογές σε σημαντικά αστικά κέντρα η συντηρητική-εθνικιστική συμμαχία που οικοδόμησε ο Ερντογάν βρίσκεται στην κόψη του ξυραφιού.

λιτικό μέτωπο. Λίγο πριν από τις δημοτικές εκλογές σε σημαντικά αστικά κέντρα η συντηρητική-εθνικιστική συμμαχία που οικοδόμησε ο Ερντογάν βρίσκεται στην κόψη του ξυραφιού. Στην Άγκυρα επικρατεί κλίμα αβεβαιότητας με τον κοινό υποψήφιο της αντιπολίτευσης να ανεβάζει ταχύτητα και να απειλεί την πρωτοκαθεδρία του ΑΚΡ. Στην Κωνσταντινούπολη η διαφορά ανάμεσα στον τώως πρωθυπουργό και στον υποψήφιο της αντιπολίτευσης μικραίνει. Προβλήματα παρατηρούνται και σε άλλα αστικά κέντρα. Εξαιτίας αυτών των προβλημάτων, την προηγούμενη εβδομάδα ο Ερντογάν υποχρεώθηκε να συναντήσει εκ νέου τον γένη των Γκρίζων Λύκων,

Ντεβλέτ Μπαχτσελί. Σε αυτήν τη συνάντηση τέθηκαν επί τάπητος τα τελευταία ανησυχητικά μηνύματα που φτάνουν στην Άγκυρα από διάφορα σημεία της χώρας. Οι δύο ηγέτες επικείμεναν να έρθουν σε συμφωνία για κοινές λίστες υποψηφίων για τα δημοτικά συμβούλια των περιοχών όπου η εθνικιστική συμμαχία αντιμετωπίζει απειλές.

Ακολουθούν εξελίξεις
Τούρκοι και ξένοι αναλυτές συμπεραίνουν ότι ο ισχυρός πολιτικός άνδρας της Τουρκίας θα επιχειρήσει να αντιμετωπίσει την προαναφερόμενη αρνητική συγκυρία με περισσότερο αυταρχισμό, περισσότερη δόση εθνικισμού (λ.χ. με ενδεχόμενη εισβολή στην Συρία) και ενδεχομένως με παρατυπίες και αντιδημοκρατικές μεθοδεύσεις την περίοδο των δημοτικών εκλογών. Η συγκεκριμένη συνταγή έφερε κέρδη στο ΑΚΡ κατά τα προηγούμενα έτη. Ωστόσο, στην νέα περίοδο προκύπτουν νέα δεδομένα. Συγκεκριμένα, σε λίγο χρονικό διάστημα, στην προαναφερόμενη λίστα των προβλημάτων που αντιμετωπίζει έρχονται να προστεθούν νέα προβλήματα και νέες επιπλοκές. Το ζήτημα των S400 ενδέχεται να περιπλέξει τις σχέσεις της Τουρκίας με τη Δύση. Στην Συρία, οι Κούρδοι εμφανίζονται αποφασισμένοι για την αποφυγή της πανωλεθρίας του Άφριν. Στο Ιντλίμτ, την ασφάλεια του οποίου υποτίθεται ότι θα εξασφάλιζε η Τουρκία, οι εξελίξεις δεν είναι καθόλου ενθαρρυντικές. Κύκλοι της Αλ Κάιντα ελέγχουν πλέον το μεγαλύτερο κομμάτι της επαρχίας. Την ίδια στιγμή, σε Αιγαίο, Ανατολική Μεσόγειο και οικονομία τα σύννεφα πληθαίνουν, με την Τουρκία να οδεύει προς μια νέα, μεγάλη οικονομική και διπλωματική τρικυμία.

η ζωή είναι καλύτερη με αυτοκίνητα με μειωμένους ρύπους

Σ ΕΜΟ
Μέλος Ομοσπονδίας Εργοδοτών & Βιομηχανών (ΟΕΒ) Κύπρου. Συνδεδεμένο Μέλος της ACEA
Motor Vehicles Importers Association
Member of the Cyprus Employers & Industrialists Federation (OEB). Associate Member of ACEA

Επικίνδυνος συνδυασμός

Του ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ

Τον Σεπτέμβριο του 2015 ο Αλέξης Τσίπρας έκανε κάτι που ήταν αναπόφευκτο αλλά πολιτικά έντιμο. Αφού τα έκανε πραγματικά θάλασσα με τη διαπραγμάτευση και κόστισε ακριβά στη χώρα, προσέφυγε για δεύτερη φορά στις κάλπες. Θέλησε με αυτόν τον τρόπο να πάρει μια νέα εντολή ώστε να νομιμοποιήσει τη δική του κωλοτούμπα και να εφαρμόσει το σκληρό μνημόνιο που υπέγραψε. Οι, ζαλισμένοι και θυμωμένοι, Έλληνες πολίτες τού έδωσαν μια δεύτερη ευκαιρία και μια ανανεωμένη εντολή.

Αυτό που τρομάζει σήμερα είναι από τη μια ο πολιτικός πανικός και από την άλλη η φρενίτις για τον έλεγχο των θεσμών στο διηνεκές.

Τώρα έχουμε φτάσει σε ένα σημείο που πρέπει να κάνει ξανά το ίδιο. Οι ψηφοφόροι έδωσαν μια εντολή στον κ. Τσίπρα που δεν προέβλεπε ότι θα κυβερνούσε με την πλέον αυθαίρετη, ετερόκλητη και αδιαφανή πλειοψηφία των τελευταίων ετών. Ο πρωθυπουργός υποτίθεται ότι πέτυχε τον στόχο του που ήταν η έξοδος από τα μνημόνια και, στη συνέχεια, η επιστροφή κοινωνικού μερίσματος μέσα από τις διάφορες παροχές και ρυθμίσεις. Ο κ. Τσίπρας δεν έχει πλέον στίγμα. Κυβέρνησε σφιχταγκαλιασμένος με τον κ. Καμμένο όλα αυτά τα χρόνια, αποδεχόμενος τις υπερβολές και τις ιδιαιτερότητές του. Τώρα αποκαλύπτεται ότι αυτό το πολιτικό υβρίδιο ήταν προϊόν τερατογένεσης που θα παράγει μικρές ιστορίες τρόμου για πολύ καιρό.

Οι πολίτες δικαιολογούνται να αναρωτιούνται: Ποιος ήταν ο πραγματικός Τσίπρας; Ο εταίρος του κ. Καμμένου ή ο πολιτικός αρχηγός που θέλει να εκφράσει τη νέα Κεντροαριστερά; Η οργή και η παραζάλη μείωναν τις αντιστάσεις και άμβλυναν την κρίση των ψηφοφόρων το 2015. Σήμερα είναι πιο εκπαιδευμένοι στην αλήθεια και στην πραγματικότητα, πιο ψυλλιασμένοι...

Έχει να επιλέξει ο κ. Τσίπρας. Μπορεί να κάνει άμεσα εκλογές έχοντας τον νου του στη μεθυσμένη μέρα. Είναι άλλωστε νέος και το πιο πιθανό είναι να ξαναπαίξει κεντρικό ρόλο στην πολιτική σκηνή.

Αυτή την ώρα δεν έχει τίποτα άλλο να περιμένει, ούτε ο ίδιος ούτε και η χώρα. Το κράτος έχει παραλώσει γιατί μυρίζει εκλογές και πολιτική αλλαγή. Η οικονομία έχει παγώσει. Το ίδιο και όσοι μελετούν επενδύσεις, Έλληνες και ξένοι. Η «στραβή» παραμονεύει μέσα σε αυτές τις συνθήκες και ζωτικά κομμάτια της χώρας κινδυνεύουν να σκάσουν στα χέρια του.

Οι αυλοκόλακες επιμένουν βέβαια. Γίνονται άλλωστε πολύ επικίνδυνοι, σε αούλες πρωθυπουργών εν αναμονή και πρωθυπουργών υπ' ατμόν. Τους... ακούω τώρα να φωνάζουν: «Πρόεδρε, πάμε δυνατά, δεν πρόκειται ποτέ να χάσεις από τον...».

Ο πολιτικός χρόνος κυλάει όμως αμείλικτα. Οι ηγέτες δοκιμάζονται πολύ όταν πρέπει να αποφασίσουν πότε θα κατέβουν από τη σκηνή. Αυτό που τρομάζει όμως σήμερα είναι ένας πολύ κακός συνδυασμός. Από τη μια ο πολιτικός πανικός και από την άλλη η αδιαφορία για τους θεσμούς και τις ζημιές που μπορεί να προκαλέσει η φρενίτις για τον έλεγχο τους στο διηνεκές.

Το διαζύγιο Τσίπρα - Καμμένου, όσο προδιαγεγραμμένο και αν φαινόταν, εξελίσσεται άσχημα, με απειλές και καταγγελίες για εκβιασμούς και προδοσίες. Όπως αναμενόταν, άλλωστε. Η ομιλία του Πάνου Καμμένου στη Βουλή χθες ήταν βγαλμένη από το δράμα πονεμένου συζύγου, έως και τη μελοδραματική διαπίστωση ότι τώρα τα «παιδιά» θα βρεθούν στον δρόμο, εννοώντας τους υπαλλήλους των ΑΝΕΛ. Ο Αλέξης Τσίπρας, ψυχραιμος μετά τη βροχή καταγγελιών, απάντησε με το κλασικό συζυγικό «εσύ φταις!». Όσοι είχαν απορήσει αρχικά με τον παράταιρο γάμο της ριζοσπαστικής Αριστεράς του ΣΥΡΙΖΑ με την εθνικολαϊκιστική Δεξιά των ΑΝΕΛ είχαν συνηθίσει πλέον στην κοινή πορεία των δύο κομμάτων, η οποία βασιζόταν στη συνωμοσιολογία, στην επιθετικότητα, στην απαξίωση των αντιπάλων (με κορυφαίο το αξέχαστο «στα τέσσερα», που κραύγαζε ο Καμμένος εναντίον πολιτικών αντιπάλων). Τώρα βλέπουμε τα ίδια όπλα να απειλούν τους πρώην εταίρους.

Αφού άκουσε τις καταγγελίες Καμμένου για εξαπάτηση, για έλλειψη σεβασμού για τα τέσσερα

χρόνια που πέρασαν μαζί στην εξουσία, για την απογοήτευση που ο άκαρδος πρωθυπουργός σκόρπισε σε «όλα αυτά τα παιδιά που πίστεψαν ότι μπορεί να υπάρξει κυβέρνηση εθνικής συμφιλίωσης», ο πρωθυπουργός απάντησε με τον πιο βάναυσο τρόπο – κατηγορήσε τον Καμμένο ότι επεξεργαζόταν την πτώση της κυβέρνησής του. Αφιερώνοντάς του δύο στίχους από το ποίημα «Η πόλις» του Καβάφη, «Καινούργιους τόπους δεν θα βρεις, δε θα βρεις άλλες θάλασσες, η πόλις θα σε ακολουθεί», ο κ. Τσίπρας προσέθεσε: «Σε λίγους μήνες αυτό που θα μείνει στην Ιστορία είναι το θετικό που πράξατε. Και σας διαβεβαιώνω: θα με ευγνωμονείτε που είδα τον σχεδιασμό σας να ανατρέψετε την κυβέρνηση». Λίγο ναρίτερα, άφηνε να εννοηθεί ότι ο κ. Καμμένος είχε απλώς «γέφυρες» προς τη «διαπλοκή». «Ακούγοντάς σας, χωρίς να θέλω να μπω σε ψυχαναλυτικές ερμηνείες, τέσσερις φορές αναφερθήκατε σε γέφυρες, λες και κάποιος σας το ζητούσε», είπε ο κ. Τσίπρας.

Ο κ. Καμμένος, απαξιώνοντας να απαντήσει στις κατηγορίες, επέλεξε και αυτός κάτι από τη φαρέτρα

της ποίησης. Χωρίς να αντιλαμβάνεται την ειρωνεία της επιλογής του, ο άνθρωπος που μπήκε στη Βουλή ως πλούσιος νεαρός το 1993 και βρέθηκε σε υπουργικούς θώκους για επτά χρόνια επέλεξε στίχους του Γ. Στρατήγη από το ποίημα «Ο Ματρόζος», όπου ο ήρωας που έδωσε όλη του την περιουσία για την Επανάσταση, γέρος και φτωχός πλέον, λείπει σε κάποιον αναιδέστατο νέο αξιωματούχο: «Αν οι ζητιάνοι σαν κι εμά δεν έχυναν το αίμα, οι καπετάνιοι σαν και σε δεν θα φορούσαν στέμμα». Τη στιγμή της μεγάλης ψυχικής οδύνης, της στήρησης της εξουσίας και των προνομίων που του έδινε η αρχηγία κόμματος στη Βουλή, ο κ. Καμμένος επέλεξε να εμφανίσει εαυτόν ως ταλαίπωρο ήρωα της Επανάστασης, του οποίου η προσφορά αγνοείται από τους ακάριστους νέους. Ακολουθώντας το παράδειγμα του πρωθυπουργού, που δεν ήθελε να ψυχαναλύσει τον πρώην εταίρο του, δεν θα ερμηνεύσουμε τη χρήση της λέξης «στέμμα» σε μια αντιπαράθεση για το ποιος σύντροφος εξαπάτησε ποιον: τα βέλη εκτοξεύονται εκατέρωθεν.

Πέρα από την ποιντική δικαιοσύνη του γεγονότος ότι οι δύο άν-

θρωποι των οποίων η συνεργασία ήταν μνημείο καιροσκοπισμού τώρα επιτίθενται ο ένας στον άλλον, το διαζύγιο Τσίπρα - Καμμένου αποκαλύπτει και τους χαρακτήρες των δύο: τη συνεχή συναισθηματική σύγκυση του κ. Καμμένου και την απόλυτη σκληρότητα του κ. Τσίπρα. «Εκτελεστή» τον αποκάλεσε ο πρώην εταίρος. Τα ίδια αισθήματα έχουν, ασφαλώς, και άλλοι πρώην σύντροφοι στην πολιτική πορεία του πρωθυπουργού. Αυτή η ψυχρότητα, η ψυχραιμία μπορεί να είναι ισχυρό χαρτί για έναν πολιτικό, κυρίως όταν έχει δύσκολη αποστολή να φέρει εις πέρας, προστατευοντάς τον από συναισθηματισμούς που θα εμπόδιζαν το έργο του. Η επιμονή με την οποία υποστήριξε τη συμφωνία των Πρεσπών αυτό δείχνει. Εως τώρα, όμως, ο κ. Τσίπρας έχει δείξει ότι κύριος στόχος του είναι οι τακτικισμοί που εξυπηρετούν τον ίδιο. Η συνέχεια, η εξάσκηση της εξουσίας με βουλευτές-λάφυρα, με αντίπαλο τον οργίλο Καμμένο και όλα τα όπλα που διαθέτει θα είναι σκληρή δοκιμασία. Οχι μόνο για τον κ. Τσίπρα αλλά και για τους θεσμούς και τους πολίτες.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ

Λέξεων δεινή καπηλεία

Πρόκειται για μικρόνοια; Για κομική απαίδευσία; Για αμειβόμενη στρατεύωση στην εξυπηρέτηση συμφερόντων;

Πάντως κάποιοι, όχι λίγοι, επιμένουν να συγχέουν τον πατριωτισμό με τον εθνικισμό. Καμώνονται ότι ξέρουν τη διαφορά και σέβονται τον πατριωτισμό. Αλλά ο «σεβασμός» τους είναι μόνο στα λόγια, προσχηματικός. Στην πράξη, σπιλώνουν κάθε έκφανση πατριωτισμού σαν εθνικισμό. Σωρεύουν συνώνυμα επιτείνοντας την εσκεμμένη σύγχυση: Σωβινισμός, Ακροδεξιά, Νεοναζισμός, λαϊκισμός – έτσι τους βολεύει να κατανοείται ο πατριωτισμός.

Παθιασμένοι αντίπαλοι του «εθνικισμού», επομένως φανατισμένοι υπερασπιστές του «διεθνισμού» - «εθνομνηστικισμού», εμφανίζονται οι οπαδοί και των δύο όψεων του αμφιπροσώπου Ιστορικού Υλισμού: τόσο των «Αγορών» (του Διεθνούς Χρηματοπιστωτικού Συστήματος) όσο και οι «κολλημένοι» νοσταλγοί της Σοβιετίας. Φανατικότεροι, και στις δύο παραδόσεις του αμφιπροσώπου Ιστορικού Υλισμού: τόσο των «Αγορών» (του Διεθνούς Χρηματοπιστωτικού Συστήματος) όσο και οι «κολλημένοι» νοσταλγοί της Σοβιετίας. Φανατικότεροι, και στις δύο παραδόσεις του αμφιπροσώπου Ιστορικού Υλισμού: τόσο των «Αγορών» (του Διεθνούς Χρηματοπιστωτικού Συστήματος) όσο και οι «κολλημένοι» νοσταλγοί της Σοβιετίας.

«Ποιοι αντιδρούν στη Συνθήκη των Πρεσπών;» ρώτησε ο πρόεδρος της Γαλλίας Μακρόν τον Αλέξη Τσίπρα, τις προάλλες, στην

Κύπρο. «Κάποιοι ελάχιστοι ακροδεξιο-λαϊκιστές», ήταν η απάντηση. «Και πόσο κατέβηκαν στο συλλαλητήριο;». «Κάπου εβδομήντα χιλιάδες!» Έτσι γράφουν την ιστορία οι αδίστακτοι.

Δεν θέλει να αντιληφθεί η ιστορικο-υλιστική θρησκοληψία ότι ο πατριωτισμός δεν έχει να κάνει με «πεποιθήσεις», δεν είναι επιλογή. Είναι καταστάλαγμα εμπειρίας, βιωματικός πλούτος – γεννιέται στην ψυχή του ανθρώπου ο πατριωτισμός. Σε αγεφύρωτη αντίθεση ο «διεθνισμός» είναι σκόπιμη επιλογή: ταξινομούνται οι άνθρωποι σε εισοδηματικές «τάξεις», διαβαθμίζεται η καταναλωτική τους ευχέρεια, λογαριάζονται σαν αδιαφοροποιήσιες μονάδες απόσπας μοιείδειας.

Γεννιέται ο πατριωτισμός από τη ζωτική σχέση του ανθρώπου με τη γη του, τη γλώσσα του, τη σαρκαμένη (στη γη και στη γλώσσα) ιστορία του. Είναι συνάρτηση ο πατριωτισμός της «καλλιέργειας» του ανθρώπου, συνισταμένη του πολιτισμού του. Γι' αυτό και τρέφεται ο πατριωτισμός όχι από (εθνοικιστική) ιδεολογία, αλλά από την ένσαρκη Τέχνη: το τραγούδι, τη ζωγραφιά, την αρχιτεκτονική – απηχεί η Τέχνη αισθητά την «ταυτότητα» της πατρίδας.

Λοιπόν, αυτόν τον πατριωτισμό οι «πολιτικές» της κωλοτούμπας (διεθνής πια ο όρος) τον χαρίζουν σε αυτούς που τον καπηλεύονται εγκληματικά: στους «εθνικιστές». Ο εθνικισμός είναι, ιστορικά, ο «ενδιάμεσος κρίκος» στην εξέλιξη από την αγέλη ως τον διεθνοποιημένο σήμερα πρωτογονισμό –

ενδιάμεσος. Στη θωράκιση της εγωκεντρικής κατασφάλισης αποβλέπει, αλλά όχι με άζονα την «ταξική» χρησιμοθηρία, ούτε την πολιτώδη «διεθνική».

Ο εθνικισμός θωρακίζει το εγώ με ιδεολογήματα «φυλετικής ανωτερότητας», «καθαρόαιμης ομοειδίας», «βιολογικής αρτιμέλειας».

Είναι απίστευτο, σε ποια ανθρωπινή έκπτωση διολισθαίνει η αριστερόσχημη αλλαξοπιστία, για να προπαγανδίσει τον μηδενιστικό αμοραλισμό που τη συντηρεί στην εξουσία. Κόπτεται ο θλιβερός «κυβερνητικός εκπρόσωπος», κορυφαίος του ανθρώπινου αυτεξουτελισμού, να πείσει (ποιον;) ότι στην πατριωτική λαοθάλασσα των συλλαλητηρίων για το «μακεδονικό» σαρκωνόταν «το τέρας του εθνικισμού», «το τέρας της Δεξιάς!» Κι από κοντά, θλιβερά στρατευμένοι στην υπεράσπιση της κυβερνητικής αισχύνης αρθρογράφοι να «καταγγέλλουν» τον «εθνικολαϊκισμό» («έξαλλο εθνικισμό») των «μακεδονομάχων» πολιτών, που «αρχές της δεκαετίας του 1990... έτρεχαν αλαφιασμένοι στις πλατείες» – τότε που «όλα τα πολιτικά κόμματα υποτάσσονταν στις επιθυμίες των αδιάλλακτων ή των τυχοδιωκτών»!

Εξέστη φρενών» η «προοδευτική» συνηγορία του μηδενιστικού αμοραλισμού.

Η εξαφάνιση λαών από τον στίβο της Ιστορίας έχει πάντα προίμιο τη σύγχυση-ακρήστευση της γλώσσας τους: «Προοδευτικός» σήμαινε πάντοτε στα ελληνικά τον «πρωτοπόρο», τον ρηξικέλευθο

τολμητία, που άνοιγε δρόμο εκεί που οι άλλοι έβλεπαν αδιέξοδο, άνοιγε τη θέα σε καινούργιους ορίζοντες. Προοδευτικός ήταν ο υπέρμαχος της αλλαγής, της ανακίνησης, της αναζήτησης, ο εραστής του καινούργιου, όχι επείδη ο νεωτερισμός είναι αυταξία αλλά όταν το εν χρήσει αποδεικνύεται ατελέσφορο ή ανεπαρκές.

Σήμερα, στην Ελλάδα που ψυχორραγεί, ποιος λογαριάζεται «προοδευτικός» και ποιοι μονοπωλούν ετοιθετικά την «πρόοδο», ποιοι φιγουράρουν σαν «προοδευτικές δυνάμεις» της κοινωνίας;

Πρώτη και καλύτερη η σταλινική «ορθοδοξία» του Περισσού, οι νοσταλγοί της εφιαλτικότερης φρικωδίας εξουσιαστικού ολοκληρωτισμού που γνώρισε η ανθρωπινή ιστορία. Από κοντά, το συνονθύλευμα από τις σέκτες που γεννοβόλυνε ο μαρξισμός, όλα τα παλαιονημερολογίτικα γκρουπούσκουλα του ιστορικο-υλιστικού φανατισμού, ακόμα και τα λήμματα εξωμοσίας που μας κυβερνάνε σήμερα. Η «επιστήμη» της συκοφαντίας-παραπλάνησης και διαστρεφής, κατ' ευφημισμόν «προπαγάνδα», έχει καθολικά επιβάλει ως αυτονόητη την πεποίθηση ότι μόνο ο μηδενισμός και ο αμοραλισμός είναι «προοδευτική» επιλογή, ο πατριωτισμός συνωνυμίου του αναχρονισμού και σκοταδισμού. Γι' αυτό και μόνο περιθωριακά μικροκόμματα «της πλάκας» αυτοαποκαλούνται «πατριωτικά».

Η ελληνική κοινωνία, σε επιθανάτια αρασία, δεν αντιδρά. «Δεν κουνιέται φύλλο».

Η «λαμπρά απομόνωση»

Του ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ

Στα χρόνια της ακμής της Βρετανικής Αυτοκρατορίας, είχε σταδιακά διαμορφωθεί μια πολιτική αντίληψη περιορισμένης εμπλοκής στο επίπεδο των διεθνών σχέσεων, που είχε ονομασθεί κατά την παρήρρητική της περιόδου «λαμπρά απομόνωση». Ένας Τίτνας της βρετανικής πολιτικής, ο λόρδος Σόλσμπερι, ήταν ο τελευταίος εκφραστής της, και τελικώς το 1904, όταν συνομολογήθηκε η «Εγκάρδια Συνεννόηση» με τη Γαλλία, εγκατελείφθη οριστικώς.

Όταν από το βήμα της Βουλής οι όποιοι αγορεύοντες αρχίσουν να ασκούν και κυβερνητική πολιτική, τότε οι εταίροι αναλαμβάνουν ρόλο «παιδαγωγού» και επιβάλλουν επιτήμια.

Στη χώρα του παιδικού πολιτικού θεάματος, από την οποία δεν λείπουν η σκληρότητα και η απειροσκεψία – ο λόγος φυσικά για την Ελλάδα –, διάφορες κυβερνήσεις στα χρόνια της μεταπολιτεύσεως επεχείρησαν να θέσουν σε εφαρμογή μια παρωδία πολιτικής «λαμπράς απομόνωσης». Κατ' αρχάς ο Ανδρέας Παπανδρέου της πρώτης περιόδου, που, διαφοροποιούμενος από το ΝΑΤΟ, έθετε αστερίσκους στα ανακοινωθέντα της Συμμαχίας σε θέματα αφορώντα τα πυρηνικά, συντασσόταν με τα ριζοσπαστικά καθεστώτα των Αράβων εναντίον του Ισραήλ, συγκροτούσε μέτωπο με ηγέτες των Αδεσμευτών και άλλα πολλά παρόμοια και επιζήμια και φαντασμαγορικά.

Και επρότεινε ο ΣΥΡΙΖΑ στις εκλογές του Ιανουαρίου 2015 και έγινε πρωθυπουργός ο Αλέξης Τσίπρας και απείλησε κατ' όναρ την οικονομική τάξη της Ευρώπης και όταν τελικώς ευρέθη στο χείλος του κρημνού, συνεπορεύθη αρμονικότητα με τους εταίρους μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και

φυσικά με την Ουάσινγκτον.

Από την παιδική αυτή ασθένεια επλήγη και η Νέα Δημοκρατία, παραλαμβάνοντας τη σκυτάλη της «λαμπράς απομονώσεως», και αρνήθηκε προχθές να επικυρώσει τη συμφωνία εντάξεως της «Βόρειας Μακεδονίας» – πλέον – στο ΝΑΤΟ, αφού προηγουμένως αποφάνθη ότι δεν θα επιτρέψει την ένταξη αυτής της χώρας στην Ε.Ε.

Βεβαίως, όταν η Ν.Δ. αναλάβει τη διακυβέρνηση της χώρας, δεν είναι δυνατόν να διανοηθεί κανείς ότι η Ελλάς δεν πρόκειται να συμμετάσχει σε άσκηση ΝΑΤΟϊκής επιδίωξης στη συμφωνία των Πρεσπών αναγνωρίσθηκε από την Ελλάδα η μακεδονική γλώσσα και η ιθαγένεια. Ούτε ότι στη διάρκεια αδήλου τέλους των διαπραγματεύσεων Βρυξελλών και Σκοπίων θα ήταν δυνατόν να ασκήσει το δικαίωμα της αρνησικυρίας, για τους προαναφερθέντες λόγους, εάν η χώρα αυτή πληροί τις εκάστοτε προϋποθέσεις της ενταξιακής διαδικασίας.

Περί όλων αυτών έχουν γνώση οι εταίροι μας στο ΝΑΤΟ και στην Ε.Ε. και δυσανασχετούντες επιδεικνύουν κατανόηση ή ανοχή. Οχι πως είναι βέβαια άψογοι και εκέφρονες οι ίδιοι. Είναι απλώς κατά πολύ ισχυρότεροι. Και όταν από το βήμα της Βουλής οι όποιοι αγορεύοντες αρχίσουν να ασκούν και κυβερνητική πολιτική, τότε οι εταίροι αναλαμβάνουν ρόλο «παιδαγωγού» και επιβάλλουν επιτήμια, ανάλογα με την έκταση του προληπθέντος παραπτώματος. Παιδαγωγοί και νήπια.

Ωστόσο, στα φοιτητικά μας χρόνια μάθαμε από τον Πλάτωνα πως όταν ο Αθηναίος νομοθέτης Σόλων επισκέφθηκε την Αίγυπτο, το σοφό ιερατείο τον υποδέχθηκε με την προσφώνηση «Ω Σόλων, Σόλων! Έλληνες αεί παίδες έστε». Μόνον που οι σοφοί της Αιγύπτου εξαφανίσθηκαν από προσώπου Γης. Κραταίες αυτοκρατορίες – Ρωμαϊκή και Οθωμανική – κατέρρευσαν. Και ως παίδες ατακτούντες πορευόμεθα, υφίσταται τα επιτήμια των παιδαγωγών. Έχουν τα νήπια αντοχές. Αλλά και γηράσκοντες παλιμπαιδίζουμε.

Νάρκες για την επόμενη κυβέρνηση

Ο κ. Τσίπρας αφήνει βαριά κληρονομιά τις εύθραυστες τράπεζες, τη δημοσιονομική βόμβα των αναδρομικών και τη ΔΕΗ

Των **Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**
και **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Τα δεδομένα για τον χρόνο προσφυγής στις εθνικές κάλπες, με το σενάριο του Μαΐου να είναι το επικρατέστερο, σταθμίζει ο πρωθυπουργός Αλ. Τσίπρας, αλλά μία σειρά αποφάσεων και επιλογών δημιουργεί ήδη ένα «ναρκοθετημένο» πεδίο για την κυβέρνηση που θα προκύψει την επόμενη ημέρα της εκλογικής αναμέτρησης.

Πολλοί πρωθυπουργοί στο παρελθόν είχαν επικαλεστεί, παραλαμβάνοντας την εξουσία, τη λογική της «καμένων γης», όχι επειδή αυτό ίσχυε, αλλά προκειμένου να μην τηρήσουν προεκλογικές τους δεσμεύσεις. Όμως, στην προκειμένη περίπτωση η συγκεκριμένη αποστοροφή θα προσεγγίζει σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό την πραγματικότητα, καθώς η επόμενη κυβέρνηση θα παραλάβει το τραπεζικό σύστημα σε μια εξαιρετικά εύθραυστη ισορροπία, θα πρέπει να διαχειριστεί τη δημοσιονομική βόμβα των αναδρομικών με βάση τις αποφάσεις του ΣτΕ, θα βρει στον δρόμο της το «αγκάθι» της ΔΕΗ, ενώ θα πρέπει να κινηθεί σε ένα άκρως επιβαρυνόμενο οικονομικό περιβάλλον που συνδιαμορφώνουν η «ατελής» έξοδος της χώρας στις αγορές, το βάλτωμα των ιδιωτικοποιήσεων και η πίεση που ασκεί στην πραγματική οικονομία η μεγάλη αύξηση του κατώτατου μισθού.

Το πιο κρίσιμο ζήτημα

Η πορεία των τραπεζών είναι εκ των πραγμάτων το πλέον κρίσιμο ζήτημα, καθώς, μεταξύ άλλων, δεν έχει εξευρεθεί ισορροπία μεταξύ κυβέρνησης, τραπεζών και θεσμών για την προστασία της πρώτης κατοικίας, με τον κ. Γ. Δραγασάκη να αναφέρεται δις το τελευταίο διά-

στημα στο ενδεχόμενο να υπάρξει ανάγκη ανακεφαλαιοποίησης, το βάρος της οποίας θα κληθεί να καταβάλει ο ελληνικός λαός. Μάλιστα, ο χειρισμός του θέματος φαίνεται ότι δημιουργεί τριβές και στο εσωτερικό της κυβέρνησης: Κατά πληροφορίες, πέραν του κ. Δραγασάκη και οι κ. Ευκλ. Τσακαλώτος και Δημ. Λιάκος τάσσονται υπέρ μιας ταχείας συμφωνίας με τις τράπεζες και τους θεσμούς. Αντιθέτως, οι κ. Αλ. Φλαμπουράρης και Χρ. Βερναρδάκης προκρίνουν η κυβέρνηση να κρατήσει «σκληρή γραμμή». Χωρίς να μπορεί να αποκλειστεί μια «μονομερής» ενέργεια από πλευράς κυβέρνησης – το επικρατέστερο σενάριο είναι αυτό μιας ατελούς συμβιβαστικής λύσης που θα παραπέμπει το πρόβλημα των κόκκινων δανειών στο μέλλον. Σε κάθε περίπτωση, το πλήγμα για τις τράπεζες θα είναι βαρύ, δεδομένου ότι η

Η κυβέρνηση, για λόγους πολιτικού κόστους, αρνείται σταθερά κάθε συζήτηση περί αύξησης των τιμολογίων του πλε-κτρικού ρεύματος.

ανάγκη δραστικής μείωσης των κόκκινων δανειών θεωρείται επιτακτική, καθώς το ποσοστό τους ανέρχεται σε 45% έναντι 4% στην Ευρώπη. Δεν είναι τυχαίο ότι το ΔΝΤ ανέφερε το πρόβλημα ως έναν από τους βασικούς κινδύνους για την οικονομία. Στο πλαίσιο αυτό, πάντως, η κυβέρνηση εξετάζει το ενδεχόμενο, να ενισχύσει το ποσό των 160 εκατ. ευρώ για φέτος και 200 εκατ. ευρώ για το 2020, που έχει προβλεφθεί για την κάλυψη

Σειρά αποφάσεων και επιλογών της κυβέρνησης Τσίπρα δημιουργεί πολύ δύσκολο πεδίο για το διάδοχο σχήμα.

μέρους της δόσης όσων δανειολητών ενταχθούν σε ρύθμιση και εξυπηρετούν το δανειό τους, με επιπλέον πόρους από τα 400 εκατ. ευρώ, τα οποία προορίζονται για το επίδομα ενοικίου.

Οι δικαστικές αποφάσεις

Ο δεύτερος «εφιάλτης» για την κυβέρνηση που θα προκύψει από τις επόμενες εκλογές μπορεί να προέλθει από τις δικαστικές αποφάσεις αναγνώρισης αναδρομικών

σε συνταξιούχους για παράνομες περικοπές συντάξεων και δώρων. Το συνολικό ποσό, σύμφωνα με τους υφιστάμενους υπολογισμούς κυβερνητικών πηγών, μπορεί να φθάσει στο αστρονομικό ύψος των 29 δισ., οδηγώντας σε απόλυτο δημοσιονομικό εκτροχασμό. Είναι ενδεικτικό ότι μόνο το κόστος των αναδρομικών που θα επιστραφεί στους δημοσίους υπαλλήλους, αν η Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας αποφασίσει την επι-

στροφή των δώρων Χριστουγέννων, Πάσχα και του επιδόματος θερινής άδειας για την περίοδο 2013-2018, ανέρχεται κοντά στα 4 δισ. ευρώ. Στελέχη της αντιπολίτευσης σημειώνουν πως παρότι η παρούσα κυβέρνηση «κρύβεται» τυπικά πίσω από τις εκκρεμείς δικαστικές αποφάσεις, θα μπορούσε να είχε αποφορτίσει η ίδια το τοπίο, τουλάχιστον για την περίοδο 2012-2015. Και τούτο, καθώς ο νομοθετικές ρυθμίσεις του 2012 για

Το κρίσιμο 15νθήμερο για την αντικατάσταση του νόμου Κατσέλη

Δύο εβδομάδες καιρό έχει η κυβέρνηση για να συμφωνήσει με τους ευρωπαϊκούς θεσμούς στο θέμα της αντικατάστασης του νόμου Κατσέλη και να συμμορφωθεί με τα υπόλοιπα από τα 16 προαπαιτούμενα της 2ης μεταμνημονιακής αξιολόγησης, αλλά οι οιωνοί δεν είναι καλοί.

Η πρόταση που έφτασε στα χέρια των ευρωπαϊκών θεσμών την περασμένη εβδομάδα χαρακτηρίζεται από πηγές τους υπερβολικά γενναιόδωρη στις παραμέτρους της, καθώς θέτει το όριο προστασίας της πρώτης κατοικίας στις 200.000 ευρώ και υποχρεώνει ουσιαστικά τις τράπεζες να δεχθούν το «κούρεμα» από τη στιγμή που θα υποβάλει την αίτηση ο ενδιαφερόμενος δανειολήπτης, χωρίς δυνατότητα να την εξετάσουν με τα δικά τους κριτήρια, εισοδηματικά και άλλα.

Οι θεσμοί ανησυχούν ότι αντί να τιμωρηθούν, θα ενθαρρυνθούν για άλλη μία φορά οι στρατηγικοί κακοπληρωτές και ότι οι τράπεζες θα υποστούν ζημιές, με ευρύτερες συνέπειες για την ελληνική οικονομία.

Το διάδοχο σχήμα του νόμου Κατσέλη είναι ίσως το πιο emblematico σημείο διαφωνιών κυβέρνησης και θεσμών, αυτό που μπορεί να οδηγήσει ακόμη και σε μια σοβαρή ρήξη, όταν θα έρθει η ώρα της απόφασης για την επιστροφή των κερδών των ευρωπαϊκών κεντρικών τραπεζών, SMPs και ANFAs. Δεν είναι όμως το μόνο. Τα σύννεφα έχουν μαζευτεί εδώ και καιρό, σίγουρα από τον Δεκέμβριο, πάνω από τον μεταμνημονιακό ουρανό των σχέσεων των δύο πλευρών. Η πρώτη αξιολόγηση είχε «μεικτά αποτελέσματα», όπως είπε και ο Πιερ Μοσκοβισί, αλλά δεν σήκωσε σκόνη, καθώς δεν είχαν ληξει ακόμη προθεσμίες για ολοκλήρωση προαπαιτούμενων και δεν συνοδευόταν από εκταμίευση δόσης (SMPs και ANFAs), ενώ ακόμη οι δύο πλευρές

απολάμβαναν την επίγευση της εξόδου από το μνημόνιο. Τον Δεκέμβριο άρχισαν να αξιολογούνται οι επιδόσεις στην ικανοποίηση των μεταμνημονιακών δεσμεύσεων της χώρας και διαπιστώθηκε ότι έμεναν 46 εκκρεμότητες, στο πλαίσιο των 16 προαπαιτούμενων. Ανάμεσά τους ο νόμος Κατσέλη, αλλά και η καθυστέρηση στην εξόφληση ληξιπρόθεσμων οφειλών και στην πρόοδο των ιδιωτικοποιήσεων, ιδίως της Εγνατίας.

Σαν να μην ήταν αυτά αρκετά, η κυβέρνηση κατέστησε σαφές ότι μπαίνει δυναμικά στην προεκλογική περίοδο, αποφασισμένη να «παράγει» αλληπάλληλες θετικές ειδήσεις. Έτσι, ανακοίνωσε μια αύξηση του κατώτατου μισθού 10,9%, πάνω και από το υψηλότερο όριο που είχε προτείνει η επιτροπή εργασίας, η οποία είχε συσταθεί γι' αυτόν το σκοπό, ενώ ετοιμάζεται για μία σειρά από ρυθμίσεις ληξιπρόθεσμων οφειλών, μεταξύ των οποίων αυτή των 120 δόσεων για οφειλές στην εφορία, κόντρα στην άποψη των θεσμών, που απεχθάνονται οτιδήποτε θεωρούν ότι συντηρεί την κουλτούρα των μη πληρωμών.

«Θα φτάσουν στα όρια»

«Άρχισαν πάλι τα παρατάγουνδα στην Ελλάδα», παρατηρούσε έμπειρος κοινωτικός παράγων, σε Ελλννα συνομιλητή του και η παρατήρηση του απηχεί την ατμόσφαιρα στις Βρυξέλλες το τελευταίο διάστημα. Πλέον, πηγές στην Ευρώπη και στην Ελλάδα σημειώνουν ότι αιωρείται ως απειλή ακόμη και εμπλοκή στην επιστροφή των SMPs και ANFAs, που μαζί με την επιστροφή των επιτοκιακών κερδών από ομόλογα που συνδέονται με το δεύτερο δάνειο και το όφελος από τη μη καταβολή της τρέχουσας δόσης τους πλησιάζουν το 1 δισ. ευρώ. Κάτι τέτοιο θα ήταν βεβαίως βαρύ, καθώς θα οδηγούσε μετά βεβαιότητας σε άνοδο των spreads

Λίγους μήνες μετά τις δηλώσεις Μοσκοβισί για «μεικτά αποτελέσματα» της πρώτης αξιολόγησης, το κλίμα εμπιστοσύνης μεταξύ κυβέρνησης και θεσμών έχει διαρραγεί και έχουμε επιστρέψει στις μάχες χαρακωμάτων.

Επί του παρόντος, στο κυβερνητικό στρατόπεδο δείχνει να επικρατεί η γραμμή Φλαμπουράρη και όχι Δραγασάκη, κάτι που δυσκολεύει τη διαπραγμάτευση.

και σε νέο αποκλεισμό από τις αγορές, επαναφέροντας το φάσμα ενός νέου μνημονίου. Οι θεσμοί δεν θα ήθελαν κάτι τέτοιο και γενικότερα δεν θα ήθελαν επαναφορά της ελληνικής κρίσης, ενόψει και των κρίσιμων ευρωεκλογών του Μαΐου.

Αναλυτές εκτιμούσαν ότι και οι δύο πλευρές θα φτάσουν στα όριά τους και ανέφεραν ως ένα ενδεχόμενο να αναβληθεί η πληρωμή της δόσης για κάποιο διάστημα, έως ότου η κυβέρνηση εκπληρώσει κάποιο εκκρεμές προαπαιτούμενο. «Θα το παίξουν όσο γίνεται, χωρίς να διακινδυνεύσουν ότι το spread θα φτάσει στον ουρανό», εκτιμούσε ένας αναλυτής.

Στο θέμα του νόμου Κατσέλη, πάντως, οι τράπεζες έχουν σπνήνει συναγερμό και οι θεσμοί βρίσκονται στο ίδιο μήκος κύματος. Εκτός του ορίου προστασίας της πρώτης κατοικίας, με το οποίο διαφωνούν (μιλούν για έως 100.000 ευρώ, έναντι 200.000 της κυβερνητικής πρότασης), έχουν επίσης ενστάσεις με

την επιδιωκόμενη ένταξη και άλλων δανειών, μικροεπιχειρηματιών, με προσημείωση στην πρώτη κατοικία, στο προστατευτικό νέο πλαίσιο, καθώς κάτι τέτοιο θα τους στερήσει τη δυνατότητα να πουλήσουν επιχειρηματικά δάνεια. Θέλουν επίσης να έχουν την ευχέρεια να αποφασίζουν οι ίδιες για το αν και σε ποιον θα «κουρεύουν» τα δάνεια, επισημαίνοντας ότι ο δανειολήπτης μπορεί να έχει άλλα 3-4 ακίνητα που έχει μεταβιβάσει σε οικείου του και έτσι να θεμελιώνει δικαίωμα για «κούρεμα» του δανείου του. Οι τράπεζες θα ήταν διατεθειμένες ίσως να κάνουν μια άτυπη συμφωνία με την κυβέρνηση για αποφυγή πλειστηριασμών στην προεκλογική περίοδο, αλλά επί του παρόντος στο κυβερνητικό στρατόπεδο δείχνει να επικρατεί η γραμμή Φλαμπουράρη και όχι Δραγασάκη, κάτι που δυσκολεύει τη διαπραγμάτευση.

Έτσι, δεν αποκλείεται να μην κλείσει καθόλου, ενόψει εκλογών το θέμα, παρατείνοντας την αβεβαιότητα και μεταφέροντας την καυτή πατάτα στην επόμενη κυβέρνηση.

ΑΝΑΛΥΣΗ

«Ο,τι κάναμε κάναμε για εσάς»

Του **ΜΠΑΜΠΗ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Τα «λαγωνικά του Μαξίμου» προτιμούν τις απλές κουβέντες: «Ο «Αλέξης» πρέπει να δοκιμάσει τα πάντα και ό,τι του βγει: χειρότερα δεν θα πέσουμε, καλύτερα μπορεί». Η λογική αυτή, βαθύτατα μηχανιστική, ταιριάζει στην αιμοβόρικη χροιά του γνωστού συνθήματος «Ή τους τελειώνουμε ή μας τελειώνουν» με το οποίο πορεύθηκε ο κ. Τσίπρας. Ως τυπικοί εκπρόσωποι του μικροαστικού σοσιαλισμού, όπως θα εξηγούσε ο κ. Δραγασάκης πριν από πολλά έτη, οι ένοικοι της «Maximos Mansion» ακόμη και όταν δυτικοφέρουν, το κάνουν μηχανιστικά: δώσε-μείρασε κρατικό χρήμα κι όλο θα μαζέψεις κάποια ψήφο. Το λένε κι όταν εκχυδαίζουν τη φήμη του Ανδρέα Παπανδρέου. Όμως, ο μεγάλος λαϊκίστης σοσιαλδημοκράτης ηγέτης δεν πέτυχε την πολιτική ηγεμονία «μοιράζοντας επιδόματα», αλλά αναλαμβάνοντας σπουδαίες μεταρρυθμίσεις. Από αυτές που αλλάζουν τις κοινωνίες και που καθόλωσαν τη συντηρητική παράταξη.

Πολύ μακρινά όλα τούτα, όμως. Στις μέρες μας, αυτό που μετράει είναι πολύ πιο πρακτικό. Ακόμη και ο κ. Μοσκοβισί, διά του επιτελούς του κ. Κοστέλο, εξηγούσε αυτή την εβδομάδα, σε εμπιστευτικές συναντήσεις, ότι η Ελλάδα δεν αντέχει αυτή την πολιτική πέραν του καλοκαιριού. Στον κ. Τσίπρα θα διαμνησθεί πως ο μισθιδικτατορίας των Ευρωπαίων στη δηλητηριώδη ελληνική περιπέτεια τελειώνει οριστικά μετά τις ευρωεκλογές. Ακόμη και σπουδαιότεροι εγχώριοι υποστηρικτές του σημερινού πολιτικού κατεστημένου εκδηλώνουν τα όριά τους: ό,τι κάναμε κάναμε για εσάς. Νέες προσφορές δεν θα δώσουμε κι ως εκραγεί στα χέρια σας η ΔΕΗ. Ας σκάσουν τα χρέη των ΑΕΚΟ. Προσέξτε μη σας λιώσουν οι Αμερικανοί επειδή δεν συγκρατείτε την κινεζική εξάπλωση. Ενώ κάθε

«ψαλίδι» σε κύριες και επικουρικές συντάξεις από κοινού με την ολοκληρωτική κατάρριψη των δώρων, κρίθηκαν το 2015 αντισυνταγματικές από το ΣτΕ.

Συστημικό πρόβλημα

Τρίτος κίνδυνος διαρκειάς για την επόμενη κυβέρνηση είναι η πορεία της ΔΕΗ που από βασικός αναπτυξιακός πυλώνας της ελληνικής οικονομίας έχει μετατραπεί σε συστημικό πρόβλημα. Την τελευταία τετραετία η χρηματιστηριακή αξία της ΔΕΗ υποχώρησε δραματικά, ενώ το χρέος της ξεπέρασε τα 4 δισ., αλλά και οι ληξιπρόθεσμες οφειλές προς αυτή κινούνται πάνω από τα 2,7 δισ. και τα αποτελέσματά της το 9μηνιο του 2019 έφτασαν τα 300 εκατ. ευρώ. Όμως, η κυβέρνηση, για λόγους πολιτικού κόστους, αρνείται σταθερά κάθε συζήτηση περί αύξησης των τιμολογίων. Είναι ενδεικτικό ότι όταν το θέμα ετέθη από τη διοίκηση της εταιρείας πριν από περίπου ένα μήνα, ο υπουργός Ενέργειας Γ. Σταθάκης απέρριψε με τον πλέον κατηγορηματικό τρόπο το ενδεχόμενο.

Είναι ως εκ τούτου προφανές ότι η τετραετία διακυβέρνησης Τσίπρα θα αφήσει μια ιδιαίτερα βαριά «κληρονομιά» στο διάδοχο σχήμα, είτε πρόκειται για τη Ν.Δ. ή –εάν ανατραπούν πλήρως τα δημοσκοπικά δεδομένα– τον ΣΥΡΙΖΑ. Μάλιστα, η επόμενη κυβέρνηση δεν θα έχει να διαχειριστεί μόνο τις «καυτές πατάτες» που προαναφέρθηκαν, αλλά και τα ιδιαίτερα υψηλά πρωτογενή πλεονάσματα που έχουν συμφωνηθεί με τους εταίρους και μάλιστα σε ένα επιβαρυνμένο περιβάλλον που διαμορφώνουν οι μεγάλες καθυστερήσεις στο μέτωπο των ιδιωτικοποιήσεων, καθώς και το σταθερά υψηλό κόστος δανεισμού της χώρας.

παρatrexάμενος του κ. Καμμένου θα συνεχίζει τους εκβιασμούς του και ούτε το δακτυλάκι τους δεν θα κουνήσουν οι πάτρωτες.

Πλησιάζει βλέπετε η ώρα του Κυριάκου. Οι συνεννοήσεις και τα ζύγια του καθεστώτος θα επαναρυθμιστούν. Μπορεί ο εκπρόσωπος της κ. Μέρκελ να σπεύδει θυμίζοντας τις ελληνικές υποχρεώσεις, πλην όμως, ο άνθρωπος που θα συντονίζει τα πράγματα από την κεφαλή της Κομισιόν, σε λίγους μήνες, ο Μάνφρεντ Βέμπερ, ήταν απολύτως σαφής. Η Ελλάδα έχασε τις ευκαιρίες φθηνής χρηματοδότησης (το περίφημο QE του κ. Ντράγκι). Επιβαρύνθηκε με το κυνήγι του αόρατου πλεονάσματος 3,5% που υπέγραψαν οι Τσίπρας - Τσακαλώτος. Τσαλακώθηκε από την ανόητη φορολιτότητα για την επίτευξη του ψηφοθηρικού υπερπλεονάσματος. Τα είπε και τα παραδόθηκε όλα τούτα, εδώ, στην Αθήνα, δίπλα στον αρχηγό της αντιπολίτευσης. Το σπουδαιότερο είναι, όμως, πως δεσμεύθηκε να εισπληρώσει τη μείωση του κριτηρίου για το πλεόνασμα. Δεν μπορεί να φανταστώ Έλληνα φορολογούμενο που δεν θα ψηφίσει «Βέμπερ για πρόεδρο της Επιτροπής»!

Σε κάθε περίπτωση, ο κ. Τσίπρας έχει στριμωχθεί σε μια λογική παραδοχή: η κάλυψη που του παρείχαν οι ισχυροί εκπνέει. Ακόμη και ο γνωστός με το φιλοτεχνικό παρατσούκλι του «Φλομπέρ» δεν θα αντέξει να μπηθεί το απαράμιλλο στυλ του μεγάλου συγγραφέα. Ο χυδαίος ρεαλισμός περνά δύσκολα, παρά το βαρύ κλίμα που έχει διαμορφωθεί στην οικονομία που μαράζωνει στη στασιμότητα. Κάθε νέος υπολογισμός των βασικών δεικτών μάς μαθαίνει ότι τα οικονομικά του κόσμου δεν θα είναι καλύτερα τον Οκτώβριο. Ο πρωθυπουργός έχει την ευκαιρία να υπηρετήσει τον τόπο του, αν προσδιορίσει τον χρόνο των εκλογών. Μετά, μπορεί να αφεθεί στην καλοκαιρινή ραστώνη και να βλέπει τον Μπτσότση να παιδεύεται...

Με ατζέντα μείωσης της έντασης Αθήνα-Αγκυρα

Συνάντηση των υπουργών Αμυνας

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Η επανεκκίνηση του συνόλου των διαύλων και των δυνατοτήτων συνεργασίας ανάμεσα στην Αθήνα και την Αγκυρα, προκειμένου να μειωθεί η ένταση στο Αιγαίο και να αποφεύγονται οι εκπλήξεις, θα βρεθεί στο επίκεντρο των συνομιλιών ανάμεσα στους δύο υπουργούς Εθνικής Αμυνας Ελλάδας και Τουρκίας, την ερχόμενη Τετάρτη, στο περιθώριο της υπουργικής συνόδου του ΝΑΤΟ στις Βρυξέλλες. Στόχος του Ευάγγελου Αποστολάκη και του Χουλουσί Ακάρ, οι οποίοι παίρνουν το νήμα από εκεί που το άφησαν ο Αλέξης Τσίπρας και ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, είναι κατ’ αρχάς να καταλήθουν σε ένα σχέδιο, ώστε να αποφεύγεται η δημιουργία εσθίων έντασης.

Δεδομένου ότι η χώρα διανύει άτυπη προεκλογική περίοδο, η κυβέρνηση εκμεταλλεύθηκε επικοινωνιακά τις εικόνες υψηλού συμβολισμού που παρήχθησαν, κυρίως κατά την ιστορική επίσκεψη ενός Έλληνα εν ενεργεία πρωθυπουργού στη Θεολογική Σχολή της Χάλκνς, ωστόσο υπενθυμίζεται ότι τη μέρα της άφιξης του στην Τουρκία επικυρήχθηκαν οι οκτώ πρώην στρατιωτικοί που έχουν λάβει άσυλο στην Ελλάδα. Επιπλέον, η στρατιωτική παρουσία της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο παραμένει ισχυρότατη, το ερευνητικό «Μπαρμπαρός» δεν έχει σταματήσει να κινείται μέσα στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) της Κυπριακής Δημοκρατίας, ενώ μόλις προχθές ανακοινώθηκε πως και το δεύτερο πλωτό γεωτρήπανο που παραλαμβάνει η Αγκυρα θα δραστηριοποιηθεί στην ευρύτερη περιοχή περίπου στα μέσα του 2019.

Ανταλλαγή επισκέψεων

Οι κ. Αποστολάκης και Ακάρ έχουν, πάντως, να συζητήσουν επί πολύ συγκεκριμένων θεμάτων της αρμοδιότητάς τους. Αρχικά η ανταλλαγή επισκέψεων σε υψηλό επίπεδο, αλλά και οι επαφές ανάμεσα σε αντιπροσωπείες των χωρών. Μία πιθανή πρακτική αποτύπωση των καλών προθέσεων σε αυτή τη φάση μπορεί να είναι ανταλλαγή επισκέψεων των δύο αρχηγών των Γενικών Επιτελείων Ναυτικού των δύο χωρών, Νίκου Τσοούντα και Αντ-

νάν Οζμπάλ. Υπενθυμίζεται ότι η τελευταία τέτοια επίσκεψη ήταν το καλοκαίρι του 2016, εκείνη του τότε αρχηγού ΓΕΑ Χρήστου Βαϊτση στην Αγκυρα.

Οι ανταλλαγές δεν θα περιορίζονται σε επίπεδο κορυφής. Στόχος είναι, ακόμη, η επαναδραστηριοποίηση επιτροπών που προβλέπονταν και στα παλαιότερα Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης (ΜΟΕ), αλλά και η υλοποίηση δράσεων μικρότερης πρακτικής, περισσότερο όμως συμβολικής αξίας, όπως οι ανταλλαγές αντιπροσώπων, καθώς και η συνεργασία σε επίπεδο στρατιωτικών ακαδημιών, πάντα στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ. Σε αυτή την ευρύτερη χορεία ζητημάτων που αφορούν το Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο, θα συζητηθούν οι ΝΑ-ΤΕΧ, ΝΟΤΑΜ που εκδίδονται κατά καιρούς από τις τουρκικές αρχές, οι οποίες παγίως θεωρούνται από την Αθήνα προβληματικές, όταν περιλαμβάνουν περιοχές που σφεδράτα δεν συγκαταλέγονται στη δικαιοδοσία της Αγκυρας. Φυσικά, στο ίδιο πλαίσιο θα τεθεί και το ζήτημα της αεροπορικής δραστηριότητας πάνω από το Αιγαίο. Προφανώς ο κ. Αποστολάκης θα κατέλθει σε αυτή τη συνάντηση με καλές προθέσεις και σκοπό να έχει θετικά αποτελέσματα.

Στο περιθώριο της υπουργικής συνόδου του ΝΑΤΟ, ο κ. Αποστολάκης θα είναι, επίσης, ο πρώτος Έλληνας αξιωματούχος που θα συναντήσει υπουργό Εθνικής Αμυνας της ΠΓΔΜ (ως την Τετάρτη θα έχει ήδη ανακηρυχθεί και τελεσίδικα ως Βόρεια Μακεδονία), τη Ραντμίλα Σκερίνσκα. Με βάση και τη συμφωνία των Πρεσπών οι Ενοπλες Δυνάμεις (Ε.Δ.) της γειτονικής χώρας θα πρέπει να εναρμονιστούν σε όλα τα επίπεδα με το ΝΑΤΟ (διαλειτουργικότητα, υποδομές, τυποποίηση κ.ά.). Στο άρθρο 17 της συμφωνίας προϋποτίθεται μεν η συνεργασία ανάμεσα στις δύο χώρες στον αμυντικό τομέα, για την Αθήνα δε η συγκεκριμένη στάση είναι εκ των πραγμάτων επιβεβλημένη. Σε αυτό το πεδίο η Αθήνα θα προχωρήσει ταχέως σε κοινές ασκήσεις, αλλά και εκπαίδευση στελεχών. Και τούτο διότι αν η Ελλάδα δεν συμβάλει στην εναρμόνιση των Ε.Δ. της ΠΓΔΜ με τα συμμαχικά πρότυπα, τότε

Το βασικότερο στοιχείο της τουρκικής επιθετικότητας αυτή τη στιγμή εντοπίζεται στην κυπριακή ΑΟΖ, όπου το «Μπαρμπαρός» εξακολουθεί να βρίσκεται στα νότια της Κύπρου.

Μια πιθανή πρακτική αποτύπωση των καλών προθέσεων μπορεί να είναι ανταλλαγή επισκέψεων των δύο αρχηγών των Γενικών Επιτελείων Ναυτικού.

θα προλάβουν άλλοι, δηλαδή η Τουρκία. Προφανώς, ουδείς στην Αθήνα επιθυμεί, μετά την εισδοχή των Σκοπιών στο ΝΑΤΟ, την αύξηση της τουρκικής επιρροής στις Ε.Δ. της χώρας. Ως εκ τούτου, οι επαφές σε επίπεδο υπουργών Αμύνης με την οσοனுπω και επισήμως Βόρεια Μακεδονία, αλλά και η σύμφιξη των στρατιωτικών σχέσεων αποτελούν μονόδρομο.

Το Κυπριακό

Από την κυβέρνηση δόθηκε, επίσης, ιδιαίτερη βαρύτητα στις συζητήσεις των κ. Τσίπρα και Ερντογάν για το Κυπριακό. Δεδομένως της χρονικής συγκυρίας, με τον κ. Τσίπρα να βρίσκεται προ εκλογών, η σοβαρή προώθηση συνομιλιών για το Κυπριακό είναι μια εξαιρετικά δύσκολη υπόθεση. Αντιθέτως, για ακόμα μια φορά αναμένεται ότι θα είναι κρίσιμος ο ρόλος του γ.γ. του υπουργείου Εξωτερικών Δημήτρη Παρασκευόπουλου, ο οποίος θα πρέπει να διατηρήσει ανοιχτό τον δίαυλο με τον Τούρκο ομόλογό του Σεντάτ Ονάλ, που μετά την κατάργηση των αντίστοιχς θέσps στο τουρκικό ΥΠΕΞ, έχει τη θέση μόνιμου υφυπουργού. Επιπλέον, από τη διπλωματική δραστηριοποίηση σε μακρύ χρόνο (ανεξαρτήτως προσώπων) περνάει εκ των πραγμάτων και η πιθανή επανενεργοποίηση των διερευνητικών επαφών.

ΑΠΟΨΗ

Αναζητώντας εμπιστοσύνη επί 37 χρόνια

Του **ΑΓΓΕΛΟΥ Μ. ΣΥΡΙΓΟΥ***

Τι κοινό συνδέει τις επισκέψεις μεταξύ σπουδαστών των στρατιωτικών σχολών Ελλάδας - Τουρκίας, την κοινή ελληνοτουρκική διακλαδική ομάδα δράσεις για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών, ή τη συνεργασία για την καταπολέμηση των κουνουπιών στις παρόχθιες περιοχές του Εβρου; Είναι κάποιες από τις προτάσεις για την οικοδόμηση μέτρων εμπιστοσύνης που κατά καιρούς έχουν συζητηθεί μεταξύ Αθηνas και Αγκυρας. Στη γλώσσα της διπλωματίας χρησιμοποιείται το ακρωνύμιο ΜΟΕ που αντιστοιχεί στα μέτρα οικοδομήσεως εμπιστοσύνης. Τα ξαναείδαμε την προηγούμενη εβδομάδα κατά την επίσκεψή του Έλληνα πρωθυπουργού στην Αγκυρα. Ήταν ένα από τα λίγα σημεία στα οποία συμφώνησαν στους παράλληλους μονολόγους τους οι δύο ηγέτες μετά το τέλος της διώρης (!) κατ’ ιδίαν συναντήσεώς τους: οι υπουργοί Εξωτερικών και Αμυνας θα αρχίσουν διάλογο με σκοπό τη

βελτίωση του κλίματος και την υιοθέτηση μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης.

Η υιοθέτηση ΜΟΕ δεν είναι κάτι καινούργιο. Το 1930 Ελλάδα και Τουρκία συμφώνησαν με ένα πρωτόκολλο να αλληλοενημερώνονται για τις παραγγελίες πολεμικών πλοίων, «ίνα ούτω δοθή ευκαιρία εις τας δύο κυβερνήσεις να προλάβωσιν ενδεχομένως τον ανταγωνισμόν εις τους ναυτικούς εξοπλισμούς διά φιλικής ανταλλαγής απόψεων». Μετά την τουρκική εισβολή στην Κύπρο ξανασυναντήαμε τα ΜΟΕ το 1982. Η ελληνική πλευρά έθεσε ως όρο για την έναρξη διαλόγου να προηγηθεί μία περίοδος αποφυγής προκλήσεων, που ονομάστηκε μορατόριουμ (αναστολή στα λατινικά). Οι δύο χώρες, διατηρώντας τις θέσεις τους, θα απείχαν από πράξεις ή δηλώσεις που θα μπορούσαν να δημιουργήσουν ένταση. Το μορατόριουμ δεν εντύχισε κατά την εφαρμογή του. Το κάθε μέρος έδινε διαφορετική ερμηνεία στην αποχή από πράξεις ή δηλώσεις. Η τουρκική

Το μνημόνιο Παπούλια - Γιλμάζ του 1988 αποτελεί τον πλέον ασφαλή δείκτη της πορείας των ελληνοτουρκικών σχέσεων.

πλευρά είχε κατά νου οποιαδήποτε εξερεύνηση της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου. Η ελληνική πλευρά αναφερόταν σε παραβιάσεις του ελπνικού εναερίου χώρου και παραβίσεις των κανόνων εναερίου κυκλοφορίας στο Αιγαίο.

Σε αυτά τα 37 χρόνια το πλέον επιτυχημένο μέτρο εμπιστοσύνης είναι ένα μνημόνιο του 1988 μεταξύ των υπουργών Εξωτερικών Παπούλια - Γιλμάζ που αναφερόταν στη χρήση της ανοιχτής θάλασσας και του διεθνούς εναερίου χώρου. Οι δύο χώρες ανέλαβαν να μη διεξάγουν στρατιωτικές ασκήσεις κατά τη διάρκεια της τουριστικής περιόδου

(Ιούλιο και Αύγουστο) καθώς και κατά τη διάρκεια των εθνικών και θρησκευτικών εορτών. Το μνημόνιο αντανακλούσε την αυξανόμενη σημασία του τουρισμού για τις οικονομίες των δύο χωρών και το γεγονός ότι τα περισσότερα σοβαρά ελληνοτουρκικά επεισόδια είχαν εξελιχθεί κατά τη διάρκεια των θερινών μηνών. Εκτοτε, το μνημόνιο Παπούλια - Γιλμάζ, όπως καθιερώθηκε να αποκαλείται, αποτελεί τον πλέον ασφαλή δείκτη της πορείας των ελληνοτουρκικών σχέσεων. Όταν είναι καλές, οι δύο χώρες σπεύδουν να επιμκύνουν τη χρονική του διάρκεια. Αντιθέτως, αυτή την περίοδο που οι σχέσεις είναι μέτριες έως κακές, οι Τούρκοι είχαν ανακοινώσει τη διεξαγωγή αεροναυτικών ασκήσεων τα Χριστούγεννα.

Η περίοδος που «άνθισαν» τα ΜΟΕ ήταν μεταξύ 1996-2010. Μετά την κρίση στα Ίμια οι ΗΠΑ είχαν πεισθεί ότι υπέβασκε άμεσος κίνδυνος πολεμικής συγκρούσεως μεταξύ των δύο χωρών. Γι’ αυτό τον λόγο πρότειναν καταλόγους μέτρων

Επικηρυγμένοι χωρίς στοιχεία οι 8 Τούρκοι

Της **ΜΑΡΙΑΝΝΑΣ ΚΑΚΑΟΥΝΑΚΗ**

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», οι οκτώ Τούρκοι αξιωματικοί παραμένουν ψυχραιμοί μετά την τελευταία ενέργεια της Αγκυρας να επικηρύξει κάθε έναν από αυτούς με 700.000 ευρώ. Δεν ήταν άλλωστε η πρώτη φορά που έβλεπαν τέτοιου είδους κινήσεις της Τουρκίας. Το φθινόπωρο του 2017, λίγο πριν από το ταξίδι του Ερντογάν στην Αθήνα, στην τηλεοπτική συνέντευξη που είχε δώσει, όταν ρωτήθηκε εάν φοβάται πως μπορεί να υπάρξει πόλεμος με την Ελλάδα, είχε επιλέξει να αναφερθεί με σκληρά λόγια στους «οκτώ πραξικοπηματίες» – όπως τους είχε αποκαλέσει. Ετσι και τώρα, ενάμιση χρόνο αργότερα, και με αφορμή την επίσκεψη Τσίπρα, η τουρκική κυβέρνηση επέλεξε να τους εντάξει στην κόκκινη λίστα τρομοκρατών. Μόνο που στον φάκελό τους, αυτόν που οι ίδies οι τουρκικές αρχές είχαν στείλει στα ελληνικά δικαστήρια, δεν υπάρχουν στην πραγματικότητα ενοχοποιητικά στοιχεία σε σχέση με το πραξικόπημα. Υπάρχουν κατηγορίες πως είχαν αποπειραθεί να δολοφονήσουν τον Ερντογάν στη Μαρμαρίδα, αν και αποδεδειγμένα βρίσκονταν στην Κωνσταντινούπολη. Ακόμα και ο Αρείος Πάγος στην απόφασή του διευκρινίζει πως «η περιγραφή που γίνεται [...] είναι τόσο αόριστη, ώστε δεν μπορεί να στοιχειοθετησει το έγκλημα αυτό». Πρόκειται για πιλότους έρευνας και διάσωψς που βρίσκονταν εκτός υπηρεσίας. «Όταν μας ειδοποίησαν, κάποιοι τρώγαμε βραδινό, άλλοι παίζαμε με τα παιδιά μας», είχαν καταθέσει. Το επείγον δεν τους παραξένεψε. Λόγω των συχνών τρομοκρατικών επιθέσεων, συχνά συνεδραμαν στη διάσωση τραυματιών. Επιβιβάστηκαν στα ελικόπτερα και ξεκίνησαν για το σημείο που τους είχαν υποδείξει. Δέχθηκαν, όμως, πυρά και αποχώρησαν. Προσγειώθηκαν σε μια στρατιωτική βάση, και τότε, σύμφωνα με τις καταθέσεις τους, κατάλαβαν πως γινόταν πραξικόπημα. Το επόμενο πρωί και ενώ αγριεμένο πλήθος προσπαθούσε

να μπει στη βάση, πήραν την απόφαση να έρθουν στην Ελλάδα. Το ανώτατο δικαστήριο της χώρας μας αποφάσισε τον Ιανουάριο του 2017 πως οι οκτώ Τούρκοι δεν θα εκδοθούν, αφού στην Τουρκία δεν θα είχαν μια δίκαιη δίκη. Η Τουρκία έκανε και δεύτερο αίτημα έκδοσης, δεν έστειλε, όμως, κανένα νέο στοιχείο. Το Συμβούλιο Εφετών αποφάσισε και εκείνο θετικά για τους «8». Σήμερα, έχοντας στα χέρια τους και την απόφαση του ΣτΕ για την αμετάκλητη χορήγηση του ασύλου, ξέρουν πως είναι προστατευμένοι από ένα κράτος δικαίου. Έχουν περάσει οκτώ μήνες από την ημέρα που και ο τελευταίος έφυγε από το αστυνομικό τμήμα στους Θρακομακεδόνες όπου κρατούνταν για σχεδόν δύο χρόνια. Εκεί γιόρτασαν τις θετικές αποφάσεις για μη έκδοσή τους και το άσυλο, τη γέννηση ενός γιου πίσω στην Τουρκία, έκλαψαν

Στον φάκελο που οι Αρχές της γείτονος έστειλαν στην ελληνική Δικαιοσύνη, δεν υπάρχει κάτι που να τους συνδέει με το πραξικόπημα.

μαζί για τον χαμό της μητέρας του ενός. Όταν ήρθε η ώρα να φύγουν από εκεί, αυτό έγινε με μυστικότητα αλλά όχι με ελικόπτερο, όπως γράφτηκε. Με αυτοκίνητο της ΕΛ.ΑΣ. οδηγήθηκε ένας ένας στον χώρο όπου πλέον μένουν όλοι μαζί. Και οι οκτώ είχαν αντιληφθεί πως υπήρχε προβληματισμός για τα νέα δεδομένα προστασίας τους και προσπαθούσαν να μην αναστατώνουν τις υπηρεσίες – δεν ζητούσαν καν να βγουν, παρότι θεωρητικά μπορούσαν. Συνεχίζουν να κάνουν υπομονή, όπως άλλωστε κάνουν από την πρώτη στιγμή που ξεκίνησε η περιπέτεια αυτή: στις 11.15 το πρωί της 16ης Ιουλίου του 2016, όταν το ελικόπτερό τους προσγειώθηκε στο αεροδρόμιο της Αλεξανδρούπολης.

Σήμερα, οι 8 αξιωματικοί, έχοντας στα χέρια τους και την απόφαση του ΣτΕ για την αμετάκλητη χορήγηση ασύλου, είναι προστατευμένοι από ένα κράτος δικαίου.

οικοδομήσεως εμπιστοσύνης, με στόχο τη μείωση της εντάσεως. Οι αρχικές αμερικανικές προτάσεις βασίζονταν στην εμπειρία που είχε αποκτηθεί την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου. Με το πέρασμα των ετών οι αμερικανικές προτάσεις εξειδικεύθηκαν στις διαφορές των δύο χωρών. Από τα προτεινόμενα ΜΟΕ φαίνεται ότι οι ΗΠΑ δεν τήρησαν ουδέτερη στάση ανάμεσα στις δύο χώρες. Αποδέχθηκαν εμμέσως ότι στο Αιγαίο υπάρχουν περιοχές περιορισμένες ελληνικής κυριαρχίας, καθώς και «γκρίζες ζώνες».

Λόγω των συνεχών αμερικανικών πιέσεων, η εξαγγελία νέων ΜΟΕ εκ μέρους Ελλάδος ή Τουρκίας έγινε επικοινωνιακός αυτοσκοπός που στόχευε κυρίως στις ΗΠΑ. Περίπου κάθε εκατέρωθεν επίσημη επίσκεψη των υπουργών Εξωτερικών των δύο χωρών έπρεπε να συνοδεύεται από την εξαγγελία κάποιων ΜΟΕ. Το περιεχόμενο τους ήταν περιορισμένες πρακτικές σημασίας. Επίσης, υπήρξε σημαντικό κενό ανάμεσα στην εξαγγελία και στην υλοποίησή τους, την

οποία συνθώς δεν προωθούσε ουδείς. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα κάποια ΜΟΕ να επανεξαγγέλλονται (ως νέες προτάσεις) μερικά χρόνια μετά την πρώτη τους εξαγγελία. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ήταν η απευθείας τηλεφωνική επαφή των δύο υπουργών Εθνικής Αμύνης. Ανακοινώθηκε για πρώτη φορά τον Νοέμβριο του 2002. Τον Οκτώβριο του 2011 μάθαμε ότι οι υπουργοί Εθνικής Αμύνης αντλάαξαν και τους αριθμούς των κινητών τους τηλεφώνων... Στην πραγματικότητα, με το πέρασμα των ετών, τα ΜΟΕ εξάντλησαν τη δυναμική τους. Με αυτά κατά νου θα πρέπει να αναμένουμε ότι οι αρμόδιοι υπουργοί θα αναγγείλουν τις επόμενες εβδομάδες την επιβεβαίωση της ισχύος του μνημονίου Παπούλια - Γιλμάζ ως το πιο εύκολο και άμεσps εφαρμογής ΜΟΕ.

*Ο κ. Αγγελος Μ. Συρίγος είναι αναπληρωτής καθηγητής Διεθνούς Δικαίου και Εξωτερικής Πολιτικής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Τα Βαλκάνια και η νατοϊκή «ομπρέλα»

Γιατί η Βορειοατλαντική Συμμαχία ήθελε την ΠΓΔΜ στους κόλπους της

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΖΙΜΑ**

Το «μεγάλο ταξίδι», όπως το χαρακτήρισε ο υπουργός Εξωτερικών Νίκολα Ντιμιτρόφ, της Βόρειας Μακεδονίας στις ευρωατλαντικές δομές ξεκίνησε την Τετάρτη με την ψήφιση από τους μόνιμους αντιπροσώπους των κρατών-μελών του Βορειοατλαντικού Συμφώνου του πρωτοκόλλου εισδοχής της χώρας στο ΝΑΤΟ. Μολοντί, για να πάρουν θέση μόνιμου μέλους στην αίθουσα της συνόδου τα Σκόπια, θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία της κύρωσης του πρωτοκόλλου από τα κοινοβούλια των κρατών-μελών, καμία ανουσία δεν υπήρξε ούτε υπάρχει στις Βρυξέλλες.

Οι πρωτεργάτες της συμφωνίας, Ζάεφ, Ντιμιτρόφ, Αχμέτι, πανηγύρισαν την απόφαση των Βρυξελλών, με την οποία κλείδωσε η ευρωατλαντική προοπτική της χώρας. Από κοντά, αλλά με βαριά καρδιά, και ο πρόεδρος Γκιόργκι Ιβάνοφ, που δήλωσε ικανοποιημένος για την είσοδο στο ΝΑΤΟ, δεν παρέλειψε όμως να αναφέρει πως αυτό έγινε μέσω μιας συμφωνίας (Πρεσπών) που κατ' εκείνον έπληξε «σοβαρά και ανεπανόρθωτα τα συμφέροντα του έθνους». Αν για την ηγεσία και τους πολίτες της ΠΓΔΜ η ένταξη στο ΝΑΤΟ σημαίνει εμπέδωση αισθήματος ασφάλειας σε εξωτερικούς κινδύνους, τιθάσευση μελλοντικών απσταθεροποιητικών εθνοτικών αντιπαλοτήτων στο εσωτερικό και δημιουργία ευνοϊκού για ξένες επενδύσεις κλίματος, η ίδια η Βορειοατλαντική Συμμαχία έχει πιο σοβαρούς λόγους, που άπτονται της γεωπολιτικής, να είναι ικανοποιημένη.

«Γιατί είναι τόσο σημαντική η είσοδος της “Βόρειας Μακεδονίας” στους κόλπους της Συμμαχίας;» ρωτήσαμε υψηλόβαθμη νατοϊκή πηγή στις Βρυξέλλες. «Υπάρχει το γενικότερο στρατηγικό πλαίσιο στο οποίο λειτουργούν οι σύμμαχοι, κατά βάση οι Ευρωπαίοι, που λέει ότι πρέπει να σταθεροποιήσουμε τα Βαλκάνια. Βάζοντας τις διάφορες χώρες στο ΝΑΤΟ, τις σταθεροποιείς εσωτερικά και σταθεροποιείς και τη γύρω περιοχή. Θα είναι, έτσι, πολύ δύσκολο να κάνουν αυτό που έκαναν στο εσωτερικό της ΠΓΔΜ το 2001, να συγκρούονται δηλαδή με τα όπλα Αλβανοί και Σλάβοι για πολιτικά ζητήματα, στην ίδια χώρα.

Αρα τα Σκόπια σταθεροποιούνται ως χώρα στο εσωτερικό τους. Σε γενικότερο επίπεδο, υπάρχει στα μέλη της Συμμαχίας η εκτίμηση ότι η επιχείρηση διείσδυσης της Ρωσίας, της Τουρκίας αλλά και των ισλαμιστών στα Δυτικά Βαλκάνια με την ένταξη στο ΝΑΤΟ των χωρών τους θα ανασχεθεί. Μια χώρα-μέλος του ΝΑΤΟ είναι πολύ δύσκολο να κυλάσει σε ισλαμιστικούς εξτρεμισμούς ή να προσδεθεί στο ρωσικό άρμα επιρροής. Στη Δύση και στους κόλπους της Συμμαχίας αυτό είναι πολύ σημαντικό».

Από επιχειρησιακής απόψεως, το κράτος της Βόρειας Μακεδονίας, χωρίς να είναι μέλος της Συμμαχίας, έχει κερδίσει με την έως τώρα συνεισφορά του στο πλεύρο του ΝΑΤΟ σε εμπόλεμες περιοχές την εκτίμηση των ισχυρών μελών του.

Πρώην στρατιωτικός αξιωματούχος που υπηρέτησε σε υψηλά κλιμάκια του ΝΑΤΟ είπε στην «Κ»: «Τα Σκόπια έχουν στρατιωτική δύναμη μόλις 5.000 ανδρών, επαγγελματιών. Όμως, όταν χρειάστηκε ανταποκρίθηκαν στα καλέσματα του ΝΑΤΟ. Εστείλαν δύναμη, έστω μικρή, στον πόλεμο του Ιράκ, έχουν σήμερα στρατιωτική παρουσία στο Αφγανιστάν και στη Βοσνία. Από αυτές τις συμμετοχές επωφελήθηκαν και υπενθυμίζω ότι ο Τζορτζ Μπους ο νεότερος όχι μόνον τους απένειμε εύφημη μνεία για τη συμμετοχή τους στον πόλεμο του Ιράκ “καρφώνοντας” άλλες μεγάλες και πιο ισχυρές χώρες για άρνηση βοήθειας, αλλά το 2004 αναγνώρισε τα Σκόπια με το συνταγματικό τους όνομα, ως αντίδωρο για την έμπρακτη αλληλεγγύη τους».

Ετοιμοι από καιρό

Σε ένα τέτοιο κλίμα συμπάθειας αλλά και γεωπολιτικών συμφερόντων, στους κόλπους της νατοϊκής συμμαχίας το χαλί ήταν στρωμένο από καιρό για τα Σκόπια. «Εναντίον της ένταξης δεν ήταν κανένας. Υπέρμαχοι και στην πρώτη γραμμή ήταν όλοι οι τέως Γιουγκοσλάβοι, αλλά και οι χώρες του πρώην Ανατολικού Μπλοκ και φανατικοί αντίρροοι (Λετονία, Εσθονία, Λιθουανία, Πολωνία, Σλοβακία, Ρουμανία, κ.λπ.), στη λογική του ότι βάζοντας όσο περισσότερες χώρες στο ΝΑΤΟ εμποδίζουμε να πέσουν στην αγκαλιά της “ρωσικής αρκούδας”. Όλοι οι Δυτικοί ήθελαν επίσης τα

Ο υπουργός Εξωτερικών Νικόλα Ντιμιτρόφ (αριστερά) και ο γ.γ. του ΝΑΤΟ Γενς Στόλτενμπεργκ παρουσιάζουν το πρωτόκολλο εισδοχής της Βόρειας Μακεδονίας στη Βορειοατλαντική Συμμαχία.

Εκτιμάται ότι η χώρα θα σταθεροποιηθεί, ενώ η επιχείρηση διείσδυσης της Ρωσίας, της Τουρκίας, αλλά και ακραίων ισλαμιστών στην περιοχή θα ανακοπεί.

Σκόπια στη Συμμαχία, αλλά χώρες όπως οι Γαλλία, Γερμανία, Ολλανδία, Ισπανία, Πορτογαλία, και έως έναν βαθμό η Νορβηγία, το έβλεπαν πιο ρεαλιστικά, στη λογική ότι, εντάξει, αλλά και αν δεν μπουν δεν θα καθεί και ο κόσμος», είπε στην «Κ» η νατοϊκή πηγή.

«Πώς διαμορφώνεται πλέον ο νατοϊκός χάρτης από τα Δυτικά Βαλκάνια έως τον Καύκασο και από τη Βαλτική έως την Πελοπόννησο;» ρωτήσαμε.

«Με την είσοδο του Μαυροβουνίου υψώθηκε στις ακτές της Αδριατικής τείχος προστασίας στη ρωσική διείσδυση και τώρα με την ένταξη της Βόρειας Μακεδονίας στη νατοϊκή ομπρέλα η δυτική ασπίδα επιρροής στο επικίνδυνο βαλκανικό τόξο ενισχύεται. Απομένουν στα Δυτικά Βαλκάνια το Κόσοβο, η Σερβία και η Βοσνία-Ερζεγοβίνη, για να καλυφθούν παντελώς με τη γαλάζια σημαία του ΝΑΤΟ (και της Δύσης). Η Σερβία θεωρείται ειδική περίπτωση (ισχυροί δεσμοί, ιστορικά και σε όλα τα επίπεδα, με τη Ρωσία, νατοϊκοί βομβαρδισμοί του 1999, άρνηση

της ίδιας) και δεν τίθεται καν θέμα. Το Κόσοβο και η Βοσνία θέλουν να ενταχθούν, και μάλιστα η Βοσνία έχει καταχωριστεί από το ΝΑΤΟ στο πλάνο δράσης υποψηφίου. Είναι τέτοια όμως η κατάσταση τους –το Κόσοβο, μεταξύ άλλων, δεν το αναγνωρίζουν και τέσσερα κράτη-μέλη, ενώ η Ρεπούμπλικα Σρπσκα, ισχυρότερη συνιστώσα της Βοσνίας, κοιτάζει προς τη Μόσχα– που ούτε καν συζητείται θέμα δρομολόγησης ενταξιακών διαδικασιών».

Παιχνίδι με τη φωτιά

Και ενώ το παζλ στον βαλκανικό χάρτη συμπληρώνεται, η διεύρυνση στο άλλο άκρο του νατοϊκού άξονα, τη Μαύρη Θάλασσα και τον Καύκασο, αποδεικνύεται πολύ πιο περίπλοκη, εξελίσσεται σε παιχνίδι με τη φωτιά. Γεωργία, Αρμενία και Ουκρανία έχουν μεν προνομιακές συνεργασίες και συμφωνίες με το ΝΑΤΟ –η Γεωργία έχει υπό τη νατοϊκή σημαία 1.800 στρατιώτες στο Αφγανιστάν– αλλά κάτι τέτοιο για τη Μόσχα αποτελεί «κόκκινη γραμμή».

«Θέλουν να μπουν, αλλά δεν μπορούμε να τις δεχθούμε γιατί υπάρχει η Ρωσία. Το άρθρο 5 της Συμμαχίας λέει ότι, μόλις οι Ρώσοι θα θελήσουν να κάνουν κάτι εναντίον τους, εσύ θα πρέπει να κηρύξεις τον πόλεμο. Είναι γνωστό ότι δύο μήνες μετά τη διεύρυνση του ΝΑΤΟ στο Βουκουρέστι (Φεβρουάριος 2008), οπότε η Γεωργία χαρακτηρίστηκε υποψήφιο μέλος, η Ρωσία εισέβαλε με τα tanks στα εδάφη της. Με τα Σκόπια κλείνουμε για μια εικοσαετία και βλέπουμε», κατέληξε η νατοϊκή πηγή.

ΑΠΟΨΗ

Προϋποθέσεις συναίνεσης

Του **ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΑΒΒΑΪΔΗ***

Ενώ γράφονται οι γραμμές αυτές, οι προβλεπόμενες φάσεις της διαδικασίας υιοθετήσεως της συμφωνίας των Πρεσπών, διαδέχονται η μία την άλλη. Η διαδικασία στις εθνικές πρωτεύουσες για την υιοθέτηση του νέου ονόματος της ΠΓΔΜ και στις διμερείς σχέσεις προβλέπεται να επακολουθήσει, αν και προεξοφλείται χρονοβόρος και ενδεχομένως προβληματική. Η επίσης προβλεπόμενη ευρωπαϊκή ενταξιακή διαδικασία της γείτονος στην Ε.Ε. θα απαιτήσει αρκετά χρόνια και η κατάληξη της είναι αβέβαια.

Υφίστανται όμως δύο επιπλέον σημαντικότητας ζητήματα. Το πρώτο ενυπάρχει σε κάθε διεθνή συμφωνία (τα ερωτηματικά αναφορικά με την καλόπιστη και ορθή εφαρμογή της): το δεύτερο αφορά στις εσωτερικές παραμέτρους της συγκεκριμένης συμφωνίας, τον συσχετισμό τους με τα ανοικτά εθνικά θέματα και τον τρόπο με τον οποίο έχει ήδη επηρεάσει το ελληνικό πολιτικό σύστημα.

Για τους σκοπούς του παρόντος, σκόπιμο είναι να επικεντρωθώ στο δεύτερο, δηλαδή στις εσωτερικές ελληνικές παραμέτρους, για να επισημάνω τα εξής: πρώτον, η συμφωνία των Πρεσπών φιλοδοξεί να αντιμετωπίσει ένα εθνικό ζήτημα ανοικτό επί δεκαετίες, με βαθιές ιστορικές και γεωπολιτικές καταβολές. Αποτελεί την πρώτη απόπειρα επιλύσεως ενός ανοικτού εθνικού ζητήματος μετά τις συμφωνίες της Ζυρίχης/Λονδίνου (1959) που έλυσαν τότε το Κυπριακό και ίδρυσαν την Κυπριακή Δημοκρατία. Για την Ελλάδα, οι Πρόσες συνομολογήθηκαν στο τέλος μιας δεκαετούς οικονομικής κρίσεως, η οποία δεν επηρέασε μόνον αποφασιστικά τους οικονομικούς δείκτες της χώρας αλλά και –το κυριότερο– επέφερε σημαντικές αλλοιώσεις στον κοινωνικό ιστό. Μικρό δείγμα των τελευταίων η αποδημία 400.000 νέων ανθρώπων σε παραγωγική ηλικία και η τρομακτική συμπίεση της μεσαίας τάξης.

Η συμφωνία των Πρεσπών είναι, επίσης, αποτέλεσμα μιας διαπραγματεύσεως, η οποία έλαβε χώρα σε περίοδο έντονων πολώσεως. Προσγγίσε ένα αδιαμφισβητήτως βεβαρυσμένο εθνικό θέμα, το οποίο χαρακτηριζόταν ανέκαθεν από διαιρετική χαρακτηριστικά. Οι εθνικοί μας διαπραγματευτές δεν επέδειξαν κανένα ενδιαφέρον για τη σφυρηλάτηση ομοψυχίας ή έστω ενός minimum εθνικής συναίνεσης επί των βασικών διαπραγματευτικών τους στοχεύσεων. Ως αποτέλεσμα οι προθέσεις τους, πραγματικές ή εικαζόμενες, βλάπουν σήμερα στο εσωτερικό της χώρας ως υπονομευτικές του πολιτικού συστήματος και κυρίως του συσχε-

τισμού των δυνάμεων και των ντιστωσών του. Ακόμα χειρότερα: έχουν ανεπιθύμητο και διαφοροποιημένο αντίκτυπο σε διαφορετικές περιοχές της χώρας, αλλά και μεταξύ διαφορετικών πληθυσμών των αποδήμων.

Επιπλέον, επειδή η συγκυρία της συμφωνίας των Πρεσπών συμπίπτει με το θεωρητικό τέλος της μικρής οικονομικής δεκαετίας της χώρας και επειδή η εξωτερική υποστήριξη της έχει ξεπεράσει κάθε εκτιμώμενο διεθνές εν προκειμένω ενδιαφέρον, δημιουργούνται πολιτικές υποψίες και αναπτύσσονται συνωμοσιολογικές θεωρίες περί του ποιος τον υπαγόρευε και ποιον συμφέρει.

Ασχέτως του περιεχομένου της, η συμφωνία αποτελεί έναν αναγκαίο αλλά πικρό συμβιβασμό προς την κατεύθυνση αντιμετώπισης των ανοικτών εθνικών μας θεμάτων. Σε άρθρο μου προ πενταετίας στην «Καθημερινή» («Ανοικτά εθνικά θέματα: διαπραγματεύσιμα ή μη;»), έγραφα ότι τα εθνικά θέματα απαιτούν λύσεις υπό όρους και προϋποθέσεις, σημαντικότερες των οποίων είναι ο σεβασμός του διεθνούς δικαίου, η υποστήριξη των λύσεων αυτών από τις εγχώριες ελίτ, και η έγκαιρη και ειλικρινής ενήμερωση της εθνικής κοινής γνώμης.

Ο εν γένει χειρισμός του ζητήματος των Πρεσπών και η σχετική ρατοική (συχνά παραμορφωτική και υποτιμητική για τους αντιδρώντες), δυστυχώς πόρρω απέχουν από την δημιουργία ενός θετικού προηγούμενου και ενός προτύπου, που θα ήσαν απαραίτητο να αποτελέσουν αξιοποιήσιμους παράγοντες για την αντιμετώπιση ανάλογων εκκρεμών εθνικών θεμάτων μείζονος σημασίας στο μέλλον. Οσον δε αφορά στις επιπτώσεις τους στο εσωτερικό πολιτικό γίνεσθαι της χώρας και στην ευστάθεια και αξιοπιστία του, το συμπέρασμα είναι έτι αρνητικότερο. Χάθηκε μια εξαιρετική ευκαιρία, την επαύριο της σταδιακής εξόδου της χώρας από την οικονομική κρίση, να εμβολιασθεί το πολιτικό σύστημα της χώρας με ορισμένα χαρακτηριστικά, βελτιωτικά της λειτουργίας του και της αισθητικής του, στον χώρο της κυβερνητικής πολιτικής, με όχημα την εξωτερική πολιτική και ειδικά τα εθνικά θέματα.

Είναι απολύτως βέβαιο ότι αργά ή γρήγορα ανάλογα ανοικτά εθνικά ζητήματα θα θεθούν στο τραπέζι και στη βάση των διαπραγματεύσεων και των συμβιβασμών. Το εσωτερικό μέτωπο θα απαιτήσει προετοιμασία, ειλικρίνεια, διαφάνεια, ποιότητα χειρισμών και συνολικότερες προσεγγίσεις.

* Ο κ. Γεώργιος Σαββαΐδης είναι πρόεδρος ε.τ. και πρώην γενικός γραμματέας του υπουργείου Εξωτερικών.

ΑΠΟΨΗ

Η μάχη των ορθόδοξων συμβόλων στο Παρίσι

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΡΕΒΕΛΑΚΗ***

Κάθε εποχή προσφέρει παραδείγματα της σχέσης ανάμεσα στην αρχιτεκτονική και στην πολιτική. Ο νεοκλασικισμός συνέβαλε στην επιβολή των αξιών του Διαφωτισμού. Στη χώρα μας συνετέλεσε στη ρήξη με το οθωμανικό παρελθόν. Η αρχιτεκτονική του Αλμπερτ Σπύερ εξέφρασε τη ναζιστική ιδεολογία. Την ίδια εποχή, ο Στάλιν επέβαλε τον σοσιαλιστικό ρεαλισμό. Προσφάτως, η αρχιτεκτονική επιστράτευσε και πάλι από τη ρωσική έδρα –όχι μόνον για πολιτικούς, αλλά και για γεωπολιτικούς σκοπούς.

Το 2016 εγκαταστάθηκε στο Παρίσι ο τεράστιος ρωσικός καθεδρικός ναός της Αγίας Τριάδος. Καταλαμβάνει μία από τις πλέον περιοπτες θέσεις στη γαλλική πρωτεύουσα, υπάγεται στη ρωσική προεβία και διευθύνεται από Ρώσο διπλωμάτη.

Είναι χωροθετημένος στην αριστερή όχθη του Σηκουάνα, σε μικρή απόσταση από τον Πύργο του

Αϊφέλ. Η αρχιτεκτονική του μορφή, με τους χαρακτηριστικούς βολβοειδείς τρούλους, παραπέμπει ευθέως στη ρωσική Ορθοδοξία.

Για τη γαλλική κυβέρνηση και τον δήμο του Παρισιού, οι οποίοι ενέκριναν να ανεγερθεί αυτό το «θρησκευτικό και πολιτισμικό κέντρο», επρόκειτο για τον εμπλουτισμό του παρισινού τοπίου με ένα ακόμη σημαντικό αρχιτεκτονικό μνημείο. Όμως, για όσους γνωρίζουν τα εσωτερικά διακυβεύματα της Ορθοδοξίας, ήταν φανερά τα γεωπολιτικά συμφραζόμενα. Ο ρωσικός καθεδρικός ναός, σε μικρή απόσταση, αλλά στον ίδιον άξονα με τον απείρους διακριτικότερο ελληνορθόδοξο καθεδρικό ναό του Αγίου Στεφάνου, επαναλαμβάνει *urbi et orbi* τη ρωσική «αλήθεια»: ηγέτης της οικουμενικής Ορθοδοξίας είναι η Μόσχα.

Η άρνηση της Μόσχας να συμμετάσχει και να αναγνωρίσει την Πανορθόδοξη Σύνοδο της Κρήτης έδειξε τις διαθέσεις του ρωσικού καθεστώτος. Η μετα-σοβιετική Ρω-

Ο ρωσικός ναός επαναλαμβάνει *urbi et orbi* τη ρωσική «αλήθεια»: ηγέτης της οικουμενικής Ορθοδοξίας είναι η Μόσχα.

σία επιστρέφει στη διεκδίκηση του ρόλου της Τρίτης Ρώμης, στον οποίο απέβλεπε από το 1453. Το 2018, η μείζων κρίση στις σχέσεις ανάμεσα στην Κωνσταντινούπολη και στη Μόσχα, με αφορμή την ουκρανική αυτοκεφαλία, προσέφερε την πρόφαση στο ρωσικό Πατριαρχείο να αυξήσει την παρέμβασή του στον χώρο της διαποράς, δημιουργώντας δύο εξαρχίες με παγκόσμια εμβέλεια. Η μία εγκαταστάθηκε στο Παρίσι, στο νεόδημο θρησκευτικό και πολιτισμικό κέντρο της Αγίας Τριάδος. Θα εκτείνει την επιρροή της σε ολόκληρη τη Δυτική Ευρώπη. Αμέσως κατόπιν, τον Ιανουάριο του

2019, ο επικεφαλής της, ο επίσκοπος Ιωάννης, «ανυψώθηκε» σε μητροπολίτη. Έτσι τώρα συνυπάρχουν στο Παρίσι δύο ορθόδοξοι μητροπολίτες με διευρυμένο ευρωπαϊκό ρόλο: ο Εμμανουήλ του Οικουμενικού Πατριαρχείου, εγκατεστημένος στον σεμνό Αγίο Στέφανο και ο Ιωάννης του Πατριαρχείου Μόσχας στο τεράστιο συγκρότημα της Αγίας Τριάδος.

Το Παρίσι υπήρξε παλαιόθεν σημείο τριβής ανάμεσα στην Κωνσταντινούπολη και στη Μόσχα. Ένα μεγάλο μέρος από τους Ρώσους πρόσφυγες, μετά τους σοβιετικούς διωγμούς, εγκαταστάθηκε στην γαλλική πρωτεύουσα. Ανέπτυξαν πλούσια θρησκευτική δραστηριότητα, καταφεύγοντας στην προστασία του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Η Μόσχα συστηματικά επεδίωκε να απομακρύνει τις ορθόδοξες ρωσικές κοινότητες από την επιρροή της Κωνσταντινούπολης. Οι προσπάθειές της εντάθηκαν μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου. Μετά την ουκρανική αυτοκεφαλία, το

Παρίσι αναβαθμίζεται ακόμη περισσότερο ως πεδίο αντιπαράθεσης. Ξαν να το ήξερε, η Μόσχα φρόντισε εγκαίρως να δημιουργήσει έναν φάρο για να προβάλει την ηγεμονική της φιλοδοξία.

Παλαιότερα, ο ελληνισμός κατανούσε τη σημασία των συμβόλων. Ο Ελευθέριος Βενιζέλος είχε κατορθώσει να αναπτύξει εντυπωσιακά την ελληνική ήπια ισχύ. Σήμερα ελληνικοί φορείς, ιδιωτικοί και δημόσιοι, αναλώνουν σημαντικά κεφάλαια για πολιτιστικά κέντρα, χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τα γεωπολιτικά διακυβεύματα. Εκεί συμβάλει και μια μορφή αρχιτεκτονικού και πολεοδομικού μνημισμού, η μεταφορά σχημάτων τα οποία έχουν επινοηθεί σε διαφορετικό πλαίσιο και για άλλες ανάγκες.

Όμως, η αδυναμία να διαμορφωθεί μια αποτελεσματική πολιτική επιρροής πληρώνεται ακριβιά. Φάνηκε ήδη στο Μακεδονικό. Δημιουργούνται κίνδυνοι για το Αιγαίο. Στον θρησκευτικό τομέα ελληνισμός και πανσλαβισμός επανασυ-

γκροούνται. Οι εξελίξεις στο Παρίσι αναδεικνύουν την παγκόσμια διάσταση της αντιπαράθεσης.

«Ο Πάπας; Πόσες μεραρχίες;». Η απάντηση του Στάλιν στον πρωθυπουργό της Γαλλίας, ο οποίος τον καλούσε το 1935 σε προσέγγιση με το Βατικανό, εξέφρασε το πνεύμα των δεκαετιών που ακολούθησαν: την ισχύ της ύλης. Στον σημερινό, όμως, κόσμο έχει επανέλθει η ισχύς των συμβόλων.

Ο Βλαντιμίρ Πούτιν το έχει αντιληφθεί πλήρως. Το απέδειξε, μεταξύ άλλων, εγκαθιστώντας το ρωσικό σύμβολο στην καρδιά ενός από τα σημαντικότερα παγκόσμια κέντρα. Μπορεί να απαντήσει ο ελληνισμός σε αυτή την πρόκληση; Διαθέτει πληθώρα αξιοποιήσιμων συμβόλων: ενδεχομένως, όμως, όχι και την αναγκαία ευθυκρισία και αποφασιστικότητα.

* Ο κ. Γιώργος Πρεβελάκης είναι συνδιευθυντής της Έδρας Εφαρμοσμένης Γεωπολιτικής, Collège d' Etudes Mondiales, Fondation de la Maison des Sciences de l' Homme (Παρίσι).

Νόμος, τάξη, τείχος και αμβλώσεις

Στο συντηρητικό ακροατήριό του απευθυνόταν η φετινή ομιλία του Αμερικανού προέδρου για την Κατάσταση του Έθνους

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Δύο χρόνια δεν σταμάτησε να προκαλεί την πόλωση με τους ιδεολογικούς του αντιπάλους, μια σύγκρουση που οδήγησε στην πλέον παρατεταμένη αναστολή λειτουργίας της ομοσπονδιακής κυβέρνησης στις ΗΠΑ. Αυτήν την εβδομάδα, όμως, ο Ντόναλντ Τραμπ ανακάλυψε αίφνης, στη φετινή του ομιλία για την Κατάσταση του Έθνους, την εθνική ενότητα, «την ανάγκη για γεφύρωση των παλιών διαφορών, την επούλωση των πληγών». Ήταν η ομιλία που λίγο έλειψε να μη γίνει εξαιτίας της κόντρας του με τους Δημοκρατικούς που ελέγχουν τη Βουλή και λόγω της απειλής της προέδρου του σώματος, Νάνσι Πελόσι, να μην του επιτρέψει να απευθύνει διάγγελμα από το βήμα του Κογκρέσου αν δεν επαναλειτουργήσει το κράτος.

Η συναινετική διάθεσή του, όμως, χάθηκε γρήγορα, όταν άρχισε να μιλάει για το μεταναστευτικό και το τείχος. Όπως επισήμαναν σχολιαστές ήταν μια ομιλία-κάδι στα ξενοφοβικά ένστικτα της συντηρητικής εκλογικής βάσης των Ρεπουμπλικανών, επιχειρώντας ταυτόχρονα να υποβαθμίσει τη σημασία της πρόσφατης ήττας του κόμματός του στις εκλογές του Νοεμβρίου και παριστάνοντας ότι όλα πάνε περίφημα για τη θητεία του. Η διακομματική συναίνεση προήλθε, αντίθετα, από ένα απρόβλεπτο μέτωπο για τον Τραμπ: τις γυναίκες βουλευτές των Δημοκρατικών, που εμφανίστηκαν στην αίθουσα φορώντας λευκά ρούχα για να γιορτάσουν την 100ή επέτειο από την απόκτηση του δικαιώματος ψήφου.

«Αυτό είναι σπουδαίο»

Οι γυναίκες αυτές, που επανειλημμένως έχουν καυτηριάσει τις μισογυνικές δηλώσεις του Τραμπ, σπκώθηκαν όρθιες και τον καταχειροκρότησαν όταν είπε ότι υπάρχουν περισσότερες γυναίκες στην αγορά εργασίας και στο Κογκρέσο από ποτέ. «Αυτό είναι σπουδαίο», αναφώνησε από το βήμα ο Τραμπ με έκδηλο ενθουσιασμό: «Αληθινά σπουδαίο».

Μια επιστημονική μονάδα που συνδέεται με το Πανεπιστήμιο του Τέξας στο Οστίν, ονόματι U.S. Policy

Ο 11χρονος συνεπώνυμος του Αμερικανού προέδρου, Τζόσουα Τραμπ, τον οποίο η Μελάνια Τραμπ προσκάλεσε στην ομιλία του συζύγου της, ενώ κοιμάται.

Με τον λόγο του επιχειρήσε, μεταξύ άλλων, να υποβαθμίσει τη σημασία της πρόσφατης ήττας του κόμματός του στις ενδιάμεσες εκλογές του Νοεμβρίου.

Agendas Project, προχώρησε σε συγκριτική μελέτη της καθιερωμένης ομιλίας του Τραμπ με εκείνες προηγούμενων προέδρων. «Όπως έχει αποδειχθεί και στις περιπτώσεις άλλων σύγχρονων προέδρων, μεγάλο κομμάτι του διαγγέλματος του Τραμπ είχε ελάχιστα πολιτικό περιεχόμενο. Αποστροφές που χαρα-

κτηρίζονται μη πολιτικές ήταν κοινοτοπίες όπως «Ο Θεός να ευλογεί την Αμερική» ή αόριστε ευχαριστίες. Όταν επικεντρώθηκε τελικά στην πολιτική, ο Τραμπ έθεσε ως προτεραιότητα, καίρια ζητήματα για τη συντηρητική βάση, όπως ο νόμος και το έγκλημα, η μετανάστευση και η άμυνα. Έχει ενδιαφέρον ότι ο Τραμπ ήταν ο πρώτος πρόεδρος από το 1948 (σ.σ.: οπότε ξεκινά η έρευνα της ομάδας με τον Χάρι Τρούμαν), που προχώρησε σε πολιτικές δηλώσεις για τις αμβλώσεις. Ουδείς άλλος πρόεδρος μνημόνευσε ευθέως το ζήτημα σε ομιλία του για την Κατάσταση του Έθνους. Οι προτεραιότητες του Τραμπ είναι εμφανείς όταν συγκρίνονται με εκείνες του Ομπάμα και του Μπους. Η προεδρία Ομπάμα αναλώθηκε σε μεγάλο βαθμό στην οικονομική κρί-

ση, με αποτέλεσμα να στρέφει πολύ περισσότερο την προσοχή του σε μακροοικονομικά θέματα, όπως η ανεργία και το έλλειμμα σε σχέση με τον Τραμπ. Όπως και πολλοί Δημοκρατικοί αφιέρωνε μεγάλο μέρος της ομιλίας του σε ζητήματα όπως η παιδεία, η απασχόληση, η ενέργεια και η ρύθμιση των χρηματιστηρίων. Η ειρωνεία είναι ότι ο Τραμπ αφιέρωσε περισσότερο χρόνο στον τομέα της υγείας από ό,τι ο Ομπάμα, ο οποίος απέφευγε το θέμα αφοτό πέρασε το νομοσχέδιο για τη μεταρρύθμιση του συστήματος υγείας, τον περίφημο Obamacare, το 2010», επισημαίνει το U.S. Policy Agendas Project. Σε γενικές γραμμές η έρευνα, που αναδημοσιεύεται από την εφημερίδα «Ουάσιγκτον Ποστ», διαπιστώνει ότι η ομιλία Τραμπ απηχεί τις προτεραιότητες του τε-

λευταίου Ρεπουμπλικανού προέδρου, του Τζορτζ Μπους του νεότερου. Μπορεί ο Τραμπ να έδωσε περισσότερη έμφαση στο μεταναστευτικό, στην εγκληματικότητα, στον νόμο και στην τάξη και ο Μπους στην εξωτερική πολιτική, εξαιτίας της χρονικής συγκυρίας, σε όλα τα υπόλοιπα ζητήματα όμως οι προτεραιότητες των δύο Ρεπουμπλικανών προέδρων είναι σχεδόν ταυτόσημες.

Η επιστημονική ομάδα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το κυρίαρχο στοιχείο της ομιλίας Τραμπ ήταν η έλλειψη πολιτικού περιεχομένου και πως τόσο πέρυσι όσο και φέτος οι αναφορές του στο μεταναστευτικό και στην ασφάλεια των συνόρων ξεπέρασαν κατά πολύ τα σχετικά εδάφια στις ομιλίες όλων των προηγούμενων προέδρων.

Ο μικρός Τζόσουα

Μπορεί η ομιλία του Αμερικανού προέδρου να χαρακτηρίστηκε μάλλον απολιτική, συμβατή με το γνωστό του λαϊκιστικό ύφος άσκησης της εξουσίας, δύο στιγμιότυπα ωστόσο, και μάλιστα χωρίς λόγια, έκλεψαν την παράσταση στο αντιπολιτευτικό στρατόπεδο. Το ειρωνικό χειροκρότημα της Δημοκρατικής προέδρου της Βουλής Νάνσι Πελόσι τη στιγμή που ο Τραμπ τόνιζε τη σημασία του... «συμβιβασμού και του κοινού καλού» της εξασφάλισε τον τίτλο της «βασιίσσας του συγκαταβατικού χειροκροτήματος», ενώ αναλύσεις του αμερικανικού Τύπου έκαναν λόγο «για κοροϊδία ενδεχόμενη με το κοστούμι της υποτιθέμενης ευγένειας». Στο μεταξύ, ο 11χρονος Τζόσουα Τραμπ προσκλήθηκε από την Πρώτη Κυρία των ΗΠΑ Μελάνια Τραμπ στην ομιλία επειδή έπασε θύμα μπούλινγκ από τους συμμαθητές του εξαιτίας της συνωνυμίας του με τον Αμερικανό πρόεδρο και υποχρεώθηκε να αλλάξει σχολείο. Ωστόσο, ο πιτσιρικάς δεν έκανε τη χάρη στον Ντόναλντ Τραμπ να παίξει ρόλο συμβαθούς «γλάστρας» στην ομιλία του. Τη στιγμή που ο πρόεδρος υποσχόταν για πολλοστή φορά να κατασκευάσει το τείχος στα σύνορα με το Μεξικό και χαρακτήριζε την παρατυπία μετανάστευση «επείγουσα κρίση στον τομέα της εθνικής ασφαλείας», ο Τζόσουα παραδίδοταν στην αγκαλιά του Μορφέο, με αποτέλεσμα να εξελιχθεί σε ακούσιο σύμβολο του αγώνα κατά του Τραμπ. Ο Τύπος αποθέωσε την επόμενη μέρα τον κατά λάθος ήρωα.

Ανίσχυρο το βασικό όπλο του Ντόναλντ Τραμπ, ο φόβος

Των **MICHAEL TACKETT** και **MAGGIE HABERMAN** **THE NEW YORK TIMES**

Κάποτε ο Ρίτσαρντ Νίξον είχε πει: «Οι άνθρωποι αντιδρούν στον φόβο και όχι στην αγάπη. Αυτό δεν το διδάσκουν στο Κατηχητικό, αλλά είναι αλήθεια». Κανείς πρόεδρος δεν έχει χρησιμοποιήσει τον φόβο όπως ο Ντόναλντ Τραμπ. Είτε είναι η προσωπική ενός κύματος εγκληματικότητας στα σύνορα με το Μεξικό είτε ένας πυρηνικός πόλεμος με τη Βόρεια Κορέα, έχει πείσει τους υποστηρικτές του ότι πρέπει να φοβούνται πολύ περισσότερα από τον ίδιο τον φόβο. Σε μια συνέντευξή του, όταν ήταν προεδρικός υποψήφιος το 2016, ο Τραμπ είχε δηλώσει: «Η πραγματική δύναμη είναι, και δεν θέλω να χρησιμοποιήσω τη λέξη, ο φόβος».

Ως πρόεδρος αρχικά προσπάθησε να εκφοβίσει τους ισχυρότερους συμμάχους των ΗΠΑ, μεταξύ των οποίων ο Καναδάς, το Μεξικό, η Βρετανία, η Γαλλία και η Γερμανία, με τις εμπορικές διαπραγματεύσεις. Ζήτησε πολιτική πίστη από τους Ρεπουμπλικανούς στο Κογκρέσο και οδήγησε σε παρατήσεις όσους του εναντιώθηκαν.

Καθώς όμως η προεδρική θητεία μπαίνει στον τρίτο χρόνο της, μια πιο άβολη αλήθεια αναδύεται: λίγοι εκτός Ρεπουμπλικανικού Κόμματος τον φοβούνται και πιθανώς να απειλούνται λιγότερο μετά τον καταστροφικό τερματισμό της κυβερνητικής λειτουργίας.

Ωστόσο, ο Τραμπ δεν επέδειξε καμία πρόθεση να αλλάξει τους τρόπους του, γεγονός που εγκυμονεί κινδύνους. Πρόκειται να αντιμετωπίσει μια πραγματική

πρόκληση όταν θα αναζητήσει το προεδρικό χρίσμα για το 2020 και πολλοί Ρεπουμπλικανοί του Κογκρέσου πρόκειται να απομακρυνθούν από αυτόν.

Ένα από τα σαφέστερα σημάδια ήρθε την περασμένη εβδομάδα, όταν οι Ρεπουμπλικανοί, υποστηρίζοντας μία τροποποίηση του νόμου που εισήχθη από τον γερουσιαστή Μιτς Μακόνελ, του Κεντάκι, αντιτάχθηκαν στην έκκληση του Τραμπ για την απόσυρση των ενόπλων δυνάμεων των ΗΠΑ από τη Συρία και το Αφγανιστάν, κάτι το

Οι σύμμαχοι των ΗΠΑ τον αψηφούν, οι Δημοκρατικοί κινούν έρευνες εις βάρος του και η εσωτερική αμφισβήτηση από Ρεπουμπλικανούς επεκτείνεται.

οποίο προβλεπόταν από τη νομοθεσία για την πολιτική στη Μέση Ανατολή. «Πιστεύω ότι η απειλή παραμένει», τόνισε ο Μακόνελ σε ομιλία του την περασμένη εβδομάδα. «Το Ισλαμικό Κράτος και η Αλ Κάιντα μένει ακόμη να ηττηθούν και τα αμερικανικά συμφέροντα ασφαλείας επιβάλλουν τη συνεχιζόμενη δέσμευσή μας στην αποστολή μας εκεί». Ο Μακόνελ, εξάλλου, συμβούλευσε τον Αμερικανό πρόεδρο να μην κηρύξει εθνική έκτακτη ανάγκη, προκειμένου να επιτύχει την ανοικοδόμηση του τείχους στα νοτιοδυτικά σύνορα.

«Η πραγματική δύναμη είναι, και δεν θέλω να χρησιμοποιήσω τη λέξη, ο φόβος», έχει δηλώσει ο Ντόναλντ Τραμπ ήδη από το 2016, όταν ήταν προεδρικός υποψήφιος. Αν εξαιρέσει κανείς μια μεγάλη μερίδα των Ρεπουμπλικανών, ελάχιστοι πλέον παίρνουν στα σοβαρά τα λεγόμενά του.

Ακόμη και οι υποστηρικτές του υποστηρίζουν πως ο πρόεδρος χρησιμοποίησε τη λέξη «σκληρός» ως αγαπημένη έκφραση θαυμασμού, τονίζοντας ότι ακόμη δεν έχει κάνει τη μετάβαση από τον κόσμο των ιδιωτικών επιχειρήσεων σε αυτόν του δημόσιου καθήκοντος.

Ερμηνεία

«Είναι ένα κοινό χαρακτηριστικό μεταξύ αυτών που διοικούν ιδιωτικές επιχειρήσεις», δήλωσε ο Αρι Φλέτσερ, ο οποίος θήτησε ως εκπρόσωπος Τύπου για τον Τζορτζ Μπους τον νεότερο και συχνά υπε-

ρασιάζεται τον Τραμπ. «Ο τρόπος τους είναι ο μοναδικός. Η βούλησή τους υλοποιεί τα πράγματα. Είναι επιτυχημένοι παρά τις πιθανότητες εις βάρος τους, οικοδομούν κάτι κολοσσιαίο και όταν το διακρίνουν αυτό περιμένουν ότι θα υποτάξουν τους πάντες γύρω τους. Αυτή είναι η συμπεριφορά του Ντόναλντ Τραμπ, και αυτή η μέθοδος δεν λειτουργεί πάντα στην πολιτική και στη διακυβέρνηση».

Ωστόσο, υπάρχουν λίγα αποδεικτικά στοιχεία που να υποδεικνύουν ότι ο πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ της Κίνας ή οποιοσδήποτε άλλος ηγέτης

πρόκειται να τρομοκρατηθεί. Και σίγουρα δεν πρόκειται να φοβηθεί η πρόεδρος της Βουλής, Νάνσι Πελόσι. Ο πρόεδρος είχε αρχικά δηλώσει ότι ένιωθε άνετα κατά τη διαπραγμάτευση με την Πελόσι, αλλά σε συνεντεύξεις που προβλήθηκαν την περασμένη Κυριακή ενέτεινε τις επιθέσεις του εναντίον της, τονίζοντας ότι το πείσμα της για το τείχος καταστρέφει τη χώρα.

Το κυβερνητικό λουκέτο

Ο Τραμπ ανακάλυψε ότι η έλλειψη εμπειρίας στην πολιτική και στη διπλωματία, που απαιτούν γνώση των πολιτικών, ομαδικό πνεύμα και διαπραγματευτική ικανότητα, τον άφησε σε μειονεκτική θέση, αν και υπερηφανεύεται για τις διαπραγματευτικές του ικανότητες. Η αναστολή της κυβερνητικής λειτουργίας (shutdown) είναι το πιο πρόσφατο και σημαντικό παράδειγμα, που υποδεικνύει ότι όσο περισσότερο αποφασισμένος φαίνεται ο Τραμπ, τόσο λιγότερο κερδίζει.

Οι σύμμαχοι των Αμερικανών, αναφέρουν διπλωμάτες, φαίνεται να διαπνέονται από ένα πνεύμα παραιτοψς, παρά φόβου, όταν διαπραγματεύονται μαζί του. Η λίστα με τις απειλές από τον Τραμπ είναι μακροσκελής, αλλά ο αριθμός των περιπτώσεων που τις εφάρμοσε μικρός.

Τους τελευταίους μήνες είχε έντονες συζητήσεις με την πρωθυπουργό της Βρετανίας Τερέζα Μέι και τον πρόεδρο της Γαλλίας Εμανουέλ Μακρόν, ο οποίος ένωσε ότι «τρολάρεται» από τον πρόεδρο Τραμπ σχετικά με την κατάσταση της γαλλικής οικονομίας, όπως δήλωσαν άτομα που έχουν γνώση των συζητήσεων. Η Γερ-

μανίδα καγκελάριος Αγκελα Μέρκελ, επίσης, επισήμανε ότι δεν θεωρεί τον πρόεδρο Τραμπ αρκετά σοβαρό ώστε να συζητεί μαζί του.

Πάντως, οι τακτικές διασποράς του φόβου που ακολουθεί ο Τραμπ έχουν επιτυχία ανάμεσα στους Ρεπουμπλικανούς. Διατήρησε τη σιδηρά πυγμή του στη ρεπουμπλικανική βάση, καθιστώντας δύσκολη την κατάσταση για τα άλλα μέλη του κόμματος που βασίζονται στους ψηφοφόρους οι οποίοι είναι πολέμιοι του.

Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι ακόμη και ο Νίξον αναγνώρισε ότι, τελικά, ο φόβος δεν αποτελεί ένα επιτυχές πρωταρχικό κίνητρο. «Ο Νίξον μπορεί να το είπε, αλλά δεν το πίστευε και δεν το εφάρμοσε», λέει ο Μάικλ Μπέσλος, ιστορικός με ειδίκευση στους προέδρους και συγγραφέας του μπεστ σέλερ «Πρόεδροι σε πόλεμο».

«Η αλήθεια είναι ότι διαπάνω δεκαετίες ανοικοδομώντας σχέσεις στην Ουάσιγκτον, με τους ηγέτες του κόμματος, με τους Δημοκρατικούς, όπως εξάλλου και σε ολόκληρο τον κόσμο. Ναι, σίγουρα υπήρχε το στοιχείο του τρόμου σε όλες αυτές τις σχέσεις, αλλά γνώριζε κάπως ότι χρειάζεται και το καρότο και το μαστίγιο. Ο πρόεδρος Τραμπ, με δεδομένο το ιστορικό του σαν ένας μεσίτης που κάνει συμφωνίες και διαθέτει στενές σχέσεις με πολιτικούς, μπορεί να αναμενόμενα να πράξει το ίδιο και στην Ουάσιγκτον. Αλλά, όσον αφορά τους Δημοκρατικούς, έκανε το ακριβώς αντίθετο. Μοιάζει σαν να έχει μόνο ένα εργαλείο στην εργαλειοθήκη του», επισημαίνει ο Μπέσλος.

Μπρα ντε φερ στις πλάτες εκατομμυρίων πεινασμένων

Βενεζουέλα, το δράμα και τα συμφέροντα

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΞΗ**

Στα σύνορα της Κολομβίας με τη Βενεζουέλα, φορτηγά γεμάτα αμερικανική ανθρωπιστική βοήθεια περιμένουν το πράσινο φως για να περάσουν στη χώρα. Τα φορτία τροφίμων και φαρμάκων, σταγόνες στον ωκεανό σε μια οικονομία που βρίσκεται υπό κατάρρευση, θεωρούνται από τον αμφισβητούμενο πρόεδρο Νικολάς Μαδούρο αιχμή του δόρατος των προσπαθειών ανατροπής του, εφόσον οι ΗΠΑ όρισαν ως αρμόδιο για την διανομή τους τον αυτοανακηρυχθέντα πρόεδρο Χουάν Γκουαϊδό.

Αν, μετά δύο δεκαετίες προσανατολισμού προς τη Ρωσία, την Κίνα και την Κούβα, υπάρχουν στο στράτευμα της Βενεζουέλας αξιωματικοί πρόθυμοι να ευθυγραμμιστούν με την Ουάσινγκτον, δεν έχουν παρά να αγνοήσουν τον Μαδούρο και να προχωρήσουν στη διανομή της βοήθειας.

«Ανθρωπιστική επέμβαση»

Ο περασμός είναι μεγάλος, καθώς οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν εντείνει τον οικονομικό πόλεμο εις βάρος της χώρας, καθιστώντας τα τρόφιμα και τα φάρμακα, που οι ίδιες προσφέρουν, ακόμη πιο απαραίτητα. Σε επόμενη φάση, αν ο Μαδούρο δεν δεχθεί τα τρόφιμα και αν δεν σημειωθεί αντιστροφή στο στράτευμα, υπάρχει πάντα η επιλογή να χρησιμοποιηθεί η βοήθεια ως όπλο «ανθρω-

πιστικής επέμβασης». Παρατηρώντας τον χορό που έχει στηθεί γύρω από τα σταθμευμένα φορτηγά, ο Ερυθρός Σταυρός προειδοποίησε ότι δεν πρέπει να παίζονται πολιτικά παιχνίδια με το ζήτημα της βοήθειας, σημειώνοντας ότι θα συμμετάσχει στη διανομή «μόνο αν αυτή γίνει σε συνεργασία με τις Αρχές, όποιες και αν είναι αυτές».

Εν τω μεταξύ, η κατάσταση στη χώρα επιδεινώνεται, σε ένα μακάβριο μπρα ντε φερ. «Ο κ. Γκουαϊδό και ο κ. Τραμπ στοιχηματίζουν ότι οι κακουχίες θα ανατρέψουν το καθεστώς, προτού οδηγήσουν στη λιμοκτονία του πληθυσμού» έγραψε ο βρετανικός Economist.

Μετά τον αποκλεισμό της Βενεζουέλας από το διεθνές τραπεζικό σύστημα, οι Ηνωμένες Πολιτείες την απέκοψαν και από τα πετρελαϊκά της έσοδα, που καλύπτουν το 95% των εισαγωγών τροφίμων και φαρμάκων. Μιλώντας σε συνέδριο στην Ουάσινγκτον, ο πρώην πρέσβης των ΗΠΑ στο Καράκας, Γουίλιαμ Μπράουνφιλντ, αναγνώρισε ότι η πολιτική αυτή «έχει επιπτώσεις σε εκατομμύρια ανθρώπους που ήδη δυσκολεύονται πάρα πολύ να χορτάσουν, να φροντίσουν την υγεία τους και να βρουν ρούχα να φορέσουν στα παιδιά τους πριν πάνε σχολείο».

«Αλλά», συνέχισε ο Μπράουνφιλντ, «πρέπει να πάρουμε αυτή τη σκληρή απόφαση, γιατί το αποτέλεσμα δικαιολογεί την αυ-

Σε αποθήκες στα σύνορα Κολομβίας - Βενεζουέλας συγκεντρώνεται η αμερικανική ανθρωπιστική βοήθεια, η οποία εκτός από τρόφιμα περιλαμβάνει και φάρμακα καθώς και άλλα είδη υγιεινής και πρώτης ανάγκης.

«Η τρόικα της τυραννίας θα καταρρεύσει», έχει δηλώσει ο Τζον Μπόλτον, υπονοώντας τα καθεστώτα σε Καράκας, Αβάνα και Μανάγκουα.

στηρή τιμωρία». Το αποτέλεσμα, με βάση την αμερικανική στρατηγική, δεν είναι μόνο η επαναφορά της Βενεζουέλας στην αμερικανική τροχιά, μετά δύο δεκαετίες «βολιβαρανής επανάστασης», αλλά και η αλλαγή καθεστώτος στην Κούβα και στη Νικαράγουα. Ήδη, οι εξελίξεις

στη Βενεζουέλα έχουν θορυβήσει τους επενδυτές στην Κούβα, καθώς ο Λευκός Οίκος ετοιμάζεται να δώσει το πράσινο φως σε όσους ζημιώθηκαν από τις εθνικοποιήσεις της κουβανικής επανάστασης να διεκδικήσουν αποζημιώσεις από τους σημερινούς επενδυτές. Η λογική της Ουάσινγκτον είναι ότι η πίεση ασκείται καλύτερα αν ασκηθεί συντονισμένα. «Στοχεύουμε και στις τρεις γωνίες του τριγώνου, στην Αβάνα, στο Καράκας και στη Μανάγκουα» δήλωσε πριν από τα Χριστούγεννα ο σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας του Λευκού Οίκου, Τζον Μπόλτον. «Η τρόικα της τυραννίας θα καταρρεύσει», συμπλήρωσε.

Κίνδυνος ακόμη και για εμφύλιο πόλεμο

«Δεν είναι ώρα για διάλογο, είναι ώρα για δράση». Η προτροπή του Αμερικανού αντιπροέδρου Μάικ Πένς συνοψίζει την αμερικανική επιδίωξη για πλήρη ανασχεδιασμό του πολιτικού χάρτη της Βενεζουέλας και εξαφάνιση της πολιτικής δύναμης που κυβερνάει από το 1999.

Οι κίνδυνοι της επιλογής αυτής είναι ορατοί από τις χάρες-συμμάχους των ΗΠΑ, παρότι οι περισσότερες αναγνώρισαν τον Χουάν Γκουαϊδό ως μεταβατικό πρόεδρο μέχρι να διεξαχθούν νέες εκλογές. Για τον λόγο αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση, από κοινού με την Ουρουγουάη, τη Βολιβία και άλλες χώρες (Ομάδα Επαφής), επιχείρησε να βρει λύση κοινά αποδεκτή από τον Μαδούρο και την αντιπολίτευση. Ωστόσο, παρά τις καλές προθέσεις της συνόδου της Ομάδας Επαφής στο Μοντεβιδέο, η πρόταση για αλλαγή της εκλογικής επιτροπής και διενέργεια

νέων εκλογών εντός τριμήνου απορρίφθηκε αμέσως από τον Μαδούρο, ενώ αναμενόταν και η απόρριψη της αντιπολίτευσης. Κατ' αντιστοιχία με την αντιπολίτευση, που θεωρεί ότι ήρθε η ώρα να κυριαρχήσει στη χώρα, ο Μαδούρο εξακολουθεί να πιστεύει ότι πρόκειται για κρίση που θα περάσει, όπως συνέβη με όλες τις μέχρι τώρα απόπειρες ανατροπής του Ούγκο Τσάβες και του ίδιου.

Οι διαδηλώσεις

Οι δύο αντίπαλες διαδηλώσεις που οργανώθηκαν στο Καράκας το περασμένο Σάββατο ήταν επίδειξη της αποφασιστικότητας των δύο στρατοπέδων – αλλά και πρόγνωση μελλοντικών συγκρούσεων. Το βασικό στην υπόθεση αυτή δεν είναι αν πρέπει ή όχι να λάβει τέλος η εποχή Μαδούρο, αλλά πώς θα γίνει αυτό με κοινά αποδεκτό τρόπο, χωρίς να βυθιστεί η χώρα σε εμφύλιο πόλεμο, με τα

δύο στρατόπεδα να αποφεύγουν την αιματηρή πολυετή σύγκρουση. Οι κίνδυνοι που ελλοχεύουν δικαιολογούν τις αμφιβολίες των διεθνούς κοινότητας και τις απόπειρες να καταπολεμηθεί η λογική του «όλα ή τίποτα».

Στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η διστακτικότητα έγινε σαφής όταν επιχειρήθηκε να υιοθετηθεί κοινή θέση των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων. Η Ιταλία μπλόκαρε τη διατύπωση κοινής θέσης υπέρ του Γκουαϊδό, η Ελλάδα εξέφρασε αντιρρήσεις, ενώ η Βουλγαρία δικάστηκε ανάμεσα στη στάση της κυβέρνησης υπέρ της κοινής δήλωσης και στη στάση του προέδρου, που ήταν αρνητικός. Η εκτός Ε.Ε. Νορβηγία αρνήθηκε επίσης να αναγνωρίσει τον Γκουαϊδό, ενώ η Ρωσία, σημαντική υποστηρίκτρια του Μαδούρο, ζήτησε λύση με διάλογο «για να μη δούμε μία ακόμη τυπική επιχείρηση αλλα-

γής καθεστώτος». Ωστόσο, οι προοπτικές είναι σκοτεινές. Όλες οι απόπειρες διαμεσολάβησης των τελευταίων ετών (από το Βατικανό, από τον πρώην πρωθυπουργό της Ισπανίας Χοσέ Λουίς Θαπατέρο και άλλους) συνάντησαν τείχος από την πλευρά των ΗΠΑ, που επηρεάζουν το μεγαλύτερο κομμάτι της αντιπολίτευσης. Επί χρόνια, η Ουάσινγκτον προσπαθούσε να ενώσει την αντιπολίτευση πίσω από ένα πρόσωπο της εμπιστοσύνης της. Τώρα που το κατόρθωσε, μεσολαβώντας ώστε οι επικεφαλής της αντιπολίτευσης να συμφωνήσουν στο πρόσωπο του 35χρονου Γκουαϊδό, το πιθανότερο είναι ότι θα επιχειρήσει να προχωρήσει μέχρι τέλους, διερευνώντας τους διάφορους τρόπους με τους οποίους μπορεί να φέρει το οριστικό τέλος της κληρονομιάς του Ούγκο Τσάβες.

REUTERS, A.P.

Πρωτοφανής ρήξη Γαλλίας - Ιταλίας λόγω «Κίτρινων Γιλέκων»

Γιατί ο Ντι Μάιο εξόργισε τον Μακρόν

Το πρωί της περασμένης Τρίτης, ο αντιπρόεδρος της ιταλικής κυβέρνησης Λουίτζι ντι Μάιο απουσίαζε από τη συνεδρίαση του υπουργικού συμβουλίου, στη Ρώμη. Αντί να βρίσκεται στο Παλάτσο Τσιγκι, κατευθυνόταν προς το αεροδρόμιο Φιουμσίνιο, απ' όπου θα έπαιρνε την πτήση της Alitalia για Παρίσι. Από εκεί, κατευθύνθηκε 110 χλμ. νότια της γαλλικής πρωτεύουσας, στο Μονταρζί, για μια συνάντηση έξω από κάθε έννοια διπλωματικού πρωτοκόλλου.

Με την ιδιότητα του επικεφαλής του Κινήματος 5 Αστέρων, ο Ντι Μάιο συναντήθηκε με ομάδα στελεχών των «Κίτρινων Γιλέκων», που έχουν αναστατώσει εδώ και τρεις μήνες τη Γαλλία και ζητούν την παραιτήση του εκλεγμένου προέδρου Εμανουέλ Μακρόν. Ένας εκ των Γάλλων ακτιβιστών, ο Κριστόφ Σαλανσόν, ο οποίος προέρχεται από την εθνικιστική Δεξιά, είχε δηλώσει στο καιρού ότι «ο εμφύλιος πόλεμος στη Γαλλία είναι αναπόφευκτος» και ότι, αν δεν υποχωρήσει ο Μακρόν, τότε θα πρέπει να επέμβει ο στρατός.

Όλα αυτά δεν εμπόδισαν τον Ντι Μάιο να αναρτήσει φωτογραφίες της συνάντησής του στο Facebook, συνοδευόντάς τις από διθυραμβικά σχόλια, του τύπου «ο άνεμος της αλλαγής έχει περάσει τις Άλπεις». Η παρέμβαση του αντιπροέδρου της ιταλικής κυβέρνησης στα εσωτερικά πολιτικά ζητήματα της Γαλλίας προκάλεσε, όπως ήταν φυσικό, οργή στο Παρίσι. Αφού καυτηρίασε την επίσκεψη, ζητώντας εξηγήσεις από τη Ρώμη, το γαλλικό υπουργείο Εξωτερικών ανακάλεσε, την Πέμπτη, τον Γάλλο πρεσβευτή στην Ιταλία για διαβουλεύσεις, κάτι που δεν είχε συμβεί από το 1940 όταν ο Μουσολίνι είχε κηρύξει πόλεμο στη Γαλλία.

Με μεταγενέστερες δηλώσεις τους, τόσο ο Ντι Μάιο όσο και ο έτερος αντιπρόεδρος Ματέο Σαλβίνι, από το δεξιό εθνικιστικό κόμμα της Λέγκας, προσπαθούσαν να χαμηλώσουν τους τόνους και προσφέρθηκαν να επισκεφθούν το Παρίσι, αυτή τη φορά για επίσημες επαφές με τη γαλλική κυβέρνηση. Είναι αμφίβολο, όμως, κατά πόσον αυτές οι κινήσεις θα αποδειχθούν ικανές να εκτονώσουν την ένταση στις σχέσεις των δύο γειτόνων, η οποία έχει βαθύτερες ρίζες. Από την πρώτη στιγμή που

σχηματίστηκε η ετερόκλητη κυβέρνηση συνασπισμού 5 Αστέρων - Λέγκας, οι σχέσεις Ρώμης - Παρισιού μπήκαν σε φάση έντονων αναταράξεων, με καταλύτη το μεταναστευτικό. Η ιταλική κυβέρνηση, υπό την πίεση κυρίως του Σαλβίνι, αρνούνταν να δεχθεί πλοία που μετέφεραν διασωθέντες μετανάστες και κατηγορούσε τη Γαλλία ότι έκλεισε τα σύνορα μεταξύ των δύο χωρών στις Άλπεις, διογκώνοντας το μεταναστευτικό πρόβλημα στην Ιταλία. Από την πλευρά του, ο Μακρόν χάραξε ενόψει των ευρωεκλογών τον ερχόμενο Μάιο τη διαχωριστική γραμμή, «ευρωπαϊστές εναντίον

Σκοπιμότητες ενόψει ευρωεκλογών πίσω από την αντισυμβατική πρωτοβουλία του επικεφαλής των 5 Αστέρων.

εθνικιστών-λαϊκιστών». Η ιταλική κυβέρνηση εύλογα θεώρησε ότι ήταν μεταξύ των κύριων στόχων του Γάλλου προέδρου.

Οι εκλογικές σκοπιμότητες πρέπει να έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην αμφιλεγόμενη επιλογή του Ντι Μάιο, την περασμένη Τρίτη. Ο 32χρονος Ιταλός πολιτικός θέλει να εμφανίζεται ως αντίπαλος δέος έναντι του 41χρονου Μακρόν και η συνάντησή του με τα στελέχη των «Κίτρινων Γιλέκων» ικανοποιεί την αντιισχυμική, λαϊκή βάση των 5 Αστέρων. Σημειώτεον ότι το ιδεολογικά μετέωρο κόμμα του Ντι Μάιο δεν τα πηγαίνει καλά στις δημοσκοπήσεις, καθώς από την κυβερνητική συνεργασία του με τη Λέγκα φαίνεται ότι επωφελείται κυρίως ο Σαλβίνι. Ωστόσο, είναι μάλλον πολιτικά αφελές να νομίζει ο Ντι Μάιο ότι θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει μια χώρα σαν τη Γαλλία ως πυγμαχικό σάκο για την προεκλογική του προπόνηση. Σε μια περίοδο, μάλιστα, που η ιταλική οικονομία δέχεται σοβαρές πιέσεις λόγω και της συνεχιζόμενης έντασης με τις Βρυξέλλες, η αντιγαλλική εκστρατεία για ψηφοθηρικούς λόγους φαντάζει άκρας ριψοκίνδυνος καιροσκοπισμός.

Π.Γ.Π.

Ο αντιπρόεδρος της ιταλικής κυβέρνησης Λουίτζι ντι Μάιο (τέταρτος από δεξιά) ενώ ποζάρει με στελέχη των «Κίτρινων Γιλέκων» στο Μονταρζί της Γαλλίας.

«Σύγκρουση» Μπέζος - National Enquirer για το ρεπορτάζ των 11 σελίδων

Όταν ο πλουσιότερος άνθρωπος του κόσμου έρχεται σε σύγκρουση με το μεγαλύτερο σκανδαλοθηρικό περιοδικό της Αμερικής, η υπόθεση «αιχμάλωτιζει», αναπόφευκτα, το ενδιαφέρον. Ο Τζεφ Μπέζος, ιδιοκτήτης της Amazon και της Washington Post, ανακοίνωσε ότι δεν θα υποκύψει στον εκβιασμό του περιοδικού National Enquirer, το οποίο ήδη δημοσίευσε εκτενείς φωτορεπορτάζ της εξωσυζυγικής σχέσης του, οδηγώντας τον να ανακοινώσει ότι παίρνει διαζύγιο.

Σε μακροσκελή ανάρτηση στην ιστοσελίδα Medium, ο Μπέζος έγραψε ότι, μετά το ρεπορτάζ των 11 σελίδων, η εκδότρια εταιρεία AMI του ζήτησε να ανακαλέσει τους ισχυρισμούς ότι το ρεπορτάζ ήταν πο-

λιτικά υποκινούμενο, αλλιώς θα ακολουθήσει δεύτερο. «Φυσικά δεν θέλω να δημοσιευθούν προσωπικές φωτογραφίες, αλλά δεν θα συμπράξω σε εκβιασμούς, πολιτικές χάρες, πολιτικές επιθέσεις και διαφθορά», έγραψε ο Μπέζος. «Προτιμώ να σηκώω, να γυρίσω αυτό το κόστος και να δω τι θα βγει, έρποντας από κάτω».

Ο επικεφαλής της AMI, Ντέιβιντ Πέκερ, υπήρξε επί χρόνια προσωπικός φίλος του Ντόναλντ Τραμπ, ενώ η εταιρεία μεσολάβησε στις συναλλαγές με τις οποίες ο Τραμπ εξαγόρασε προεκλογικά τη σιωπή γυναικών με τις οποίες διατηρούσε εξωσυζυγικές σχέσεις. Στην ανάρτησή του, ο Μπέζος υπονόησε ότι πίσω από τις δημοσιεύσεις βρίσκεται

«Δεν θα συμπράξω σε εκβιασμούς», λέει ο ιδιοκτήτης της Amazon.

ο Λευκός Οίκος, αλλά και η Σαουδική Αραβία. Η Washington Post παρακολουθεί με επιμονή την εξέλιξη των ερευνών γύρω από τη δολοφονία του αρθογράφου της, Τζαμάλ Καλόγκι, εντός του σαουδαρβικού προξενείου της Κωνσταντινούπολης.

Ο Μπέζος παρέθεσε απόσπασμα από περυσινό άρθρο των «Τάιμς της Νέας Υόρκης», στο οποίο αναφέρεται ότι η AMI αναζήτησε σαουδαρικά κεφάλαια. «Αφότου έγινε πρόεδρος ο Ντόναλντ Τραμπ, αντάμειψε τον Ντέιβιντ Πέκερ για την πιστή υποστήριξη του, καλώντας τον σε δείπνο στον Λευκό Οίκο, στο οποίο ο Πέκερ έφερε προσκεκλημένο που έχει στενούς δεσμούς με τη βασιλική οικογένεια της Σαουδικής

Αραβίας. Εκείνη την εποχή, ο Πέκερ έκανε δουλειές στη χώρα, ενώ αναζητούσε χρηματοδότες για εξαγορές», ανέφερε η εφημερίδα.

Το National Enquirer διαφήμιζε το 11σέλιδο φωτορεπορτάζ για την κρυφή σχέση του Μπέζος με την πρώην παρουσιάστρια του Fox News, Λόρεν Σάντσες, ως «τη μεγαλύτερη έρευνα στην ιστορία του Enquirer», καθώς οι φωτορεπόρτερ ακολουθήσαν το ζευγάρι «σε 5 πολιτείες, διανύοντας 40.000 μίλια». Το περιοδικό δημοσίευσε, επίσης, κάποια από τα μηνύματα ερωτικού περιεχομένου που έστειλε ο Μπέζος στη Σάντσες.

Μία ημέρα πριν από την κυκλοφορία του περιοδικού, ο Μπέζος και η επί 25 χρόνια σύζυγός του, Μακέντζι

Μπέζος, ανακοίνωσαν ότι χωρίζουν. Παρ' όλα αυτά, το περιοδικό επέμεινε αποστéλλοντας επιτολή στον Μπέζος, με την οποία του ζήτησε να ανακαλέσει τους ισχυρισμούς περί πολιτικών κινήτρων με την απειλή ότι θα υπάρξουν νέα δημοσιεύματα που θα τον στενοχωρήσουν πολύ». «Αυτό τράβηξε την προσοχή μου», έγραψε ο μεγιστάνας του οποίου η περιουσία ανέρχεται σε 136 δισ. δολάρια. «Αλλά όχι με τον τρόπο με τον οποίο ήθελαν». Ο Μπέζος έδωσε εντολή στον υπεύθυνο της προσωπικής του ασφάλειας να ερευνήσει την υπόθεση, ενημερώνοντας τον ότι ο προϋπολογισμός που έχει στη διάθεσή του για την αποστολή αυτή είναι απεριόριστος.

REUTERS, A.P.

Διανομέας, ένα πολύ επικίνδυνο επάγγελμα

Μάχη με τον χρόνο για 3 ευρώ την ώρα

Τον **ΓΙΑΝΝΗ ΕΛΑΦΡΟΥ**

Τους συναντάμε παντού, στον δρόμο ή στην πόρτα μας, «τους κοιτάμε, αλλά δεν τους βλέπουμε». Ο λόγος για τους χιλιάδες διανομείς, τους «ντελιβεράδες», που όλο τρέχουν χωρίς όμως να φτάνουν σε αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας. Δύο τραγικά δυστυχήματα στα Χανιά με νεκρούς δύο διανομείς, το ένα παραμονή Πρωτοχρονιάς και το άλλο στις 17 Ιανουαρίου έριξαν λίγο (πρόσκαιρο) φως σε έναν «γύρο κινδύνου» στους δρόμους της χώρας, με καθημερινούς ήρωες 15.000-20.000 διανομείς. Σημειώνεται ότι 12 διανομείς έχουν σκοτωθεί εν ώρα εργασίας τους τελευταίους 22 μήνες. «Σίγουρα υπάρχουν και άλλα θανατηφόρα περιστατικά, τα οποία δεν καταγράφηκαν ως εργατικά δυστυχήματα, λόγω μη ασφάλισης του εργαζομένου», λέει στην «Κ» ο κ. Ανδρέας Διαμαντόπουλος, 27 χρόνων, διανομέας σε μεγάλη αλυσίδα εστίασης. «Οι περισσότεροι ντελιβεράδες εμφανίζονται να δουλεύουν για τέσσερις ώρες την ημέρα, παρότι στην πράξη δουλεύουν σίγουρα 8ωρο, 10ωρο ή και 12ωρο! Σε άλλες περιπτώσεις, παίρνουν ένα ή δύο ένσημα την εβδομάδα

και ας δουλεύουν πέντε ή και έξι μέρες. Σε μικρά μαγαζιά μπορεί να μην είναι και κανένας ασφαλισμένος», υποστηρίζει ο Ανδρέας. «Τέσσερις ώρες είμαστε νόμιμοι, μετά αρχίζουν οι μαύρες ώρες», συμπληρώνει. Μαύρες ώρες για τα «φαντάσματα» της μαύρης εργασίας... Εάν συμβεί σύγκρουση ή πτώση με το μηχανάκι σε «μαύρη ώρα», ο εργοδότης συχνά αποποιείται κάθε ευθύνη. «Προ μηνών είχε πέσει διανομέας σε μαγαζί της γειτονιάς και έπαθε κάταγμα στο χέρι του. Επρεπε να μείνει πέντε μέρες εκτός δουλειάς, ενώ και το μηχανάκι είχε πάθει ζημιές. Ο άνθρωπος, με γυναίκα και παιδί, απελπίστηκε όταν ο εργοδότης είπε πως δεν τον είχε δηλώσει για εκείνες τις ώρες, άρα δεν δικαιούται τίποτα! Ευτυχώς αντέδρασαν οι εργαζόμενοι και δικαιώθηκε», λέει στην «Κ» ο κ. Ορέστης Κατής, διανομέας στο κέντρο της Αθήνας. Κακοσυντηρημένα μηχανάκια, ανύπαρκτα μέσα ασφαλείας (συχνά οι διανομείς δεν φορούν ούτε κράνος), άγχος και ταχύτητα στον δρόμο, ατέλειωτες ώρες και μέρες εργασίας με ελάχιστα ρεπό, αποτελούν ορισμένες από τις συνθήκες που σε συνδυασμό με την κακή

Τα τελευταία χρόνια υπάρχει μεγάλη προσφορά διανομέων. Δεν είναι μόνο οι νέοι που θέλουν ένα ξεκίνημα ή ένα συμπλήρωμα στον μισθό τους. Στο επάγγελμα μπαίνουν και 50άρηδες που έμειναν άνεργοι και προσπαθούν να επιβιώσουν και να αποκτήσουν τα απαραίτητα ένσημα για να μπορέσουν να πάρουν σύνταξη.

Τουλάχιστον 12 «ντελιβεράδες» έχουν χάσει τη ζωή τους εν ώρα εργασίας τους τελευταίους 22 μήνες.

κατάσταση των ελληνικών δρόμων και την απαράδεκτη συμπεριφορά των οδηγών, εξηγούν το βαρύ φόρο αίματος που πληρώνουν οι ντελιβεράδες. «Ο κίνδυνος είναι τεράστιος. Καταλαβαίνεις πως είναι να οδηγείς διαρκώς μέσα στο κυκλοφοριακό χάος; Με κούραση απίστευτη, 35-40 παραγγελίες, πάνω κάτω τις σκάλες», λέει ο Ορέστης. Το επάγγελμα εμφανίζει «άνθιση», καθώς η πολύ φτηνή εργασία και ο ισχυρός παράγων της «παραγγελίας» οδηγούν ακόμα και μικρά καφενεία να κάνουν διανομή. «Με ωρομίσθιο γύρω στα 3 ευρώ, χωρίς το παραμικρό έξοδο για το

μηχανάκι, αφού το φέρνει ο εργαζόμενος (τότε μπορεί να πάρει μέχρι 4 ευρώ την ώρα), η διανομή γίνεται συμφέρουσα για πολλά μαγαζιά. Από την άλλη, υπάρχει μεγάλη προσφορά διανομέων. Δεν είναι μόνο οι νέοι που θέλουν ένα ξεκίνημα ή ένα συμπλήρωμα. Ερχονται και 50άρηδες που έμειναν άνεργοι, βρήκαν ένα μηχανάκι και προσπαθούν να επιβιώσουν και να συμπληρώσουν τα ένσημα για τη σύνταξη», λέει ο Ορέστης. Σύνταξη στο μηχανάκι... Η ανάπτυξη της παραγγελίας μέσω Διαδικτύου έχει αυξησει και τις αποστάσεις που κάνουν οι διανομείς.

Αφόρτη πίεση Παραγγελίες από το κέντρο της Αθήνας στη Νέα Σμύρνη και σε άλλους δήμους μεγαλώνουν την κούραση, τα έξοδα και τον κίνδυνο ατυχήματος. Πολύ περισσότερο, καθώς οι διανομείς λειτουργούν και οδηγούν συνήθως υπό πίεση. «Τρέχεις για να πας τις παραγγε-

λίες γρήγορα, με την κατάλληλη θερμοκρασία. Συχνά το ύψος του φιλοδωρήματος εξαρτάται κι απ' αυτό. Επίσης, σε ορισμένες περιπτώσεις εάν αργήσεις η παραγγελία μπορεί να επιστραφεί και τότε τη ζημιά συχνά τη χρεώνεται ο εργαζόμενος», συμπληρώνει ο Ορέστης. Σε μεγάλες εταιρείες, λέει ο Ανδρέας, υπάρχει και σύστημα που καταγράφει πότε έφυγες και πότε γύρισες. Οι ντελιβεράδες πιέζονται να εργαστούν και με πολύ άσχημες καιρικές συνθήκες. «Ακόμα και τις ημέρες του χιονιά στην Αθήνα μάς έλεγαν να δουλέψουμε. Δεν δεχθήκαμε. Στα Χανιά όμως με τις πλημμύρες βγήκαν πολλά παιδιά έξω. Συνάδελφος που γέννησε η γυναίκα του και είχε πάει στο μαιευτήριο, δεχόταν τηλεφωνήματα να τελειώνει και να πάει για διανομή! Μερικές φορές αισθανόμαστε πιο φτηνοί και από τα μηχανάκια μας», καταλήγει με πίκρα ο Ανδρέας.

Η νομοθεσία

Η άθλια κατάσταση που επικρατεί στον κλάδο και οι αντιδράσεις των διανομέων υποχρέωσαν το υπουργείο Εργασίας να προχωρήσει σε εγκύκλιο τον Δεκέμβριο του 2018, με την οποία ορίζονται τα μέτρα ασφαλείας που οφείλουν να τηρούν οι επιχειρήσεις. Σύμφωνα με την εγκύκλιο, το δίκυκλο πρέπει να συντηρείται με ευθύνη του εργοδότη, ώστε να διατηρείται στην κατάλληλη κατάσταση. Ο εργοδότης οφείλει να παρέχει τα προβλεπόμενα από τη νομοθεσία μέσα ατομικής προστασίας στους διανομείς και να ελέγχει ότι τα φορούν κατά τη διάρκεια της εργασίας τους. «Δυστυχώς, τα μέτρα δεν τηρούνται. Σε καταστάματα μεγάλων εταιρειών μπορεί να υπάρχει ένα εταιρικό μηχανάκι για 3-4 διανομείς, που βασικά έχουν τα δικά τους. Όταν ζητήσαμε ένα απλό αδιάβροχο, όχι ειδικό μπουφάν μηχανής, είπαν να φέρουμε τα δικά μας!», λέει ο Ανδρέας. Κανονικά ένας δικυκλιστής που είναι όλη την ημέρα στον δρόμο, πρέπει να φορά κράνος, μπουφάν μηχανής, γάντια με κόκαλο, μποτάκια, παντελόνι με προστασία, να έχει αδιάβροχο. Όλα αυτά αγγίζουν τη σφαίρα του εξωπραγματικού στον κλάδο των διανομέων. «Δυστυχώς, αρκετοί ντελιβεράδες, ειδικά οι πολύ νέοι σε ηλικία, αισθάνονται προσωρινό στη δουλειά και δεν διεκδικούν τα δικαιώματά τους», συμπληρώνει ο Ορέστης.

ΠΑΜΕ ΓΗΠΕΔΟ

ΛΕΠΤΟ ΠΡΟΣ ΛΕΠΤΟ ΟΛΕΣ ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

ΣΑΒΒΑΤΟ-ΚΥΡΙΑΚΗ 15:00 - 22:00

ΣΧΟΛΙΑΖΟΥΝ ΤΟΝ ΑΠΟΗΧΟ ΤΩΝ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ ΟΙ

ΜΑΡΙΟΣ ΑΒΡΑΜΙΔΗΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ ΖΑΒΟΣ

ΣΑΒΒΑΣ ΚΟΣΙΑΡΗΣ

GET IT ON Google play

Download on the App Store

adidas TELSTAR 18

LISTEN LIVE 24sports.com.cy

Εξωνηπεδικές μάχες με αφορμή ένα δελτίο υγείας

Το κυπριακό ποδόσφαιρο στη δίνη έντονων αντιπαραθέσεων για την υπόθεση Ουζόχο

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ**

Μπορεί να είναι ένα παιχνίδι για διασκέδαση το ποδόσφαιρο και να το αγαπάμε στην Κύπρο όσο ελάχιστες χώρες, όμως δυστυχώς στο νησί μας πολλές φορές στο επίκεντρο είναι η άσχημη πλευρά του παρά η ψυχαγωγία που (θα έπρεπε) να μας προσφέρει. Αυτή ακριβώς τη πλευρά του έχουν φανερώσει τα τεκταινόμενα των τελευταίων εβδομάδων με αποκορύφωμα την υπόθεση με το δελτίο υγείας του Φράνσις Ουζόχο.

Είναι η δεύτερη φορά μέσα σε ένα μήνα που σωματείο καταθέτει ένσταση κατά του κύρους ενός αγώνα, με την ΑΕΚ Λάρνακας να κερδίζει μέσω αυτής της οδού τον αγώνα με την Πάφο, έληξε 1-1 στο γήπεδο, και παράλληλα να αφαιρούνται έξι βαθμοί από το παφιακό σωματείο. Αυτή τη φορά την

Αν δεν προκύψουν νέα στοιχεία, θεωρείται απίθανο η ένσταση του Απόλλωνα να δικαιωθεί. Επίσης είναι δύσκολο οι έρευνες της αστυνομίας να βγάλουν αποτέλεσμα σε χρονικό διάστημα που να επηρεάσει την απόφαση.

ένσταση κατέθεσε ο Απόλλωνας τη Δευτέρα 4/2 και αφορά στο κύρος του αγώνα του με την Ανόρθωση για αντικανονική συμμετοχή του τερματοφύλακα Φράνσις Ουζόχο.

Το χρονικό

Ο αγώνας έγινε το Σάββατο 2/2 στο «Αντώνης Παπαδόπουλος» και η Ανόρθωση επικράτησε με 1-0, με τον διεθνή Νιγηριανό τερματοφύλακα Ουζόχο να πραγματοποιεί ντεμπούτο και να κρατά το μηδέν με σειρά επεμβάσεών του. Ο Γιούργκεν Στρέπελ επέλεξε να χρησιμοποιήσει στην ενδεκάδα τον παίκτη, ενώ δεν είχε κάνει έστω μια προπόνηση μαζί με την υπόλοιπη ομάδα, αλλά αγωνιστικά δικαιώθηκε. Όμως, κινδυνεύει να τιναχτεί η χρονιά της ομάδας της Αμμοχώστου στον «αέρα» λόγω αυτής της συμμετοχής. Σύμφωνα με τις πληροφορίες, από την ώρα διεξαγωγής του αγώνα ακόμα στον Απόλ-

ωνα έψαχναν το θέμα, καθώς τους είχαν δημιουργηθεί απορίες για το πότε πρόλαβε να εκδώσει δελτίο υγείας ο ποδοσφαιριστής.

Αξιολογώντας και πληροφορίες που είχαν ενώπιόν τους, έψαχναν το θέμα κρατώντας το μακριά από το φως της δημοσιότητας μέχρι τη Δευτέρα 4/2 όταν με επιστολή τους ζητούσαν από τον ΚΟΑ, αρμόδια αρχή για να εκδίδει δελτία υγείας, να διερευνήσει τις διαδικασίες έκδοσης του δελτίου υγείας του Ουζόχο. Παράλληλα προχώρησαν και σε καταγγελία στην αστυνομία με τον ισχυρισμό της πλαστογράφησης των ιατρικών εγγράφων που αφορούσαν στο δελτίο υγείας του παίκτη.

Ο ΚΟΑ, απαντώντας στην επιστολή ανέφερε πως το δελτίο υγείας εκδόθηκε νομότυπα με βάση τα στοιχεία που είχε ενώπιόν του ο οργανισμός αλλά παράλληλα χαρακτήρισε σοβάρές τις καταγγελίες του Απόλλωνα και καλούσε τις αρχές να τις ερευνήσουν. Από πλευράς Ανόρθωσης θεώρησαν την απάντηση αυτή ως δικαίωμα για την πλευρά τους, ενώ στον Απόλλωνα σαφώς δεν τους ικανοποίησε.

Αρχικά με ανακοίνωση που εξέδωσαν και εν συνέχεια με νέα επιστολή τους την Πέμπτη 7/2 ζητούσαν από τον ΚΟΑ να προχωρήσει σε νέα έρευνα επί του θέματος ώστε να διαπιστωθεί κατά πόσο το δελτίο υγείας του ποδοσφαιριστή ήταν πλαστό. Ο ΚΟΑ απάντησε πως είναι σε εξέλιξη κάποιες έρευνες, αλλά δεν επιθυμούσε να γνωστοποιήσει οτιδήποτε τις αφορά. Η Ανόρθωση με δική της ανακοίνωση τόνισε πως δεν υπάρχει λόγος ανησυχίας, ενώ εξαπέλυσε και πυρά κατά του Απόλλωνα με αιχμές για άλλες υποθέσεις του πρόσφατου παρελθόντος. Απέστειλε δε επιστολή στην ΚΟΠ, ζητώντας να της γίνει γνωστό το κατά πόσο μπορεί να χρησιμοποιεί στο εξής τον ποδοσφαιριστή, με την απάντηση της ομοσπονδίας να μην είναι ξεκάθαρη καθώς για τις διαδικασίες έκδοσης δελτίων υγείας δεν έχει εμπλοκή.

Η εκδίκαση

Τη Δευτέρα (11/2) στις 4:30 μ.μ. έχει οριστεί η εκδίκαση της ένστασης ενώπιον του αθλητικού δικαστή Αριστοτέλη Βρυωνίδα, χωρίς να είναι όμως σίγουρο το κατά πόσο θα βγει απόφαση τη συγκεκριμένη μέρα. Λόγω της λεπτότητας του θέματος μοιάζει πιθανό να ζητηθούν περαιτέρω διευκρινήσεις

Ο Φράνσις Ουζόχο στο ντεμπούτο του με την Ανόρθωση απέναντι στον Απόλλωνα. Η συμμετοχή του αυτή, ήταν αφορμή για μια ταραχώδη εβδομάδα.

Το καλοκαίρι κόντρα στον Ιγκουαίν.

μίας και είναι σε εξέλιξη τόσο οι έρευνες της αστυνομίας όσο και η εσωτερική διαδικασία του ΚΟΑ. Όπως τονίζουν νομικοί κύκλοι στην «Κ», αν δεν προκύψει οποιοδήποτε νέο στοιχείο που να ανατρέπει τα δεδομένα τότε θεωρείται απίθανο η ένσταση του Απόλλωνα να δικαιωθεί. Επίσης είναι δύσκολο οι έρευνες της αστυνομίας να βγάλουν αποτέλεσμα σε χρονικό διάστημα που να επηρεάσουν την απόφαση του αθλητικού δικαστή. Νοούμενου δε πως είμαστε στο φινάλε της κανονικής περιόδου, το ενδεχόμενο διακοπής του πρωταθλήματος μέχρι να τελεσιδικήσει η υπόθεση πρέπει να αποκλειστεί.

Μετά την έκδοση της απόφασης, το σωματείο που θα χάσει την υπόθεση διατηρεί δικαίωμα έφεσης που είναι μάλλον δεδομένο πως θα το ασκήσει. Επίσης, όμως ισχύει πως τα χρονικά περιθώρια είναι στενά, καθώς επηρε-

άζεται η διαμόρφωση των δύο ομίλων και πρέπει να έχουν ξεκαθαρίσει τα πάντα μέχρι τότε. Ενδεχόμενο ανοικτό είναι η προσφυγή στην ΑΔΕΑ ή ακόμα και στο CAS.

Να διευκρινίσουμε πως αν κριθεί αντικανονική η συμμετοχή του ποδοσφαιριστή, τότε πέραν της απώλειας του αγώνα θα αφαιρεθούν και έξι βαθμοί από την Ανόρθωση και ως αποτέλεσμα θα τεθεί ουσιαστικά εκτός εξέδας. Στο ποινικό κομμάτι, που αφορά στα πρόσωπα, αν αποδειχθεί πως υπήρξε πλαστογραφία υπάρχει κίνδυνος ακόμα και για φυλάκιση των όσων εμπλέκονται.

Από τον Μέσι στο ΤΑΕ

Το πιο τραγικό πρόσωπο της υπόθεσης είναι ασφαλώς ο ίδιος ο Φράνσις Ουζόχο που ούτε φανταζόταν τι θα ζούσε όταν έπαιρνε το αεροπλάνο από την Ισπανία για να έρθει στην Κύπρο. Τον περασμένο Ιούνιο έπαιζε βασικός στη Ρωσία απέναντι σε Κροατία και Αργεντινή και επτά μήνες μετά βρέθηκε στο ΤΑΕ για να δίνει κατάθεση! Η ψυχολογική του κατάσταση είναι πολύ άσχημη και όπως διέρρευσε κάνει και σκέψεις ακόμα και να φύγει από την Κύπρο. Η υπόθεση Ουζόχο φέρνει για ακόμα μία φορά στο φως την πραγματικότητα με την οποία αντιμετωπίζουμε σοβαρά θέματα όπως τα δελτία υγείας των αθλητών και ανεξάρτητα από την κατάληξη της πρέπει να σταθεί αφορμή για να εκσυγχρονιστούν οι διαδικασίες και να υπάρχει διαφάνεια. Πέραν των ζητημάτων αντιπαραθέσης που προκαλούνται, υπάρχει και η ουσία που αφορά στην υγεία των αθλητών και η προστασία της είναι η πρέπει να είναι αδιαπραγμάτευτη.

δοί των δύο ομάδων. Το μόνο θετικό, αν μπορεί να ειπωθεί αυτό, είναι ότι ο περισσότερος κόσμος βαρέθηκε, οixάθηκε και δεν έχει καμία όρεξη ν' αναμειχθεί στο νέο επεισόδιο έχθρας που εκτυλίσσεται πια ενωπιόν μας.

* * * * *

Τραγικό

Η ποδοσφαιρική -και μη- Κύπρος παρακολουθεί, όχι βέβαια με κομμένη την ανάσα (βιώσαμε και χειρότερα), αλλά με μπόλικο ενδιαφέρον, την υπόθεση που αφορά το Δελτίο Υγείας του ποδοσφαιριστή της Ανόρθωσης Φράνσις Ουζόχο. Το ποια θα είναι η έκβαση της υπόθεσης δεν το ξέρουμε, αφού περιμένουμε τις διαδικασίες. Αύριο τίθεται ενώπιον του αθλητικού δικαστή η εκδίκαση της ένστασης του Απόλλωνα κατά του κύρους του αγώνα με την Ανόρθωση. Η όποια απόφαση μπορεί να προσβληθεί με έφεση. Πέρα από διαδικασίες κτλ. κτλ., υπάρχει το εξής τραγικό: Αν, λέμε αν, αποδειχθεί ότι τα στοιχεία του δελτίου δεν είναι αυθεντικά, είναι φυσιολογικό να σκεφτεί κανείς ότι αυτό το... έγκλημα (ακριβώς περί αυτού πρόκειται) έχει γίνει και άλλες φορές. Δεν νοείται να αποκαλείται άνθρωπος αυτός που επικειρεί τέτοια πράγματα. Σε άλλη κατηγορία ανήκει.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Διαφθορά...

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Είναι μια λέξη, η έννοια της οποίας έχει εισβάλει στην κυπριακή κοινωνία. Αποτελεί σημείο αναφοράς στις καθημερινές κουβέντες των πολιτών... κάποιοι, λίγοι, επωφελούνται απ' αυτήν, κάποιοι, περισσότεροι, αποτελούν θύματά της και κάποιοι ελάχιστοι στέκονται απέναντί της και προσπαθούν να την πολεμήσουν.

Τι είναι όμως η διαφθορά που σαν ασθένεια έχει απλωθεί σε ολόκληρο τον κοινωνικό ιστό τούτης της χώρας; Απλά μιλώντας, είναι η κατάχρηση εξουσίας με σκοπό το προσωπικό όφελος. Κάποιοι ή κάποιος σε καίριο πόστο της Πολιτείας ή εντός του κρατικού μηχανισμού εκμεταλλεύεται τη θέση του προκειμένου να επωφεληθεί.

Αυτή η ακριβώς η νοοτροπία ή τακτική διόλου δεν ενδιαφέρεται για τους νόμους, τους κανόνες πόσο μάλλον το κοινωνικό όφελος. Αποτελεί προσωπική πράξη που θα επιφέρει κέρδος στα προσωπικά συμφέροντα τους καθενός.

Και συνθήως εξαπλώνεται με τέτοιο τρόπο που αποδυναμώνει τις νομότυπες διαδικασίες, συντρίβει δημόσιους μηχανισμούς, «ξεγλιστρά» τους κανονισμούς, δημιουργώντας έτσι συνθήκες που καμία σχέση δεν έχει με αυτό που λέμε «κράτος πρόνοιας».

Όσο βαθύτερα διεισδύει, άλλο τόσο αναπτύσσει ένα «τοξικό» περιβάλλον μέσα από το οποίο ο καθένας ή αυτός που έχει πρόσβαση μπορεί να πράξει ή να κινηθεί ανάλογα των συμφερόντων του.

Όλα αυτά δυστυχώς ισχύουν τόσο για την κοινωνία γενικότερα, όσο και για τον κόσμο του εγκώριου ποδοσφαίρου. Η διαφθορά έχει προ χρόνων αποτελέσει κεντρικό άξονα των λειτουργιών που διέπουν το άθλημα. Με αυτά και με αυτά, φτάσαμε πια στο σημείο που οι ομάδες δικαιώς ή αδικώς, εκμεταλλεύονται το περιβάλλον ανάλογα με το συμφέρον τους.

Εάν δηλαδή, είχαμε χτίσει ένα σοβαρό οικοδόμημα η υποβολή ενστάσεων που κάθε χρόνο βλέπουμε στον χώρο, δεν θα ήταν μια εύκολη υπόθεση για κανένα.

Ούτε και γι' αυτόν που παρανομεί ούτε φυσικά και γι' αυτόν που θα ψάξει το δικίο του. Σ' ένα τέτοιο περιβάλλον που τόσο έχει μολυνθεί από τη διαφθορά, επικρατεί η θεωρία του «μπάστε, σκύλοι, αλέστε».

Και μ' αυτήν ακριβώς την νοοτροπία, επικρατεί το χάος, όπου ο αθώος και ο ένοχος εξισώνονται, εξαφανίζοντας το «Δίκαιο».

Περί ηθικής ο λόγος...

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΔΗ**

Άποψή μου είναι πως για ηθική στο κυπριακό ποδόσφαιρο κανείς δεν πρέπει να μιλάει, τουλάχιστον όσοι κατέχουν καίρια πόστα σε αυτό για πάνω από έναν χρόνο. Γιατί ακόμη και αυτοί που μένουν εκτός από πράξεις και ενέργειες, πέραν από την ηθική, έχουν ευθύνη που ανέχονται κάποιους άλλους, που σιωπούν και μένουν πίσω...

Και κακώς προβάλλουν κάποιοι θέμα ηθικής, στην περίπτωση της υπόθεσης Φράνσις Ουζόχο. Και γιατί πρέπει να είναι θέμα ηθικής; Διεξάγεται ένα πρωτάθλημα στο οποίο κάθε ομάδα που συμμετέχει προσπαθεί να υλοποιήσει τους στόχους της, κάτι που σημαίνει πως για να τα καταφέρει θα πρέπει να υπερισχύσει των αντιπάλων του. Αν ο αντίπαλος υπερισχύσει στο γήπεδο καλώς, αν το πετύχει χρησιμοποιώντας άλλα μέσα, σαφώς και θα πρέπει να προκύψει αντίδραση και μάλιστα επιβάλλεται, σε μια τέτοια περίπτωση, η πρόσπιση των συμφερόντων της κάθε ομάδας, στα σωστά πλαίσια και στις σωστές προβλεπόμενες διαδικασίες.

Στην περίπτωση Ουζόχο, η αμφιβολία από την πλευρά που αυτή εκφράζεται, ως προς το νόμιμο της συμμετοχής του στον συγκεκριμένο αγώνα, δεν έχει να κάνει ούτε με ανθρωπινό λάθος, ούτε με απροσεξία, ούτε με λανθασμένη ερμηνεία ενός κανονισμού ή μιας παραγράφου από τις πολλές της προκήρυξης. Όλα αυτά, άλλωστε, στην ουσία απορρίπτονται και από τις θέσεις της ομάδας που θεωρεί ότι προκύπτει αντικανονική συμμετοχή.

Στην περίπτωση Ουζόχο δεν μιλάμε για το ενδεχόμενο διαδικαστικού λάθους. Από που βρίσκεται υπό εξέταση και έρευνα είναι το ενδεχόμενο ποινικού αδικήματος, πιο απλά μιας σκόπιμης και παράνομης ενέργειας, άρα καμία σχέση με το... γνωστό «οι βαθμοί κερδίζονται στα γήπεδα».

Στην περίπτωση αυτή, η ηθική, αφού γι' αυτή γίνεται μεγάλη συζήτηση τις τελευταίες μέρες, λογικά επιβάλλει τη διερεύνηση και πλήρη διαλεύκανση του θέματος, με τρόπο και σε βαθμό που καμία σκία να μη μείνει.

Με τρόπο που το όποιο αποτέλεσμα να είναι απόλυτα σεβαστό και από τις δύο πλευρές. Με τρόπο τέτοιο, που ο... φάκελος Ουζόχο να μη βρεθεί στο ίδιο ράφι με πολλές άλλες υποθέσεις τα τελευταία χρόνια, για τις οποίες άκρη δεν βρέθηκε και μόνο... τάτσα έμεινε στην ηθική και στην γενικότερα εικόνα του κυπριακού ποδοσφαίρου...

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
0,29%

Χ.Α.
1,31%

Dow Jones
-0,13%

Nasdaq
0,37%

Nikkei
-2,08%

Dax
-1,35%

FTSE 100
1,79%

ΓΕΡΜΑΝΙΑ
Το Δημόσιο αγοράζει μερίδια για την στήριξη βιομηχανιών
Σελ. 9

Πετρέλαιο

-5,39%

€/ \$

-1,02%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΑΠΟΨΕΙΣ ΕΙΔΙΚΩΝ

Προβληματισμός για τα ακίνητα τραπεζών

Μεγάλοι παίκτες στην κτηματαγορά έχουν καταστεί οι τράπεζες, λόγω της διαδικασίας της ανταλλαγής χρέους προς ακίνητα. Το ερώτημα είναι πόσο επηρεάζουν τις τιμές και εάν υπάρχει ενδεχόμενο φρούσκα. Τρεις ειδικοί του τομέα των ακινήτων εκθέτουν τις απόψεις τους στην «Κ». **Σελ. 5**

ΕΛΛΑΔΑ

Η μείωση αφορολόγητου «ψαλιδίζει» τον κατώτατο

Αισθητά μικρότερα θα είναι τα οφέλη των εργαζομένων από την αύξηση του κατώτατου μισθού το 2020, καθώς θα εφαρμοστεί η μείωση του αφορολόγητου, από 1.900 στα 1.250 ευρώ. Οι αμειβόμενοι με τον κατώτατο μισθό θα χάσουν από 33% έως 60% της αύξησης που θα πάρουν φέτος. **Σελ. 8**

ΒΡΕΤΑΝΙΑ

Λίγες επενδύσεις λόγω αβεβαιότητας για Brexit

Το πρόβλημα της χαμηλής παραγωγικότητας στη βρετανική οικονομία οξύνεται ενόψει του Brexit, καθώς επιχειρήσεις και βιομηχανίες διστάζουν να αυξήσουν τις επενδύσεις τους σε νέες τεχνολογίες λόγω της αβεβαιότητας για τους όρους αποχώρησης της Βρετανίας από την Ε.Ε. **Σελ. 11**

Real Estate

Η Airbnb πάτησε πόδι και στα γραφεία

Οι βραχυχρόνιες μισθώσεις μπαίνουν και σε επαγγελματικούς χώρους. Λειτουργούν όπως η Airbnb για κατοικίες, με τη διαφορά ότι διαφοροποιούνται το είδος του ακινήτου και οι προσφερόμενες υπηρεσίες. Οι μισθώσεις γίνονται με τη μέρα, με τον μήνα ή ακόμα και με την ώρα. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	2,02%	0,05%
Γερμανία	0,11%	-0,04%
Γαλλία	0,55%	0,00%
Ιταλία	2,94%	0,35%
Ισπανία	1,24%	0,05%
Ιρλανδία	0,87%	0,01%
Ελλάδα	3,97%	0,14%
Ην. Βασίλειο	1,17%	-0,04%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ-πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Εξοδος στις αγορές εντός των ημερών

Στις 18 Φεβρουαρίου θα γίνουν ανακοινώσεις και την επομένη θα ανοίξει το βιβλίο για το ομόλογο

Αντίστροφα μετρά η Κύπρος για νέα έξοδο στις αγορές με την έκδοση δεκαετούς ή 15ετούς ομολόγου. Πιθανότερη ημερομηνία ανακοίνωσης είναι η Δευτέρα 18 του μήνα. Της έκδοσης ομολόγου θα προηγηθούν επαφές

με επενδυτές από τέσσερις μεγάλες πρωτεύουσες. Η πρώτη συνάντηση θα γίνει αύριο στο Λονδίνο και μέχρι την Τετάρτη 13 Φεβρουαρίου η αποστολή του κυπριακού υπουργείου Οικονομικών θα έχει επισκεφθεί το Μό-

ναχο, το Μιλάνο και το Παρίσι. Με την επιστροφή του επιτελείου επί κυπριακού εδάφους θα γίνουν συζητήσεις και τη Δευτέρα θα γίνουν οι ανακοινώσεις. Την Τρίτη αναμένεται να ανοίξει το βιβλίο των προσφορών. Οι ίδιες πληρο-

φορίες θέλουν την Κύπρο να προχωρά με 15ετές ομόλογο, για πρώτη φορά στην ιστορία της. Εάν το «επενδυτικό σινιάλο» δεν δείξει σημάδι έκδοσης 15ετούς ομολόγου, τότε η Κύπρος θα προχωρήσει σε άλλο ένα 10ετές και δα-

νεισμό ύψους αντίστοιχου με του Σεπτεμβρίου του 2018, στα 1,5 δισ. ευρώ. Όσον αφορά στο επιτόκιο, σχολιάζεται πως θα είναι κάτω από το 2,4% που πέτυχε πριν από πέντε και πλέον μήνες, κοντά στο 2,3%. **Σελ. 3**

Σύμπραξη κολοσσών για ηλεκτρικά αυτοκίνητα

Παραδοσιακοί ανταγωνιστές στον χώρο της αυτοκινητοβιομηχανίας, όπως οι γερμανικές εταιρείες Volkswagen (VW), Daimler και BMW, υποχρεώνονται να συνεργαστούν, καθώς είναι αντιμέτωπες με μία τιπάνια δοκιμασία: την ανάπτυξη ηλεκτρικών και αυτόνομων αυτοκινήτων. Η πρωτοφανής σύμπραξη των κολοσσών υπόσχεται πως θα τους καταστήσει αντάξιους αντιπάλους των κινεζικών αυτοκινητοβιομηχανιών, που συνεχώς κερδίζουν έδαφος, και κυρίως των αμερικανικών Tesla και Waymo, που ήδη προηγούνται σημαντικά. **Σελ. 10**

ΑΠΟΨΗ / Του ΠΑΜΠΟΥ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Τι είναι και τι κάνει το Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας

Την περασμένη Πέμπτη (7/2) το Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας παραχώρησε την πρώτη συνέντευξη Τύπου στην οποία ο πρόεδρος του Τάκης Κληρίδης ανακοίνωσε τη χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενός προγράμματος καθορισμού στρατηγικής για να είναι ανταγωνιστική στο μέλλον η κυπριακή οικονομία. Πρόκειται για μια χορηγία μερικών εκατοντάδων χιλιάδων ευρώ. Μάλιστα, η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα διαλέξει τον διεθνή οίκο ή οίκους που θα διεκπεραιώσουν τη μελέτη γεγονός που εκ των πραγμάτων κάνει πιο αδιάβλητη τη διαδικασία. Μετέχω σε αυτό το νεοσυσταθέν συμβούλιο και πρέπει να πω πως η συμμετοχή μου εκεί είναι

μία από τις πιο ευχάριστες εμπειρίες της δημόσιας ζωής. Το Συμβούλιο είναι ανεξάρτητο με βάση ευρωπαϊκών κανονισμούς και σε αυτό μετέχουν εννιά άτομα, κάποιον από τις επιχειρήσεις, κάποιον από το δημόσιο και άλλοι από τα ακαδημαϊκά ιδρύματα. Δεν πληρωνόμαστε ούτε καν ένα συμβολικό ποσό για τις συνεδριάσεις και αυτό νομίζω είναι μια καλή πρακτική ώστε να μη συσκοτίζεται ο σκοπός της συμμετοχής. Ο καθένας από μας έχει τη δική του θεώρηση, τις δικές του πολιτικο-οικονομικές αντιλήψεις. Υπάρχει όμως ένας κοινός σκοπός ο οποίος είναι επιωφελής για όλους. Ο σκοπός, λοιπόν, είναι να συνεισφέρει ο καθένας όσο μπορεί σε ιδέες και προτάσεις για

ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

Βέβαια, η ανταγωνιστικότητα έχει να κάνει με πολλούς παράγοντες οι οποίοι όμως καταλήγουν στο να διευκολύνουν μια οικονομία στο να αναπτύσσεται και να ενισχύει την ευμάρεια των πολιτών. Είναι μύθος ότι η ανταγωνιστικότητα ενισχύεται όταν οι απολαβές των εργαζομένων είναι χαμηλές. Αν ήταν έτσι, το Πακιστάν και το Μπαγκλαντές θα ήταν οι πιο πλούσιες χώρες στον κόσμο. Αντιθέτως όταν μια οικονομία είναι ανταγωνιστική είναι σε θέση να προσφέρει καλύτερες αμοιβές και συνθήκες εργασίας. Για να είναι ανταγωνιστική μια οικονομία, μεταξύ άλλων, χρειάζεται κράτος

δικαίου, υποδομές, μορφωμένους και εκπαιδευμένους εργαζόμενους, δημιουργικότητα και επιχειρηματικότητα. Μία ερώτηση που υποβάλλεται συχνά είναι το κατά πόσο μια οικονομία χρειάζεται οποιαδήποτε στρατηγική. Δεν πρέπει όμως να συγχέουμε τη ελεύθερη λειτουργία μιας επιχειρηματικής μονάδας με την οικονομική πολιτική του κράτους. Κάθε χώρα, κάθε οικονομία έχει τις προτεραιότητές της, τα δυνατά της σημεία και τις αδυναμίες της. Στην περίπτωση της Κύπρου μάλιστα μπορεί να λεχθεί ότι η οικονομία μας χρειάζεται να στοιχειά σταθερότητας, καθώς είναι ευάλωτη σε αστάθμητους παράγοντες.

Το Συμβούλιο εξέδωσε πριν από μερικές ημέρες και την πρώτη σύσταση πολιτικής σε σχέση με το περίφημο θέμα των διαβατηρίων. Η αλήθεια είναι ότι η πολιτογράφηση με χρηματικά κριτήρια δεν είναι ό,τι καλύτερο για ένα κράτος. Όμως, ρεαλιστικά μιλώντας, η απότομη κατάργηση ενός τέτοιου σχεδίου θα δημιουργούσε πρόβλημα στην οικονομία. Η θέση του Συμβουλίου ήταν ότι το υφιστάμενο σχέδιο πρέπει να τροποποιηθεί για να ενισχύει περισσότερο επιλεγμένους τομείς της οικονομίας που μπορούν να συνεισφέρουν σε πιο σταθερή και βιώσιμη, όπως η έρευνα και η καινοτομία ή να χρηματοδοτεί ένα κρατικό ταμείο.

pwc

Φορολογικές Πληροφορίες 2019 - Κύπρος

Ο Φορολογικός οδηγός είναι διαθέσιμος στην ιστοσελίδα μας www.pwc.com.cy/tax-facts-figures

ΑΠΟΨΗ Του ΜΙΧΑΗΛ ΟΛΥΜΠΙΟΥ

Οι πολιτογραφήσεις και τα κόκκινα δάνεια

Χωρίς αμφιβολία η πολιτική πολιτογραφήσεων έδωσε μια μεγάλη και αναγκαία ανάσα στην οικονομία και τα δημόσια έσοδα, χωρίς ωστόσο να έχει αποφευχθεί ο κίνδυνος δημιουργίας φούσκας σε κάποιους τομείς των ακινήτων και παράλληλα να αφήσει κακή εικόνα για τη χώρα μας εντός της Ε.Ε. λόγω των κινδύνων που ελλοχεύουν για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, όπως ανα-

Η κυβέρνηση έχει ακόμα μια ευκαιρία να τυνώσει την ανάπτυξη όχι μόνο στον τομέα των ακινήτων, αλλά και σε άλλους τομείς χωρίς τη δημιουργία στρεβλώσεων.

φέρει η σχετική έκθεση της Ε.Ε. που δημοσιεύθηκε τον περασμένο μήνα. Η συνέχιση της πολιτικής αυτής δημιουργεί σοβαρές και μόνιμες στρεβλώσεις τόσο στην οικονομία όσο και την αγορά ακινήτων. Οικονομικοί πόροι κατευθύνονται προς μία μη παραγωγική δραστηριότητα, καθώς άρchiσε να διαφαίνεται ότι μέρος των ακινήτων που αγοράζονται παραμένουν κενά, ενώ την ίδια ώρα υπάρχει τεράστια ποσότητα ακινήτων που ανήκουν σε τράπεζες και αναζητούν επενδυτές. Όπως είναι γνωστό οι τράπεζες αναζητούν αγοραστές για χιλιάδες ακίνητα που έρχονται στην κατοχή τους και τα οποία θα μπορούσαν να αποτελέσουν ένα εξαιρετικά χρήσιμο περιουσιακό στοιχείο για όσους επιδιώκουν να επενδύσουν στην Κύπρο. Κατά την άποψή μας η πολιτική

πολιτογραφήσεων δεν θα πρέπει να εξαιρεί τα ακίνητα αυτά, αλλά αντίθετα να είναι υποβοηθητική ώστε οι τράπεζες να μπορούν να πωλούν σε ξένους επενδυτές ακίνητα που έχουν στους ισολογισμούς τους και με τον τρόπο αυτό να βελτιώνεται η οικονομική τους ευρωστία, αλλά και οι προοπτικές κερδοφορίας τους. Πιστεύουμε ότι η προσαρμογή της πολιτικής πολιτογραφήσεων σε αυτή την ανάγκη θα έχει πολύ πιο ευεργετικές επιπτώσεις για την κυπριακή οικονομία, ενώ παράλληλα θα περιορίσει το αυξανόμενο εργατικό κόστος στη κατασκευαστική βιομηχανία λόγω της τεράστιας ζήτησης που υπάρχει στον κλάδο ως αποτέλεσμα κυρίως αυτής της πολιτικής. Σήμερα οι τράπεζες που έχουν τον μεγαλύτερο όγκο κόκκινων δανείων αναγκάζονται να πωλούν μεγάλα πακέτα κόκκινων δανείων ή ακινήτων προς πολύ χαμηλές τιμές ώστε να περιορίσουν είτε τις μελλοντικές ζημιές τους είτε τις κεφαλαιακές τους ανάγκες. Μια ενδεχόμενη αύξηση της ζήτησης των ακινήτων αυτών θα ευνοούσε τη γρηγορότερη διευθέτηση κόκκινων δανείων, ενώ παράλληλα θα ξαλάφρωνε τους ισολογισμούς των τραπεζών από το τεράστιο βάρος που έχουν από την κατοχή ακινήτων που παίρνουν στα πλαίσια της πολιτικής τους για διευθέτηση των δανείων αυτών. Η πολιτική πολιτογραφήσεων θα πρέπει να περιφρουρηθεί με κάθε τρόπο και να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο ανάπτυξης και όχι ως ευκαιρία κερδοσκοπίας για λίγους. Η κυβέρνηση έχει ακόμα μια ευκαιρία να τυνώσει την ανάπτυξη όχι μόνο στον τομέα των ακινήτων, αλλά και σε άλλους τομείς χωρίς τη δημιουργία στρεβλώσεων, όπως συμβαίνει σήμερα. Αν και πολλά έργα έχουν ήδη πάρει τον δρόμο της εκτέλεσης πολλά άλλα είναι ακόμα στα χαρτιά και θα πρέπει να γίνουν δεύτερες σκέψεις, ώστε να μην οξύνουμε το πρόβλημα, αλλά να δώσουμε λύσεις που η οικονομία έχει ανάγκη. Παρά την αναβάθμιση των κυπριακών τραπεζών η χρηματοπιστωτική σταθερότητα παραμένει ευθραυστή και ο τραπεζικός τομέας ευάλωτος σε κινδύνους που μπορούν να συμπερασθούν και πάλι ολόκληρη την οικονομία σε ύφεση. Υπάρχει ακόμα το περιθώριο να δράσουμε έγκαιρα.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Θα μειώνεται σταδιακά ο ρυθμός ανάπτυξης από εδώ και πέρα λέει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Δεν κάναμε λόγο τόσα χρόνια για κινδύνους λόγω του υψηλού ρυθμού ανάπτυξης και ενδεχόμενα προβλήματα από την υπερθέρμανση; Στρώνει το πράγμα.

Οδυσσέας ο Στρατηλάτης

Δεν ήταν δυνατό τέτοιο «νέο» να το αφήσει να πέσει. Όσο ευαίσθητη και να είναι η πληροφορία. Να μη μάθει ο κυπριακός λαός ότι οι μισοί έφεδροι για διάφορους λόγους δεν παρουσιάζονται; Τι και αν οι Τουρκαλάδες θα χρυσολήρωναν μια τέτοια πληροφορία. Αντιδρώντας στο θέμα της δημοσιοποίησης της έκθεσης ο υπουργός Άμυνας Σάββας Αγγελίδης έθεσε θέμα εθνικής ασφάλειας. Ο ΥΠΑΜ, επικαλέστηκε ανεπιτυχώς, τέσσερις λόγους: Αποκαλύπτονται θέματα εμπιστευτικής φύσεως που αφορούν τη δομή της Ε.Φ. και τις διάφορες κατηγορίες της Δύναμης των Εφέδρων. Ενδεχόμενες αδυναμίες για το σύστημα επιστράτευσης της Ε.Φ. (που εξάγονται από την Έκθεση), θα γίνουν αντικείμενο εκμετάλλευσης από τις τουρκικές δυνάμεις κατοχής. Θα κλονιστεί η εμπιστοσύνη της κοινωνίας απέναντι στο προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων και της Εθνικής Φρουράς γενικότερα. Θα δοθούν λανθασμένα μηνύματα με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Δεν θα μπορούσε ένα τέτοιο σοβαρό ζήτημα να συζητηθεί σε κλειστή συνεδρία της Επιτροπής Άμυνας; Έλα όμως που εκεί δεν θα έγραφαν οι κάμερες τον Οδυσσέα τον Στρατηλάτη.

• • • •

ΕΛΑ να θυμηθούμε

Δεν είναι λίγες οι εκθέσεις που έγιναν για το θεαθίνα από τον γενικό ελεγκτή. Θυμάστε την περιβόητη έκθεση για το ΕΛΑ προς τη Λαϊκή όπου διαφημίστηκε ευρέως από τα ΜΜΕ και κατέληξε σε κάποιο συρτάρι του γενικού εισαγγελέα, καθώς δεν υπήρξε αντικείμενο ούτε ποινικής ούτε άλλης έρευνας; Όμως για εβδομάδες το θέμα έπαιζε στα ΜΜΕ, ο Οδυσσέας έκανε δηλώσεις ότι το πόρισμά του θα κατέληγε στον γενικό εισαγγελέα και μετά ζή-

σαν αυτοί καλά και εμείς καλύτερα. Το μόνο που πέτυχε ο γενικός ελεγκτής ήταν να δείξει στην ΕΚΤ ότι δεν είμαστε σοβαρό κράτος που θα ελέγχουμε και τις διαδικασίες ενός εκ των μεγαλύτερων ευρωπαϊκών θεσμών... έτσι για την πλάκα.

• • • •

Γιατί άραγε επέμενε η ΕΚΤ;

Σε ανακοίνωσή της, η Ελληνική μας ενημερώνει ότι η ΕΚΤ ενέκρινε τη συμπερίληψη των κερδών του τρίτου τριμήνου 2018, συμπεριλαμβανομένης και της αρνητικής υπεραξίας, στα Κεφά-

λαια Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 (CET1), που προέκυψαν από την απόκτηση του εξυπηρετούμενου τμήματος της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας. Ωστόσο, η ΕΚΤ απαίτησε την αύξηση κεφαλαίου κατά 150 εκατ. ευρώ. Αν τα κέρδη του 3ου τριμήνου μετρούσαν κανονικά προς τι ο λόγος να πάει ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας στο 20%; Ιδιαίτερα δε μετά που απορρίφθηκε το καλό χαρτοφυλάκιο της ΣΚΤ και τα κόκκινα δάνεια μειώθηκαν σημαντικά ως ποσοστό του δανειακού χαρτοφυλακίου;

• • • •

Ο φόβος φέρνει κόλαση

Η ελεύθερη πτώση της τιμής της μετοχής της Τράπεζας Κύπρου τις τελευταίες βδομάδες προκάλεσε ποικίλες αντιδράσεις καθώς συνδέθηκε με διάφορες πληροφορίες και εξελίξεις, όπως η αποχώρηση του Μάικ Σπανού. Και επειδή είναι αξίωμα, όταν η αγορά κινείται έντονα είτε πάνω είτε κάτω σημαίνει ότι κάποιοι γνωρίζουν κάτι... οι φύλακες έχουν γνώση και κινητοποιήθηκαν. Σχεδόν αστραπιαία η μετοχή αντέδρασε βίαια προς τα πάνω. Λίγες βδομάδες νωρίτερα η αναβάθμιση των Moody's ούτε συγκίνησε την αγορά. Να θυμίσουμε ότι ο Μάικ Σπανός πώλησε τις μετοχές του στο τέλος του περασμένου Νοέμβρη στο 1,62 και η μετοχή έφτασε την περασμένη βδομάδα μέχρι το 1,05.

• • • •

Απολαμβάνει η Ελληνική τα της Τρ. Κύπρου

Θα έρθουν κέρδη στην Ελληνική Τράπεζα από την πώληση δανείων που προχώρησε η Τράπεζα Κύπρου στην APS. Και αυτό γιατί το 49% της εταιρείας της APS κατέχει η Ελληνική Τράπεζα. Κάθεται η Ελληνική και της φέρνει κέρδη η Τράπεζα Κύπρου δηλαδή. Ωραία.

ΑΠΟΨΗ Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Το πρόβλημα της έλλειψης τεχνιτών

Το ότι βρισκόμαστε σε πορεία πλήρους άνηψης του κατασκευαστικού τομέα είναι γεγονός. Οι επαχές που αναθαρρύνουμε με το που βλέπαμε έναν ελαιοχρωματιστή να μπαίνει και να μπογιαντίζει ένα κατάστημα στην ερμωμένη πόλη ή που βρίσκαμε αφορμή με το παραμικρό να καλέσουμε ένα μάστορα να μας φτιάξει κάτι στο σπίτι να βγάλει και αυτός το μεροκάματό του, είναι πλέον για τα καλά στο παρελθόν.

Πλέον αν σου χαλάσει το καζανάκι ή θέλεις να φτιάξεις κάποια μερμετιά πρέπει να κλείσεις ραντεβού με τον υδραυλικό, τον κτίστη και τον κάθε μάστορα με δυο-τρεις βδομάδες προειδοποίηση. Και αν έρθει. Είναι εποχή τώρα να ασχολείται ο «μάστορας» με μερμετία και να αφήνει τη μεγάλη εικόνα; Τέτοια, φυσικά, ζήσαμε και στο παρελθόν. Όλοι κοιτάζαν τη μεγάλη εικόνα που είχε γίνει μεγάλη ιδέα και κανείς δεν έβλεπε τα ξερά χόρτα που άρχιζαν να βγάζουν καπνό και άσπυ να πάροουμε μυρωδιά τον καπνό, η φωτιά φούντωσε και μας έκαψε. Μπορεί να ακούεται παράδοξο το να έχουμε ανεργία κοντά στο 9% και συνάμα να παρατηρείται έλλειψη εργατικού δυναμικού στις οικοδομές. Όμως δεν είναι. Και αυτό επειδή αφενός λίγοι θέλουν να μπουν στον τομέα—ζώντας σε μια κοινωνία που αγαπά τα πτυχία παρά το μυστήρι—και αφετέρου ο τομέας ζητάει έμ-

πειρο προσωπικό και δεν το βρίσκει.

Η έλλειψη έμπειρου προσωπικού σε αυτό το στάδιο της ανάκαμψης του τομέα είναι ιδιαίτερα σοβαρή. Δύναται να δημιουργήσει προβλήματα, τα οποία θα βρούμε μπροστά μας στην πορεία. Ας δούμε κάποια από αυτά τα προβλήματα.

Πρώτο, είναι το θέμα της καθυστέρησης στην ολοκλήρωση των κατασκευαστικών έργων. Η καθυστέρηση, ως γνωστό, επηρεάζει τη σωστή ροή στις χρηματοδοτήσεις και στις αποπληρωμές των έργων, οι οποίες με τη σειρά τους δημιουργούν πρόβλημα στους χρηματοδοτούμενους και—εννοείται—στις πραγματικές αποδόσεις των ιδίων των έργων ως επενδύσεις. Ακόμη και στην περίπτωση που ένα έργο είναι σχεδόν αυτοχρηματοδοτούμενο, πάλι ανάλογο πρόβλημα δημιουργείται. Σκεφτείτε μόνο πως οι πληρωμές από τους αγοραστές προς τους κατασκευαστές γίνονται ανάλογα και με την πρόοδο των εργασιών. Οι προβληματικές χρηματοροές μπορεί να γονατίσουν τον όποιον κατασκευαστή ανεξαρτήτως μεγέθους. Άλλωστε, το είδαμε με τον πιο μικρό τρόπο πρόσφατα.

Δεύτερο, είναι το θέμα της κακοφηνίας που αποκτά ο κατασκευαστής σε πρώτο στάδιο και η χώρα μας σε δεύτερο στάδιο. Ποιος θα εμπιστευθεί

έναν κατασκευαστή που δεν μπορεί να ολοκληρώσει ένα έργο έγκαιρα; Ποιους θα πείσουμε να έρθουν να αγοράσουν από εμάς όταν τους παρουσιάζουμε χρονοδιαγράμματα που δεν μπορούν να τηρηθούν; Ζήσαμε με τον χειρότερο τρόπο τις επιπτώσεις της δυσρήμισης ότι καθυστερούμε να εκδώσουμε τίτλους ιδιοκτησίας. Ακόμη το ζούμε επειδή η ρετινιά μας έμεινε, άσχετα αν κάναμε τεράστια βήματα μπροστά. Σκεφτείτε τι πλήγμα θα είναι αν διαφανεί πως τα έργα προχωρούν με ρυθμούς χελώνας ή μένουν ημιτελή.

Τρίτο είναι το θέμα πως επειδή ακριβώς έχουν εντοπισθεί τα πιο πάνω προβλήματα, οι κατασκευαστές άρχισαν να «ρίχνουν» μέσα στις οικοδομές όποιον βρουν. Αυτό είναι φοβερά επικίνδυνο για πολλούς και διάφορους λόγους. Ένας, είναι τα θέματα ασφάλειας και υγείας στα εργοτάξια. Άλλος, είναι η ποιότητα που βγάζουν τα έργα σε όλο το μήκος και εύρος της διαδρομής τους. Και η ποιότητα δεν προσμετρείται μόνο στο αισθητικό κομμάτι όπου μπορεί να υπάρξει αστοχία—as πούμε—στην ορθομαρμάρωση ή στη σωστή αρμολόγηση των δαπέδων ή στο μη σωστό κλείσιμο κάποιων μεσόθυρων. Πολύ πιο σημαντική είναι διατήρηση υψηλών επιπέδων ποιότητας σε ό,τι δεν φαίνεται, όπως—as πούμε, στις υδραυλικές και ηλεκτρικές εγκαταστάσεις, στη σωστή

πρόσμιξη της κόλλας των πλακιδίων, στη σωστή τοποθέτηση των υγρομονώσεων και σε ένα δισκατομύριο άλλα πράγματα.

Αν όλα αυτά δεν γίνονται βάσει προδιαγραφών και σωστής επίβλεψης τότε τα κτήριά μας—μικρά και μεγάλα, ψηλά ή όχι—θα πέφτουν πίσω μας. Και τότε θα βρει τέλεια εφαρμογή η κυπριακή ρήση: «σάστα τζιαι εγύρασιν».

Ο τομέας των κατασκευών είναι σοβαρός και σοβαρά πρέπει να αντιμετωπίζεται. Η έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού είναι πραγματικό πρόβλημα. Η παιδεία, η εκπαίδευση και η κοινωνία πρέπει να δώσουν σημασία και όχι να τον αντιμετωπίζει με νοσημισμό και περιφρόνηση. Ολόκληρες αξιοζήλευτες καριέρες μπορούν να κτιστούν αν δούμε το θέμα στις σωστές του διαστάσεις. Στο εξωτερικό, σε αναπτυγμένες κοινωνίες, ένας τεχνίτης μπορεί να ανέβει την επαγγελματική σκάλα και να φτάσει σε θέσεις συμβούλου προς εταιρείες του τομέα του σε όλο το φάσμα της βιομηχανίας ή ακόμα με σωστή εκπαίδευση και επιμόρφωση να γίνει εκτελεστικός διευθυντής σε ένα όμιλο εταιρειών και να θεωρείται μάλιστα και αυθεντία.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Deloitte.

Φορολογικός Οδηγός 2019

Όλα όσα πρέπει να γνωρίζετε

Για την ηλεκτρονική έκδοση του Φορολογικού Οδηγού 2019 επισκεφτείτε την ιστοσελίδα: www.deloitte.com/cy/tax/facts-2019

© 2019 Deloitte Limited

Tax

Αντίστροφη μέτρηση για νέα έξοδο στις αγορές

Τη Δευτέρα 18 του μήνα θα γίνουν ανακοινώσεις και την επομένη θα ανοίξει το βιβλίο προσφορών για το ομόλογο

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Τρίημερο ραντεβού με επενδυτές έχουν κλείσει για την Κυπριακή Δημοκρατία οι τράπεζες Citi, Goldman Sachs International και HSBC, με την πρώτη συνάντηση να είναι αύριο Δευτέρα 11 του μηνός στο Λονδίνο. Μέχρι την Τετάρτη 13 Φεβρουαρίου η αποστολή του κυπριακού Υπουργείου Οικονομικών θα έχει επισκεφθεί Φρανκφούρτη, Μιλάνο και Παρίσι εκτός του μεγάλου χρηματοοικονομικού κέντρου του Ηνωμένου Βασιλείου. Οι πληροφορίες της «Κ», που δεν πηγάζουν μόνο από το εσωτερικό της χώρας, αναφέρουν έως τις 19 Φεβρουαρίου

Πηγές σημειώνουν πως το έδαφος είναι γόνιμο και οι συνθήκες ώριμες για να προχωρήσει σε ένα τέτοιο ομόλογο η Κ.Δ., αντλώντας περίπου ένα δισεκατομμύριο ευρώ.

η Κύπρος θα βγει στις αγορές, λίγες ημέρες δηλαδή μετά την επιστροφή του επιτελείου επί κυπριακού εδάφους. Όπως όλα δείχνουν τη Δευτέρα 18 Φεβρουαρίου θα γίνουν οι σχετικές ανακοινώσεις και την επομένη θα ανοίξει το βιβλίο των προσφορών. Οι ίδιες πληροφορίες θέλουν την Κύπρο να προχωρά με ομόλογο μεγαλύτερης διάρκειας από 10ετούς διάρκειας, εκπληρώνοντας παράλληλα ένα προσωπικό στοίχημα. Το στοίχημα που έχει τεθεί είναι να εκδώσει χρέος 15

ετών, ένα ομόλογο διάρκειας που δεν έχει βγάλει ποτέ στην ιστορία της. Πηγές σημειώνουν πως το έδαφος είναι γόνιμο και οι συνθήκες ώριμες για να προχωρήσει σε ένα τέτοιο ομόλογο η Κ.Δ., αντλώντας περίπου ένα δισεκατομμύριο ευρώ. Και όλα τα παραπάνω, μετά από μία επιτυχημένη έκδοση χρέους 10 ετών τον Σεπτέμβριο του 2018, τρεις ημέρες μετά την επιστροφή της χώρας στην επενδυτική βαθμίδα από τον Standard and Poor's, αλλά και άλλες δύο διαδοχικές αναβαθμίσεις, από τους οίκους Fitch και DBRS. Δεν υπάρχουν συγκρίσιμα στοιχεία αναφορικά με το επιτόκιο το οποίο ενδέχεται να λάβει η Κ.Δ. για το 15ετές ομόλογο –αφού δεν έχει εκδώσει ξανά παρόμοιας διάρκειας– αλλά οι ενδείξεις δείχνουν πως θα είναι χαμηλό, με τις συνθήκες να ευνοούν ένα τέτοιο αποτέλεσμα. Εάν το «επενδυτικό σινιάλο» δεν δείξει σημάδι έκδοσης 15ετούς ομολόγου, τότε η Κύπρος θα προχωρήσει σε άλλο ένα 10ετές και δανεισμό ύψους αντιστοιχού με του Σεπτεμβρίου του 2018, στο 1,5 δισ. ευρώ. Όσον αφορά στο επιτόκιο, σχολιάζεται πως θα είναι κάτω από το 2,4% που πέτυχε πριν από πέντε και πλέον μήνες, κοντά στο 2,3%. Υπενθυμίζεται πως το 2015 είχε προχωρήσει, επίσης, σε 10ετές ομόλογο, όμως λαμβάνοντας 1 δισ. ευρώ με επιτόκιο στο υψηλό 4,25%. Και αυτή τη φορά η Κύπρος αναμένεται να δανειστεί φθηνότερα, ώστε να αναχρηματοδοτήσει όποιες ανάγκες έχει για τα επόμενα χρόνια βάσει του χρονοδιαγράμματος του Γραφείου Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους.

Ποντάρουν σε ομόλογα
Και όλα αυτά, την ώρα που οι επενδυτές φαίνεται να ποντάρουν

Οι επενδυτές φαίνεται να ποντάρουν σθεναρά σε κρατικά ομόλογα. Η Ελλάδα προχώρησε στην έκδοση 5ετούς ομολόγου, η Ιταλία την περασμένη Πέμπτη σε κοινοπρακτικό 30ετές και η Ισπανία στο τέλος Ιανουαρίου σε 10ετές. Και οι τρεις είχαν μεγάλη επιτυχία. σθεναρά σε κρατικά ομόλογα. Την προηγούμενη μόλις εβδομάδα η Ελλάδα προχώρησε στην έκδοση 5ετούς ομολόγου με μεγάλη επιτυχία, η Ιταλία την περασμένη Πέμπτη προχώρησε επίσης με πρωτόγνωρη επιτυχία σε κοινοπρακτικό 30ετές και οι δύο ακολουθώντας την Ισπανία που στο τέλος Ιανουαρίου είχε προχωρήσει σε 10ετές με τεράστια επιτυχία. Χαρακτηρι-

στικά, στην Ελλάδα οι προσφορές υπερέκλυαν τη ζήτηση που ενώ ήταν δύο δισ. ευρώ, οι επενδυτές έδιναν 10 δισ. Η Ελλάδα, άντλησε 2,5 δισ. ευρώ εντέλει. Η Ιταλία, άντλησε 8 δισ. ευρώ από το πενταπλάσιο ενδιαφέρον και γι' αυτήν, με 41 δισ. ευρώ προσφορών. Πενταπλάσια ήταν και η προσφορά για το ισπανικό 10ετές, αφού από τα 10 δισ. που ήθελε, της προσέ-

φεραν 50 δισ. ευρώ οι επενδυτές. Για όλα τα παραπάνω, εγχώριες τραπεζικές πηγές σχολιάζουν πως επί της ουσίας δεν θα προλάβει το επιτελείο του Υπουργείου Οικονομικών να επισκεφθεί όλες τις πρωτεύουσες, αφού μόνο από την επίσκεψη στο Λονδίνο θα έχει υπερκαλυφθεί το ενδιαφέρον. «Κάτι αντίστοιχο είχε γίνει και επί ηγεσίας Χαρίλαου Σταυράκη», σχολίασαν.

Ανάγκες ύψους 2,1 δισ. ευρώ

Για το 2019, όπως έχει ξαναγράψει η «Κ», η Κύπρος έχει ανάγκες ύψους 2,1 δισ. ευρώ. Από το 10ετές που βγήκε τον Σεπτέμβριο το κράτος εξασφάλισε όχι μόνο τις χρηματοδοτικές του ανάγκες για το 2018, αλλά 700 εκατ. ευρώ για τις ανάγκες του τρέχοντος έτους. Τα διαθέσιμα ρευστά του κράτους ανέρχονται στα 1,38 δισ. ευρώ. Μέσα στο 2019 το κράτος θα καταβάλει δύο δόσεις ύψους 312 εκατ. ευρώ για το ρωσικό δάνειο ύψους 2,5 δισ. που είχε συνάψει. Η Κύπρος βρίσκεται σε επενδυτική βαθμίδα από τρεις Οίκους Αξιολόγησης, ενώ αναμένει την απόφαση του αμερικανικού Οίκου Moody's στις 29 Μαρτίου. Η πιστοληπτική ικανότητα της Κύπρου είναι πλέον πολύ καλύτερη από αυτή που είχε πριν από τον Σεπτέμβριο του 2018. Όλοι οι οίκοι στις εκθέσεις τους αναφέρουν την καλύτερη οικονομική θέση που βρίσκεται πλέον η Κύπρος μετά τον διαχωρισμό και απορρόφηση της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας από την Ελληνική Τράπεζα. Ως μεγάλο γεγονός επισημαίνουν και την πώληση του πακέτου των δανείων της Τράπεζας Κύπρου στην Apollo Asset Management ύψους 2,8 δισ. ευρώ. Τα δύο αυτά γεγονότα έφεραν την Κύπρο να έχει Μη Εξυπηρετούμενα κοντά στα 10 δισ. ευρώ, με τους επενδυτές να την βλέπουν πλέον πολύ πιο ελκυστική επενδυτικά.

The 2019
Hubert Curien Memorial Lecture

Eudaimonia in the 21st Century:
Looking to Aristotle for New Solutions

Prof Jeffrey Sachs

Director of the Center for Sustainable Development, Columbia University
Director of the UN Sustainable Development Solutions Network
Member of The Cyprus Institute Board of Trustees

Tuesday, 19 February 2019 | 18:30

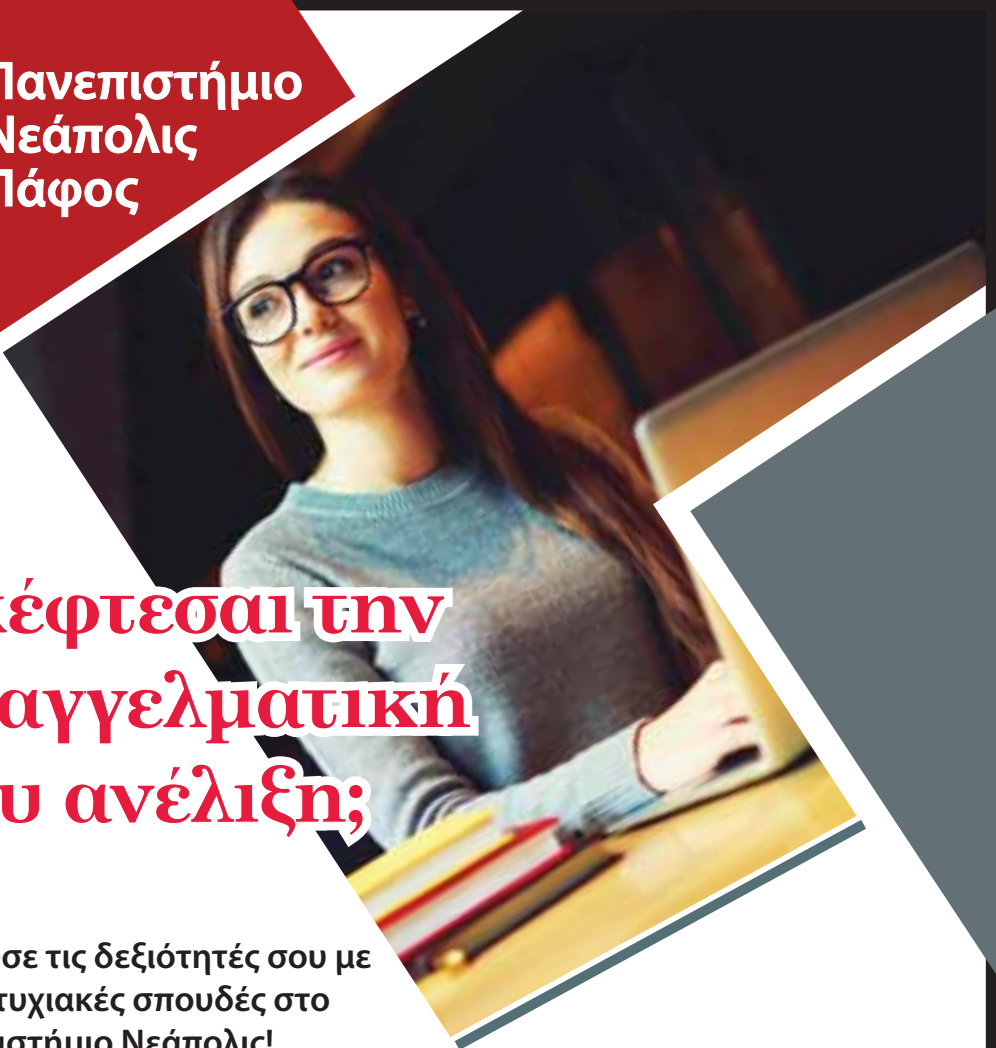
The Cyprus Institute

Novel Technologies Laboratory, Athalassa Campus

Info: Tel. 22208702 · Email: office.events@cyi.ac.cy · Web: www.cyi.ac.cy

 THE CYPRUS
INSTITUTE
RESEARCH • TECHNOLOGY • INNOVATION

Media Sponsor

Πανεπιστήμιο
Νεάπολις
Πάφος

Σκέφτεσαι την
επαγγελματική
σου ανέλιξη;

Ενίσχυσε τις δεξιότητές σου με
μεταπτυχιακές σπουδές στο
Πανεπιστήμιο Νεάπολις!

- Εύκολα και πρακτικά, στο δικό σου χρονοδιάγραμμα, και ολοκλήρωση σε 3 ακαδημαϊκά εξάμηνα
- Με προσιτά διδάκτρα και χωρίς πρόσθετες οικονομικές επιβαρύνσεις
- Πλήρως αναγνωρισμένα προγράμματα από ΚΥΣΑΤΣ και ΔΟΑΤΑΠ

Μάθε περισσότερα τώρα:
T: 26843331
E: recruitment@nup.ac.cy
W: www.nup.ac.cy

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΠΑΦΟΣ
Λεωφ. Δαναής 2, 8042 Πάφος,
Κύπρος

DISTANCE
LEARNING

www.nup.ac.cy

«Θα βρεθεί η φόρμουλα για την Αρχή Εποπτείας»

Θετική κίνηση η δημιουργία πιο ασφαλούς εποπτικού πλαισίου, δηλώνει ο γ. δ. του ΣΑΕΚ Ανδρέας Αθανασιάδης

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Μόλις την Πέμπτη ο υπουργός Οικονομικών ανακοίνωσε την πρόθεση της κυβέρνησης για σύσταση ενιαίας εποπτικής αρχής ασφαλίσεων και επαγγελματικών συντάξεων. Κίνηση, η οποία έχει στόχο να δημιουργήσει ασφαλέστερο εποπτικό πλαίσιο για τις εταιρίες όπως σχολιάζει ο γενικός διευθυντής του Συνδέσμου των Ασφαλιστικών Εταιριών Κύπρου, Ανδρέας Αθανασιάδης. Σε συνέντευξη στην «Κ» κατατάσσει τη συγκεκριμένη

ανέβασαν τον βαθμό δυσκολίας για τις ασφαλιστικές εταιρίες, που περιμένουν να δουν το πώς θα αντιδράσει ο κόσμος στην εφαρμογή του ΓεΣΥ και τις πρώτες επιδράσεις στον τομέα τους.

Ο κ. Αθανασιάδης σημειώνει πάντως ότι για το 2018, τα ασφαλιστρα του τομέα της Υγείας κατέγραψαν αύξηση 12,6%.

—Η κυβέρνηση δήλωσε έτοιμη για τη σύσταση Ενιαία Εποπτική Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων. Με ποιες θέσεις θα προσέλθετε στον διάλογο με το Υπουργείο Οικονομικών;

—Οι πρόσφατες εξαγγελίες της κυβέρνησης μέσω του υπουργού Οικονομικών αντανakούν πλήρως τα διαχρονικά αιτήματα της ασφαλιστικής βιομηχανίας. Ο ΣΑΕΚ, εκπροσωπώντας το 98% των ασφαλιστικών εταιριών που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο, θεωρεί ότι η σύσταση Ενιαίας Εποπτικής Αρχής Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων είναι ένα πολύ βασικό βήμα για την ακόμη αποτελεσματικότερη λειτουργία του ίδιου του κλάδου. Όπως έχουμε αποδείξει πολλές φορές, ο ΣΑΕΚ είναι πάντοτε ανοικτός σε συνεργασίες. Μέσα από έναν ειλικρινή και γόνιμο διάλογο είμαστε σίγουροι ότι βρεθεί η κατάλληλη φόρμουλα ώστε η νέα Αρχή να δημιουργήσει ένα ακόμη πιο ασφαλές εποπτικό πλαίσιο τόσο για τις εταιρίες, όσο και για το κράτος. Ένα είναι σίγουρο: ο ασφαλισμένος πολίτης θα έχει όφελος από τέτοιου είδους πρωτοβουλίες που βασίζονται στην αμοιβαία συνεργασία όλων των θεσμικών φορέων.

—Αποδείχθηκε ότι η Κύπρος δεν αντέχει 13 τράπεζες. Θεωρείτε ότι χωράνε στην Κύπρο 32 ασφα-

Η εφαρμογή νόμων και κανονισμών είναι το μεγάλο στοίχημα για την Κύπρο επισημαίνει ο κ. Αθανασιάδης, προσθέτοντας ότι η υποχρεωτική ασφάλιση των εργαζομένων δεν εφαρμόζεται από όλους τους εργοδότες.

λιστικές και 1.300 Ταμεία Προνοίας;

—Όσο αφορά τα Ταμεία Προνοίας δεν είμαι αρμόδιος να σας απαντήσω. Είναι ένα θέμα που απασχολεί την κυβέρνηση και απ' όσο γνωρίζω το συζητείται και ο υπουργός Οικονομικών. Αυτό που έχει σημασία είναι να βρεθεί εκείνος ο τρόπος ώστε η οικονομία της χώρας να αναπτύσσεται με βιώσιμο τρόπο και χωρίς στρεβλώσεις που μπορεί να δημιουργούνται διαρκώς ελκυστικά προϊόντα και υπηρεσίες για τους πελάτες. Ειδικά για το 2018 τα στοιχεία φανερώνουν μια αξιοσημείωτη αύξηση της τάξεως του 7,2% για τα συνολικά ακαθάριστα ασφαλιστρα, ποσοστό το οποίο είναι υψηλότερο από το αντίστοιχο της περασμένης χρονιάς που ήταν 6,4%. Η πραγματικότητα δείχνει ότι υπάρχει ζήτηση για ασφαλιστικά προϊόντα και υπηρεσίες, με έμφαση στην ασφάλιση Υγείας.

—Ποιες είναι οι μεγαλύτερες προ-

Ο ασφαλιστικός κλάδος αντιμετωπίζει τις προκλήσεις ως ευκαιρίες και όχι ως κινδύνους.

κλήσεις για τον κλάδο των ασφαλιστικών εταιριών;

—Ο ασφαλιστικός κλάδος αλλάζει διαρκώς. Σε αυτό συμβάλλουν οι τεχνολογικές εξελίξεις, οι οποίες μέσα από τις θεαματικές αλλαγές που επιφέρουν τροποποιούν διαρκώς τόσο το πλαίσιο εργασίας όσο και τις απαιτήσεις των καταναλωτών. Συνεπώς, η τεχνολογία είναι μια από τις βασικές προκλήσεις για εμάς. Από εκεί και πέρα, το δημογραφικό είναι αναμφισβήτητο κάτι που απασχολεί την ασφαλιστική βιομηχανία έντονα, η οποία μέσω των συνταξιοδοτικών σχεδίων που προσφέρει καλείται να καλύψει το συνταξιοδοτικό κενό που διευρύνεται συνεχώς ως αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, της γήρανσης του πληθυσμού. Προφανώς, βασική πρόκληση αποτελούν οι εποπτικές οδηγίες καθώς και οι κατά καιρούς αλλαγές στη νομολογία. Σε όλα

αυτά πρέπει να προστεθεί το GDPR, ο κανονισμός για τα προσωπικά δεδομένα. Όπως θα θυμάστε, τέθηκε σε εφαρμογή πριν από σχεδόν ένα χρόνο. Σίγουρα επηρέασε αρκετά τις ασφαλιστικές εταιρίες, αφού ο τρόπος συλλογής και η διαχείριση δεδομένων αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι των βασικών τους εργασιών. Σε κάθε περίπτωση ένα είναι σίγουρο. Ο ασφαλιστικός κλάδος αντιμετωπίζει τις προκλήσεις ως ευκαιρίες και όχι ως κινδύνους.

—Ο πρόεδρος της EIOPA Gabriel Bernadino δήλωσε την Πέμπτη ότι υπάρχουν αδυναμίες που πρέπει να καλυφθούν στον τομέα των ασφαλίσεων. Πού εντοπίζετε από την πλευρά σας αυτές τις αδυναμίες;

—Οι ίδιοι οι εργαζόμενοι και τα στελέχη του ασφαλιστικού κλάδου είμαστε οι πρώτοι που ζητούμε την ακόμη μεγαλύτερη βελτίωση της βιομηχανίας μας. Πάντοτε υπάρχουν περιθώρια για αποδοτικότερη λειτουργία. Ξέρετε, το μεγάλο στοίχημα για την Κύπρο είναι η εφαρμογή νόμων και κανονισμών. Δυστυχώς, υπάρχουν νόμοι που ενώ έχουν ψηφιστεί δεν εφαρμόζονται. Όπως για παρά-

Σε ανοδική πορεία βρίσκεται ο κλάδος της Υγείας

—Έχουν παρουσιαστεί σημάδια κόπωσης στον ασφαλιστικό τομέα της Κύπρου; Πώς έχει επηρεάσει η επικείμενη εφαρμογή του ΓεΣΥ τον κλάδο;

—Σε λιγότερο από έναν μήνα θα αρχίσουν οι αποκοπές στις εισφορές των φορολογούμενων για το ΓεΣΥ, ενώ το ολοκληρωμένο πακέτο υπηρεσιών από το ΓεΣΥ θα προσφέρεται από τον Ιούνιο του 2020. Συνεπώς είναι πολύ νωρίς για να μιλήσουμε για τις αλλαγές που θα επιφέρει και τη συμπεριφορά που θα επιδείξουν οι ασφαλισμένοι. Αυτό που είναι, όμως, σίγουρο είναι ότι όλος ο κλάδος της Υγείας βρίσκεται σε ανοδική πορεία. Τα αποτελέσματα για το 2018 δείχνουν μια αύξηση στα ασφαλιστρα του τομέα Υγείας που φτάνει στο 12,6% σε σχέση με το 2017. Αυτό το ποσοστό από μόνο του λέει πολλά.

Οι ασφαλιστικές εταιρίες έχουν αποδείξει ότι μπορούν να προσαρμόζονται στα νέα δεδομένα και να προσφέρουν λύσεις και επιλογές προς τους πολίτες.

δείγμα η υποχρεωτική ασφάλιση των εργαζομένων από τους εργοδότες. Τα αποτελέσματα αυτής της ολιγομίας είναι δυστυχώς, πολλές φορές, οδυνηρά. Τα έχουμε επισημάνει αρκετές φορές και ελπίζουμε η πολιτεία να κάνει αυτό που πρέπει. Εμείς από την πλευρά μας βρισκόμαστε σε πλήρη επαφή με τις αρμόδιες Αρχές και με τους αντίστοιχους συνδέσμους στην Ευρώπη. Προσπαθούμε να βρισκόμαστε πάντα ένα βήμα μπροστά από τις εξελίξεις.

—Πόσο επηρεάστηκε τελικά η Κύπρος από το κλείσιμο της ασφαλιστικής Olympic Insurance;

—Το 2019 βρίσκει την ασφαλιστική βιομηχανία στο σημείο που την άφησε το 2018: σε σταθερά ανοδική τροχιά. Μεμονωμένα περιστατικά δεν αναρτούν τη θετική πορεία του κλάδου. Όπως σας είπα, ο ανταγωνισμός είναι διαρκής. Μέλημά μας ως ΣΑΕΚ είναι να δημιουργούμε περιθώρια για αποδοτικότερη λειτουργία. Ξέρετε, το μεγάλο στοίχημα για την Κύπρο είναι η εφαρμογή νόμων και κανονισμών. Δυστυχώς, υπάρχουν νόμοι που ενώ έχουν ψηφιστεί δεν εφαρμόζονται. Όπως για παρά-

ΑΡΘΡΟ / Του **ΚΩΣΤΑ ΛΕΟΝΤΑΡΙΔΗ**

Και το Νομπέλ Εντιμότητας;

Δεν ανακαλύπτουμε τη δυναμίδα. Ο Αλφρεντ Νομπέλ θα ζει μέσω των βραβείων του στο διηνεκές. Για τα Φυσικής, Χημείας, Ιατρικής, Οικονομίας, η πλειατή μάζα πηλών των αδαών αδυνατεί εξ ορισμού να πάρει θέση.

Για τα Νομπέλ Λογοτεχνίας και Ειρήνης αφενός ως απόδειξη ευρυμάθειας, αφετέρου ως τεκμήριο άποψης, η κριτική βαθμολόγηση γίνεται κτήμα όλων. Θυμίζω τον δικασμό που προκάλεσε στο παγκόσμιο κοινό το Νομπέλ Λογοτεχνίας (2016) στον Μπομπ Ντίλαν «για τις νέες του μορφές στην ποιητική έκφραση»· ο ίδιος σχεδόν παρεκλήθη και με οσκαρική ερμηνεία δέχθηκε –ανακουφίζοντάς μας– να το παραλάβει.

Η απορία γίνεται καχυποψία και ατεκμηρίωτα, σκοτεινά κίνητρα φωτίζονται για τις συνιστώσες των βραβεύσεων. Ιδίως όταν τιμάται κάποιος που ακούμε πρώτη φορά, τότε παραθέτουμε παπαγαλιστί, ως αποδεικτικό υλικό πως κάτι τόσο υπάρχει και στο βασίλειο των Νομπέλ, ονόματα ιερών τεράτων, που αγνοήθηκαν, ή δεν εκτιμήθηκαν εγκαίρως, π.χ.: Μπόρχες, Εκο, Μουζίλ, Ναμπόκοφ, Πεσόα, Βιρτζίνια Γουλφ, Λόρκα, Κούντερα, –Τολστόι έτσι;– οι δικοί μας Καβάφης και Καζαντζάκης, τόσο άλλοι. Υπήρξε και ένας αρνητής. Ο Σαρτρ, το 1964 έστρεψε την πλάτη στην ύψιστη τιμή με ένα εκπληκτικό, λιτό ιδεολογικό μανιφέστο, με εκπληκτική ύλη ναρκισσισμού.

Η απορία γίνεται καχυποψία και ατεκμηρίωτα, σκοτεινά κίνητρα φωτίζονται για τις συνιστώσες των βραβεύσεων.

Ο κωδικέλλος του «χορηγού» προέβλεπε το Νομπέλ Ειρήνης να δίνεται σε πρόσωπο με μεγάλη συνεισφορά στην αδελφοποίηση των εθνών και στην πρόωθηση ειρηνευτικών διαδικασιών. Ένα διαδικτυακό σεργιάνι στους τιμηθέντες, απογράφει γενναίους ακτιβιστές του καλού, ογκόλιθους της ιστορίας, πονέ-

ρους αγαθών ανατροπών, δονκικώτες, κατ'επάγγελμα Ιανούς, κατά συνθήκην ανθρώπιны. Κορυφαία περίπτωση όπου η ανθρώπινη επιλογή επικυρώθηκε στην πορεία με Υπερθεν επίτευση: Η νομπελίστρια Μπρέττα Τερέζα ανακηρύχθηκε και Αγία. Ο Μακάμπα Γκάντι θεμελιωτής της παθητικής αντίστασης δολοφονήθηκε πριν τιμηθεί· λέγεται ότι μέλη της επιτροπής συζήτησαν χωρίς να καταλήξουν, έμπλεοι τύψεων, την αυτοχειρία ως λύτρωση γιατί δεν τον βράβευσαν εγκαίρως.

«Η Ιστορία θα είναι καλή μαζί μου επειδή σκοπεύω να τη γράψω», προειδοποίησε αυτοπροσταθείς για Νομπέλ Σαρκαζμού ο Ουίνστον Τσόρτσιλ. Εκ παραδρομής, συμβιβάστηκε με αυτό της Λογοτεχνίας (1953) για το έργο του «Β' Παγκόσμιος Πόλεμος».

Εσχάτως πολλοί, από το προσωπικό τους νεφέλωμα, μιλούν για επιτακτική ανάγκη θέσπισης Νομπέλ Εντιμότητας, προς τιμήν της ποιητικής, αλτρουιστικής, συνεπούς αναβάπτισης των ανθρώπων σχέσεων επ' ωφελεία όλων. Είναι δίκαιο, οπότε κι όποτε θα γίνει πράξη.

Γεωπολιτική ένταση (και) στην Παγκόσμια Τράπεζα

Ο υφυπουργός Οικονομικών των ΗΠΑ Ντέιβιντ Μάλπας είναι ο πρώτος έμπιστος συνεργάτης του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ που αναδεικνύεται στην κορυφή ενός διεθνούς οργανισμού, καθώς ο πρόεδρος Τραμπ τον πρότεινε για πρόεδρο της Παγκόσμιας Τράπεζας – θέση που αναμένεται να επιβεβαιωθεί από το 12μελές συμβούλιο της με την υποστήριξη των Ευρωπαίων. Ο 62χρονος οικονομολόγος μπορεί να μην είναι γνωστός για την οικονομική του έρευνα, αλλά χαίρει της εμπιστοσύνης του προέδρου Τραμπ – και αναμένεται να μεταφέρει στον διεθνή οικονομικό οργανισμό το νέο στρατηγικό δόγμα των ΗΠΑ, ότι δηλαδή η μεγαλύτερη απειλή για τις ΗΠΑ είναι ο στρατηγικός ανταγωνισμός με τις μεγάλες αναπτυσσόμενες οικονομίες.

Ο κ. Μάλπας υπορριχτεί πιστά την επιθετική εμπορική πολιτική του προέδρου Τραμπ και την αντιπαλότητα με την Κίνα, προκειμένου να επιτύχει ένα «πιο δίκαιο» διεθνές εμπόριο. Το ερώτημα είναι πώς αυτή η αντιπαλότητα θα επηρεάσει έναν πολυμερή οργανισμό, που κατεξοχήν υπηρετεί τις αναπτυσσόμενες χώρες και στον οποίο χώρες όπως η Κίνα έχουν αυξανόμενη επιρροή.

Ως πρώτη εκτίμηση, είναι ασφαλές να υποθέσουμε ότι η γεωπολιτική ένταση στο εσωτερικό του οργανισμού θα οξυνθεί. Μια άλλη πιθανή απάντηση είναι ότι ο κ. Μάλπας θα θέσει νέες προτεραιότητες στην Παγκόσμια Τράπεζα, για τη χρηματοδότηση έργων που συνεισφέρουν στη γεωπολιτική στρατηγική των ΗΠΑ, όπως

ΑΡΘΡΟ / Της **ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΣΚΟΚΟΥ**

Το ερώτημα είναι πώς αυτή η αντιπαλότητα θα επηρεάσει έναν πολυμερή οργανισμό, που κατεξοχήν υπηρετεί τις αναπτυσσόμενες χώρες και στον οποίο χώρες όπως η Κίνα έχουν αυξανόμενη επιρροή.

η ενεργειακή ανεξάρτηση της Ευρώπης από τη Ρωσία, αλλά όχι και για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, την οποία δεν αναγνωρίζει ως πρόβλημα ο Αμερικανός πρόεδρος. Όπως το θέτει ο συνεργάτης του American Enterprise Institute Ντέσμοντ Λάχμαν στην «Κ», «η επιλογή μπορεί να επηρεάσει τον δανεισμό προς την Κίνα, αλλά και το έργο της Τράπεζας στην κλιματική αλλαγή». Ο κ. Μάλπας έχει υπάρξει ιδιαίτερα επικριτικός έναντι των διεθνών οργανισμών για τις πολιτικές τους, ενώ θεωρεί πως η Παγκόσμια Τράπεζα είναι «πολύ μεγάλη, πολύ αναποτελεσματική και πολύ απρόθυμη να αποκόψει από τη χρηματοδότησή της αναπτυσσόμενες οικονομίες που δεν τη χρειάζονται πια, καθώς έχουν γίνει οι ίδιες μηχανές της ανάπτυξης». Όπως εκτιμά όμως ο κ. Λάχμαν, «ο διεθνής οργανισμός σίγουρα χρειάζεται μεταρρύθμιση, αλλά δεν είμαι σίγουρος ότι το όραμα ή η επι-

πειρία του κ. Μάλπας θα την οδηγήσει στη σωστή κατεύθυνση... Μπορεί να αποδειχθεί όσο αποτυχημένος υπήρξε ο Πολ Γουόλφουιτς».

Το ενδιαφέρον για την Ελλάδα σε αυτήν τη συγκυρία των καλών σχέσεων με τις ΗΠΑ είναι ότι ο κ. Μάλπας έχει μια γεωστρατηγική θεώρηση για την περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και πιστεύει ότι είναι προς το συμφέρον των ΗΠΑ να διασφαλιστεί η σταθερότητα στην περιοχή – κάτι που επίσης αναμένεται να επιπράξει τις επιλογές της Παγκόσμιας Τράπεζας. Παλαιάκος της οικονομικής διπλωματίας ο κ. Μάλπας, ως σύμβουλος των κυβερνήσεων Ρέιγκαν και Μπους είχε να χειρισθεί τις κρίσεις χρέους του '80 στη Λατινική Αμερική και του '90 στην Ασία. Αυτή η εμπειρία τον έχει κάνει επικριτικό απέναντι στα προγράμματα του ΔΝΤ, και είναι χαρακτηριστικό ότι το 2012 είχε επικρίνει και το ελληνικό πρόγραμμα. Έχει άλλωστε χαρακτηρίσει υπερβολικά παρεμβατικούς τους διεθνείς οργανισμούς, που θεωρεί ότι επιβάλλουν μέτρα όπως φόρους και περιορισμούς στον ιδιωτικό τομέα χωρίς να μειώνουν το κράτος, με αποτέλεσμα να λειτουργούν αντιαναπτυξιακά.

Τέλος, είχε ταχθεί εναντίον της εξόδου της Ελλάδας από την Ευρωζώνη, διότι θεωρούσε ότι η αναστάτωση θα είχε σοβαρές γεωπολιτικές συνέπειες για τις ΗΠΑ, «που έχουν ζωτικό συμφέρον να υπάρχουν ισχυρές, αναπτυσσόμενες και εύρωστες δημοκρατίες στις βόρειες ακτές της Μεσογείου».

Προβληματίζουν τα ακίνητα των τραπεζών

Πώς επηρεάζουν την αγορά των ακινήτων, το debt to asset και η διαφαινόμενη φούσκα - Απόψεις τριών ειδικών

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Ο τομέας των ακινήτων στην Κύπρο έχει ανακάμψει για τα καλά, με αυτό να αποτυπώνεται και στην προσφορά και στην ζήτηση, αλλά και στις τιμές των ακινήτων. Όσον αφορά τις τιμές οικιών, η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου σημειώνει πως οι τιμές τους σημείωσαν αύξηση σε όλες τις επαρχίες με εξαίρεση την επαρχία Πάφου όπου καταγράφηκε μείωση 1,1%. Όσον αφορά τις τιμές των διαμερισμάτων, σε ετήσια βάση σημείωσαν αύξηση σε όλες τις επαρχίες, με τη μεγα-

ταλλαγή χρέους προς ακίνητα (debt to asset) και λιγότερο τις εκποιήσεις, λαμβάνοντας στο χαρτοφυλάκιό τους ακίνητα και διαθέτοντάς τα στην αγορά. Μεγάλη ανάσα έδωσε επίσης στις τράπεζες ο νόμος που τους δίνει τη δυνατότητα να ενοικιάζουν, να αποπερατώνουν και να αναβαθμίζουν τα ακίνητα που έχουν στην κατοχή τους, ώστε να γίνουν πιο ελκυστικά. Αξίζει να σημειωθεί πως η ενοικίαση των ακινήτων που έχουν στις «αποθήκες» τους δεν τυχάνει μεγάλης επιτυχίας. Παρόλα αυτά, οι τράπεζες έχουν δημιουργήσει ειδικά τμήματα που έχουν ακίνητα, όπως για παράδειγμα λειτουργεί η REMU για την Τράπεζα Κύπρου και ένα τμήμα της APS που διαχειρίζεται ακίνητα της Ελληνικής Τράπεζας.

Η τράπεζα κατά τη διαδικασία της ανταλλαγής χρέους προς ακίνητα λαμβάνει τα ακίνητα του δανειζόμενου με έκπτωση 30% περίπου από την εκτιμημένη τους αξία μέχρι την ημερομηνία συναλλαγής, δηλαδή στο 70% περίπου της αξίας τους. Νοείται πως η αξία κατά την ημερομηνία χορήγησης του δανείου. Άρα αν για παράδειγμα η αξία ενός ακινήτου το 2007 που χορηγήθηκε το δάνειο ήταν 100 ευρώ και η αξία του ακινήτου όταν εκτιμήθηκε το 2016 ήταν 80 ευρώ, η τράπεζα προχώρησε σε debt-to-asset swap «αγοράζοντας» το ακίνητο στα 56 ευρώ, με αντάλλαγμα τη διαγραφή του συνόλου της υποχρέωσης του δανειολήπτη. Στην πορεία η τράπεζα έχει υποχρέωση να πουλήσει το ακίνητο επειδή δεν μπορεί να το διατηρεί στους ισολογισμούς της, διότι της απαγορεύουν οι εποπτικές αρχές να το

Η **τράπεζα** κατά τη διαδικασία της ανταλλαγής χρέους προς ακίνητα λαμβάνει τα ακίνητα του δανειζόμενου με έκπτωση 30% περίπου από την εκτιμημένη τους αξία μέχρι την ημερομηνία συναλλαγής, δηλαδή στο 70% περίπου της αξίας τους.

κρατάει για πάνω από τρία χρόνια. Δεν τη συμφέρει να το πουλήσει πιο χαμηλά απ' όσο το πήρε έναντι του χρέους, ενώ αν το πουλήσει πιο χαμηλά τότε λειτουργεί αρνητικά ως προς τα κεφάλαια της. Γι' αυτό συνήθως βάζει ένα περιθώριο πέραν της τιμής που το πήρε - που συνήθως καλύπτει τα έξοδα διαχείρισης της και το πουλά. Αν από την άλλη το ακίνητο είναι πολύ καλό και το ζητάει η αγορά, καθορίζει μια πιο υψηλή τιμή από όσα το πήρε και σε αυτή την περίπτωση πραγματοποιεί κέρδος (αν φυσικά τα καταφέρει). Όπως και να έχει, οι τράπεζες πλέον έχουν μπει για τα καλά στο παιχνίδι των ακινήτων, αφού έχουν τόσα πολλά που ανταγωνίζονται επιχειρήσεις και ιδιώ-

τες που παραδοσιακά δραστηριοποιούνταν σε αυτό τον κλάδο.

Οι κραδασμοί της αγοράς

Μιλώντας στην «Κ» ο CEO της Andreou Property Strategy και συνεργάτης της «Κ», Ανδρέας Ανδρέου, ανέφερε πως η μέχρι τώρα κατάσταση φαίνεται να δείχνει πως η αγορά απορροφά τους τυχόν κραδασμούς από τις πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων, με τις τιμές να μην έχουν επηρεαστεί αρνητικά λόγω της πώλησης ακινήτων από τις τράπεζες. «Σίγουρα όμως οι τράπεζες έχουν καταστεί κύριοι παίκτες πώλησης ακινήτων που ανταγωνίζονται τους ιδιώτες. Μάλιστα, έχουν και τους τρόπους μόχλευσης επηρεασμού των αγοραστών υπέρ τους.

Αυτό δεν είναι υγιές ή δίκαιο φαινόμενο στον βαθμό που δημιουργεί άνιση μάχη μεταξύ των διαφόρων συντελεστών, αλλά από την άλλη είναι και τέτοιοι οι κανόνες της αγοράς όπως τη δημιουργήσαμε όλοι. Οι αγοραστές είναι πολλές φορές το κλειδί επειδή οφείλουν και πρέπει να ψάχνουν την κάθε υπόθεση ή «ευκαιρία» που έρχεται ενώπιόν τους επειδή δεν είναι όλες οι περιπτώσεις ξεκάθαρες ή χωρίς παγίδες. As μην ξεχνάμε πως αρκετές περιπτώσεις δανείων έκλεισαν με προβληματικά ακίνητα να καταλήγουν στα χαρτοφυλάκια των τραπεζών. Άρα αν ένα ακίνητο φαντάζει δελεαστικό λόγω τιμής, δεν σημαίνει ότι αποτελεί συνάμα και ευκαιρία. Πόσο μάλλον αν ένα ακίνητο πωλείται σε «κανονική» τιμή και είναι και προβληματικό χωρίς να φαίνεται σαν προβληματικό. Γι' αυτό χρειάζεται μεγάλη προσοχή γενικώς», σχολίασε σχετικά. Κατέληξε δε, πως, δεν θα συνεχίσουν να διοχετεύονται στην αγορά με τον ίδιο ρυθμό, όπως έγινε στα προηγούμενα χρόνια.

Αντίπερα όχθη

Ο πρόεδρος του Συμβουλίου Εγγραφής Κτηματομεσιτών ΣΚΕΚ, Μάριος Κυναιγίρου εξέφρασε διαφορετική άποψη, λέγοντας πως δεν επηρεάζεται κατά πολύ ο τομέας των ακινήτων από αυτά που διαθέτουν οι τράπεζες, διότι όπως είπε, ο αριθμός των ακινήτων που διαθέτουν προς πώληση είναι μικρός. Κληθείς να σχολιάσει τις τιμές των κατοικιών και για την διαφαινόμενη «φούσκα» που οικονομολόγοι κάνουν λόγο ανέφερε πως αν υπήρχε μια ανεξέλεγκτη αγορά ακινήτων σε όλες τις περιοχές της Κύπρου και για όλους τους τύπους, τότε ναι θα μπορούσαμε να κάνουμε λόγο για φούσκα. «Δεν υπάρχει το ανεξέλεγ-

κτο ενδιαφέρον που υπήρχε στο παρελθόν. Στο παρελθόν που είχε κάποιος ακίνητο, μπορούσε να πωληθεί. Αντιθέτως, η αγορά πλέον είναι πιο συγκεκριμένη και ελεγχόμενη, άρα είναι παράτολμο να μιλάμε για φούσκα στις τιμές των ακινήτων. Μην ξεχνάμε επίσης πως η αγορά κινείται με αργούς ρυθμούς», κατέληξε.

Δεν κινείται η επαρχία

Ο Παύλος Λοΐζου, της Αντώνης Λοΐζου & Συνεργάτες και συνεταιρός της Resolute Asset Management έδωσε το δικό του στίγμα αναφορικά με τα ακίνητα που έχουν στη διάθεσή τους οι τράπεζες, καθώς και το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν. Όπως είπε, είναι αστικός μύθος πως οι τράπεζες κρατούν τις τιμές των ακινήτων ψηλά, διότι είναι θέμα χρόνου να αναγκαστούν να το πωλήσουν και σε τιμή που δεν τις συμφέρει. Όσον αφορά στην κτηματαγορά, σχολίασε πως πράγματι πάει καλύτερα και λογικό είναι να ανεβαίνουν οι τιμές κάποιων ακινήτων, ωστόσο η κατανομή των συναλλαγών είναι αυτό που θα πρέπει να τις προβληματίζει. Εξήγησε πως η κατανομή των συναλλαγών με ακίνητα επεκεντρώνεται στα κέντρα πόλεων, αλλά οι τράπεζες έχουν πολλά ακίνητα στην επαρχία. Συνέχισε λέγοντας πως αν ο όγκος των συναλλαγών των τραπεζών με ακίνητα είναι 70% στο κέντρο των πόλεων έναντι 30% με αυτά στην επαρχία, οι εξασφαλίσεις σε δάνεια είναι 60% σε ακίνητα σε επαρχία, έναντι 40% σε ακίνητα κέντρων πόλεων. «Το παζάρι ναι μεν γύρισε στις πόλεις που βοηθάει τις τράπεζες, όμως δεν γύρισε στην επαρχία και οι τράπεζες έχουν δυστυχώς αρκετή έκθεση εκεί. Η Ακατάμεια πάει καλά, ενώ ο Φαρμακάς έχει πρόβλημα», κατέληξε.

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟ ΜΕΣΗΜΕΡΙΑΝΟ ΓΛΕΝΤΙ

με τη ρεμπέτικη κομπανία
"Γεια Χαραντάν"

Σάββατο 2 Μαρτίου - Ώρα 1:00 μ.μ
στην ταβέρνα **"ΑΡΧΟΝΤΟΛΟΪ"**

Τιμή με φαγητό και ποτό € 30 - Κρατήσεις στο 25 37 79 99

"Επίτιμοι" σερβιτόροι:

Δήμαρχος Λεμεσού Νίκος Νικολαΐδης	Διευθυντής Ογκ. Τρ. Κύπρου Δρ. Δημήτρης Ανδρεόπουλος	Διευθυντής KANALI 6 Μιχάλης Παπαευαγόρου
--	---	---

Τα καθαρά έσοδα θα δοθούν στο Ίδρυμα **"Ταμείο Ημέρας Αγάπης Παιδιού"**

Διοργανωτής: **KANALI 6**
Χορηγός: **ΤΣΙΑΚΚΑΣ** ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΟ WINERY
Στηρίζουν: **ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ Α.Ε.**

Τα Μυλλωμένα

μία παράσταση με κείμενα, ποιήματα και τραγούδια μέσα στο πνεύμα του καρναβαλιού

Παίρνουν μέρος οι
Μιχάλης Παπαευαγόρου, Χάρης Παναγιώτου, Μιχάλης Τερλικκός με τη μουσική του παρέα ΜΟΥΣΑ, Μάκης Χρυσοστόμου, Τάκης Αργύρη
και η ρεμπέτικη κομπανία **"Αρχή δια του Ρεμπέτικου"**
Επιμέλεια και παρουσίαση **Αντρέας Μακρίδης**

Ακατάλληλη για ανήλικους

Δευτέρα 4 Μαρτίου
στη μουσική σκηνή **Down Town Live** στη Λευκωσία

Τρίτη 5 & Τετάρτη 6 Μαρτίου
στη μουσική σκηνή **Ravens Music Hall** στη Λεμεσό

Έναρξη παραστάσεων στις **8.30 το βράδυ**

Χορηγός: **Zivana LIVE**
Χορηγός Επικοινωνίας: **KANALI 6**
Κρατήσεις για Λεμεσό στο **99 - 614100**
Κρατήσεις για Λευκωσία στο **99 - 810011**

Η αβεβαιότητα πάγωσε την αγορά αυτοκινητήτου

Επιταχύνεται στη Βουλή η διαδικασία εξέτασης των νομοσχεδίων για τα τέλη κυκλοφορίας και τον φόρο κατανάλωσης

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Το **σερί** των αυξήσεων στις εγγραφές των μηχανοκίνητων οχημάτων που καταγράφονταν όλους τους προηγούμενους μήνες, σταμάτησε στον Ιανουάριο του 2019. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, οι συνολικές εγγραφές οχημάτων μειώθηκαν κατά 4,3% και έφθασαν τις 3.947, σε σύγκριση με 4.123 τον Ιανουάριο του 2018. Μείωση που φαίνεται ότι σχετίζεται με τις σχετικές αναφορές στην τελευταία ολομέλεια της Βουλής για πάγωμα της αγοράς μεταχειρισμένων και καινούργιων αυτοκινήτων, όπως εκφράστηκε από τον πρόεδρο του Δημοκρατικού Συναγερμού Αβέρωφ Νεοφύτου, και την έκκλησή του για ολοκλήρωση της συζήτησης του νομοσχεδίου περί φόρου κατανάλωσης. Είναι λογικό επόμενο η αγορά

Οι συνολικές εγγραφές οχημάτων ήταν τον Ιανουάριο του 2019, 3.947, σε σύγκριση με 4.123 τον Ιανουάριο του 2018.

να αναμένει να δει τις κινήσεις του κοινοβουλίου και το κατά πόσο θα ψηφισεί ή όχι το νομοσχέδιο, καθώς αυτό αφορά την κατάργηση του φόρου κατανάλωσης για όλα τα οχήματα. Το θέμα αναμένεται να τεθεί την προσεχή εβδομάδα στην Επιτροπή Οικονομικών, ενώ και το νομοσχέδιο για τα τέλη κυκλοφορίας αναμένεται να συζητηθεί επίσης τη Δευτέρα στην Επιτροπή Μεταφορών. Αναμένεται αναλόγως των εξελίξεων στις επιτροπές τα δύο νο-

μοσχέδια να κατατεθούν εκτάκτως στην ολομέλεια της Παρασκευής. Από την κατάργηση του φόρου κατανάλωσης, επωφελούνται κυρίως τα αυτοκίνητα μεγάλου κυβισμού, και η κυβέρνηση χάνει ένα ποσό το οποίο κυμαίνεται από 11-13 εκατ. ευρώ σε ετήσια βάση. Ποσό το οποίο εκτιμάται ότι θα αναπληρωθεί μέσω των αλλαγών που επίκεινται σε σχέση με τα τέλη κυκλοφορίας. Το δε νομοσχέδιο για τα τέλη κυκλοφορίας κατατέθηκε εδώ και ενάμιση μήνα στην επιτροπή μεταφορών, με τις βασικές πρόνοιες του να αφορούν την αύξηση του τέλους κυκλοφορίας για αυτοκίνητα με υψηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, την αύξηση του τέλους κυκλοφορίας ανάλογα με την ηλικία του οχήματος, και την παροχή κινήτρων για απόσυρση οχημάτων μεγάλης ηλικίας. Στη διαβούλευση που ακολούθησε αποφασίστηκε η επαναξιολόγησή του και η διαφοροποίηση του κειμένου του νομοσχεδίου. Επαναξιολόγηση η οποία κρίθηκε αναγκαία λόγω ενστάσεων που εκφράστηκαν από τους ενδιαφερόμενους κλάδους, όπως για παράδειγμα των εισαγωγέων μεταχειρισμένων αυτοκινήτων, σε σχέση με αύξηση των τελών κυκλοφορίας ανάλογα με την ηλικία του οχήματος. Πληροφορίες αναφέρουν ότι οι διαφωνίες των αντιπροσώπων αυτοκινήτων και των εισαγωγέων μεταχειρισμένων οχημάτων έχουν συγκεραστεί. Έτσι, λοιπόν, στις συνεδρίες της ερχόμενης εβδομάδας αναμένονται και οι τοποθετήσεις των κοινοβουλευτικών κομμάτων, των οποίων οι θέσεις φαίνεται να είναι αυστηρές ως προς την εκπομπή των ρύπων. Για παράδειγμα το Κίνημα Οικολόγων υπογραμμίζει τη θέση του για αύξηση των τελών τόσο σε νεοεγγραφέντα όσο και σε υφιστάμενα αυτοκίνητα τα οποία εκπέμπουν υψηλά επίπεδα

Η **μέση** ετήσια μέτρηση ήταν 43,6% με ανώτατο επιτρεπόμενο όριο τα 40 μικρογραμμάρια ανά κυβικό εκατοστό (μg/m³ αέρα). Ποσοστό 65% της ατμοσφαιρικής ρύπανσης οφείλεται στον ανθρώπινο παράγοντα ενώ το 25% προέρχεται από τις μεταφορές.

Κακή η ποιότητα του αέρα στις πόλεις

Σύμφωνα με τον προϊστάμενο του κλάδου ποιότητας αέρα στο Υπουργείο Εργασίας Χρυσάνθο Σαββίδη, ο ανθρώπινος παράγοντας οφείλεται για το 65% της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Το ποσοστό αυτό μοιράζονται οι βιομηχανίες (50%), οι μεταφορές (20%), η γεωργία και τα απόβλητα (25%) και ένα 5% προέρχεται από την λειτουργία των κεντρικών θερμάνσεων. Οι μετρήσεις του τμήματος κατέγραψαν για το 2017 υψηλά επίπεδα αιωρούμενων σωματιδίων στις πόλεις, ενώ το μεγαλύτερο

πρόβλημα ήταν στη Λευκωσία, όπου η μέση ετήσια μέτρηση ήταν 43,6% με ανώτατο επιτρεπόμενο όριο τα 40 μικρογραμμάρια ανά κυβικό εκατοστό (μg/m³ αέρα). Σε αντίθεση με την περίπτωση της Αγίας Μαρίνας Συλίας όπου τα επίπεδα αιωρούμενων σωματιδίων ήταν στα 22,1 μg/m³. Παρατηρείται δε ότι η ποσότητα αιωρούμενων σωματιδίων στην ατμόσφαιρα ξεπερνά καθημερινά το όριο των 50 μg/m³ από τις επτά το πρωί μέχρι τις δέκα το πρωί, το οποίο συνδέεται με την κυκλο-

φοριακή κίνηση των οχημάτων στους δρόμους, ενώ υψηλά είναι τα επίπεδα και από τις επτά το απόγευμα μέχρι τα μεσάνυχτα. Τα κακά επίπεδα ποιότητας του αέρα συνδέονται βάσει στοιχείων με τους αριθμούς πρόωρων θανάτων του πληθυσμού. Συγκεκριμένα, το 2018, καταγράφηκαν 750 πρόωροι θάνατοι που σχετίζονται με τα αυξημένα επίπεδα αιωρούμενων σωματιδίων στην ατμόσφαιρα και 70 θάνατοι που συνδέονται με τα επίπεδα διοξειδίου του αζώτου και του όζοντος.

ρύπων. Από την πλευρά του ο αναπληρωτής πρόεδρος της Επιτροπής Μεταφορών, βουλευτής του ΔΗΚΟ Χαράλαμπος Πιττοκοπίτης εκφράζει τη βεβαιότητα ότι το κυβερνητικό νομοσχέδιο, ως έχει, θα πλήξει τόσο τους εισαγωγείς μεταχειρισμένων αυτοκινήτων, αλλά κυρίως τη μικρομεσαία τάξη και επισφραγίζει ότι το Δημοκρατικό Κόμμα θα τοποθετηθεί στο θέμα των νέων τελών κυκλοφορίας αποκλειστικά και μόνο στη βάση της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει».

Το κόστος

Εξάλλου η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου για τις αλλαγές στον φόρο κατανάλωσης ήταν αποτέλεσμα της προσπάθειας της κυβέρνησης να ανταποκριθεί στους ευρωπαϊκούς της στόχους σε ό,τι αφορά τις περιβαλλοντικές προϋποθέσεις που αφορούν την εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου. Οι εθνικές υποχρεώσεις αφορούν τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου μέχρι το 2020 κατά 20% σε σχέση με το 2005 και μέχρι το 2030 κατά 40%. Αυτή τη στιγμή υπολογίζεται ότι το ποσοστό 2% το οποίο αφορά τη διείσδυση των ΑΠΕ στον τομέα των μεταφορών προέρχεται από την ανάμιξη των βιοκαυσίμων με το πετρέλαιο κίνησης. Θα πρέπει, ωστόσο, μέσα σε ένα χρόνο η κυβέρνηση να τρέξει να καλύψει το υπόλοιπο 8%, ώστε να μην έρθει αντιμέτωπη με το κόστος με το οποίο συνεπάγεται η μη συμμόρφωση με τον στόχο. Εκτιμάται ότι το ετήσιο κόστος για αγορά δικαιωμάτων εκπομπών, θα ανέλθει για το 2021 στα 4,5 εκατ. ευρώ και θα αυξάνεται κάθε χρόνο, ενώ μέχρι το 2030, το σύνολο αυτού θα φτάσει τα 229,8 εκατ. ευρώ. Κόστος το οποίο εκτιμάται ότι θα μεταφραστεί σε φορολογίες.

«Γκάζια» για τα όρια ταχύτητας σε λεωφόρους της Γερμανίας

Της **KATRIN BENNHOLD**
THE NEW YORK TIMES

Στην **πραγματικότητα** φαινόταν σαν μία πολύ απλή λύση: Περιορισμός των υψηλών εκπομπών άνθρακα, χωρίς κόστος, και διάδοση πολλών ζώων. Αλλά όταν μία κυβερνητική επιτροπή τόλμησε να αναφερθεί στον καθορισμό ορίου ταχύτητας στις λεωφόρους ταχείας κυκλοφορίας (autobahn) της χώρας, λίγο έλειψε να ξεσπάσουν ταραχές. Εξαλλοί οδηγοί μίλησαν σε ραδιοφωνικές εκπομπές. Οι ηγέτες των συνδικάτων φόρεσαν απειλητικά τα «κίτρινα γιλέκα» τους και η ακροδεξιά αντιπολίτευση χρησιμοποίησε την ευκαιρία προκειμένου να καταγγείλει «τον στραγγαλισμό» του κράτους. Ένα όριο ταχύτητας στο οδικό δίκτυο ταχείας κυκλοφορίας «είναι αντίθετο με την κοινή λογική», δήλωσε ο υπουργός Μεταφορών Αντρέας Σλούερ σε αντίθεση με τους δικούς του ειδικούς.

Φαίνεται ότι στη Γερμανία σिकाίνονται τον έλεγχο της οπλοκατοχής στις ΗΠΑ και τα όρια στην αλιεία φαλαινών στην Ιαπωνία.

Οι **Γερμανοί** οδηγοί επικαλούνται το πνεύμα της ελευθερίας προκειμένου να μην επιβληθούν όρια ταχύτητας στην autobahn, τα οποία θα περιορίσουν τις εκπομπές άνθρακα και θα σώσουν ανθρώπινες ζωές.

Όστόσο, με ελάχιστες εξαιρέσεις, όπως είναι το Αφγανιστάν και η Νήσος Μαν, υπάρχουν όρια ταχύ-

τητας σε όλο το οδικό δίκτυο ταχείας κυκλοφορίας σε ολόκληρο τον κόσμο. Αλλά αυτή είναι η Γερ-

μανία, που αυτοπροσδιορίζεται ως το «κράτος των αυτοκινήτων». Εδώ τα οχήματα δεν αποτελούν μόνο την εξαγωγική βιομηχανία, αλλά ταυτόχρονα είναι και σύμβολα εθνικής ταυτότητας. Είναι η χώρα, όπου σε πιο μελανούς χρόνους, ο Χίτλερ έβαλε τις βάσεις για ένα οδικό δίκτυο ταχείας κυκλοφορίας με πολλές λωρίδες, που κατά τα μεταπολεμικά χρόνια συμβόλισε την οικονομική επιτυχία και την ελευθερία.

Ας πούμε ότι πρόκειται για τη γερμανική Αγρία Δύση. Οι δρόμοι ταχείας κυκλοφορίας είναι ένα μέρος, στην πολύ ρυθμισμένη κοινωνία, όπου κανόνες είναι η απουσία κανόνων. Και αυτό το μέρος είναι ιερό.

Η Γερμανία δεν έχει πετύχει τους κλιματικούς στόχους του 2020 και έτσι η κυβέρνηση διόρισε μία επιτροπή ειδικών για να αναζητήσουν τρόπους για τον περιορισμό των εκπομπών στον τομέα των μεταφορών. Τα αυτοκίνητα αντιπροσωπεύουν το 11% των συνολικών εκπομπών και το μερίδιό τους αυξά-

νεται. Ένα όριο ταχύτητας στις λεωφόρους ταχείας κυκλοφορίας (120 χλμ./ώρα) θα μπορούσε να καλύψει το ένα πέμπτο του χάσματος, προκειμένου να προσεγγιστούν οι στόχοι του 2020 στον τομέα των μεταφορών, λένε οι ειδικοί.

Όστόσο, οι μισοί Γερμανοί αντιτίθενται σθεναρά στην ιδέα του ορίου ταχύτητας. Το 1973, μεσούσης της κρίσης του πετρελαίου, ένας υπουργός Μεταφορών θεσμοθέτησε όρια ταχύτητας που διήρκεσαν επί περίπου τέσσερις μήνες, ενώ σύντομα ο υπουργός αποτέλεσε παρελθόν. Το πείραγμα, ωστόσο, γέννησε την εκστρατεία «Ελευθερία στην οδήγηση για ελεύθερους πολίτες».

Χαρακτηριστικά το 1937, ο εικοσάχρονος τότε Τζον Φ. Κένεντι έγραψε ένα ενθουσιώδες γράμμα στο σπίτι του για την εμπειρία της οδήγησης στη λεωφόρο ταχείας κυκλοφορίας χωρίς όριο ταχύτητας. Σήμερα, πλούσιοι τουρίστες καταβάλουν πολλά χρήματα προκειμένου να αποκτήσουν την εμπειρία της οδήγησης χωρίς όρια.

«Κλειδί» οι εκλογές για τις επενδύσεις

Μιλούν ο επικεφαλής αξιολογήσεων της Fitch για την Ελλάδα Μ. Ναπολιτάνο και η Κ. Τορέγια, επικεφαλής τραπεζικής ανάλυσης

Συνέντευξη στην **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Το μεγάλο ζήτημα για την Ελλάδα είναι η επιστροφή της επενδυτικής εμπιστοσύνης και οι εκλογές φέτος θα είναι πολύ σημαντικές σε αυτό το μέτωπο, σημειώνουν σε συνέντευξή τους στην «Κ» ο επικεφαλής αξιολογήσεων της Fitch για την Ελλάδα, Μισέλ Ναπολιτάνο και η κ. Κριστίνα Τορέγια, επικεφαλής τραπεζικής ανάλυσης του οίκου. Όπως προσθέτουν, η κατάσταση των ελληνικών τραπεζών είναι καθοριστική για την αξιολόγηση της χώρας, τονίζοντας πως η εξαιρετικά χαμηλή ποιότητα του ενεργητικού, τα κεφάλαια, η αδύναμη ρευστότητα και κερδοφορία επιβαρύνουν σημαντικά τις προοπτικές του κλάδου.

– **Κύριε Ναπολιτάνο, ποιες είναι οι εξελίξεις που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε αναβάθμιση της Ελλάδας από το σημερινό «BB-» με σταθερές προοπτικές;**

– Οι εξελίξεις σε τρεις τομείς θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε θετική αξιολόγηση της Ελλάδας. Ο πρώτος αφορά το μακροοικονομικό περιβάλλον, δηλαδή να υπάρξει μεγαλύτερη εμπιστοσύνη ότι η οικονομική ανάκαμψη εδραϊώνεται. Ο δεύτερος τομέας αφορά τις δημοσιονομικές εξελίξεις: η επίτευξη περαιτέρω πρωτογενών πλεονασμάτων και η απόδειξη ότι ακόμη και μετά την έξοδο από το πρόγραμμα η Ελλάδα διατηρεί πειθαρχία στις δημοσιονομικές πολιτικές. Ο τρίτος είναι οι εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα. Η απόδειξη ότι τα NPEs μειώνονται θα ήταν θετική εξέλιξη για την αξιολόγηση. Μόλις έχουμε περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις δημοσιονομικές επιπτώσεις των σχεδίων που έχουν προτείνει ΤΧΣ και ΤτΕ, και εάν δούμε ότι οδηγούν σε επιτάχυνση της μείωσης των NPEs, αυτό θα μπο-

ρούσε να αποτελέσει καταλύτη για μια θετική αξιολόγηση.

– **Κατά την άποψή σας, η Ελλάδα χρειάζεται ένα επενδυτικό σοκ;**

– Το βασικό ζήτημα για την Ελλάδα είναι η επενδυτική εμπιστοσύνη. Η Ελλάδα έχει ιστορικό πολιτικής αστάθειας, η οποία έχει οδηγήσει σε αντιστροφή πολιτικών και αυτό έχει κάνει τους επενδυτές πολύ επιφυλακτικούς. Οι επενδύσεις έχουν μειωθεί σημαντικά σε σχέση με τα επίπεδα προ κρίσης και έτσι ακόμη και μία μερική αποκατάσταση της εμπιστοσύνης θα μπορούσε να οδηγήσει σε μια αρκετά απότομη ανάκαμψη των επενδύσεων. Οι εκλογές του τρέχοντος έτους θα είναι πολύ σημαντικές σε αυτόν τον τομέα. Εάν, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα, υπάρχει συνέχεια της πολιτικής, αυτό θα μπορούσε να αλλάξει τα δεδομένα για την Ελλάδα. Θα κάνει τους επενδυτές να κατανοήσουν ότι η Ελλάδα μπορεί να διατηρήσει πειθαρχία στις οικονομικές και δημοσιονομικές πο-

Η αδύναμη ρευστότητα των τραπεζών, καθοριστική για την αξιολόγηση της Fitch.

λιτικές, ακόμη και εκτός του προγράμματος.

– **Εκτιμάτε πως οι συνθήκες της αγοράς αυτή τη στιγμή είναι ευνοϊκές για να προχωρήσει η Ελλάδα σε μία νέα έκδοση ομολόγου;**

– Εναπόκειται στον ΟΑΔΗΧ να κρίνει πόσο ευνοϊκές είναι οι συνθήκες της αγοράς. Ωστόσο από την πλευρά μας, θα ήθελα να σημειώσω ότι το ελληνικό κράτος δεν χρει-

Εναπόκειται στον ΟΑΔΗΧ να κρίνει πόσο ευνοϊκές είναι οι συνθήκες της αγοράς. Το ελληνικό κράτος δεν χρειάζεται πραγματικά να βγει στις αγορές. Έχει ένα μεγάλο cash buffer και πολύ χαμηλές χρηματοδοτικές ανάγκες, λέει ο Μισέλ Ναπολιτάνο.

άζεται πραγματικά να βγει στις αγορές. Έχει ένα μεγάλο cash buffer και πολύ χαμηλές χρηματοδοτικές ανάγκες. Πάντως, στο κατώτερο σημείο της καμπύλης, 5 χρόνια, οι αποδόσεις σήμερα φαίνονται πιο ευνοϊκές από ό,τι στον δεκαετή ορίζοντα. Ο κύριος λόγος για τον οποίο ο ΟΑΔΗΧ θέλει να βγει στις αγορές είναι για να στείλει ένα μήνυμα στους επενδυτές ότι η Ελλάδα είναι σε θέση να αξιοποιήσει την

πρωτογενή αγορά όταν το θέλει.

– **Η εκτέλεση του προϋπολογισμού του 2019 θα μπορούσε να επηρεαστεί αρνητικά από τις εκκρεμείς δικαστικές αποφάσεις για τα αναδρομικά συνταξιούχων και δημόσιων υπαλλήλων;**

– Στο παρελθόν, παρά τις δικαστικές αποφάσεις η ελληνική κυβέρνηση κατάφερε να επιτύχει τους δημοσιονομικούς στόχους χρησιμοποιώντας τον δημοσιονο-

μικό χώρο. Θα πρέπει να συζητήσουμε με τις ελληνικές αρχές ποιο είναι το Plan B τους σε περίπτωση που οι αποφάσεις τελεσιδικήσουν, ποιο θα ήταν το δημοσιονομικό κόστος και πώς σκοπεύει να το αντιμετωπίσει η κυβέρνηση. Η Fitch εκτιμά πως η Ελλάδα φέτος θα σημειώσει πρωτογενές πλεόνασμα στο 3,5% του ΑΕΠ. Ακόμη και αν αυτό μειωθεί, δεν θα ήταν αναγκαστικά αρνητικό για την αξιολόγηση της χώρας.

– **Περνώντας στην κ. Τορέγια, η οποία ειδικεύεται στις ελληνικές τράπεζες. Γιατί η Fitch αξιολογεί τον κλάδο με «CCC», πολλές βαθμίδες χαμηλότερα από ό,τι την Ελλάδα;**

– Οι αξιολογήσεις των ελληνικών τραπεζών παραμένουν περιορισμένες λόγω της εξαιρετικά χαμηλής ποιότητας του ενεργητικού και του υψηλού κεφαλαιακού βάρους από τα μη καλυπτόμενα από προβλέψεις περιουσιακά στοιχεία, με τον σχετικό δείκτη να παραμένει αρκετά πάνω από το 100% για τις περισσότερες τράπεζες. Οι αξιολογήσεις αντανακλούν επίσης χαμηλή ρευστότητα, έστω και αν έχει σημειωθεί βελτίωση, και την αδύναμη κερδοφορία. Το μεγάλο απόθεμα προβληματικών περιουσιακών στοιχείων επιβαρύνει σημαντικά τις προοπτικές κερδοφορίας των τραπεζών κατά την άποψή μας.

– **Τα σχέδια του ΤΧΣ και της ΤτΕ για τη μείωση των κόκκινων δανείων αρκούν για να αφαιρέσουν την αβεβαιότητα γύρω από τον κλάδο;**

– Τα σχέδια που έχουν προτείνει οι ελληνικές αρχές δεν έχουν ακόμη ενσωματωθεί στις αξιολογήσεις μας. Σε περίπτωση που προχωρήσουν θα είναι ένας παράγοντας που θα αλλάξει τα δεδομένα για τον κλάδο καθώς ένα μεγάλο μέρος

των NPEs θα βγει από τους ισολογισμούς των τραπεζών, υπό την προϋπόθεση ότι οι τράπεζες θα κάνουν εκτεταμένη χρήση αυτών των σχεδίων. Αυτό, κατά την άποψή μας, θα βοηθήσει στην επιτάχυνση της εξυγίανσης της ποιότητας του ενεργητικού, θα φέρει σταθερότητα, επιτρέποντας στις τράπεζες να επικεντρωθούν στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων και τελικά να στηρίξουν την οικονομία. Τονίζω ωστόσο πως θεωρούμε ότι υπάρχουν σημαντικοί κίνδυνοι εκτέλεσης στα σχέδια αυτά και επιπλέον υπάρχουν πολλές άγνωστες λεπτομέρειες ώστε να είμαστε σε θέση να εκτιμήσουμε τον αντίκτυπο στο συνολικό πιστωτικό προφίλ των τραπεζών.

– **Πότε εκτιμάτε πως η βελτίωση της ποιότητας του ενεργητικού και η εξυγίανση των ισολογισμών των τραπεζών θα αρχίσουν να γίνονται ορατές;**

– Αν δεν υπάρξει μια συστηματική λύση για την αντιμετώπιση των προβληματικών περιουσιακών στοιχείων, οι βελτιώσεις στους ισολογισμούς των τραπεζών θα πάρουν χρόνο. Επίσης, οι επιπτώσεις των σχεδίων των ελληνικών αρχών δεν αναμένεται να γίνουν ορατές το 2019, αλλά μεσοπρόθεσμα. Αναμένουμε ότι η μείωση των προβληματικών περιουσιακών στοιχείων θα συνεχιστεί τα επόμενα τρία χρόνια –λαμβάνοντας υπόψη και τους στόχους των τραπεζών για τα NPEs– λόγω των χαμηλότερων εισροών NPEs και των πωλήσεων χαρτοφυλακίων. Το τελευταίο θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από τη συνεχιζόμενη σταθερότητα του ελληνικού λειτουργικού περιβάλλοντος, τον κλάδο των ακινήτων και την όρεξη των επενδυτών για τα ελληνικά προβληματικά περιουσιακά στοιχεία.

PIK 4
CLASSIC

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2018-2019

PIK CLASSIC

Κλασική, jazz και κλασική ροκ μουσική η επιλογή μας. Συντονιστείτε στους 88.2

PIK 1 | PIK 2

ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2018-2019

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Στις οκτώ το βράδυ ακριβώς, η ενημέρωση, με εγκυρότητα και αντικειμενικότητα. Με το πιο εκτεταμένο δίκτυο ανταποκριτών στην Κύπρο και το εξωτερικό, σφαιρική πληροφόρηση από την Κύπρο και τον κόσμο.

Παρουσίαση:
Γωγώ Αλεξανδρινού

Υπεύθυνος Σκηνοθέτης Δελτίου Ειδήσεων:
Στέφανος Φαρμακάς

**Καθημερινά
8.00 μ.μ.**

Το νέο αφορολόγητο «ψαλιδίζει» την αύξηση του κατώτατου μισθού

Οι εργαζόμενοι θα χάσουν έως και το 60% των επιπλέον χρημάτων το 2020

ΤΟΥ ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Περιορίζονται τα οφέλη από την αύξηση του κατώτατου μισθού το 2020, συνεπεία της δραστηκής μείωσης του αφορολόγητου ορίου που αποφάσισε πριν από δύο χρόνια η κυβέρνηση.

Σύμφωνα με τα στοιχεία, το όφελος «ψαλιδίζεται», σε ορισμένες περιπτώσεις κατά 60%, καθώς οι εργαζόμενοι που αμείβονταν με τον κατώτατο μισθό θα κληθούν να πληρώσουν υψηλό φόρο.

Σύμφωνα με τη νομοθεσία, από τον Ιανουάριο του 2020 μειώνεται το αφορολόγητο όριο από τις 8.636 ευρώ στις 5.685 ευρώ (η έκπτωση φόρου μειώνεται από τα 1.900 ευρώ στα 1.250 ευρώ) επιβαρύνοντας εκατομμύρια φορολογουμένους, ενώ ταυτόχρονα ο πρώτος φορολογικός συντελεστής θα περιοριστεί στο 20% από 22% που είναι σήμερα.

Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι το επόμενο έτος ο αρμόδιος υπουργός Εργασίας θα εισηγηθεί με βάση την κείμενη νομοθεσία νέες αυξήσεις στον κατώτατο μισθό, εφόσον βέβαια συντρέχουν οι προϋποθέσεις (παραγωγικότητα, ΑΕΠ). Σε διαφορετική περίπτωση, όπως προαναφέρθηκε, το 50%-60% της αύξησης θα επιστρέψει μέσω της φορολογίας στα δημόσια ταμεία.

Για παράδειγμα: Αγαμος χωρίς προϋπηρεσία: Από την Παρασκευή 1η Φεβρουαρίου ο καθαρός μισθός θα ανέλθει στα 546 ευρώ από 492 ευρώ σήμερα. Το ετήσιο όφελος που θα έχει φθάνει στα 751 ευρώ ή διαφορετικά στα 54 ευρώ μηνιαίως.

Το 2020 με τη μείωση του αφορολόγητου ορίου το όφελος περιορίζεται 472 ευρώ ή διαφορετικά στα 33,75 ευρώ τον μήνα. Τα υπόλοιπα χρήματα (279 ευρώ) αποτελούν τον φόρο που πρέπει να καταβάλλει μέσω της μηνιαίας παρακράτησης στο Δημόσιο. Δη-

Κατώτατος καθαρός μισθός πριν και μετά τη μείωση του αφορολογήτου

ΑΝΩ ΤΩΝ 25 ΕΤΩΝ - ΠΛΗΡΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Αγαμος χωρίς προϋπηρεσία

ΣΗΜΕΡΑ

€492,31

ΑΠΟ 1/2/19

€545,97

€53,66

€33,75

ΑΠΟ 2020

(μετά τη μείωση του αφορολογήτου)

€526,06

Με 3 χρόνια προϋπηρεσία

ΣΗΜΕΡΑ

€541,54

ΑΠΟ 1/2/19

€600,57

€59,03

€28,20

ΑΠΟ 2020

(μετά τη μείωση του αφορολογήτου)

€569,74

Με 6 χρόνια προϋπηρεσία

ΣΗΜΕΡΑ

€590,77

ΑΠΟ 1/2/19

€646,74

€55,97

€22,64

ΑΠΟ 2020

(μετά τη μείωση του αφορολογήτου)

€613,41

Με 9 χρόνια προϋπηρεσία

ΣΗΜΕΡΑ

€634,92

ΑΠΟ 1/2/19

€689,33

€54,41

€22,17

ΑΠΟ 2020

(μετά τη μείωση του αφορολογήτου)

€657,09

ΣΗΜ.: Ο καθαρός μισθός είναι μετά την αφαίρεση ασφαλιστικών εισφορών και μηνιαίας παρακράτησης φόρου

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οι εργαζόμενοι που αμείβονταν με τον κατώτατο μισθό θα κληθούν να πληρώσουν υψηλό φόρο.

λαδή κάνει το 37,5% από την αύξηση που ανακοινώθηκε από την κυβέρνηση.

Αγαμος με 3 χρόνια προϋπηρεσίας: Σήμερα λαμβάνει 541,5 ευρώ καθαρά. Με τις αυξήσεις που ανακοινώθηκαν το ποσό θα φθάσει στα 600,57 ευρώ. Δηλαδή το ετήσιο όφελος ανέρχεται στα 826,42 ευρώ.

Ωστόσο, μετά τη μείωση του αφορολόγητου ορίου ο εν λόγω φορολογούμενος θα πρέπει να πληρώσει φόρο ύψους 431,59

ευρώ, με αποτέλεσμα το όφελος να περιοριστεί στα 316,59 ευρώ. Σε αυτήν την περίπτωση ο εργαζόμενος χάνει το 52,2% της αύξησης.

Αγαμος με 6 χρόνια προϋπηρεσίας: Το καθαρό ποσό που εισπράττει ανέρχεται στα 590,77 ευρώ. Από την Παρασκευή το ποσό αυτό θα φθάσει στα 655,16 ευρώ. Το όφελος από την αύξηση του μισθού του ανέρχεται ετησίως στα 783,14 ευρώ. Το 2020 ο ανωτέρω εργαζόμενος θα κληθεί να πληρώσει φόρο 584,44 ευρώ, ενώ μέχρι πρότινος δεν πλήρωνε. Το τελικό όφελος περιορίζεται στα 316,59 ευρώ. Δηλαδή χάνει το 60% της αρχικής αύξησης που έδωσε η κυβέρνηση.

Αγαμος με 9 χρόνια προϋπηρεσίας: Το καθαρό ποσό που λαμβάνει σήμερα ανέρχεται στα 634,92 ευρώ, ενώ μετά τις αυξή-

σεις στον κατώτατο μισθό, οι απολαβές του θα φθάσουν στα 689,33 ευρώ. Το 2020 θα δει τα καθαρά του έσοδα να μειώνονται στα 657,1 ευρώ, εξαιτίας της μείωσης του αφορολόγητου ορίου. Δηλαδή, από τα 54 ευρώ που ήταν η αύξηση μηνιαίως το 2019, «πέφτει» στα 22,17 ευρώ το 2020.

Οι εισφορές

Η εξέλιξη αυτή δεν αλλάζει κάτι για τις επιχειρήσεις οι οποίες θα συνεχίσουν κανονικά να πληρώνουν τις αυξημένες ασφαλιστικές εισφορές που προκύπτουν.

Μάλιστα, εάν το 2020 αυξηθεί εκ νέου ο κατώτατος μισθός, το μισθολογικό κόστος των επιχειρήσεων θα εκτιναχθεί και ενδεχομένως πολλές από αυτές να αναγκαστούν, όπως ενδεχομένως βάνει σήμερα ανέρχεται στα 634,92 ευρώ, ενώ μετά τις αυξή-

Στοιχημα ακόμη η επιστροφή στις αγορές με βιώσιμους όρους

Η αύξηση των μισθών πρέπει να συμβαδίζει με την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, ώστε να διασφαλισθούν τα οφέλη σε όρους ανταγωνιστικότητας και ανόδου της απασχόλησης από την επίπονη μεταρρυθμιστική προσπάθεια από το 2010 μέχρι σήμερα, επεσήμανε ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος, σε έναν έμμεσο, πλην σαφή, σχολιασμό της απόφασης της κυβέρνησης να αυξήσει τον κατώτατο μισθό κατά 10,9%.

Σε διάλεξη του στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου για τις προκλήσεις και τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας, ο κ. Στουρνάρας τάχθηκε υπέρ της διατήρησης της ευελιξίας της αγοράς εργασίας, αλλά και της υποστήριξης των μακροχρόνια ανέργων.

Ο ίδιος σχολίασε, επίσης, την έκδοση του πενταετούς ομολόγου λέγοντας ότι είναι «ένα μικρό βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση». Η σημαντικότερη πρόκληση για το άμεσο μέλλον είναι η επιστροφή του Δημοσίου στις αγορές με βιώσιμους όρους, τόνισε ο κ. Στουρνάρας, προσθέτοντας ότι τα ελληνικά ομόλογα δεν έχουν ακόμη αποκτήσει καθεστώς επενδυτικής βαθμίδας και οι αποδόσεις τους παραμένουν υψηλές και ευμετάβλητες, επιβεβαιώνοντας σημαντικά από τις αναταράξεις στις διεθνείς χρηματαγορές και την αβεβαιότητα όσον αφορά τη διατήρηση της μεταρρυθμιστικής κατεύθυνσης στην οικονομική πολιτική.

Τον «σημαντικότερο δημοσιονομικό κίνδυνο μεσοπρόθεσμα» χαρακτήρισε, εξάλλου, ο κ. Στουρνάρας την εφαρμογή των αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας, οι οποίες έκριναν αντισυνταγματικές προγενέστερες αποφάσεις στις συντάξεις.

Μίλησε, όμως, και για τον κίνδυνο να καταδικαστεί η ελληνική οικονομία σε χαμηλούς μεσομακροπρόθεσμους ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης. Όπως είπε, τα προηγούμενα χρόνια μειώθηκε το απόθεμα φυσικού και ανθρώπινου κεφαλαίου, με αρνητικές συνέπειες στο μεσομακροπρόθεσμο δυναμικό ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας. «Δημιουργείται, λοιπόν, ο κίνδυνος η κυκλική επίδραση της ύφεσης και της στασιμότητας των τελευταίων χρόνων να καταστεί διαρθρωτικής φύσεως φαινόμενο», είπε.

Για να επιτευχθεί ένα βιώσιμο πρότυπο ανάπτυξης, τόνισε ότι αποτελεί προϋπόθεση να συνεχιστούν οι μεταρρυθμίσεις και οι ιδιωτικοποιήσεις, να αλλάξει το μείγμα δημοσιονομικής πολιτικής στην κατεύθυνση της μείωσης των

Ο διοικητής της ΤτΕ κ. Στουρνάρας.

Τα ελληνικά ομόλογα δεν έχουν ακόμη αποκτήσει καθεστώς επενδυτικής βαθμίδας και οι αποδόσεις τους παραμένουν υψηλές και ευμετάβλητες.

φορολογικών συντελεστών και της ενίσχυσης των δημοσίων επενδύσεων και να μειωθεί το υψηλό ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Σχετικά με το τελευταίο, υποστήριξε ότι πρέπει να εγκριθούν και να προωθηθούν παράλληλα τα δύο συστημικά σχέδια του υπουργείου Οικονομικών και της Τράπεζας της Ελλάδος.

Η ανταγωνιστικότητα

Στο θέμα του κατώτατου μισθού αναφέρθηκε, εξάλλου, και ο ΣΕΒ στο εβδομαδιαίο δελτίο του, υποστηρίζοντας ότι βασικό κριτήριο για τη διαμόρφωσή του πρέπει να είναι η παραγωγικότητα των διεθνώς εμπορεύσιμων κλάδων της οικονομίας, καθώς οι εξαγωγές οδηγούν σήμερα κατά κύριο λόγο την ανάπτυξη της οικονομίας.

Την ίδια ώρα η Alpha Bank στο εβδομαδιαίο δελτίο της χτύπησε καμπανάκι για την ανταγωνιστικότητα, σημειώνοντας ότι διαφαίνονται τάση αποδυναμώσεως της ως αποτέλεσμα αφενός της ανατιμητικής πορείας του ευρώ τον προηγούμενο χρόνο και αφετέρου της ενίσχυσης του κόστους εργασίας, καθώς οι ονομαστικές αποδοχές αυξάνονται ταχύτερα σε σχέση με την παραγωγικότητα της εργασίας.

ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Τα τέσσερα «κλειδιά» που θα καθορίσουν την πορεία του Χρηματηριαστίου Αθηνών

Το 2018 χαρακτηρίστηκε από το τέλος των προγραμμάτων διάσωσης της Ελλάδας, ωστόσο οι ελληνικές μετοχές έχασαν σχεδόν το ένα πέμπτο της αξίας τους και τα ελληνικά spreads κινήθηκαν ανοδικά στο μεγαλύτερο μέρος του έτους. Οι παγκόσμιες προκλήσεις δεν αποτελούν τον μοναδικό λόγο των αδυναμιών αυτών επιδόσεων, καθώς η Ελλάδα βρίσκεται αντιμέτωπη και με πολλά εγχώρια

Η διάθεση για επενδυτικό ρίσκο, η εγχώρια πολιτική, η εξυγίανση των τραπεζών και η πλήρης πρόσβαση της Ελλάδας στις αγορές.

προβλήματα, όπως επισημαίνει σε νέα της έκθεση η Pantelakis Securities. Η ελληνική οικονομία παραμένει «κολλημένη» σε αργούς ρυθμούς ανάκαμψης, βαρύνεται από έναν δημοσιονομικό «ζουρλομανδύα», είναι αντιμέτωπη με ένα βουνό προβληματικών δανείων, χάνει φυσικό αλλά και ανθρώπινο κεφάλαιο, ενώ πολλά ερωτήματα παραμένουν σχετικά με τη μελλοντική πρόσβαση της χώρας στις αγορές.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της, τέσσερις είναι οι παράγοντες που θα καθορίσουν τις προοπτικές των ελληνικών μετοχών: η διάθεση για επενδυτικό ρίσκο, η εγχώρια πολιτική, η εξυγίανση των τραπεζών και η πλήρης πρόσβαση

Οι ελληνικές μετοχές έχασαν σχεδόν το ένα πέμπτο της αξίας τους και τα ελληνικά spreads κινήθηκαν ανοδικά στο μεγαλύτερο μέρος του έτους.

της Ελλάδας στις αγορές.

- Επείτα από ένα ταραχώδες 2018, που έχει αφήσει σημάδια σε πολλά χαρτοφυλάκια, η επενδυτική διάθεση, αν και έχει ανακάμψει, παραμένει ευάλωτη. Ωστόσο, σε περίπτωση ενός νέου διεθνούς ράλι, το κυνήγι αποδόσεων από πολλούς επενδυτές θα μπορούσε να ωφελήσει τις ελληνικές μετοχές.

- Το πολιτικό τοπίο, σύμφωνα με την Pantelakis, αποτελεί έναν πολύ σημαντικό παράγοντα για το ελληνικό Χρηματιστήριο, με το ενδεχόμενο πρόωρων εκλογών τον Μάιο να είναι πιθανό. Η αγορά θα χαιρετίσει μια νέα σταθερή κυβέρνηση, η οποία θα προωθήσει ένα πιο φιλικό προς τις επιχειρήσεις δημοσιονομικό μείγμα, επι-

δίδοντας την προσέλευση άμεσων ξένων επενδύσεων.

- Σε ό,τι αφορά τον τραπεζικό κλάδο, η Pantelakis τονίζει ότι είναι επιτακτική ανάγκη η επιτάχυνση της εξυγίανσής του. Τελευταίως υπάρχει μια ανανεωμένη αίσθηση του επείγοντος από τις ρυθμιστικές αρχές και τις τράπεζες. Αν και πολλά ερωτήματα παραμένουν, οι νέοι στόχοι για τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα και η ειδοσιογραφία σχετικά με το σχέδιο προσαύξησης ενεργητικού (APS) θα βρεθούν στο επίκεντρο της αγοράς. Η πρόσδος σε αυτό θα αποτελέσει σημαντικό θετικό νέο για την οικονομία και τις μετοχές.

- Η αξιόπιστη πρόσβαση στις

αγορές θα αποκτηθεί πραγματικά μόνο όταν αντιμετωπιστούν οι παραπάνω δύο πολύ σημαντικοί παράγοντες, το πολιτικό μέτωπο και οι τράπεζες. Μπορεί η Ελλάδα να έχει ένα μεγάλο «μαξιλάρι» ρευστότητας, ωστόσο πρέπει να αποδείξει ότι έχει αποκτήσει πλήρη πρόσβαση στις αγορές και να βελτιώσει την καμπύλη αποδόσεων. Η έκδοση του νέου 5ετούς ομολόγου ανοίγει τον δρόμο για περαιτέρω μελλοντικές κινήσεις, με την αγορά να παρακολουθεί στενά κατά το επόμενο διάστημα τις όποιες νέες προστάθειες από τον ΟΔΑΗΧ, ειδικά σε ό,τι αφορά την έκδοση ενός νέου 10ετούς ομολόγου.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΟΥΡΤΑΛΗ

Χωρίς τέλος επιτηδεύματος οι επαγγελματίες για μία 5ετία όταν αλλάζουν δραστηριότητα

Απαλλάσσονται για μία πενταετία από την καταβολή του τέλους επιτηδεύματος όσοι ελεύθεροι επαγγελματίες ή μικρομεσαίοι αλλάζουν επάγγελμα σύμφωνα με απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Σύμφωνα με την απόφαση, όσοι ελεύθεροι επαγγελματίες με μπλοκάκι αλλάζουν επάγγελμα, δηλαδή από δικηγόρος κάποιος γίνει κατασχηματάρχης, δικαιούνται μία πενταετία απαλλαγής για το τέλος επιτηδεύματος από τη στιγμή που θα δηλώσει τη νέα του εργασία.

Το ανώτατο δικαστήριο ακύρωσε εγκύκλιο που προέβλεπε το αντίθετο και συγκεκριμένα το δικαστήριο με πρόεδρο την αντιπρόεδρο Ειρήνη Σαρή εξέδωσε απόφαση η οποία αφορούσε περίπτωση δικηγόρου που ξεκίνησε τον Φεβρουάριο του 2007 έναρξη εργασιών ως ελεύθερος επαγγελματίας με αντικείμενο την παροχή επιχειρηματικών συμβουλών και συμβουλών διαχείρισης και έξι μήνες μετά έκανε διακοπή εργασιών. Το 2015 πρόβη σε νέα έναρξη επιτηδεύματος με αντικείμενο τη δικηγορία.

Κατά τα δύο πρώτα έτη της δικηγορίας του επιβλήθηκε τέλος

επιτηδεύματος 650 ευρώ. Για την επιβολή τέλους επιτηδεύματος άσκησε ενδικοφανή προσφυγή στην πράξη προσδιορισμού φόρου εισοδήματος, η οποία απορρίφθηκε. Έτσι, ο δικηγόρος προσέφυγε στη Δικαιοσύνη.

Το ΣτΕ έκρινε ότι οι ελεύθεροι επαγγελματίες, οι οποίοι είχαν μεν προβεί κατά το παρελθόν σε έναρξη εργασιών, πλην, όμως, σε επάγγελμα διαφορετικό από αυτό που ασκούν τώρα και στη συνέχεια διέκοψαν την επαγγελματική τους δραστηριότητα, εξαιρούνται επί πενταετία από την υποχρέωση καταβολής τέλους επιτηδεύματος για την άσκηση του νέου επαγγέλματός τους. Και αυτό ανεξάρτητα εάν ο επαγγελματίας είχε συμπληρώσει 5 χρόνια άσκησης της αρχικής επαγγελματικής δραστηριότητας.

Παράλληλα, οι σύμβουλοι Επικρατείας έκριναν ότι σε περίπτωση που γίνει διακοπή της άσκησης επαγγέλματος πριν από τη συμπλήρωση της 5ετίας και στη συνέχεια νέα έναρξη εργασιών στο ίδιο όμως επάγγελμα, ο χρόνος διακοπής δεν συνυπολογίζεται για τη συμπλήρωση της πενταετίας.

Στήριξη παρέχει το Βερολίνο σε γερμανικούς κολοσσούς

Θα αγοράσει μερίδια για να αποτρέψει εξαγορές τους από ξένες εταιρείες

Το γερμανικό δημόσιο είναι έτοιμο να αγοράσει μερίδιο σε βασικές βιομηχανίες της χώρας, ώστε να τις προστατεύσει από ενδεχόμενη εξαγορά από ξένες εταιρείες, δήλωσε ο υπουργός Οικονομίας της Γερμανίας Πέτερ Αλτμπίερ, παρουσιάζοντας τη νέα βιομηχανική πολιτική της χώρας. Πρόκειται για σημαντική αλλαγή, την ώρα που ενισχύεται παγκοσμίως ο οικονομικός προστατευτισμός ενώ η γερμανική οικονομία βρίσκεται σε φάση στασιμότητας. Η νέα στρατηγική είναι ζωτικής σημασίας για την προστασία της ευημερίας της Γερμανίας, είπε ο Αλτμπίερ και άφησε να εννοηθεί ότι θα ακολουθήσει η δημόσια επενδυτικού ταμείου, ώστε να υποστηριχθούν σημαντικές εταιρείες, όπως οι αυτοκινητοβιομηχανίες, η Siemens, η Thyssen-Krupp και η Deutsche Bank.

Η αλλαγή πολιτικής και η υποθέτηση πολύ πιο αμυντικής στάσης οφείλονται, σε μεγάλο βαθμό, στην ανησυχία του Βερολίνου για τον όλο και πιο σημαντικό ρόλο της Κίνας στην παγκόσμια επιχειρηματική σκηνή. Η εξαγορά γερμανικών εταιρειών από ξένες –ιδίως κινεζικές– εταιρείες που αποκτούν την τεχνογνωσία των γερμανικών υπονομεύει τη βιομηχανική βάση

της Γερμανίας και την ευημερία της χώρας. Ο Αλτμπίερ επισήμανε πως ζωτικής σημασίας για τη χώρα είναι οι εξής κλάδοι: χάλυβα και αλουμινίου, χημικών, κατασκευής μηχανημάτων και εργοστασίων παραγωγής ενέργειας, οπτικών, αυτοκινήτων, ιατρικού εξοπλισμού, «πράσινων» τεχνολογιών, άμυνας, αεροδιαστημικής και τρισδιάστατων εκτυπώσεων. Οσον αφορά τον τρόπο με τον οποίον σκοπεύει το Βερολίνο να προστατεύσει αυτούς τους κλάδους, ο Αλτμπίερ ανέφερε πως η κρατική υποστήριξη «ενδέχεται να φθάσει μέχρι το σημείο να αναλάβει, προσωρινά, μερίδιο σε εταιρείες – όχι να τις εθνικοποιήσουμε και να τις διοικήσουμε μακροπρόθεσμα, αλλά να αποτρέψουμε την πώληση βασικών τεχνολογιών και τη φυγή τους από τη χώρα». Παρουσιάζοντας χθες την έκθεση «Εθνική Βιομηχανική Στρατηγική 2030», ο Γερμανός υπουργός Οικονομίας προειδοποίησε πως η υπονόμευση της βιομηχανικής βάσης της χώρας του θα οδηγούσε σε επιδείνωση του επιπέδου της παιδείας, σε υποβάθμιση του περιβάλλοντος και σε πτώση του βιοτικού επιπέδου, ενώ, λέγοντας πως «το μέγεθος έχει σημασία», υπογράμμισε τη σημασία δημιου-

Παρουσιάζοντας την έκθεση «Εθνική Βιομηχανική Στρατηγική 2030», ο Γερμανός υπουργός Οικονομίας Πέτερ Αλτμπίερ προειδοποίησε πως η υπονόμευση της βιομηχανικής βάσης της χώρας του θα οδηγούσε σε επιδείνωση του επιπέδου της παιδείας, σε υποβάθμιση του περιβάλλοντος και σε πτώση του βιοτικού επιπέδου.

Για την υποστήριξη των ζωτικών κλάδων της γερμανικής οικονομίας θα δημιουργηθεί ειδικό επενδυτικό ταμείο.

γίας εθνικών και ευρωπαϊκών εταιρειών-πρωταθλητών. «Το γεγονός ότι δεν έχει δημιουργηθεί στη Γερμανία σχεδόν καμία εταιρεία αυτού του μεγέθους για πολλά χρόνια αποτελεί λόγο ανησυχίας», αναφέρεται στην έκθεση. Η μεταμόρφωση της Κίνας από πελάτη σε ανταγωνιστή τα τελευταία χρόνια, σε συνδυασμό με την εξέλιξη νέων τεχνολογιών, όπως η τεχνητή νο-

μοσύνη, έχει αναγκάσει το Βερολίνο να υιοθετήσει πολύ πιο αμυντική στάση όσον αφορά τις γερμανικές βιομηχανίες. Παράλληλα, η οικονομία της χώρας αναπτύχθηκε το 2018 με ρυθμό 1,5%, τον χαμηλότερο των τελευταίων πέντε ετών, ενώ προβλέπεται να αναπτυχθεί το 2019 με ρυθμό μόλις 1%. Βέβαια, ορισμένοι οικονομολόγοι, όπως ο Λαρς Φελντ του οικονομικού ινστιτούτου Ιφo, έχουν επικρίνει τη νέα βιομηχανική στρατηγική ως ασύμβατη με την οικονομία της αγοράς, ωστόσο ο Αλτμπίερ απάντησε χθες πως «μπορούμε να επιτύχουμε μεταβολή, ώστε η Γερμανία, αντί να είναι παθητικός θεατής μιας εξέλιξης που ισχύει πλήρως σε ΗΠΑ, Ιαπωνία και Κίνα, να ενεργήσει και να διαμορφώνει και πάλι».

REUTERS

Κόντρα με την Κομισιόν

Ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής απάντησε χθες στους Γάλλους και τους Γερμανούς επικριτές της πολιτικής ανταγωνισμού που ασκεί η Κομισιόν, καθώς οι Βρυξέλλες ετοιμάζονται, ενδεχομένως και σήμερα, να ασκήσουν βέτο στη συγχώνευση των επιχειρήσεων σιδηροδρόμων των Siemens - Alstom. Η αντιμονοπωλιακή πολιτική που ασκεί η Επιτροπή επιτρέπει την ανάδυση ισχυρών εταιρειών στην Ευρώπη, είπε χθες ο Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ. Στα τριάντα σχεδόν χρόνια από τότε που άρχισαν να ισχύουν οι ευρωπαϊκοί νόμοι περί συγχωνεύσεων, η Επιτροπή έχει εγκρίνει τη συγχώνευση σχεδόν έξι χιλιάδων εταιρειών, ενώ εμπόδισε τη συγχώ-

νευση λιγότερων από 30, είπε ο κ. Γιούνκερ απαντώντας έμμεσα στον Γάλλο υπουργό Οικονομικών Μπρινό Λε Μερ και στον Γερμανό υπουργό Πέτερ Αλτμπίερ που έχουν κατηγορήσει την Κομισιόν για αφελέη στάση στο θέμα της συγχώνευσης Siemens - Alstom, η οποία έχει ως στόχο την ενίσχυσή τους ώστε να αποτελέσουν ευρωπαϊκό πρωταθλητή που θα είναι σε θέση να ανταγωνιστεί την κινεζική κρατικά ελεγχόμενη εταιρεία σιδηροδρόμων CRRC. «Αυτό το μήνυμα απευθύνεται σε όσους λένε πως η Κομισιόν απαρτίζεται από τυφλούς, πλθίους τεχνοκράτες. Πιστεύουμε στον ανταγωνισμό, αρκεί να είναι θεμιτός», ανέφερε ο κ. Γιούνκερ.

Εγγυημένο εισόδημα 780 ευρώ σε φτωχούς Ιταλούς

Μια σημαντική πρωτοβουλία εγκαινίασε η κυβέρνηση της Ιταλίας, η οποία αφορά τη χορήγηση εγγυημένου εισοδήματος στους φτωχότερους πολίτες της. Παράλληλα, σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές, η χώρα θα πωλήσει κρατική ακίνητη περιουσία 1,8 δισ. ευρώ για να μειώσει το χρέος της.

Αναφορικά με την στήριξη των οικονομικά ασθενέστερων, στην αρχή της εβδομάδας ο πρωθυπουργός Τζουζέπε Κόντε και ο ένας εκ των αντιπροέδρων της κυβέρνησης Λουίτζι ντι Μάιο παρουσίασαν την πρώτη από τις χρεωστικές κάρτες που θα δίδονται σε οικογένειες και σε όσους ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας για να έχουν πρόσβαση σε μνημιαία οικονομική ενίσχυση 780 ευρώ. Αρκεί, βέβαια, να αποδείξουν ότι δεν εφησυχάζουν με το βοήθημα και αναζητούν εργασία – το κριτήριο είναι εισοδήματα από 9.360 ευρώ ετησίως και κάτω. Σύμφωνα με το ιταλικό ειδησεογραφικό πρακτορείο ΑΝΣΑ, στους δικαιούχους της κάρτας θα προσφέρονται τρεις ευκαιρίες για εργασία, αλλά εάν δεν εκμεταλλευθούν κάποια από αυτές, η παροχή

Ο πρωθυπουργός Τζουζέπε Κόντε παρουσίασε την πρώτη από τις χρεωστικές κάρτες που θα δίδονται σε φτωχές οικογένειες.

θα διακόπτεται. Κατά την ιταλική ομοσπονδία βιομηχανιών, εάν δίδεται τέτοιο βοήθημα 780 ευρώ στους Ιταλούς, δεν θα σπεύσουν να βρουν δουλειά, επειδή σε πολλές περιπτώσεις οι εταιρείες τούς αμείβουν με λιγότερα. Εκτιμάται ότι περίπου 5 εκατομμύρια πολίτες μπορούν να λάβουν το εν λόγω βοήθημα. Οι κυβερνώντες θεωρούν το μέτρο αυτό πράξη κοινωνικής δικαιοσύνης και ένδειξη ότι το κράτος καθίσταται πάλι φιλικό προς τους πολίτες. Ο αντιπρόεδρος Λουί-

τζι ντι Μάιο επισημαίνει πως με το πρόγραμμα «θα διοχετεύονται 8 δισ. ευρώ τον χρόνο στην πραγματική οικονομία, τα οποία θα δαπανώνται από τους δικαιούχους του βασικού εισοδήματος». Σύμφωνα με το Bloomberg, είναι σημαντικό ότι οι υποσχέσεις του Κινήματος 5 Αστέρων για την αντιμετώπιση της φτώχειας γίνονται και πράξη. Αρκεί να σκεφθεί κανείς ότι το ένα πέμπτο των Ιταλών διατρέχει τον κίνδυνο να περιπέσει σε φτώχεια, ενώ ήδη το ένα στα

δέκα άτομα ζει στερούμενο βασικών αγαθών. Το μείζον ερώτημα, ωστόσο, είναι κατά πόσον θα φθάσει το βοήθημα σε όσους απεγνωσμένα το χρειάζονται. Οι δύο πιο ευάλωτες ομάδες στην Ιταλία είναι οι ξένοι και οι πολυμελείς οικογένειες, επισημαίνει το Bloomberg. Ωστόσο, το βοήθημα θα δίδεται σε όσους ζουν στη χώρα τουλάχιστον δέκα χρόνια. Επιπλέον, τα 780 ευρώ είναι μια γενναία συνδρομή σε ένα μοινομελές νοικοκυριό, αλλά όσα δίδονται για κάθε παιδί ξεχωριστά είναι αναλογικά λιγότερα από ό,τι στο παρελθόν. Και τελικά μια οικογένεια με τρία παιδιά λαμβάνει επιδόμα ίσο με μία που έχει πέντε. Οπερ σημαίνει πως το κόστος του προγράμματος του Κινήματος 5 Αστέρων με τον τρόπο αυτό μειώνεται, αλλά υπάρχει ο κίνδυνος να πληγούν αυτοί που περισσότερο χρειάζονται στήριξη. Τέλος, επιβάλλεται μεγάλη προσοχή να μην γίνουν αποδέκτες των 780 ευρώ όχι οι φτωχότεροι, που κερδίζουν ελάχιστα, αλλά οι φοροφυγάδες, που δηλώνουν ψευδώς ότι έχουν μηδενικά εισοδήματα.

ANSA, BLOOMBERG

«Ζωντανός» ο Βάιντμαν στην κούρσα διαδοχής Ντράγκι

Ο διοικητής της Bundesbank (κεντρική τράπεζα της Γερμανίας) Γενς Βάιντμαν επανέρχεται στο προσκήνιο ενόψει της αποχώρησης του Μάριο Ντράγκι, του προέδρου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Οι τελευταίες εξελίξεις φαίνεται να ενισχύουν την υποψηφιότητά του, ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι στα τέλη του 2018 σε δημοσκοπήση του Bloomberg βρισκόταν ουραγός, στην τέταρτη θέση, για το συγκεκριμένο αξίωμα. Πρώτον, την περασμένη εβδομάδα, αφήνοντας κατά μέρους τους δισταγμούς της, η γερμανική κυβέρνηση αποφάσισε να μην προτείνει αντικαταστάτη για τον επικεφαλής οικονομολόγο της ΕΚΤ Πέτερ Πράετ, κρατώντας πιθανώς ζωντανή την υποψηφιότητα Βάιντμαν. Δεύτερον, ο Ιταλός υπουργός Οικονομικών Τζοβάνι Τρία επιβεβαίωσε ότι υπάρχει μεταστροφή στην επί μακρόν υφιστάμενη αντίθεση της χώρας του ως προς τον Γενς Βάιντμαν στο πηδάλιο της ΕΚΤ. Μιλώντας στη γερμανική εφημερίδα Die Welt, δήλωσε ότι είναι «ανοικτός σε αυτήν την προοπτική και δεν έχει προκαταλήψεις». Η μάχη για την επιλογή

του ανθρώπου «ο οποίος θα διαδεχθεί τον Μάριο Ντράγκι θα είναι για εμάς το σημαντικότερο πρίσμα μέσα από το οποίο θα εξετάζουμε τη νομισματική πολιτική στην Ευρωζώνη», παρατηρεί ο Στέφεν Αϊζεν, επικεφαλής υπεύθυνος επενδύσεων στην Alvine Capital Management. Όπως αναφέρει σε σχετικό δημοσίευσμά του το Bloomberg, ο αγώνας δρόμου για τη διαδοχή Ντράγκι θα είναι μια συνολική διαπραγμάτευση για τις θέσεις του προέδρου της Κομισιόν και του προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και θα λάβει χώρα μετά τις ευρωεκλογές. Σε πρώτη φάση, ο Γενς Βάιντμαν είχε φανεί ως ο προτιμώμενος –από τους οικονομολόγους– υποψήφιος για τη θέση του προέδρου στην ΕΚΤ. Ωστόσο, η έντονη αντίθεσή του στην ποσοτική χαλάρωση είχε από την αρχή «στοιχειώσει» την υποψηφιότητά του. Αξιωματούχοι στη Ρώμη και στο Παρίσι ανησυχούσαν μήπως έφερνε ακόμα περισσότερα προσκόμματα σε ένα αναγκαίο πρόγραμμα στήριξης της οικονομίας εάν αυτή στο μέλλον εξασθενούσε.

BLOOMBERG

Επιμένει ο Ερντογάν στην κρατικοποίηση της Isbank ενόψει δημοτικών εκλογών

Ενόψει των δημοτικών εκλογών του Μαΐου, ο Τούρκος πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν επαναφέρει το θέμα της τράπεζας Isbank και ανεβάζει τους τόνους ζητώντας την κρατικοποίηση της μεγαλύτερης εισηγμένης τράπεζας της Τουρκίας. Μιλώντας χθες στην Αγκυρα ενώπιον μελών του κυβερνώντος κόμματος, ο κ. Ερντογάν τόνισε πως «με τη θέληση του Θεού, η τράπεζα Isbank θα περιέλθει στον έλεγχο του υπουργείου Οικονομικών». Οι δηλώσεις του οδήγησαν για ακόμη μια φορά σε πτώση 6% τις μετοχές της τράπεζας και σε υποχώρηση την τουρκική λίρα που το βράδυ κυμαίνονταν στις 5,206 λίρες προς ένα δολάριο.

Δεν είναι πρώτη φορά που ο Τούρκος πρόεδρος θίγει το ακανθώδες θέμα της Isbank, της οποίας το 28% ανήκει στο αντιπολιτευόμενο Ρεπουμπλικανικό Κόμμα.

Το αντιπολιτευόμενο Ρεπουμπλικανικό Κόμμα ελέγχει το 28% της τράπεζας, που έλαβε ως δώρο από τον ιδρυτή του, Κεμάλ Ατατούρκ.

Πρόκειται για το κόμμα που ιδρύσε ο Κεμάλ Ατατούρκ, ο ιδρυτής της σύγχρονης Τουρκίας που δώρισε στο κόμμα του το 28% των μετοχών της τράπεζας.

Το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα δεν εισπράττει μερίσματα από το μερίδιό του στην Isbank καθώς αυτά πηγαίνουν παραδοσιακά σε πολιτιστικά ιδρύματα. Ο Ερντογάν, όμως, το έχει επανειλημμένως κατηγορήσει ότι «εκμεταλλεύεται»

Το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα δεν εισπράττει μερίσματα από το μερίδιό του στην Isbank, καθώς αυτά πηγαίνουν παραδοσιακά σε πολιτιστικά ιδρύματα.

τη μνήμη του Μουσταφά Κεμάλ. Τους τελευταίους μήνες έχει εξαπολύσει επιθέσεις εναντίον τους και έχει ζητήσει να ελεγχθούν τα τέσσερα μέλη του που έχουν έδρα στο Δ.Σ. της τράπεζας.

Τον Σεπτέμβριο μάλιστα, όταν καλούσε επίμονα να ελεγχθούν τα μέλη που κρατούν τις τέσσερις έδρες, οι μετοχές της Isbank είχαν και πάλι υποχωρήσει κατά 5,8%. Από την πλευρά του, το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα αρνείται επίμονα να παραδώσει το μερίδιό του και τις τέσσερις έδρες στο Δ.Σ. της τράπεζας.

Η τράπεζα, άλλωστε, έχει επανειλημμένως υποστηρίξει πως οποιαδήποτε προσπάθεια κρατικοποίησης της θα ισοδυναμεί με οικονομικό έγκλημα. Εχει, άλλωστε, ζητήσει να τεθεί το θέμα σε δημόσιο πολιτικό διάλογο και έχει επικαλεστεί την ανάγκη να διασφα-

λιστεί η εμπιστοσύνη στο τραπεζικό σύστημα της χώρας, προκειμένου να μην απειληθεί η σταθερότητα της τουρκικής οικονομίας. Σημειωτέον ότι προ μηνών οι τουρκικές αρχές προχώρησαν σε κατάρχεση περιουσιακών στοιχείων της τουρκικής τράπεζας Bank Asya την οποία έχουν ιδρύσει οπαδοί του κινήματος του Φετουλάχ Γκιουλέν. Στο μεταξύ, το κυβερνών κόμμα δεν διαθέτει την αναγκαία πλειοψηφία για να αλλάξει μονομερώς τη νομοθεσία που διέπει το ιδιοκτησιακό καθεστώς της επίμαχης τράπεζας.

Σύμφωνα, όμως, με τα όσα δήλωσε χθες ο Τούρκος πρόεδρος στην κοινοβουλευτική του ομάδα, πρόκειται να στηρίξει το αίτημά του και να το υπερψηφίσει ο κυβερνητικός του εταίρος, το Εθνικοτικό Κίνημα, το γνωστό ως κόμμα των «Γκρίζων Λύκων».

Πάνω από 1,2 εκατ. οι κενές θέσεις εργασίας στη Γερμανία

Μεγαλύτερο πρόβλημα η έλλειψη εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού, παρά μια διεθνής ύφεση

Μεγαλύτερο κίνδυνο διατρέχει σήμερα η γερμανική οικονομία από τις μεγάλες ελλείψεις σε εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό παρά από μια παγκόσμια ύφεση. Οι κενές θέσεις εργασίας στη Γερμανία ξεπερνούν το 1,2 εκατομμύριο, φθάνοντας σε ιστορικά υψηλά επίπεδα. Οι ισχυροί όμιλοι της χώρας δυσκολεύονται να βρουν εργαζομένους που να έχουν τα κατάλληλα προσόντα και την εμπειρία.

Τριάντα από τις εταιρείες υψηλής κεφαλαιοποίησης που περιλαμβάνονται στον δείκτη Dax του χρηματιστηρίου της Φρανκφούρτης διαθέτουν σήμερα 20.000 κενές θέσεις εργασίας στη Γερμανία, σύμφωνα με εκτενές δημοσίευμα της εφημερίδας *Handlesblatt*.

Περιζήττες ειδικότητες

Κάποιες από τις πιο περιζήτητες ειδικότητες είναι μηχανικοί χωροταξίας και ανάπτυξης, αρχιτέκτονες μηχανικοί, επιστήμονες τεχνολογιών υγείας και ειδικοί στην ανάπτυξη μπαταριών και αυτόνομων οχημάτων, σύμφωνα με τη γερμανική εφημερίδα. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η *Siemens*. Μολονότι ανακίνησε την κάταργηση 6.900 θέσεων στον ευρύτερο τομέα της ενέργειας κατά τα τέλη του 2017, δεν έχει ακόμη συμπληρώσει 1.184 θέσεις εργασίας στα τμήματα ανάπτυξης λογισμικών,

μηχανολογίας και ηλεκτρολογικής μηχανικής. Η *Fresenius*, μια εταιρεία στον κλάδο της υγιεινομικής περιθαλψης, έχει 1.600 κενές θέσεις εργασίας στη μηχανολογία, την πληροφορική, την ιατρική και τη νοσοκομειακή περίθαλψη.

Μια σειρά ερευνών επιβεβαιώνει πως όχι μόνον οι μεγάλοι όμιλοι

Μια εταιρεία στη Γερμανία χρειάζεται 113 ημέρες μέχρι να εντοπίσει τον κατάλληλο υποψήφιο για μια κενή θέση εργασίας.

αλλά και μικρότερες επιχειρήσεις στη Γερμανία αναζητούν εξειδικευμένο προσωπικό. Το Ινστιτούτο Ifo ανακοίνωσε πως οι περισσότερες από τις 9.000 εταιρείες σκοπεύουν να αυξήσουν το προσωπικό τους.

Ερευνα της συμβουλευτικής εταιρείας EY, όπου συμμετείχαν 1.500 εταιρείες, καταλήγει στο πόρισμα πως το 38% εξ αυτών σχεδιάζει να αυξήσει τις θέσεις εργασίας στη Γερμανία μέσα στο επόμενο εξάμηνο. Είναι το υψηλότερο ποσοστό από το 2004, όταν ξεκίνησε η EY να συγκεντρώνει στοιχεία για τη

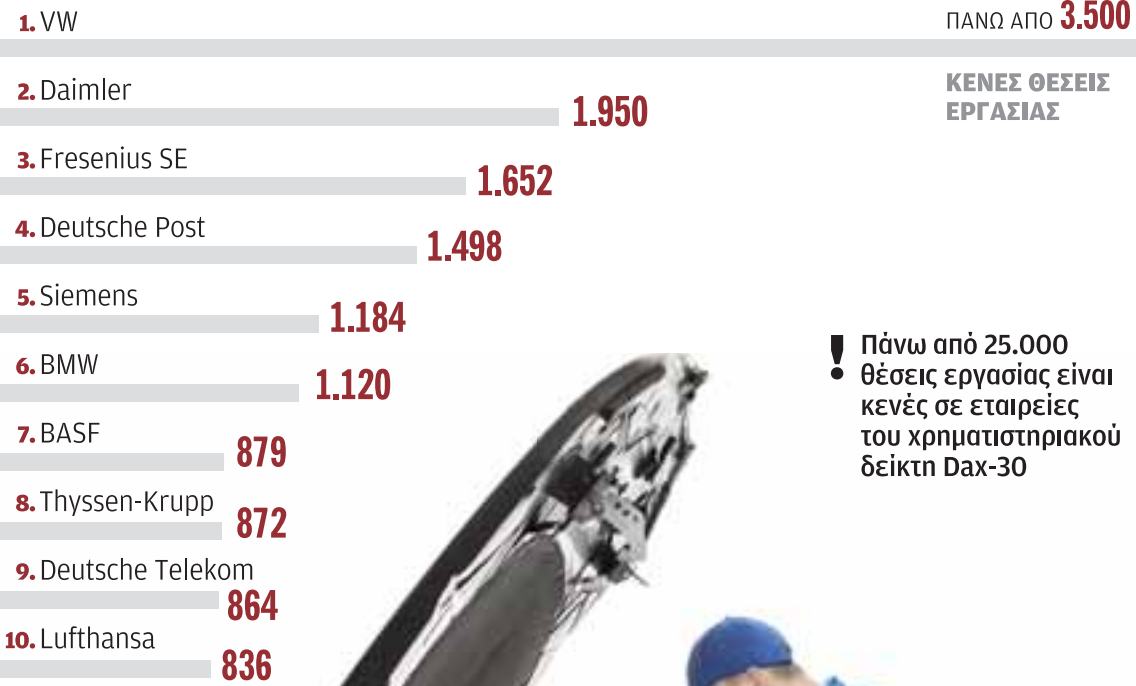
γερμανική αγορά εργασίας. Μόνον το 3% από τις 1.500 εταιρείες σχεδιάζει να προχωρήσει σε απολύσεις.

Πάνω από το ήμισυ των μικρομεσαίων εταιρειών στην ισχυρότερη οικονομία της Ευρωζώνης θεωρεί πως η έλλειψη εξειδικευμένων εργαζομένων και η δυσκολία που συναντά στην αναζήτησή τους είναι μεγαλύτερος κίνδυνος από μια παγκόσμια οικονομική κρίση. «Η μεγάλη έλλειψη στην προσφορά εργαζομένων με την κατάλληλη εξειδίκευση είναι ένας πολύ μεγαλύτερος κίνδυνος για τις εταιρείες, διότι είναι ένα επίμονο πρόβλημα σε σχέση με μια κρίση που κάποια στιγμή θα παρέλθει όσο βρίσκεται σε εξέλιξη ο οικονομικός κύκλος», λέει ο Μάικλ Μάρμπλερ, ειδικός για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην EY.

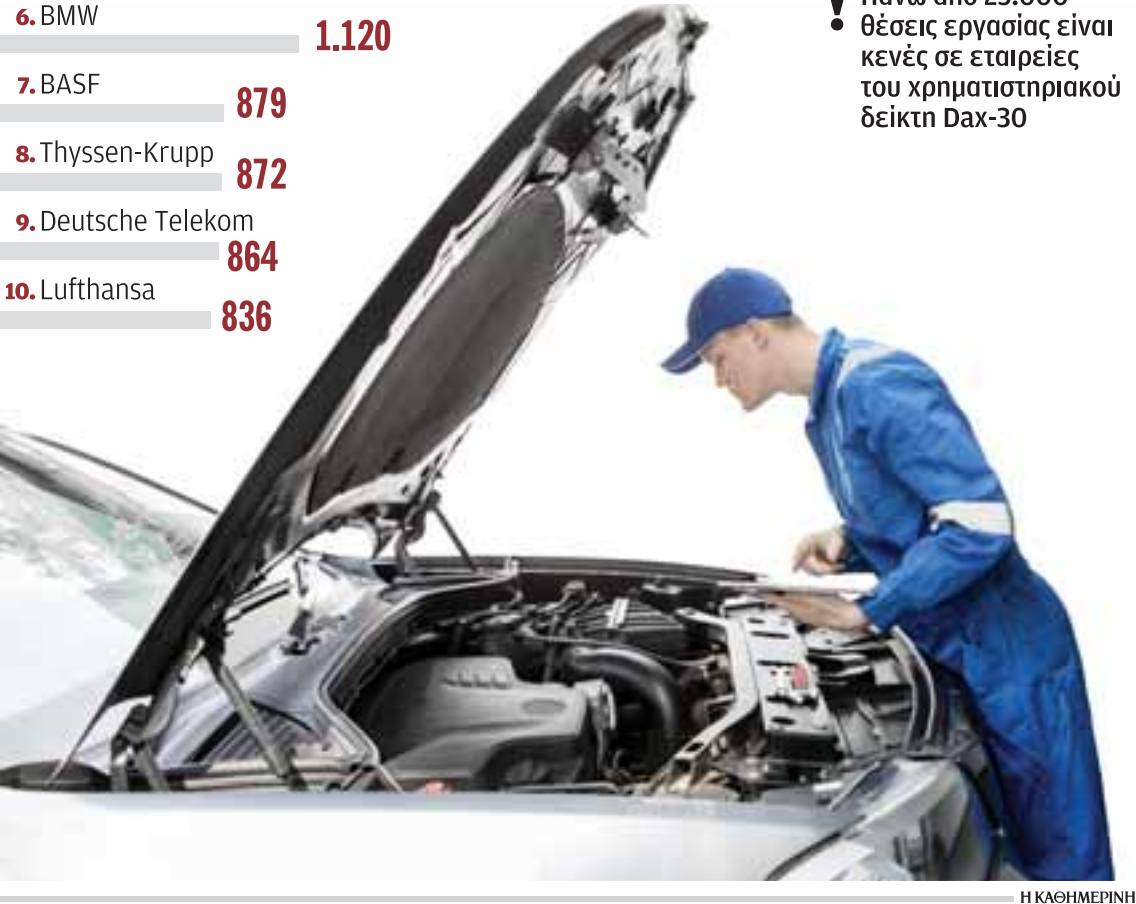
«Οι εργοδότες έχουν συνειδητοποιήσει πως αυτό το έλλειμμα στη διαθεσιμότητα του κατάλληλου προσωπικού μπορεί να αναχαιτίσει τις δυνατότητες μιας εταιρείας στην καινοτομία και στην πρόοδο», συμπληρώνει ο ίδιος.

Σύμφωνα με το γερμανικό Ινστιτούτο Ερευνών για την Απασχόληση (IAB), μια εταιρεία χρειάζεται 113 ημέρες μέχρι να εντοπίσει τον κατάλληλο υποψήφιο για μια κενή θέση εργασίας, δηλαδή 11 περισσότερες ημέρες σε σχέση με έναν

Σε επίπεδα ρεκόρ η ζήτηση εξειδικευμένου προσωπικού στη Γερμανία

❗ Πάνω από 25.000 θέσεις εργασίας είναι κενές σε εταιρείες του χρηματιστηριακού δείκτη Dax-30

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

χρόνο πριν. Για κάθε 100 κενές θέσεις εργασίας αναλογούν 247 άνεργοι από τους περίπου 1.100 που ίσχυαν το 2009, όταν η γερμανική οικονομία βρισκόνταν σε ύφεση λόγω της χρηματοπιστωτικής κρίσης.

Αυτή η έλλειψη προσφοράς σε εργαζομένους δεν οδηγεί, όμως, σε μισθολογικές αυξήσεις, σχολιάζουν οικονομικοί αναλυτές. Η Γερμανία έχει ως βασική προτεραιότητα τη σταθερότητα του πληθωρισμού και τηρεί μια πολύ συντηρη-

τική στάση ως προς την αύξηση των μισθών αλλά και των τιμών στην πραγματική οικονομία. «Σίγουρα υπάρχει περιθώριο βελτίωσης σε αυτόν τον τομέα», σχολιάζει ο Ενζο Βέμπερ, ειδικός σε εργασιακά θέματα του IAB.

Οι προκλήσεις οδηγούν τρεις ανταγωνιστές σε συνεργασία

VW, BMW, Daimler συμπράττουν για την ανάπτυξη ηλεκτρικών αυτοκινήτων

Της ΘΕΛΜΑΣ ΧΑΤΖΗΘΑΝΑΣΙΟΥ

Παραδοσιακοί ανταγωνιστές στον χώρο της αυτοκινητοβιομηχανίας, όπως οι γερμανικές εταιρείες Volkswagen (VW), Daimler και BMW, υποχρεώνονται να συνεργαστούν, καθώς είναι αντιμέτωπες με μία τιτάνια δοκιμασία: την ανάπτυξη ηλεκτρικών και αυτόνομων αυτοκινήτων. Η πρωτοφανής σύμπραξη των κολοσσών υπόσχεται πως θα τους καταστήσει ανταίχους αντιπάλους των κινεζικών αυτοκινητοβιομηχανιών, που συνεχώς κερδίζουν έδαφος, και κυρίως των αμερικανικών Tesla και Waymo, που ήδη προηγούνται σημαντικά. Η Tesla έχει ήδη κυκλοφορήσει το Model 3, το πρώτο ηλεκτρικό αυτοκίνητο μαζικής παραγωγής που εντάσσεται στην πολυτελή κατηγορία, ενώ η Waymo έχει ανακινήσει την έναρξη μαζικής παραγωγής αυτόνομων αυτοκινήτων εντός του Φεβρουαρίου.

«Χρυσή» επένδυση

Το μεγάλο ύψος της απαιτούμενης επένδυσης είναι το πρώτο και το σοβαρότερο κίνητρο για τη συνεργασία των τριών αιώνων ανταγωνιστών. Η VW μόνο, η πρώτη σε πωλήσεις παγκοσμίως, θα επενδύσει 34 δισ. ευρώ σε τεχνολογίες επόμενης γενιάς, εκ των οποίων 20 δισ. θα δρομολογηθούν στην ανάπτυξη ηλεκτρικών και αυτόνομων μοντέλων. Τη στιγμή, όμως, που η VW σχεδιάζει τη στρατηγική της και περιορίζει τα έξοδα της προκειμένου να ενισχύσει την παραγωγή των μελλοντικών οχημάτων, η κατά 77 χρόνια νεότερη της Tesla, ταραίζει τα νερά σε ΗΠΑ και Ευρώπη. Η Tesla διαθέτει αυτή τη στιγμή το πρώτο σε πωλήσεις ηλεκτρικό αυτοκίνητο πολυτελείας στις ΗΠΑ, το Model 3. Με αυτό ετοιμάζεται να κατακτήσει και την ευρωπαϊκή αγορά, καθώς

ASSOCIATED PRESS

Το ύψος της επένδυσης είναι το πρώτο και το σοβαρότερο κίνητρο για τη συνεργασία των τριών αιώνων ανταγωνιστών.

Η VW μόνο, η πρώτη σε πωλήσεις παγκοσμίως, θα επενδύσει 34 δισ. ευρώ σε τεχνολογίες επόμενης γενιάς.

θα κυκλοφορήσει επίσημα τον Φεβρουάριο.

Οι τεχνολογικές απαιτήσεις ήταν ανέκαθεν υψηλές, οι αυτοκινητοβιομηχανίες όμως βρίσκονται τώρα αντιμέτωπες με νέους ανταγωνιστές, τεχνολογικές εταιρείες, που διαθέτουν τεράστια κεφάλαια και προκαλούν ένα νέο είδος πίεσης στον κλάδο. Χαρακτηριστική είναι

η περίπτωση της Waymo, θυγατρικής της Google, η οποία έχει ολοκληρώσει ήδη μία δεκαετία πειραμάτων σε αυτόνομα αυτοκίνητα. Εν τω μεταξύ, το Πεκίνο έχει θέσει ως εθνική προτεραιότητα τον περιορισμό των ρύπων, με αποτέλεσμα οι κινεζικές εταιρείες να τζιζούν αυτοκρατορίες με θεμέλιο τα ηλεκτρικά οχήματα. Στον αγώνα για την ταχύτερη παραγωγή οικολογικών οχημάτων, οι κινεζικές αυτοκινητοβιομηχανίες υποχρεώθηκαν με τη σειρά τους να συνεργαστούν με εταιρείες τεχνολογίας, όπως με τους κολοσσούς Alibaba, Baidu και Tencent. Για τη λειτουργία αυτόνομων οχημάτων απαιτούνται χάρτες υψηλής ευκρίνειας και σύστημα επικοινωνίας των αυτοκινήτων, που θα αποτρέπει τυχόν σύγκρουση. Μεγάλο εμπόδιο δη-

μιουργεί το νομοθετικό πλαίσιο, το οποίο εν πολλοίς είναι ανύπαρκτο για τα αυτόνομα οχήματα, ενώ όσον αφορά τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα, οι αυτοκινητοβιομηχανίες ισχυρίζονται πως δημιουργεί συνεχώς στενότερα πλαίσια στον κλάδο. Το σκάνδαλο Dieselgate της VW, και όπως αποδείχθηκε στη συνέχεια και πολλών ακόμη εταιρειών, της κόστισε το 2017 περισσότερα από 30 δισ. ευρώ. Οι περιορισμοί εκπομπών αερίων σε E.E., ΗΠΑ και Κίνα καλούν τις αυτοκινητοβιομηχανίες να διαθέτουν στην αγορά μεγαλύτερο αριθμό ηλεκτρικών οχημάτων μέσα στα επόμενα χρόνια. Για τα αυτόνομα οχήματα, καίριο είναι το ζήτημα της ιδιοκτησίας, καθώς δεν έχει ακόμη αποφασιστεί εάν θα ανήκουν στον πελάτη, ή αν θα παραχωρούνται σε αυτόν ως υπηρεσία.

Στην πρωτοφανή σύμπραξη μεταξύ VW, Daimler και BMW, που ανακινήθηκε την προηγούμενη εβδομάδα, καλούνται ανοικτά όσες αυτοκινητοβιομηχανίες και εταιρείες διατίθενται να συνεργαστούν.

Προς το παρόν, οι γερμανικές Bosch και Continental, εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον χώρο της αυτοκινητοβιομηχανίας κατασκευάζοντας αξεσουάρ και ανταλλακτικά οχημάτων, έχουν ήδη εκδηλώσει την επιθυμία τους να συμμετάσχουν, προκειμένου να ολοκληρώσουν το κολοσσιαίο έργο.

Η επίσημη σύναψη της συμφωνίας αναμένεται να γίνει τον Μάρτιο και τότε τα διευθυντικά στελέχη θα κληθούν να αποφασίσουν τη στρατηγική που θα ακολουθήσει η σύμπραξη των εταιρειών και τον ρόλο που θα αναλάβει η καθεμία. Η εν λόγω συνεργασία, η οποία υποχρεώνει αιώνιους ανταγωνιστές στους κόλπους της αυτοκινητοβιομηχανίας να συνεργαστούν, δεν είναι η πρώτη.

Η BMW συνεργάζεται από το 2017 με την αμερικανική εταιρεία Intel, που κατασκευάζει επεξεργαστές, την ισραηλινή θυγατρική της τελευταίας Mobileye και την ιταλική και αμερικανική Fiat Chrysler για την ανάπτυξη αυτόνομων οχημάτων. Η ανάγκη μετριασμού του κόστους ανάπτυξης, καθώς και ο σκληρός ανταγωνισμός έχει οδηγήσει επιπλέον σε κοινοπραξία των Daimler και Bosch από το 2011 για την κατασκευή ηλεκτρικών οχημάτων. Εκτός αυτών, η VW και η Ford, η οποία έχει έδρα στο Μίσιγκαν των ΗΠΑ, ανακοίνωσαν τη συνεργασία τους τον Ιανουάριο του 2019, για την κατασκευή βαν και ημιφορτηγών, καθώς και την ανάπτυξη ηλεκτρικών οχημάτων.

Η VW εξακολουθεί να είναι η πρώτη σε πωλήσεις παγκοσμίως,

ωστόσο η συνεργασία με τους ανταγωνιστές της δείχνει ανησυχία για το μέλλον της εταιρείας στην αγορά ηλεκτρικών και αυτόνομων οχημάτων.

Το πιθανότερο μέσο της VW, που θα της προσφέρει προβάδισμα στο μέλλον έναντι της Tesla, είναι η ανάπτυξη εκ του μηδενός νέας πλατφόρμας (σασί) ειδικά σχεδιασμένης για ηλεκτρικά αυτοκίνητα, που θα αποτελέσει τη βάση για 50 μοντέλα της μέχρι το 2025. Οι υπόλοιποι κατασκευαστές ηλεκτρικών οχημάτων χρησιμοποιούν

Η επίσημη σύναψη της συμφωνίας αναμένεται να γίνει τον Μάρτιο και τότε θα αποφασιστεί η στρατηγική που θα ακολουθήσει η σύμπραξη.

πλατφόρμες, που έχουν ήδη αναπτύξει για αυτοκίνητα με κινητήρα εσωτερικής καύσης και προσπαθούν να προσαρμόσουν επάνω τους τις μπαταρίες δημιουργώντας ζητήματα ασφάλειας και βάρους του οχήματος.

Παρόδοξο είναι το γεγονός πως, ενώ οι αυτοκινητοβιομηχανίες μάκονται μεταξύ τους και αντιμετωπίζουν οικονομικά, ρυθμιστικά και κάθε είδους άλλα εμπόδια, τα αυτοκίνητα που πρόκειται να κατασκευασούν εξακολουθούν να είναι ιδιαίτερα ακριβά για τον μέσο καταναλωτή.

Επομένως, ζήτημα καίριας σημασίας για τα επόμενα χρόνια είναι η προσέλκυση αγοραστών, που είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν μερικές χιλιάδες παραπάνω για την αγορά οχημάτων νέας τεχνολογίας.

Επένδυση 10 δις. δολ. από ExxonMobil, Qatar Petroleum

Επένδυση 10 δις. δολ. θα πραγματοποιήσουν από κοινού η Qatar Petroleum και η ExxonMobil στην πολιτεία του Τέξας, σε μια απόπειρα του Κατάρ να αναπτύξει διαύλους στενότερης συνεργασίας με τις ΗΠΑ, σύμφωνα με δημοσίευμα της New York Times. Η χρονική συγκυρία δεν είναι τυχαία. Υστερα από 57 χρόνια το Κατάρ αποφάσισε να αποσυρθεί από τον ΟΠΕΚ τον Ιανουάριο και να επικεντρωθεί στην παγκόσμια αγορά φυσικού αερίου,

Αποστολή των Qatar Petroleum και ExxonMobil είναι να αντιστρέψουν ορισμένους αγωγούς για να εξάγεται φυσικό αέριο από το Τέξας, το Νέο Μεξικό και αλλού.

όπως είχε δηλώσει προ δύο μηνών ο υπουργός Ενέργειας, Ζάαντ αλ-Κάμπι. Εκτός των εξαγωγών υδρογονανθράκων φυσικού αερίου (LNG), η Qatar Petroleum έχει επεκτείνει την παρουσία της στην παγκόσμια αγορά με έργα στο Μαρόκο, στην Κύπρο, στο Μεξικό, στη Βραζιλία, στην Αργεντινή, στη Νότια Αφρική και στη Μοζαμβίκη. Εκτός του έργου «Golden Pass» με την ExxonMobil στο Τέξας, δρομολογεί επενδύσεις δις. δολαρίων στις υπόλοιπες ΗΠΑ.

Υπάρχει, όμως, ένα επιπλέον πολιτικό κίνητρο για το Κατάρ. Η ηγεσία του επιχειρεί να καλλιεργήσει μεγαλύτερες επαφές με την κυβέρνηση του Ντόναλντ Τραμπ, η οποία διατηρεί ήδη στενές σχέσεις με τη Σαουδική Αραβία. As μη ληομονούμε πως έχει παρέλθει περίπου μία διετία από το εμπάργκο που επέβαλαν η Σαουδική Αραβία και οι σύμμαχοι της εις βάρος του Εμιράτου. «Για

το Κατάρ, η συνεργασία αυτή παίζει αντισταθμιστικό ρόλο στη σχέση ΗΠΑ -Σαουδικής Αραβίας», δηλώνει η Λέσλι Πάλτι-Γκάζμαν, πρόεδρος της συμβουλευτικής εταιρείας GasVista που διατηρεί την έδρα της στη Νέα Υόρκη. Οι ΗΠΑ διαθέτουν επίσης μεγάλη στρατιωτική βάση στο Κατάρ. Σκοπός του έργου «Golden Pass» είναι να μετατραπεί ο τερματικός σταθμός που κάποτε διοχέτευε εισαγωγές LNG στις ΗΠΑ σε κομβικό σημείο για την προώθηση εξαγωγών LNG στη Λατινική Αμερική και στις ασιατικές αγορές. Ο τερματικός σταθμός δεν λειτουργεί τα τελευταία οκτώ χρόνια, καθώς εκπνδενίστηκε κυριολεκτικά η ανάγκη για εισαγωγές φυσικού αερίου στις ΗΠΑ ύστερα από τη μεγάλη αύξηση στην αμερικανική παραγωγή σχιστολιθικού φυσικού αερίου.

Αποστολή των Qatar Petroleum και ExxonMobil είναι να αντιστρέψουν ορισμένους αγωγούς για να εξάγεται φυσικό αέριο από το Τέξας, το Νέο Μεξικό και αλλού. Θα εγκαταστήσουν, επίσης, μονάδες ψύξης για τη μετατροπή και αποθήκευση φυσικού αερίου σε υγρή μορφή. Η Qatar Petroleum θα κατέχει το 70% του έργου και η ExxonMobil το υπόλοιπο 30%. Οι δύο εταιρείες έχουν συνεργαστεί ξανά στο παρελθόν σε μεγάλα έργα που έλαβαν χώρα στην Αργεντινή, στη Βραζιλία και στη Μοζαμβίκη. Για την ολοκλήρωση αυτού του έργου θα απασχοληθούν περίπου 9.000 άτομα και υπολογίζεται να δημιουργηθούν 200 μόνιμες θέσεις εργασίας.

Με τη συμφωνία αυτή, το Κατάρ αποβλέπει να διευρύνει το δίκτυο των επενδύσεών του στο φυσικό αέριο. Οι ΗΠΑ έχουν αποκτήσει μεγαλύτερο μερίδιο στην αγορά του LNG, στοχεύοντας στην αναβάθμιση των υποδομών τους όσο φαίνεται να αυξάνεται η παγκόσμια ζήτηση για φιλικότερες στο περιβάλλον πηγές ενέργειας. Την τελευταία δεκαετία έχουν διπλασιαστεί οι χώρες που εισάγουν LNG σε πάνω από 40.

Το Κατάρ κατέχει το 14% όλων των αποθευμένων κοιτασμάτων φυσικού αερίου σε όλον τον κόσμο, κατέχοντας την 3η θέση στην παγκόσμια κατάταξη μετά τη Ρωσία και το Ιράν. Επί του παρόντος, παρουσιάζει παράλληλα τις μεγαλύτερες εξαγωγές υδρογονανθράκων φυσικού αερίου (LNG).

Το Brexit, κορυφή του παγόβουνου για τη βρετανική οικονομία

Η χαμηλή παραγωγικότητα εντείνεται από έλλειψη επενδύσεων σε νέες τεχνολογίες

Το πρόβλημα της χαμηλής παραγωγικότητας στη βρετανική οικονομία οξύνεται ενόψει του Brexit, καθώς επιχειρήσεις και βιομηχανίες διστάζουν να αυξήσουν τις επενδύσεις τους σε νέες τεχνολογίες λόγω της συνεχιζόμενης αβεβαιότητας που επικρατεί για τους όρους αποχώρησης της Βρετανίας από την Ε.Ε. Ανεξάρτητα από το Brexit, όμως, η Βρετανία έχει ήδη σταταλάσει πολύτιμο χρόνο σε ό,τι αφορά τη βελτίωση της παραγωγικότητάς της. Είναι επιτακτική η ανάγκη για την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών ώστε να μη συνεχίσει η χώρα να παρουσιάζει τις χαμηλότερες επιδόσεις σε σχέση με τους υπόλοιπους G7, δηλαδή τις επτά ισχυρότερες οικονομίες στον ανεπτυγμένο κόσμο.

Ρομπότ - τεχνητή νοημοσύνη

Τα εργοστάσια και οι επιχειρήσεις της Βρετανίας πρέπει να λειτουργούν αποτελεσματικότερα και αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνον με τη χρήση της ρομποτικής και της τεχνητής νοημοσύνης, τονίζουν οι οικονομολόγοι που φοβούνται πως η χώρα θα μείνει στο περιθώριο του ανεπτυγμένου κόσμου. Σύμφωνα με στοιχεία του πρακτορείου Bloomberg, για το 2017 προκύπτει πως οι Γάλλοι ήταν αποδοτικότεροι στην εργασία τους διότι παράγαν περισσότερο μολονότι εργάστηκαν λιγότερες ώρες –κατά 10%– από τους Βρετανούς. Έρευνα της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ρομποτικής, η οποία μετρά τον αριθμό των ρομπότ ανά 10.000 εργαζομένους, καταλήγει στο συμπέρασμα πως η Βρετανία υστερεί σοβαρά στον αυτοματισμό έναντι των υπολοίπων ευρωπαϊκών οικονομιών. Διατηρεί την 22η θέση όταν η Γερμανία είναι 3η στην παγκόσμια κατάταξη. «Εάν η Βρετανία επιθυμεί να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητά της έναντι οικονομιών που επενδύουν στη σύγχρονη τεχνολογία τότε θα πρέπει να κάνει το ίδιο», σχολιάζει ο Ραμ Ράμαμουρθι, ερευνητής και ακαδημαϊκός στο Κέντρο Ρομποτικής του Εδιμβούργου.

Το πρόβλημα της χαμηλής παραγωγικότητας στη Βρετανία έλαβε μεγαλύτερες διαστάσεις μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008. Εκεί αποδίδεται η χαμηλή αύξηση των πραγματικών μισθών επί σειράν ετών και κατ'επέκταση η αύξηση των δανείων στα νοικοκυριά

Εάν η Βρετανία επιθυμεί να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητά της έναντι οικονομιών που επενδύουν στη σύγχρονη τεχνολογία, τότε θα πρέπει να κάνει το ίδιο, επισημαίνουν ερευνητές στο Κέντρο Ρομποτικής του Εδιμβούργου.

Υστερεί στον αυτοματισμό έναντι των υπολοίπων ευρωπαϊκών οικονομιών – Διατηρεί την 22η θέση, όταν η Γερμανία είναι 3η στην παγκόσμια κατάταξη.

της χώρας. Μεταξύ 2010-15, η παραγωγή ανά εργατοώρα κατέγραψε αμυδρή άνοδο της τάξεως του 0,2% ανά έτος έναντι του αντίστοιχου 2,4% την περίοδο 1970-2007. Το διάστημα του τριμήνου που έληξε τον Σεπτέμβριο, η παραγωγικότητα των Βρετανών κατρακύλησε στο χαμηλό διετίας, σύμφωνα με στοιχεία της στατιστικής υπηρεσίας της χώρας που ανακοινώθηκαν έναν μήνα πριν.

Σε γενικές γραμμές, ο ρυθμός αύξησης της παραγωγικότητας βαδίζει στο ένα δέκατο του μέσου όρου που ισχύει μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση. Παράλληλα, όμως, η απασχόληση στη Βρετανία έχει αυξηθεί σε ιστορικά υψηλά επίπεδα. Από τη μια πλευρά, δηλαδή, το ποσοστό ανεργίας υποχώρησε στο 4% το τρίμηνο που έληξε τον Νοέμβριο, αντανakλώντας το χαμηλό 49ετίας. Από την άλλη πλευρά, δεν γίνονται οι κατάλληλες επενδύσεις στην τεχνολογία και στην εκπαίδευση των εργαζομένων για να ενισχυθεί η παραγωγικότητα και άρα οι μισθοί των εργαζομένων, επισημαίνουν οικονομικοί αναλυτές. Η αύξηση των μισθών κατά 3,3% που καταγράφηκε τον Νοέμβριο από πέρυσι συνέβη μετά ένα μεγάλο διάστημα. Είχε προηγηθεί μείωση των πραγματικών μισθών καθ'όλη τη διάρκεια του 2017 και τους πρώτους μήνες του 2018.

Η συμβουλευτική εταιρεία McKinsey υπολογίζει πως σχεδόν κάθε αύξηση της ανάπτυξης στο μέλλον θα πρέπει να πηγάζει από την αύξηση της παραγωγικότητας, ούτως ώστε να καταγράφονται τα υψηλά ποσοστά που ίσχυαν στο παρελθόν. Το Brexit, ωστόσο, διαδραματίζει ανασταλτικό ρόλο σε όποια σχέδια και εάν είχαν οι ξένες και βρετανικές εταιρείες στη χώρα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο κλάδος αυτοκινητοβιομηχανιών, ο οποίος είναι από τους πρώτους που έχει ενσωματώσει τον αυτοματισμό. Στη Βρετανία, οι επενδύσεις των αυτοκινητοβιομηχανιών μειώθηκαν πέρυσι κατά 46,5% στα 588,6 εκατ. στερλίνες από το 1,1 δις. το 2017. «Μέρος της ζημίας στη βρετανική οικονομία δεν μπορεί να αποκατασταθεί ακόμη και εάν η Βρετανία παραμείνει στην Ε.Ε.», σχολιάζει ο Νταν Χάμσον του Bloomberg Economics.

Αυστρία και Ολλανδία κατηγορούν τη Γερμανία για διακρίσεις στην πολιτική διόδων

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΙΑΛΙΟΥ**

Αυστρία και Ολλανδία στρέφονται εναντίον της Γερμανίας, κατηγορώντας τη για διακρίσεις εις βάρος των πολιτών τους στα διόδια των γερμανικών αυτοκινητοδρόμων. Στο στόχαστρο των δύο χωρών βρίσκεται η νέα πολιτική διόδων της Γερμανίας, σύμφωνα με την οποία τα ταξινομημένα στη χώρα οχήματα απαλλάσσονται φορολογικά από το μεγαλύτερο μέρος του κόστους των διόδων. Ο εισαγγελέας, πάντως, πρότεινε χθες την απόρριψη της προσφυγής, κρίνοντας ότι η γερμανική πολιτική διόδων δεν αντίκειται στην ενωσιακή νομοθεσία.

Στη Γερμανία, διόδια στα 52.000 χλμ. των αυτοκινητοδρόμων της χώρας πληρώνουν μόνο τα οχήματα βάρους άνω των 7,5 τόνων

μέσω του συστήματος της βινιέτας. Πρόκειται για την αγορά ενός «εισιτηριού» ελεύθερης κίνησης είτε για συγκεκριμένο διάστημα (για δέκα ημέρες, για δύο μήνες ή για ένα έτος) ή για συγκεκριμένη διαδρομή. Οι οδηγοί μπορούν να γίνουν συνδρομητές της υπηρεσίας ή να πληρώνουν μέσω μηχανημάτων έκδοσης εισιτηρίων που βρίσκονται σε ΣΕΑ και στα σημεία εισόδου της χώρας, ή μέσω ηλεκτρονικής εφαρμογής (ο οδηγός ορίζει το σημείο προορισμού και ο υπολογισμός των διόδων γίνεται αυτόματα). Να σημειωθεί ότι από το 2005 η Γερμανία έγινε η πρώτη χώρα στον κόσμο που χρησιμοποίησε ένα υποστηριζόμενο από δορυφόρο σύστημα χρέωσης διόδων στα φορτηγά.

Η χρέωση ανά χιλιόμετρο ξεκινά από 0,09 ευρώ και φθάνει το 0,26

Στο στόχαστρο των δύο χωρών βρίσκεται η νέα πολιτική διόδων της Γερμανίας, σύμφωνα με την οποία τα ταξινομημένα στη χώρα οχήματα απαλλάσσονται φορολογικά από το μεγαλύτερο μέρος του κόστους των διόδων.

ευρώ και εξαρτάται από δύο παράγοντες: την τεχνολογία του οχήματος και την «κατάταξη» του ανάλογα με το βάρος και τον αριθμό των αξόνων. Η τελική τιμή συνυπολογίζει την ατμοσφαιρική ρύπανση (ανάλογα με την κατηγορία εκπομπών), την ηχητική ρύπανση και το κόστος φθοράς της υποδομής (περισσότερες πληροφορίες στο www.toll-collect.de).

Από το 2015 η Γερμανία θέσπισε την απαλλαγή των εταιρειών που έχουν τα φορτηγά τους ταξινομημένα στη χώρα. Η απαλλαγή γίνεται μέσω του φόρου: αφαιρείται το τμήμα του διοδίου που αντιστοιχεί στη φθορά της υποδομής, επειδή ο ιδιοκτήτης πληρώνει για τη συντήρησή της μέσω της γενικής φορολογίας. Η Αυστρία (υποστηριζόμενη από την Ολλανδία) προσέφυγε στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο

ενάντια στην τροποποίηση αυτή, υποστηρίζοντας ότι συνιστά δυσμενή διάκριση λόγω ιθαγένειας (ουσιαστικά ο Γερμανός οδηγός γερμανικού φορτηγού απαλλάσσεται από το μεγαλύτερο μέρος του διοδίου). Να σημειωθεί ότι η άσκηση προσφυγής απευθείας από ένα μέλος της Ε.Ε. εναντίον άλλου είναι εξαιρετικά σπάνια (μόλις 8 συνολικά έως σήμερα). Χθες πάντως, ο γενικός εισαγγελέας του Δικαστηρίου πρότεινε την απόρριψη της προσφυγής, υποστηρίζοντας ότι το γερμανικό τέλος υποδομών ευθυγραμμίζεται με τα ευρέως διαδεδομένα δόγματα της πολιτικής μεταφορών της Ενωσης. Το κόστος που συνδέεται με τη χρήση των υποδομών μεταφορών πρέπει να βασίζεται στις αρχές «ο χρήστης πληρώνει» και «ο ρυπαίνων πληρώνει».

MTN Business

MTN Cloud Business Telephony.

Για την απόλυτη ευελιξία στις τηλεπικοινωνιακές ανάγκες της επιχείρησής σας.

Η υπηρεσία **MTN Cloud Business Telephony** είναι μια ολοκληρωμένη λύση ευρωζωνικής σταθερής τηλεφωνίας, η οποία ενοποιεί όλα τα επικοινωνιακά σας δεδομένα. Με την πλειάδα επιλογών που παρέχονται, **μεγιστοποιούνται οι δυνατότητες της επικοινωνίας της επιχείρησής σας, ενισχύοντας έτσι την αποδοτικότητά της και μειώνοντας σημαντικά το λειτουργικό κόστος.**

Επικοινωνήστε με το Κέντρο Επιχειρηματικών Πελατών της MTN στο 131, για τη λύση που ταιριάζει στη δική σας επιχείρηση.

mtnbusiness.com.cy

H Coworker

Μία από τις πλατφόρμες βραχυ-χρόνιων μισθώσεων γραφείων είναι το Coworker, όπου είναι καταχωρισμένοι 10.294 επαγγελματικοί χώροι παγκοσμίως. Εξ αυτών, 25 βρίσκονται στην Ελλάδα και 15 στην Αθήνα. Πρόκειται για ένα σαφές δείγμα του ότι η συγκεκριμένη αγορά είναι ακόμα στα σπάργανα, αλλά έχει τεράστιο περιθώριο μελλοντικής ανάπτυξης.

H Instant Offices

Δεκαοκτώ χώρους γραφείων στην Αθήνα προσφέρει άλλη μια πλατφόρμα ενοικίασης γραφείων. Ο λόγος για την Instant Offices, η οποία έχει κατηγοριοποιήσει τους προσφερόμενους χώρους με βάση το κόστος ανά εργαζόμενο/μήνα. Στην περίπτωση της ελληνικής πρωτεύουσας, αυτό κυμαίνεται μεταξύ 250-450 ευρώ.

H προοπτική

Σύμφωνα με προβλέψεις ειδικών του κλάδου, υπολογίζεται ότι εντός των επόμενων τριών ετών το 80% της αγοράς των ευέλικτων χώρων γραφείων θα διατίθενται και διαδικτυακά, μέσω των σχετικών ψηφιακών πλατφορμών. Σήμερα, η σχετική αγορά βρίσκεται ακόμα στα σπάργανα, ωστόσο ο ρυθμός ανάπτυξης είναι καταγιογιστικός.

Οι ευέλικτοι χώροι εργασίας στην Αθήνα							
TZAFERI 16 Ανακηρύχθηκε καλύτερο coworking space της Αθήνας «2018 Coworker Members' Choice Awards»	ATHENS PLACE	THE FOUNDATION	SPACES	IMPACT HUB ATHENS	ORANGE GROOVE	THE CUBE	REGUS
Τζαφέρη 16, Γκάζι	Ηρώς 4 & Κρέοντος, Κολωνός	Ευρυσθέως 2, Γκάζι	Ερμού 56, Στοά Τουρνικιώτη, Αθήνα	Καραϊσκάκη 28, Αθήνα	Βασιλέως Κωνσταντίνου 5, Ζάππειο	Κλεισόβης 8, Αθήνα	Μεσογείων 2-4, Πύργος Αθηνών 20ός & 21ος όροφος, Αμπελόκηποι
TIMH: ΑΤΟΜΟ/ΜΗΝΑ	TIMH: ΑΤΟΜΟ/ΜΗΝΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΧΡΕΩΣΕΙΣ	TIMH: ΑΤΟΜΟ/ΗΜΕΡΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΧΡΕΩΣΕΙΣ	TIMH: ΑΤΟΜΟ/ΜΗΝΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΧΡΕΩΣΕΙΣ	TIMH: ΑΤΟΜΟ/ΗΜΕΡΑ
€245	€150	Θέση εργασίας ανοικτού χώρου Daily pass: €18,6 ΑΤΟΜΟ/ΜΗΝΑ €186	€10,7 - €14,8 συμβόλαιο 24 μηνών Α. Κηφισίας 117 & Αγ. Κων/νου, Μαρούσι €9 - €12,3 συμβόλαιο 24 μηνών	Θέση εργασίας ανοικτού χώρου Daily pass: €12,4 ΑΤΟΜΟ/ΜΗΝΑ 40 ώρες €74,4 80 ώρες + 4 ώρες χρήση meeting room: €111,6 Απεριόριστη χρήση + 8 ώρες meeting room €210,8 Συνδρομή μέλους €22,32 (community benefits + 10 ώρες σε ανοικτό χώρο)	1 άτομο: €100 2 άτομα: €80 3 άτομα: €65 4 άτομα: €50 5 άτομα: €45 Εκπτώση 50% σε startups μετά τον 1ο χρόνο	Θέση εργασίας ανοικτού χώρου (hot desk/open plan): άτομο/ημέρα €15 άτομο/μήνα €170 Αποκλειστικό γραφείο εργασίας ανοικτού χώρου (dedicated desk): 1 μήνας €200 Ιδιωτικό γραφείο κλειστού τύπου (private desk): €500/μήνα/2 άτομα	€8,1 - €11,1 συμβόλαιο 24 μηνών Λαγουμιτζή 24, Μαρούσι €4,7 - €10 συμβόλαιο 24 μηνών Κηφισίας 166Α & Σοφοκλέους, Αθήνα €4,9 - €6,7 συμβόλαιο 24 μηνών

Μισθώσεις τύπου Airbnb τώρα και για γραφεία

Η ενοικίαση επαγγελματικών χώρων με την ημέρα ή ακόμη και την ώρα κερδίζει διαρκώς έδαφος

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

ΕΚΕΤΕ έναν σύγχρονο επαγγελματικό χώρο και επιθυμείτε να προσεγγίσετε άμεσα χρήστες; Θέλετε υψηλό βαθμό ευελιξίας και άμεση είσπραξη των χρημάτων σας; Προτίθεστε να προσφέρετε και πρόσθετες υπηρεσίες, όπως π.χ. γραμματειακή υποστήριξη, τηλεφωνικό κέντρο, υποδομή για παρουσιάσεις κτλ., προκειμένου να εξασφαλίσετε υψηλότερη αμοιβή; Τότε, μπορείτε πλέον να αξιοποιήσετε κάποια από τις ψηφιακές πλατφόρμες βραχυχρόνιων μισθώσεων για επαγγελματικούς χώρους, οι οποίες λειτουργούν όπως ακριβώς και η Airbnb για τις κατοικίες, με τη διαφορά ότι διαφοροποιούνται το είδος του ακινήτου και οι προσφερόμενες παροχές/υπηρεσίες. Οι δε μισθώσεις γίνονται με τη μέρα, με τον μήνα ή ακόμα και με την ώρα, υπολογίζοντας το φάσμα των υπηρεσιών που θα αξιοποιηθεί

ο πελάτης-εταιρεία και ασφαλώς και τον αριθμό των εργαζομένων που θα φιλοξενηθούν στους χώρους αυτούς. Μέχρι σήμερα, στην εγχώρια αγορά κυριαρχεί το παραδοσιακό μοντέλο της υπογραφής πολυετών συμβολαίων μισθώσης από εταιρείες που επιθυμούν να στεγδάσουν τα γραφεία τους. Παράλληλα, όμως, με τη συγκεκριμένη αγορά λειτουργεί εδώ και κάποια χρόνια και μία ακόμη, που αφορά κτίρια συνολικά που εκμισθώνονται με πιο ευέλικτο τρόπο, προσφέροντας δυνατότητα μισθώσης ακόμη και για μία ημέρα. Την αρχή έκανε η Regus, τοποθετούμενη στις αρχές της δεκαετίας του 2000 σε δύο κτίρια γραφείων σε Μαρούσι (Α. Κηφισίας) και Λ. Βασ. Σοφίας. Σήμερα, τα σχετικά ακίνητα –όχι μόνο της Regus– έχουν πολλαπλασιαστεί, τόσο που αναμένεται να αυξηθεί και άλλο στο μέλλον. Ηδη, σήμερα, στην Αθήνα λειτουργούν 20

κτίρια γραφείων που προσφέρουν μίσθωση πλήρους λειτουργήκαν σύγχρονων γραφείων ανά άτομο, ανά ημέρα ή ανά ώρα. Για παράδειγμα, ο όμιλος IWG, μέσω των σημάτων της Regus και της Spaces, λειτουργεί ήδη πέντε τέτοια επιχειρηματικά κέντρα στην Αθήνα. Η Spaces εγκαίνιασε τον προηγούμενο Ιούλιο το δεύτερο κέντρο ευέλικτων γραφειακών χώρων στο κτίριο Green Plaza στο Μαρούσι, ενώ το πρώτο τέτοιο κέντρο λειτουργεί στη Στοά Τουρνικιώτη επί της οδού Ερμού. Όπως αναφέρει σε σχετική έρευνά της για την αγορά γραφείων η Arbitrage Real Estate, εταιρεία παροχής υπηρεσιών ακινήτων, η IWG σχεδιάζει την ανάπτυξη 15 νέων επιχειρηματικών κέντρων σε όλη την Ελλάδα εντός της επόμενης διετίας. Στο πλαίσιο αυτό έχει δρομολογήσει, σε συνεργασία με την ΟΤΕ Estate, την εταιρεία διαχείρισης ακινήτων του τηλεπικοινωνιακού ομίλου, την αξιοποίηση δύο ακινήτων της στην

οδό Σόλωνος στην Αθήνα και στο κέντρο της Θεσσαλονίκης. Εκτός όμως από τα δύο μεγαλύτερα αστικά κέντρα, στόχος είναι η επέκταση και σε άλλες μεγάλες πόλεις της χώρας, όπως η Ρόδος, η Πάτρα, το Ηράκλειο Κρήτης και ο Βόλος. Όπως αναφέρει στην «Κ» ο κ. Ιωάννης Ορφανός, εταίρος της Arbitrage, «αυτή η τάση έχει μεγάλη λογική διεθνώς και βέβαια και στην Ελλάδα, γιατί πλέον όλο και περισσότερες επιχειρήσεις χρειάζονται μεγάλη ευελιξία όσον αφορά τη χρήση χώρων γραφείων, τόσο όσον αφορά το μέγεθός τους όσο κυρίως σε παροχές και υπηρεσίες. Αυτό συμβαίνει γιατί πολλές εταιρείες χρειάζεται να “τρέχουν” συγκεκριμένες εργασίες βραχυπρόθεσμου χαρακτήρα σε διάφορες χώρες/αγορές, με ομάδες στελεχών που αυθελιώνονται και, βέβαια, απαιτούν και διαφορετικό επίπεδο τεχνολογικών υποδομών». Ως εκ τούτου, η

λύση της βραχυχρόνιας μίσθωσης κατάλληλος χώρου για συγκεκριμένη εργασία φαντάζει ιδανική. Επίσης, σύμφωνα με τον κ. Ορφανό, ο συγκεκριμένος τρόπος μίσθωσης γραφείων προσφέρει πολύ περισσότερα πλεονεκτήματα, γιατί πολλές επιχειρήσεις στην Ελλάδα δεν είναι μεγάλοι μεγέθους, ενώ ταυτόχρονα ένας ολόκληρος κλάδος της οικονομίας, ο τουριστικός, έχει υψηλό βαθμό εποχικότητας, με αποτέλεσμα να διαφοροποιούνται και οι στεγαστικές ανάγκες ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, που ενδιαφέρονται να έχουν μια βάση στην Αθήνα ή και σε άλλες πόλεις. «Επίσης, πολλοί επαγγελματίες θέλουν χώρους για συναντήσεις, ιδίως εφόσον αυτοί συνοδεύονται και από υπηρεσίες, ο υπολογισμός των αντιτίμου γίνεται βάσει ημερών, μηνών ή και ετών, ενώ εξαρτάται και από τον αριθμό των ατόμων που θα κάνουν χρήση των χώρων και το είδος των χώρων αυτών. Ενδεικτικά, στο κέντρο της Αθήνας, οι τιμές για χρήση ενός μήνα μπορεί να κυμαίνονται μεταξύ 70-350 ευρώ/μήνα/άτομο, με το κόστος να ελαττώνεται αναλογικά με το διάστημα χρήσης και τον αριθμό των χρηστών, φτάνοντας να κυμαίνεται από 5 έως 13 ευρώ/άτομο/μήνα για χρήση 24 μηνών.

Οι παρεχόμενες υπηρεσίες διαμορφώνουν το ενοίκιο

Σύμφωνα με τη σχετική ανάλυση της εταιρείας παροχής υπηρεσιών ακινήτων Arbitrage Real Estate, η βραχυχρόνια μίσθωση εξοπλισμένων γραφείων και υπηρεσιών γραφείου αναμένεται να επιφέρει αλλαγή στον τρόπο διαχείρισης των επαγγελματικών χώρων και ως εκ τούτου και στην αγορά των σχετικών ακινήτων στην Ελλάδα. «Αναμένουμε επίσης να δημιουργήσει την ανάγκη για αντίστοιχα “έξυπνα κτίρια” σύγχρονων προδιαγραφών, κατασκευή και εξοπλισμό τελευταίας τεχνολογίας, με ολοκληρωμένες υπηρεσίες μηχανογράφησης και αξιόπιστη σύνδεση στο Διαδίκτυο, με ασφαλή αποθήκευση και

διακίνηση των ηλεκτρονικών δεδομένων», συμπληρώνουν οι αναλυτές της Arbitrage. Το πιο σημαντικό όμως στοιχείο είναι ότι η επικείμενη ανάπτυξη των βραχυχρόνιων μισθώσεων γραφείων συνιστά μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για την αξιοποίηση του πολύ σημαντικού αποθέματος οριζόντιων ιδιοκτησιών επαγγελματικών χώρων, που εν πολλοίς παρακμάζει σήμερα. Σήμερα, στο κέντρο της Αθήνας, σε κτίρια που βρίσκονται στις οδούς Πανεπιστημίου, Πατισίων, Σόλωνος, Σταδίου και Ακαδημίας, εντοπίζονται χιλιάδες μικροί επαγγελματικοί χώροι, μεγάλο μέρος των οποίων είτε είναι

πλέον κενό είτε υποαποδίδει. Κατά τον κ. Ορφανό, «είναι μια ευκαιρία για πολλά μικρά γραφεία, από 500 έως 1.500 τ.μ., να αναδιοργανωθούν καθώς προσφέρουν το πλεονέκτημα της πρόσβασης. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν επίσης και σχετικές υπηρεσίες τόσο στη Θεσσαλονίκη όσο και σε πόλεις της περιφέρειας, όπως η Πάτρα, ο Βόλος και το Ηράκλειο», τονίζει χαρακτηριστικά. Η ειδοποιός διαφορά σήμερα, σε σχέση με πριν από λίγα χρόνια, είναι ότι όλο και περισσότεροι υποψήφιοι χρήστες/επαγγελματίες έχουν εξοικειωθεί με τη χρήση ψηφιακών πλατφορμών βραχυχρόνιας μίσθωσης, με αποτέλεσμα να έχουν

αυξηθεί σημαντικά, παγκοσμίως, οι σχετικές εξειδικευμένες πλατφόρμες που εξυπηρετούν τόσο τους ιδιοκτήτες, ή διαχειριστές, που επιθυμούν να καταστήσουν τους χώρους τους γνωστούς και εύκολα προσβάσιμους σε πελάτες, όσο και τους χρήστες που αναζητούν γραφεία που να διαθέτουν τέτοιες υπηρεσίες. Μάλιστα, οι ιδιοκτήτες υποχωρούν σε πολλαπλές εγγραφές του χώρου που διαθέτουν σε διάφορες πλατφόρμες, ώστε να αυξήσουν την αναγνωρισιμότητά τους και να γίνουν διαθέσιμοι σε ευρύτερο κοινό. Η τιμολογιακή πολιτική των ευέλικτων γραφειακών χώρων βασίζεται στο εύρος των υπηρεσιών

και εφαρμόζεται σε ποικίλες βάσεις, για να εξυπηρετήσει τις ανάγκες των ενδιαφερομένων. Ο υπολογισμός των αντιτίμου γίνεται βάσει ημερών, μηνών ή και ετών, ενώ εξαρτάται και από τον αριθμό των ατόμων που θα κάνουν χρήση των χώρων και το είδος των χώρων αυτών. Ενδεικτικά, στο κέντρο της Αθήνας, οι τιμές για χρήση ενός μήνα μπορεί να κυμαίνονται μεταξύ 70-350 ευρώ/μήνα/άτομο, με το κόστος να ελαττώνεται αναλογικά με το διάστημα χρήσης και τον αριθμό των χρηστών, φτάνοντας να κυμαίνεται από 5 έως 13 ευρώ/άτομο/μήνα για χρήση 24 μηνών.

Χώροι 820.000 τ.μ. διατίθενται στην Ευρώπη υπό καθεστώς ευέλικτης ενοικίασης

Η ανερχόμενη τάση των βραχυχρόνιων μισθώσεων επαγγελματικών χώρων δεν θα μπορούσε να αφήσει ασυγκίνητη ούτε την ίδια την Airbnb. Ο αμερικανικός κολοσσός αναγνώρισε την επενδυτική ευκαιρία που ανοίγεται από το γεγονός ότι ένας ολόκληρος τομέας, ετήσιου τζίρου της τάξεως των 370-400 δισ. ευρώ, οδεύει με βήμα γοργό προς το Διαδίκτυο, και έχει ήδη κάνει την κίνησή του. Συγκεκριμένα, όπως ανακοινώθηκε πριν από λίγες ημέρες, η Airbnb πρόκειται να θέσει υπό τη «σκέπη» της την εταιρεία Gaest από τη Δανία. Η εν λόγω εταιρεία έχει αναπτύξει μια ψηφιακή πλατφόρμα που απευ-

θύνεται σε επιχειρηματίες που επιθυμούν χώρους για να πραγματοποιήσουν επαγγελματικές συναντήσεις και εκδηλώσεις. Μέσω της Gaest, ο ενδιαφερόμενος μισθώνει μέρες ή ακόμα και ώρες συνάντησης, βάσει των οποίων προκύπτει και η σχετική χρέωση, αξιοποιώντας το ευρύτεριο χιλιάδων χώρων σε δεκάδες πόλεις ανά τον κόσμο. Πρόκειται για μέρος της στρατηγικής επέκτασης της Airbnb, η οποία δεν περιορίζεται στο γεγονός ότι έχει κατακτήσει κυρίαρχο μερίδιο αγοράς στη διάθεση κατοικιών, αλλά κινείται και προς τους επαγγελματικούς χώρους. Η σχετική πρωτοβουλία φέρει την επωνυμία Airbnb

for Work και απευθύνεται εξ ολοκλήρου προς τις επιχειρήσεις και τους επαγγελματίες, που ενδιαφέρονται να μισθώσουν χώρους για τις εκδηλώσεις τους, την εργασία τους ή την πραγματοποίηση συναντήσεων με πελάτες και προμηθευτές τους. Ηδη, από τον περασμένο Σεπτέμβριο, η Airbnb for Work έχει αρχίσει να διαθέτει μια σειρά από εργαλεία στις εταιρείες με στόχο την καλύτερη οργάνωση των επαγγελματικών ταξιδιών των στελεχών τους και τον έλεγχο των δαπανών. Για παράδειγμα, έχει διαφοροποιήσει κάποιες αγγελίες, αναφέροντας σε σχετική επισήμανση εάν διατίθενται χώροι έτοιμοι για συναντήσεις σε

κατοικίες που βρίσκονται μακριά από τα κέντρα των πόλεων. Επιπλέον, η εταιρεία έχει ξεκινήσει μια συνεργασία με τη WeWork, έναν από τους ηγέτες παγκοσμίως στον τομέα των βραχυχρόνιων μισθώσεων ακινήτων, προκειμένου να διευκολύνει τους πελάτες της Airbnb να ενοικιάζουν χώρο εργασίας ακόμα και για μία μόνο ημέρα κοντά στο σπίτι ή στο διαμέρισμα όπου διαμένουν. Σύμφωνα με την Arbitrage, κατά το πρώτο εξάμηνο του 2018, το ποσοστό των ευέλικτων χώρων στην Ευρώπη ξεπέρασε κατά μέσο όρο το 7,5% του συνολικού αποθέματος, αυξημένο σε σχέση με το 7,2% που ήταν το 2017 και τριπλάσιο των αν-

τίστοικων αριθμών που είχαν καταγραφεί το 2016. Από το πρώτο μισό του 2018, περισσότερα από 820.000 τ.μ. γραφείων χρησιμοποιούνται ως ευέλικτοι επαγγελματικοί χώροι, με τη μεγαλύτερη αγορά να είναι αυτή του Λονδίνου, ακολουθούμενη από το Παρίσι και το Βερολίνο. Στην Ελλάδα, οι χώροι αυτοί προτιμώνται από ελεύθερους επαγγελματίες, μικρές, αναπτυσσόμενες και νεοφυείς επιχειρήσεις, επιχειρήσεις τεχνολογίας και εν γένει εταιρείες στις οποίες το σύγχρονο περιβάλλον εργασίας χαρακτηρίζει την ταυτότητά τους. Οι διαθέσιμοι χώροι απευθύνονται επίσης και σε παραρτήματα

μεγάλων πολυεθνικών εταιρειών που χρειάζονται να στεγάσουν νέα και πιο καινοτόμα επιχειρηματικά τμήματα. Γενικά, στους ευέλικτους αυτούς χώρους παρέχονται πολλαπλές επιλογές και υπηρεσίες, όπως ατομικά γραφεία σε κοινόχρηστο χώρο, γραφεία αποκλειστικής χρήσης ή ακόμα και αυτοτελείς γραφειακοί χώροι, αίθουσες συμβουλίων, αίθουσες εκπαίδευσης, σεμιναρίων κι εκδηλώσεων, δυνατότητα σταθερής ατομικής τηλεφωνικής γραμμής, υπηρεσίες υποδοχής και γραμματειακής υποστήριξης, ακόμα και εγκατάσταση φορολογικής έδρας και επαγγελματική διεύθυνση.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 10 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2019

Διαρκής η μάχη κατά των fake news

Ο δρ Βασίλειος Μεζάρης, συντονιστής του InVID, ενός συστήματος πολυπαραγοντικού ελέγχου των βίντεο, μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στη **ΣΙΕΣΥ ΑΛΩΝΙΣΤΙΩΤΟΥ**

Συγχωρήστε μου παρακαλώ την ει-
κασία: Εάν βγούμε σε έναν οποι-
ονδήποτε δρόμο και ρωτήσουμε
τον πρώτο περαστικό τι σημαίνει
fake news το πιθανότερο είναι να
απαντήσει αμέσως: ψευδείς ειδή-
σεις. Εάν όμως ρωτήσουμε «γνω-
ρίζετε κάποιο εργαλείο ή τρόπο
αντιμετώπισης;» στην καλύτερη
περίπτωση δεν θα πάρουμε καμιά
απάντηση, ενώ στη χειρότερη όσο
και κλασική θα ακούσουμε περίπου
κάτι σαν κι αυτό: «Και πού να ξέρω
γω; Ρωτήστε τους δημοσιογράφους
που γράφουν και λένε συνέχεια
ψέματα». Η προσαρμογή σε έναν
νέο, απαιτητικό κόσμο ως προς
την ανάληψη προσωπικής ευθύνης
σε πεδία ελεγχόμενα μέχρι πρότι-
νος από ειδικούς/αυθεντίες δεν εί-

*Η τεχνητή νοημοσύνη
μπορεί να χρησιμοποιη-
θεί και για καλό, αλλά
και για να παραπλανή-
σει. Εξαρτάται πώς θα τη
χρησιμοποιήσει κάποιος.*

ναι πράγματι εύκολη υπόθεση. Εί-
ναι δύσκολο να γίνει αντιληπτό
ότι η παραγωγή δημοσιογραφικού
περιεχομένου, οι «ειδήσεις» δεν
αποτελούν πλέον αποκλειστικά
προϊόν επαγγελματιών δημοσιο-
γράφων αλλά του κάθε ανθρώπου
που έχει πρόσβαση σε ένα κινητό
τηλέφωνο ή απλό υπολογιστή.

Ακόμα πιο δύσκολα κατανοητό
ή και αποδεκτό είναι το γεγονός
ότι και ένας απλός διαμοιρασμός,
κοινοποίηση περιεχομένου που
πήραμε από κάποιον άλλο χρήστη
— φίλο στο Facebook για παράδειγ-
μα— στα κοινωνικά δίκτυα (share)
συνιστά παραγωγή και διάδοση
«ειδήσεων» και ότι η επαλήθευσή

Ενας απλός διαμοιρασμός περιεχομένου που πήραμε από άλλο χρήστη στα κοινωνικά δίκτυα συνιστά διάδοση «ειδήσεων». Εργαλείο για τον έλεγχό της είναι το InVID Verification Plugin, που διατίθεται ελεύθερα από τον Ιούλιο του 2017.

της αποτελεί υψηλής σημασίας συ-
στατικό στοιχείο της κοινωνικής
ευθύνης που αναλογεί σε όλους
τους πολίτες. Χωρίς αυτό να ση-
μαίνει ότι οι δημοσιογράφοι δεν
έχουν ακέραιη την ευθύνη για οτι-
δήποτε παράγουν ή αναπαράγουν,
οι πολίτες δεν μπορούν πλέον να
αποποιούνται το μερίδιο ευθύνης
που τους αναλογεί. Και, αντίθετα

από τη φήμη για τα λεφτά... εργα-
λεία υπάρχουν. InVID ονομάζεται
ένα από αυτά, είναι σύνολο εργα-
λείων και χαιρεί μεγάλης εκτίμησης
αμερικανικών πανεπιστημίων και
ευρωπαϊκών δημοσιογραφικών ορ-
γανισμών.

Ο δρ Βασίλειος Μεζάρης, ερευ-
νητής του Ινστιτούτου Τεχνολο-
γιών Πληροφορικής και Επικοινωνι-

ών (ΙΠΤΗΛ) του Εθνικού Κέντρου
Ερευνας και Τεχνολογικής Ανά-
πτυξης, είναι ο συντονιστής του
έργου InVID το οποίο χρηματοδο-
τήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση
και στο οποίο συμμετείχαν εννέα
φορείς από πέντε ευρωπαϊκές χώ-
ρες. Η ελληνική ομάδα με επικε-
φαλής τον Β. Μεζάρη αναπτύσσει
τεχνολογίες για την ανάλυση βίν-

τεο, και ιδίως για την εξαγωγή κα-
ρακτηριστικών εικόνων και ανί-
χνευση προηγούμενων αντιγράφων
του βίντεο στο Διαδίκτυο, την κα-
τανόηση και περιγραφή του ση-
μασιολογικού περιεχομένου του
βίντεο και τον εντοπισμό αλλοι-
ώσεων σε βίντεο.

Το InVID Verification Plugin, η
εφαρμογή για την επαλήθευση και

την ανίχνευση κατασκευασμένων
—και άρα ψευδών— στοιχείων σε
βίντεο διατίθεται ελεύθερα στην
παγκόσμια κοινότητα από τον Ιού-
λιο του 2017.

— Διαβάζοντας για τις δυνατό-
τητες του InVID θα έλεγε κανείς
ότι έχει λυθεί το ζήτημα των
ψευδών ειδήσεων. Ισχύει και σε
ποιο βαθμό;

— Κρίνοντας από τους περισσό-
τερους από 9.000 χρήστες —δημο-
σιογράφους, fact checkers, bloggers
κλπ.— ενός από τα εργαλεία που
δημιούργησε το InVID, του InVID
Verification Plugin, και τις πολύ
θετικές αντιδράσεις και σχόλια που
έχουμε λάβει από τους χρήστες αυ-
τούς, θεωρώ ότι το InVID έχει θετική
συμβολή στην αντιμετώπιση των
ψευδών ειδήσεων. Ωστόσο, είναι
σίγουρο ότι το ζήτημα δεν έχει επι-
λυθεί πλήρως, και θα συνεχίσει να
μας απασχολεί πολύ και στο μέλλον.

*Οι πολίτες δεν μπορούν
πλέον να αποποιούνται
το μερίδιο ευθύνης
που τους αναλογεί.*

Αυτό συμβαίνει και λόγω των πολ-
λών πιθανών εκφάνσεων των ψευ-
δών ειδήσεων ή γενικότερα της
παραπληροφόρησης (π.χ. δεν συ-
νοδεύεται πάντα μια ψευδής ειδηση
από βίντεο, ώστε να έχουν άμεση
εφαρμογή οι τεχνολογίες ανάλυσης
βίντεο του InVID), αλλά και του ότι
οι τεχνικές παραποίησης ειδήσεων
και βίντεο γίνονται ολοένα και κα-
λύτερες. Προβλέπεται μια διαρκής
«μάχη», στην οποία έχει σημασία
και ο ανθρώπινος παράγοντας —
επαγγελματίες δημοσιογράφοι, ερα-
σιτέχνες της ενημέρωσης, αλλά
και κάθε πολίτης— αφού η τεκνο-
λογία από μόνη της δεν αρκεί για
να δώσει τη λύση.

Μόνο η τεχνολογία δεν αρκεί, χρειάζεται και ο άνθρωπος

— Πιστεύετε ότι οι Έλληνες δημο-
σιογράφοι έχουν τις αναγκαίες βε-
βαιές γνώσεις που προϋποτίθενται
για τη χρήση του εργαλείου;

— Το InVID απευθύνεται σε δημο-
σιογράφους, αλλά και σε ερασιτέχνες
της ενημέρωσης, όπως οι bloggers
— σε κάθε έναν που αναπαράγει ει-
δήσεις και έχει συμφέρον να διαφυ-
λάξει την αξιοπιστία του. Έχουμε
αρκετούς χρήστες του InVID Veri-
fication Plugin και στην Ελλάδα, και
επίσης έχουμε παρουσιάσει το ερ-
γαλείο αυτό και σε εκδηλώσεις για
δημοσιογράφους και φοιτητές δη-
μοσιογραφίας, για παράδειγμα σε
συνεργασία με το Τμήμα Δημοσιο-
γραφίας και ΜΜΕ του ΑΠΘ. Εξάλλου,
όπως διαπιστώσαμε και από αυτές
τις εκδηλώσεις, οι Έλληνες δημοσιο-
γράφοι είναι καλά εξοικιωμένοι με
τις νέες τεχνολογίες και ευαίσθητο-
ποιημένοι στο θέμα της παραπλη-
ροφόρησης. Οπότε, πιστεύω, δεν
υπάρχει κανένα εμπόδιο για τη χρήση
των τεχνολογιών του InVID και από
τους Έλληνες δημοσιογράφους!

— Έχετε συνεργαστεί πρακτικά με
συγκεκριμένους Έλληνες δημο-
σιογράφους ή/και δημοσιογραφι-
κούς οργανισμούς στο πεδίο της
εφαρμοσμένης δημοσιογραφίας;
— Οχι, έχουμε συναντήσει κάποιους

*Η εκπαίδευση πολιτών
και δημοσιογράφων
δεν μπορεί να έχει
ουσιαστικό αποτέλεσμα
εάν δεν τους παρέχουμε
και τα κατάλληλα
τεχνολογικά μέσα.*

σε εκδηλώσεις όπου παρουσιάσαμε
το InVID Verification Plugin στην
Ελλάδα, αλλά δεν έχει υπάρξει μέχρι
στιγμής κάποια στενότερη συνερ-
γασία.

— Μπορεί ο απλός πολίτης να χρ-
σιμοποιήσει την εφαρμογή;

— Ναι, οποιοσδήποτε μπορεί ελεύ-
θερα να κατεβάσει την εφαρμογή
και να τη χρησιμοποιήσει. Η χρήση
της εφαρμογής είναι πολύ απλή,
δεν παρουσιάζει κάποια δυσκολία.
Ωστόσο, το να διερευνήσει κάποιος
την αυθεντικότητα ενός βίντεο ή
γενικότερα μιας ειδήσης, απαιτεί
κάποια προσπάθεια και χρόνο, και

Ο δρ Βασίλειος Μεζάρης, ερευνητής του Ινστιτούτου Τεχνολογιών Πληρο-
φορικής και Επικοινωνιών (ΙΠΤΗΛ) του Εθνικού Κέντρου Ερευνας και Τεχνο-
λογικής Ανάπτυξης.

αυτό λογικά δεν είναι κάτι που ο
καθένας από εμάς ως απλός κατα-
ναλωτής ειδήσεων είναι διατεθει-
μένος να κάνει καθημερινά.

— Οι DW και AFP συμμετέχουν στο
πρόγραμμα κυρίως σε ρόλο «με-
τρητή/δοκιμαστή αποτελεσματι-
κής». Κανένας ελληνικός ορ-
γανισμός ΜΜΕ δεν ενδιαφέρθηκε
γι' αυτόν τον ρόλο ή εσείς δεν απευ-

θυνθήκατε και γιατί;

— Στο έργο οι DW και AFP συμμε-
τέχουν και ως δοκιμαστές των τεχνο-
λογιών, αλλά ειδικά η AFP (Γαλλικό
Πρακτορείο Ειδήσεων) και ως συμ-
μέτοχος στην ανάπτυξη του InVID
Verification Plugin (που είναι ένα απο-
τέλεσμα της συνεργασίας των δυο
οργανισμών). Οι φορείς αυτοί επε-
λέγησαν εξ αρχής για να συμμετά-
σχουν στην ομάδα του έργου, η οποία

για πρακτικούς λόγους αποτελείται
από λίγα μέλη, βάσει της πρότερης
εμπειρίας τους στο συγκεκριμένο αν-
τικείμενο. Είμεθα, πάντως, μέσω της
χρήσης του InVID Verification Plugin
από δημοσιογράφους και στην Ελ-
λάδα, έχουμε και «συμμετοχή» ελλη-
νικών οργανισμών ΜΜΕ.

— Πιστεύετε ότι η τεχνητή νοημο-
σύνη είναι αρκετή για να αντιμε-
τωπιστούν τα φαινόμενα disinfor-
mation/misinformation ή μήπως
δημιουργείται ένας φαύλος κύκλος,
όπου η ΑΙ δημιουργεί συνεχώς νέες
δυνατότητες «ψεύδους» και οι επι-
στήμονες προσπαθούν διαρκώς να
δώσουν λύσεις;

— Ισχύει το δεύτερο. Η τεχνητή
νοημοσύνη μπορεί να χρησιμοποιη-
θεί και για καλό, αλλά και για να
παραπλανήσει. Εξαρτάται πώς θα
τη χρησιμοποιήσει κάποιος. Οι τε-
χνολογίες τεχνητής νοημοσύνης
είναι πάντως μια πραγματικότητα,
δεν μπορούμε να τις αγνοήσουμε,
ούτε επιτρέπεται να μην αξιοποι-
ήσουμε τα τεράστια οφέλη που
έχουν να μας προσφέρουν σε σχεδόν
κάθε τομέα της ανθρώπινης ύπαρ-
ξης, από την υγεία και την ασφάλεια
μέχρι την προστασία του περιβάλ-
λοντος, την εκπαίδευση, την ενη-
μέρωση και την ψυχαγωγία. Γι' αυτό

έχει σημασία και στην Ελλάδα και
συνολικά στην Ευρώπη να εξασφα-
λίσουμε την πρωτοπορία στις τε-
χνολογίες τεχνητής νοημοσύνης.

— Πιστεύετε ότι η εκπαίδευση πολ-
ιτών και δημοσιογράφων (News &
Media Literacy) προηγείται ως
ανάγκη στον 21ο αι. ή έπεται των
τεχνικών λύσεων;

— Αυτά τα δύο πάνε μαζί. Όπως
προανέφερα, η τεχνολογία από μόνη
της δεν αρκεί για να δώσει τη λύση,
έχει σημασία και ο ανθρώπινος πα-
ράγοντας. Από την άλλη μεριά, η εκ-
παίδευση πολιτών και δημοσιογρά-
φων δεν μπορεί να έχει ουσιαστικό
αποτέλεσμα εάν δεν τους παρέχουμε
και τα κατάλληλα τεχνολογικά μέσα
για να διακρίβουν εύκολα και απο-
τελεσματικά την ακρίβεια και την
αξιοπιστία μιας ειδήσης. Μόνο με
την ταυτόχρονη προσπάθεια και στις
δύο αυτές διαστάσεις είναι δυνατό
να αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά
το πρόβλημα. Γι' αυτό και στο InVID,
πέρα από την ανάπτυξη των τεχνο-
λογιών μας, έχουμε συμμετάσχει σε
όλη την Ευρώπη σε δεκάδες ενημε-
ρωτικές/εκπαιδευτικές εκδηλώσεις,
ώστε να δείχνουμε στη δημοσιογρα-
φική κοινότητα τις νέες δυνατότητες
που μπορεί να της προσφέρει το απο-
τέλεσμα της δουλειάς μας.

Αιζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

10.2.19-16.2.19

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΒΡΑΔΙΑ

Οι Nafia Akdeniz, Gür Genc, Γιώργος Μολέσκης, Νόρα Νατζαριάν και Στέφανος Στεφανίδης επέλεξαν να παρουσιάσουν κάποια από τα ωραιότερά τους ποιήματα στην αρχική τους γλώσσα. Θα ακολουθήσει ανάγνωση της γερμανικής μετάφρασης των ποιημάτων. Οι αναγνώσεις θα συνοδεύονται από ζωντανή μουσική, με τον Γιώργο Μορφίτη. Πέμπτη 14/2 στις 7 μ.μ. στην αίθουσα εκδηλώσεων του Ινστιτούτου Γκαίτε, Λεωφ. Μάρκου Δράκου 21, Λευκωσία. Πληροφορίες τηλέφωνο 22674606, kultur-nikosia@goethe.de, www.goethe.de/cyprus

ΜΟΥΣΙΚΗ

«Χόρεψε πάνω στο φτερό του Καρχαρία»

Η Ομοσπονδία Συνδέσμων Γονέων Δημοσίων Σχολείων Μέσης Γενικής και Τεχνικής Εκπαίδευσης Λευκωσίας, στο πλαίσιο των πολιτιστικών της δραστηριοτήτων, διοργανώνει, σε συνεργασία με την ΟΕΛΜΕΚ, μουσικό αφιέρωμα στον Νίκο Καββαδία στο Δημοτικό Θέατρο Στροβόλου, με τους καλλιτέχνες Ρίτα Αντωνοπούλου, Δημήτρη Φανή και Δημήτρη Μακρή. Χόρεψε πάνω στο φτερό του Καρχαρία! Ο ποιητής επιλέγει το πιο ανθεκτικό ζώο στον πλανήτη και καλεί τον νέο και τη νέα να χορέψει πάνω στο φτερό του, να τον δαμάσει δηλαδή, κατακτώντας το αδύνατο. Αυτών τον ποιητή - και τα κρυμμένα μυστικά της ποίησής του - θα επικειρήσουν να ξεκλειδώσουν μέσα από τη μουσική οι καταξιωμένοι καλλιτέχνες Ρίτα Αντωνοπούλου, Δημήτρης Φανής και Δημήτρης Μακρής, στις 11 Φεβρουαρίου 2019, στο Δημοτικό Θέατρο Στροβόλου. Τα καθαρά έσοδα από την εκδήλωση θα κατατε-

θούν στο Ταμείο Αλληλεγγύης της Ομοσπονδίας, το οποίο στηρίζει οικογένειες με σοβαρά προβλήματα υγείας. Δευτέρα, 11 Φεβρουαρίου, ώρα 8:00 μ.μ. Δη-

μοτικό Θέατρο Στροβόλου, Λεωφόρος Στροβόλου 100, Στρόβολος, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22313010, teatro@strovolos.org.cy**

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Το δειν: Ερωτικό βλέμμα στην κυπριακή ποίηση

Το Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας σε συνεργασία με το Θ.Ε.ΠΑ.Κ. (Θεατρικό Εργαστήρι Πανεπιστημίου Κύπρου) διοργανώνουν την εκδήλωση «Το δειν: Το ερωτικό βλέμμα στην κυπριακή ποίηση». Η εκδήλωση περιλαμβάνει διάλεξη του Μιχάλη Πιερή, καθηγητή του Πανεπιστημίου Κύπρου για τα Κυπριακά Ερωτικά και την παρουσία του μοτίβου του βλέμματος στη μεταγενέστερη κυπριακή ποίηση. Η εκδήλωση περιλαμβάνει επίσης ανάγνωση - τραγούδι από μέλη του Θ.Ε.ΠΑ.Κ. σε διδασκαλία τραγουδιών Ευαγόρα Καραγιώργη. Θα ακουστούν τραγούδια σε μελοποίηση Μιχάλη Χριστοδουλίδη, Χρήστου Πίττα, Μιχάλη Βιολάρη και Ευαγόρα Καραγιώργη. Το κοινό θα έχει επίσης τη δυνατότητα να δει και να μελετήσει τα Κυπριακά Ερωτικά του 16ου αιώνα, σε ηλεκτρονική μορφή σε ειδική οθόνη αφής. Τρίτη 12 Φεβρουαρίου, ώρα 7:00 μ.μ. Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας, Ιπποκράτους 15-17, Λαϊκή Γειτονιά, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22661475, www.leventismuseum.org.cy.**

ΘΕΑΤΡΟ

«ΜΕΝΓΚΕΛΕ» από την ομάδα «χωροΤόπος»

Συνεχίζονται οι παραστάσεις του έργου «ΜΕΝΓΚΕΛΕ: όνειρο για δύο πρόσωπα σε ένα βαγόνι» του Ανάσθη Τριαρίδη, από την ομάδα «χωροΤόπος» λόγω αυξημένου ενδιαφέροντος. Πρόκειται για ένα έργο με στοιχεία μυστηρίου και θρίλερ, όπου η μία ανατροπή διαδέχεται την άλλη. Εκκρεμή ζητήματα του παρελθόντος δύο τυχαίων συνεπιβατών εμφανίζονται σε ένα βαγόνι τρένου, όπου μία ξαφνική διακοπή ρεύματος γίνεται η αρχή ενός μοιραίου παιχνιδιού ζωής, θανάτου και αιωνιότητας. Το τέλος του παιχνιδιού κανείς δεν το ξέρει... Κανόνες δεν υπάρχουν, παρά μόνο ρόλοι που αλλάζουν συνέχεια... Τι ενώνει αυτούς τους δύο συνεπιβάτες και ποια η αλήθεια για το Άουσβιτς; Πόσες μάσκες θα φορέσουν και πόσες θα αφαιρέσουν για να αντιληφθούν το ποιό πραγματικά είναι; Κανείς δεν μπορεί να το σκεφτεί και κανείς δεν μπορεί να το αναλογισθεί αν δεν το δει με τα ίδια

του τα μάτια... στο πραγματικό σκοτάδι. Πώς μπορεί όμως να επιτευχθεί αυτό; ARTosCultural and Research Foundation. Παραστάσεις το Σάββατο

16/2/2019 8:30 μ.μ., την Κυριακή 17/2/2019 6:00 μ.μ. και την Παρασκευή 22/2/2019 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες και κρατήσεις στο τηλέφωνο 22666610.**

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Ιστορίες των Κόσμων»

Η Μαρίνα Κατσαρή (αφήγηση, κλαρίνο) και ο Βαγγέλης Γέττος (ακοντεόν, λαούτο, κιθάρες, κρουστά) αναζητούν τις λέξεις και τους ήχους σε ιστορίες της Κεντρικής Αφρικής, της Ρωσίας και της Αραβίας στο Θεατρικό Μουσείο Κύπρου, δημιουργώντας τη δική τους ιδιαίτερη ατμόσφαιρα. Λέμε: «ο κόσμος», «Η πραγματικότητα» συμφωνούμε. Στα παραμύθια όμως αρέσει ο πλθθυντικός. Φτιάχνουν κόσμους. Δισαχίζουν πραγματικότητες. Φτάνει μόνο η θερμότητα μερικών λέξεων και ήχων για να αποκαλυφθούν. Η παράσταση απευθύνεται σε ενήλικες και παιδιά 10+. Παρασκευή 15 Φεβρουαρίου, ώρα 7:30 μ.μ. Θεατρικό Μουσείο Κύπρου, Πάνου Σολομνίδη 8, Λεμεσός. Απαραίτητη προκράτηση στο 25343464 (καθημερινά 8 π.μ. - 2 μ.μ.). Η αφήγηση θα είναι στα ελληνικά.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

«Υμνος προς τη φύση»

Με μια έκθεση που αποτελεί ένα αφιέρωμα στο αγαπημένο του θέμα, τη φύση, ο καλλιτέχνης Σωτήρης Ιωάννου παρουσιάζει τη νέα εικαστική του πρόταση που ο ίδιος διαχωρίζει σε δύο ενότητες, που διαπραγματεύονται το ίδιο θέμα αλλά δοσμένες μέσα από δύο διαφορετικές γωνίες. Η μια σειρά αποτελείται από έργα εξαιρετικής απλότητας με τις ελάχιστες παρεμβάσεις, με σχματοποίηση όλων των στοιχείων της φύσης με την βοήθεια των γεωμετρικών σχημάτων και την χρησιμοποίηση δυνατών χρωματισμών. Τα έργα ταξινομούνται χρωματικά σε επίπεδα χωρίς βάθος και με στρογγυλοποίηση στοιχείων όπως δέντρων, θάμνων κ.ά. Σε μια συνέχεια αυτής της τεχνολογίας και

προχωρώντας κάποια βήματα, μετά έχουμε την άλλη ενότητα που καταλήγει καθαρά γεωμετρική. Ένα παιχνίδι με ζεστά και ψυχρά χρώματα, ένα παιχνίδι με σχήματα, τρίγωνα, ρόμβους που ταιριάζουν το ένα μέσα στο άλλο ως αν ένα κανονικό παζλ. Γκαλερί Αποκάλυψη, Μέγαρο Τοφάρκο, Χύτρων 30, Λευκωσία. Εγκαίνια Τρίτη 12 Φεβρουαρίου, ώρα 7:30 μ.μ. Διάρκεια έκθεσης έως 27 Φεβρουαρίου. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22300150.**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ξερολιθιά

«**Τι το θες** το ξεροχώραφο» του έλεγαν όλοι, «με τόσα λεφτά που θα δώσεις για στέρφα γη, θα μπορούσες να πάρεις ένα καλό διαμέρισμα ή ένα χωράφι κάτω, κοντά στον κύριο δρόμο». Εκείνος, όμως, δεν άκουγε κουβέντα από κανέναν, «εγώ θα το πάρω, κι as γεννάει μόνο πέτρες», έλεγε και κοιτούσε με τις ώρες ένα βιβλίο γεωλογίας με τίτλο «Γεωλογία: μετά ει-κόνων» του Γεωργίου Π. Βουγιούκα, του 1905, που είχε βρει πριν από κάποιους μήνες πεταμένο σε έναν κάδο ανακύκλωσης χαρτιού, τότε είχε σκεφτεί «Πάλι καλά, τουλάχιστον έχει οικολογικές ευαισθησίες αυτός που το πέταξε. Πνευματικές, πάντως, δεν έχει». Διάβαζε τις 99 σελίδες του βιβλίου αχόρταγα, είχε και τις εικόνες του, μια χαρά. Εννοείται ότι δεν καταλάβαινε σχεδόν τίποτα από όσα γράφονταν σε αυτό, αλλά δεν τον ένοιαζε καθόλου. Εκείνος, πιστός στο σχέδιό του, είχε αποφασίσει ότι μόνο να αγοράσει το τεμάχιο γης στην περιοχή που είχε επιλέξει, αλλά και να το κάνει να γεννήσει. Πάντα έλεγε ότι η γη είναι όπως ο άνθρωπος, όσο την καλλιεργείς τόσο δίνει. «Όσο και να προσπαθείς, μάταιος κόπος, οι πέτρες μόνο σκόνη δίνουν», του έλεγαν, «μωρέ, λέτε εσείς,

αλλά σε μερικά χρόνια θα το βλέπετε και θα τριβete τα μάτια σας.» Το θέμα δεν ήταν ότι δεν πίστευαν στις δυνατότητές του ή στο πείσμα του, αλλά στην ίδια τη γη, και η αλήθεια είναι ότι φαινομενικά το πράγμα ήταν δύσκολο. Η συγκεκριμένη γη δεν είχε δουλευτεί σχεδόν ποτέ, και δικαίως οι φίλοι του ανησυχούσαν για το ατετέσφορο της επένδυσης, για το άγονο της προσπάθειας, όμως εκείνος επέμενε και καμιά φορά, έτσι για να τους εντυπωσιάσει και λίγο αναφωνούσε «και έτερον έπεσεν επί την πέτραν και φυέν εξηράνθη διά το μη έχειν ικμάδα», κάποτε το είχε διαβάσει και επειδή του χρειάστηκε το ανέσυρε και κάθε φορά το έλεγε, «Ε! και τι μ' αυτό, τι θες να mas πεις;», βασικά και ο ίδιος δεν ήξερε ακριβώς, αλλά θυμόταν ότι είχε να κάνει με

πέτρες και σπόρους και τότε εξηγούσε «ό,τι σπέρνεις, θερίζεις», φυσικά, δεν είχε βρεθεί ενώπιον κάποιου σχετικού, ώστε να του πει ότι αν πηγαινε λίγο πιο κάτω θα ήξερε ότι «και έτερον έπεσεν εις την γην την αγαθήν και φυέν έποίησε καρπόν εκατονταπλάσιον». Για εκείνον η γη του ήταν αγαθή, κι as την έβλεπαν οι άλλοι τραχάλα και ανά-ξια σπόρου. Όπως το είπε έτσι και το έκανε, αγόρασε εκείνο το κομμάτι, ευτυχώς και μεσίτες δεν το είχαν και σε μεγάλη εμπορική εκτίμηση και η τιμή του δεν ήταν και τόσο απαγορευτική, θάρρος μόνο ήθελε και χέρια, θάρρος για να ξεκινήσουν τα χέρια να δουλεύουν και να γεωργήσουν. Ανασκουμπώθηκε και άρχισε να σκάβει, να ξεπετρίζει... «άντε, μωρέ, σκάβεις τη στέρφα

γη και την ξεντεριάζεις, μόνο αν ανακαλύψεις αρχαία θα αξίζει η αγορά σου», συνέχιζαν να του λένε οι φίλοι του. «Του κάκου χωράφι θέλει να σε κάνει, που εισαι άγονο τα χώματα φωνάζουνε» έλεγε ένας ονόματι Αντώνιος. Δεν άκουγε τίποτα, μόνο συνέχιζε να βγάζει πέτρες από το χωράφι του, κάθε μέρα μονομέριαζε και από έναν σωρό. Μετά από πολλές μέρες κατάφερε να «οργώσει» ολόκληρο το κτήμα του, πεντακάθαρο, τουλάχιστον σε επίπεδο που θα μπορούσε να οργώσει κανονικά. «Μωρέ, les να τα καταφέρει;», αναρωτιόντουσαν τώρα, σαν να τους είχε περάσει η δυσπιστία. «Μα είδες πόση πέτρα έβγαλε;», «άντε τώρα να δω πώς θα την ξεφορτωθεί», είπαν ακόμα ένας-δύο που επέμεναν ότι τέτοια πράγματα είναι από τη φύση τους καταδικασμένα να αποτύχουν. Σκάβε, σκάβε, βρήκε ένα πηγάδι, παλιό, ξεχασμένο και είχε νερό «τότε έτρεξε και φώναξε στους φίλους του, εύρηκα, εύρηκα!» και η προσπάθειά του είχε στεφθεί με επιτυχία, δούλεψε τη γη, κοπίασε και την πέτρα τελικά την έκανε πεζούλια και συχνά καθόταν εκεί και έλεγε και ξανάλεγε, η γη είναι σαν τον άνθρωπο, άμα τη δουλέψεις θα σε ανταμείψει.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Νέοι και πολιτισμός, μια σχέση απρόθυμη

Υπάρχει μια παράδοση στις έρευνες που σφυγμομετρούν τις προτιμήσεις του κοινού για τον πολιτισμό, τις επιθυμίες ή την αδιαφορία του, τι κερδίζει την προσοχή του, ποια τέχνη γνωρίζει άνοδο και ποια πτώση. Συνήθως, θρηνούμε με τα αποτελέσματα, κουνάμε με νόημα το κεφάλι για τα χαμηλά ποσοστά των Ελλήνων που επισκέπτονται μουσεία, που διαβάζουν βιβλία, που πηγαίνουν θέατρο ή κινηματογράφο. Σαν να επιβεβαιώνονται τα χειρότερα προγνωστικά για το μέλλον της χώρας, αναλαμβάνουμε, όσοι αγαπάμε τον πολιτισμό εν τη πράξει, να σχολιάσουμε με πικρία, ειρωνεία ή καθ' υπερβολή τα, κάθε φορά συγγενή, δεδομένα. Πρόσφατα εκπονήθηκε από το ΕΚΠΑ, για λογαριασμό του υπουργείου Πολιτισμού, μια νέα έρευνα που ανιχνεύει τη σχέση των παιδιών, των νέων και των ευάλωτων ομάδων με τον πολιτισμό, στα χρόνια της κρίσης, καλύπτοντας ένα φάσμα δραστηριοτήτων, όπως η ανάγνωση, ο κινηματογράφος, οι επισκέψεις αρχαιολογικών και πολιτιστικών χώρων, κ.ά. Ενδιαφέρουσα και όχι υποχρεωτικά για να ερμηνεύσουμε τις αρνητικές πτυχές ως προϊόντα παρακμής. Αναφέρουμε ενδεικτικά: Το 2015, στην Ελλάδα, το 77,8% των νέων (περίπου 8 στους 10), από 16 έως 24 ετών, δήλωσε ότι δεν επισκέφθηκε κανένα αξιοθέατο μέσα στον χρόνο. Για την Ευρωπαϊκή Ένωση ο μέσος όρος, για τις ίδιες ηλικίες, είναι 52,5%. Το 2007 οι εισοράξεις των κινηματογραφικών ταινιών καταγράφονται σε 104,2 εκατ. ευρώ, ενώ το 2017 σε 58,5 εκατ. ευρώ. Οι δαπάνες των νοικοκυριών για εφημερίδες και περιοδικά στα χρόνια της κρίσης μειώθηκαν κατά 50%. Στους λόγους μη συμμετοχής σε πολιτιστικές δραστηριότητες νέων 16-24 χρόνων (για το 2015), προηγείται θεαματικά η έλλειψη ενδιαφέροντος (εάν υπολογίσουμε έναν μέσο όρο). Στην περίπτωση των παραστάσεων ένα 49,4% δηλώνει ότι δεν πήγε για οικονομικούς λόγους, ενώ ένα 44,2% από έλλειψη ενδιαφέροντος. Η διαφορά είναι μικρή. Το 2015-2016 ο αριθμός των θεατρικών έργων υπερδιπλασιάστηκε, οι παραστάσεις αυξηθηκαν κατά 30%. Προσφορά (έως και υπερπροσφορά) υπάρχει. Η κοινωνία, όμως, ανταποκρίνεται;

Πλασματικό το ερώτημα. Η ελληνική κρίση θα μπορούσε να είναι μιας πρώτης τάξεως δικαιολογία γι' αυτό που εμφανίζεται ως αλλαγή συνήθειας και σχέσης με το πολιτιστικό προϊόν. Χρησιμοποιούμε την «κρίση» όλο και περισσότερο προσημαστικά, έχοντας, ενδεχομένως, στο πίσω μέρος του μυαλού μας ότι όταν αποκατασταθεί η «κανονικότητα» η σχέση των νέων με τον πολιτισμό θα πάρει άλλη τροπή. Η εκδοχή αυτή, δραματικά παρωχημένη, παραμένει πεισματικά εκτός πραγματικότητας. Ο κόσμος αλλάζει προς αδιευκρίνιστες ακόμα κατευθύνσεις. Δεν είναι μόνο το ψηφιακό μέλλον, το Netflix που κερδίζει διαρκώς θεατές, η οθόνη του υπολογιστή και του κινητού, το διαρκές σκρολόαρισμα, το τσεκάρισμα των λογαριασμών μας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, που ευθύνονται για πολυδιάσπαση (και ελάχιστα λεπτά συγκεντρώσης σε ένα θέμα). Είναι, πιο δομικά, η σχέση μας με την εικόνα, οι οξυμένες και την ίδια στιγμή ταλαιπωρημένες προσλαμβάνουσες, τα ερεθίσματα που πυκνώνουν και προσφέρονται ποικιλοτρόπως μέσα στο σπίτι: δεν χρειάζεται κανείς να μετακινηθεί. Η ηλεκτρονική επαφή δυναμώνει. Δεν είναι εύκολο να πει κανείς αν, ταυτόχρονα, η φυσική επαφή εξασθενεί. Όμως, η πρώτη, ασφαλώς εδραϊσμένη. Όταν, από την άλλη, η «έλλειψη ενδιαφέροντος» συναγωνίζεται σε ποσοστά τους «οικονομικούς λόγους», τότε η αποχή από τα πολιτιστικά δρώμενα δεν έχει να κάνει μόνο με τα χρήματα. Κι αν η γλώσσα των θεμάτων γίνεται όλο και πιο ανοίκεια για τους νέους 16-24 χρόνων; Αν οι δημιουργοί και οι καλλιτέχνες επιβαρύνονται, από τη μετάβαση σε άλλη εποχή, με την υποκρέωση να επινοήσουν διαφορετικούς τρόπους προσέγγισης του κοινού; Ποιοι και πώς θα είναι οι τρόποι αυτοί επαφίεται στους αρμόδιους να δοκιμάσουν. Το εγχείρημα είναι κομποσάκο αλλά την ίδια στιγμή τόσο με το περιβάλλον όσο και με τον εαυτό τους. Ναί. Οκτώ στα δέκα παιδιά δεν επισκέφθηκαν κανένα μουσείο ή πολιτιστικό χώρο. Γιατί, όμως;

Μια νύχτα απόγνωσης, βουτιά στην ψύχη μας

Ο Ανδρέας Αραούζος που παρουσιάζει τον «Επισκέπτη» στο Πολιτιστικό Ιδρυμα της Τρ. Κύπρου μιλάει στην «Κ» για την παράσταση

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο **Ανδρέας** Αραούζος μιλάει στην «Κ» για το έργο «Ο Επισκέπτης» του Έρικ Εμάνουελ Σμιτ που σκηνοθετεί και παίζει στο Πολιτιστικό Ίδρυμα της Τράπεζας Κύπρου, από την Alpha Square, με τον Βαρνάβα Κυριαζή να ενσαρκώνει τον πατέρα της ψυχανάλυσης, Σίγκμουντ Φρόιντ. Το έργο ανεβαίνει σε μετάφραση και σκηνοθεσία Ανδρέα Αραούζου και μαζί με τον Βαρνάβα Κυριαζή παίζουν η Παναγιώτα Παπαγεωργίου, ο Φώτης Αποστολίδης και ο Ανδρέας Αραούζος. Ο Ανδρέας σημειώνει ότι το έργο που θα παρασταθεί σε μία υπέροχη αίθουσα του Πολιτιστικού Ιδρύματος της Τράπεζας Κύπρου δημιούργησε την σκηνοθεσία: «Αυτό το δάπεδο και οι τοίχοι ήταν για μένα 'μυρωδιά'». Ο Ανδρέας λέει ότι το έργο, ο Φρόιντ δηλαδή, αντιμετωπίζει το ζήτημα της ύπαρξης ή όχι του Θεού ως αίνιγμα προς επίλυση, «Ως υπόθεση προς απόδειξη. Από την άλλη, τη στιγμή που επιλέγεις να 'αντιμετωπίσεις' κάτι, αυτό από μόνο του δεν αποδεικνύει κάποια ύπαρξη του...». Το έργο αφορά βέβαια και τον ίδιο τον άνθρωπο, αλλά και τις έννοιες της ελευθερίας, της ταυτότητας, της ομορφιάς, της απόγνωσης και, φυσικά, της ανάγκης... Ακροθιγώς ο Ανδρέας Αραούζος αγγίζει και το θέμα των επιχορηγήσεων και απ' ό,τι φαίνεται δεν τον πτοεί η απουσία της.

—Ανδρέα, μια ακόμη παράσταση —πορτρέτο. Σου αρέσουν ιδιαίτερα τέτοιες δουλειές, έτσι δεν είναι;
—Δεν κυνηγάω τα ιστορικά πρόσωπα στο θέατρο, αν και φέτος το

“

Μοτο: «Με αυτό το έργο «κρίνεται» η ανθρωπότητα και η πίστη του ανθρώπου στον Άνθρωπο. Επίσης οι έννοιες της ελευθερίας, της ταυτότητας, της ομορφιάς, της απόγνωσης και, φυσικά, της ανάγκης...»

ρεπερτόριο της Alpha Square έδειχνε προς μια «βίορίκ» σεζόν. Τελικά φαίνεται δεν θα ακολουθήσουν η Ρόζαλιντ Φράνκλιν ούτε ο Τζέιμς Ουέλν, λόγω μη επιχορήγησης, όμως ο Φρόιντ και ακολούθως ο Πικάσο θα γίνουν (με πολύ πείσμα και καθόλου επιχορήγηση...!) Επίσης, θα δούμε τον Τσάρο Νικόλαο Β΄ σύντομα! Για να απαντήσω, όμως, εμένα με ενδιαφέρει ο διάλογος, η διαφωνία, το δράμα. Και στον «Επισκέπτη», η αλήθεια είναι ότι δεν θα παρακολουθήσουμε ένα πορτρέτο του πατέρα της ψυχανάλυσης, αλλά την αντίδραση αυτού του μυαλού σε μια νύχτα απόγνωσης.

—Μία in situ παράσταση, πώς διαμορφώνει τη σκηνοθετική σου προσέγγιση;
—Η υπέροχη αυτή Αίθουσα στο Πολιτιστικό της Τράπεζας Κύπρου δημιούργησε την σκηνοθεσία, δεν τη διαμόρφωσε. Αυτό το δάπεδο

Ο **Ανδρέας** Αραούζος σημειώνει ότι η καρδιά του έργου είναι η αντιμετώπιση του εαυτού μας, αλλά και η αντιμετώπιση του Ανθρώπου γενικότερα.

και οι τοίχοι ήταν για μένα «μυρωδιά». Και αυτή ήταν και ο καμβάς μας για το διάσημο γραφείο της Berggasse 19 στην Βιέννη...! Ένα δωμάτιο ψυχανάλυσης... ιστορικής, φιλοσοφικής, καλλιτεχνικής και σίγουρα προσωπικής, για τον θεατή!

—Το άγνωστο άλλο είναι ο επισκέπτης αυτός, είναι η αντιμετώπιση του ίδιου μας του εαυτού αυτή η παράσταση;
—Ο επισκέπτης λέει «ο καθένας προβάλλει επάνω μου την εικόνα

που τον βολεύει ή αυτή για την οποία έχει εμμονή...» Η αντιμετώπιση του εαυτού μας και η αντιμετώπιση του Ανθρώπου γενικότερα πιστεύω πως είναι η καρδιά του έργου — περισσότερο από το ερωτηματικό γύρω από την ύπαρξη του Θεού.

—Ο Εβραϊός άθεος Φρόιντ αντιμετωπίζει τον Θεό ως ένα πρόβλημα;
—Ως αίνιγμα προς επίλυση, να. Ως υπόθεση προς απόδειξη. Από την άλλη, τη στιγμή που επιλέγεις

να «αντιμετωπίσεις» κάτι, αυτό από μόνο του δεν αποδεικνύει κάποια ύπαρξη του...;

—Ο Φρόιντ κάνει μία κουβέντα για το καλό και το κακό; Ο επισκέπτης είναι απολογητής της μιας ή της άλλης κατάστασης ή απλώς θέτει ερωτήματα, τροφή προς σκέψη;
—Σίγουρα γίνεται απολογητής του «σχίσματος» αυτού. Τον υποχρεώνει ο Φρόιντ, τον πιέζει ακόμα, και ο επισκέπτης όχι μόνο θα εξηγήσει αλλά θα ενισχύσει τους προ-

βληματισμούς για το μέλλον. Θα έλεγα ότι αυτό το σημείο του έργου γίνεται η κορύφωση του debate και συνάμα του δράματος.

—Η θεατρική παράσταση «Ο επισκέπτης» είναι μία ομαδική ψυχανάλυση;

—Κάλλιστα γίνεται αυτό με τη δεδομένη αντιπαράθεση και συζήτηση των δύο πρωταγωνιστών, και ειδικά με τη συγκεκριμένη διάταξη των θεατών μας στην αίθουσα αυτή. Χαίρομαι που το υποψιάστηκες!

—Ποια ζητήματα φέρνει στο προσκήνιο αυτή η παράσταση;

—Πέραν από το μυστήριο περί της έννοιας του Θεού, θεωρώ πως με αυτό το έργο «κρίνεται» η ανθρωπότητα και η πίστη του ανθρώπου στον Άνθρωπο. Επίσης οι έννοιες της ελευθερίας, της ταυτότητας, της ομορφιάς, της απόγνωσης και, φυσικά, της ανάγκης...

—Μία τέτοια «συνομιλία» σήμερα μας πώς αφορά;

—Η συζήτηση αυτή συνδέει τις ρίζες μας, την απαρχή και την «πρώτη ύλη» του Ανθρώπου, με το μέλλον του και την πορεία του στην ιστορία. Δεν νομίζω ότι πολλά πράγματα θα μπορούσαν να μας αφορούν περισσότερο.

info

«Ο Επισκέπτης», του Έρικ Εμάνουελ Σμιτ, σε σκηνοθεσία Ανδρέα Αραούζου, παραστάσεις κάθε Παρασκευή, Σάββατο στις 8:30 μ.μ. και Κυριακή στις 6:30 μ.μ. στο Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου, παλιά Λευκωσία, Φανερωμένης 86-90. Περιορισμένος αριθμός θέσεων.

Το Νο1 σε πωλήσεις lifestyle περιοδικό στην Κύπρο
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2019

must20
TWENTY YEARS OF STYLE

Αναζητούμε τον συνεχώς βελτιούμενο άνθρωπο

Ο εκδότης Κώστας Γκοβόστης μιλάει για το βιβλίο και τη φιλιαναγνωσία στην «Κ» με αφορμή την παρουσία του στην Κύπρο

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο Κώστας Γκοβόστης με αφορμή την παρουσία του στην Κύπρο για τη δράση «Διαβάσεις» μιλάει στην «Κ» για το βιβλίο και τη φιλιαναγνωσία στην Ελλάδα. Σημειώνει ότι η συζήτηση για το θέμα των ηλεκτρονικών βιβλίων έχει εκτρέψει την προσοχή από το ουσιαστικό πρόβλημα που δεν είναι το αν διαβάζονται βιβλία σε ηλεκτρονική μορφή, αλλά ότι δεν διαβάζονται βιβλία. Επίσης, λέει ότι παρατηρεί μια ευχάριστη έκπληξη, τα τελευταία χρόνια τρομερές ζυμώσεις στο κυπριακό συγγραφικό και λογοτεχνικό τοπίο.

—Κύριε Γκοβόστη, μια ζωή στα βιβλία, πώς θα την περιγράφατε αυτήν την πορεία;

—Όπως και ο πατέρας μου, γεννήθηκα και μεγάλωσα μέσα στα βιβλία. Εξακολουθώ να μεγαλώνω μέσα από τα βιβλία και σε κάθε νέο βιβλίο ανακαλύπτω έναν καινούργιο κόσμο. Όπως και η εξέλιξη, είναι μια πορεία που δεν τελειώνει και συνεχίζει από γενιά σε γενιά.

—Θα ήθελα την ιστορία του λογοτύπου των εκδόσεων Γκοβόστη, αν τη γνωρίζετε.

—Το λογότυπό μας απεικονίζει τον αναγεννησιακό άνθρωπο. Οι δύο αρχαίοι κίονες και ο άνθρωπος στο κέντρο τους, με το αναστήμα του στο ίδιο ύψος με τις αρχαίες κολόνες. Θεωρούσαμε ανέκαθεν ότι, ανεξάρτητα από την ερώτηση, η απάντηση πρέπει να είναι ο Άνθρωπος. Ο άνθρωπος με το «Α» κεφαλαίο. Αυτό πιστεύουμε και τα βιβλία αυτόν το σκοπό πρέπει να υπηρετούν. Τη βελτίωση του ανθρώπου μέχρι τη σταδιακή ανύψωσή του, που επιτυγχάνεται μόνο μέσω της καλλιέργειας — αυτό το είδος της πνευματικής ανάτασης είναι που επιδιώκουμε για τον Άνθρωπο εν γένει μέσα από τα βιβλία μας. Άλλωστε η ίδια η ετυμολογία της λέξης άνθρωπος (άνω + θρώσκω — κοιτάζω προς τα εμπρός και ψηλά) αυτό θέτει ως ζητούμενο. Αν οι Εκδόσεις Γκοβόστη μπορούν να προσφέρουν κάτι, αυτό θα θέλαμε να είναι! Τον συνεχώς βελτιούμενο άνθρωπο. Γι' αυτό και το λογότυπό μας απεικονίζει τον «ιδεατό» άνθρωπο — και ας μην υπάρχει κάτι τέτοιο. Αρκεί που εργαζόμαστε προς αυτήν την κατεύθυνση.

—Οι εκδόσεις Γκοβόστη είναι από τις παλαιότερες στην Ελλάδα, τι είναι αυτό που τις κάνει να αντέχουν ακόμη; Ποιες είναι οι προκλήσεις για το βιβλίο σήμερα;

—Θεωρώ ότι, παρά το αντίξοο οικονομικό περιβάλλον, αυτό που μάς παγώνει ως εκδοτικό οίκο στις συνειδήσεις των αναγνωστών είναι η πολυετής πορεία χωρίς εκπτώσεις στην ποιότητα και στην επιλογή των τίτλων. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι βιβλία που μετράνε ήδη πάνω από μισό αιώνα κυκλοφορίας εξακολουθούν να έχουν αμείωτη ζήτηση. Ταυτόχρονα οι υψηλές προδιαγραφές που τέθηκαν εξαρχής δεν δικαιολογούν μέτριες επιλογές από μέρους μας. Έχοντας συναισθήσει αυτής της ευθύνης, προσπαθούμε να προσφέρουμε στο αναγνωστικό κοινό άριστε από κάθε άποψη εκδόσεις και αυτό θεωρώ πως είναι η μεγαλύτερη πρό-

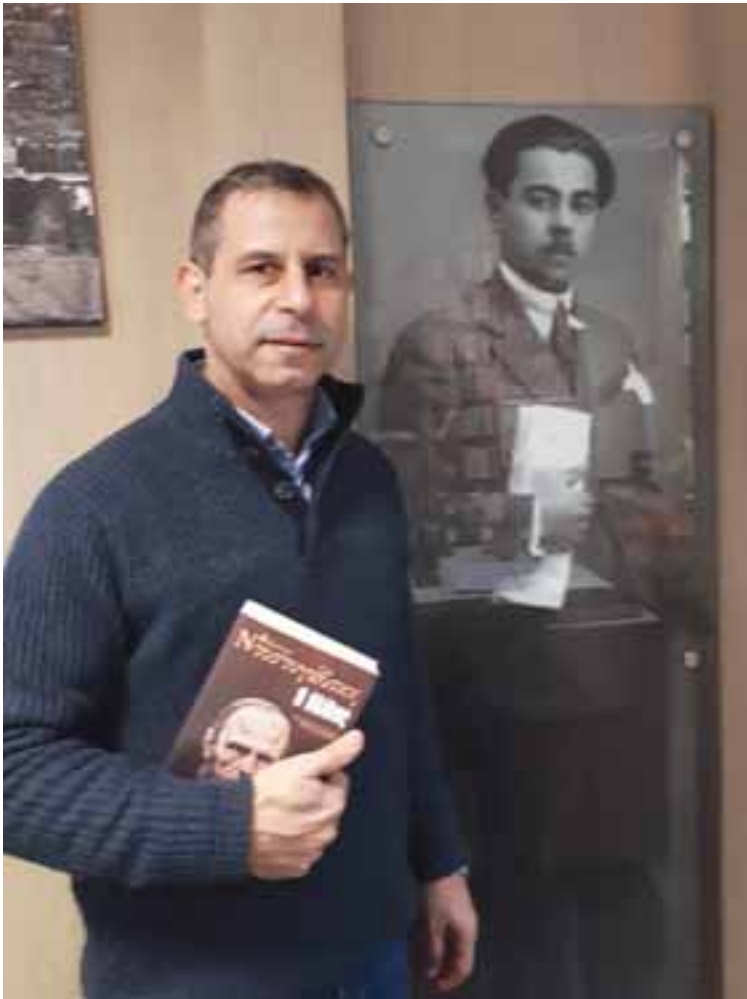
«Το λογότυπό μας απεικονίζει τον «ιδεατό» άνθρωπο — και ας μην υπάρχει κάτι τέτοιο. Αρκεί που εργαζόμαστε προς αυτήν την κατεύθυνση».

κληση, καθώς το αγοραστικό κοινό είναι όλο και πιο συγκρατημένο λόγω των οικονομικών δυσχερειών και εμείς οφείλουμε να καθιστούμε το βιβλίο πιο προσίτο χωρίς να κάνουμε όμως εκπτώσεις που θα επηρεάσουν την ποιότητά του.

—Οι παραδοσιακές εκδόσεις πόσο θα αντέξουν, πιστεύετε, έναντι των ψηφιακών; Εσείς πώς προσαρμόζεστε; Άλλωστε, ο Γκοβόστης ανέκαθεν πρωτοπορούσε (πρωτοποριακές εκδοτικές επιλογές, πρώτη μονοτονική έκδοση, έγχρωμα εξώφυλλα).

—Οι ψηφιακές εκδόσεις είναι ένα ζήτημα που παρακολουθούμε με ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Πιστεύουμε ότι ακόμα δεν έχει «ξεκαθαρίσει» το τοπίο όσον αφορά την ελληνική αγορά ηλεκτρονικού βιβλίου. Παρόλο που ήδη κυκλοφορούν κάποιοι τίτλοι μας σε ηλεκτρονική μορφή, τηρούμε προς το παρόν στάση αναμονής. Πολλοί ψηφιοποιημένοι τίτλοι μας διατίθενται και δωρεάν για το αναγνωστικό κοινό μέσω της Εθνικής Βιβλιοθήκης.

Σε κάθε περίπτωση θεωρούμε ότι η συζήτηση γι' αυτό το θέμα έχει εκτρέψει την προσοχή μας από το ουσιαστικό πρόβλημα που δεν είναι το αν διαβάζονται βιβλία σε ηλεκτρονική μορφή, αλλά ότι δεν διαβάζονται βιβλία γενικώς — ιδίως από τις νεότερες ηλικίες. Έχοντας πίσω μας μια ιστορία 93 χρόνων και βλέποντας μπροστά άλλα τόσα χρόνια, θεωρούμε ότι μακροπρόθεσμα αυτό είναι το πραγματικό πρόβλημα. Πρωτεύον μέλημά μας πρέπει είναι να βρούμε τον τρόπο να μεταδώσουμε στις νέες γενιές τη μαγεία της ανάγνωσης και ως εκ τούτου το μέσον της

Τα τελευταία χρόνια ο κ. Γκοβόστης παρατηρεί τρομερές ζυμώσεις στο κυπριακό συγγραφικό — λογοτεχνικό τοπίο, «Νέοι και μεγαλύτερης ηλικίας λογοτέχνες και ποιητές φαίνεται να δημιουργούν μια νέα λογοτεχνική/ποιητική παράδοση».

ανάγνωσης είναι δευτερευούσης σημασίας.

—Ο Εκδοτικός Οίκος Γκοβόστης είναι ανοικτός στους νέους λογοτέχνες, ποια είναι τα κριτήριά σας για να τους δώσετε ένα πολυπόθητο τυπωθώτο;

—Είναι, θεωρώ, υποχρέωσή μας να δίνουμε βήμα σε νέους συγγραφείς. Από τους νέους δημιουργούς ζητάμε ό, τι και από τους παλαιότερους. Έργα ειλικρινή που να μπορούν να εμπνεύσουν αυτές και τις επόμενες γενιές. Που να έχουν να πουν κάτι στον αναγνώστη. Βεβαίως, ιδίως στους νεότερους ηλικιακά δημιουργούς εκτιμάμε το ήθος και τη σεμνότητα, γιατί κρίνουμε ότι αυτά τα στοιχεία δεν μπορούν να λείπουν από ένα πνευματικό δη-

μιούργημα που θέλει να υπερβεί το εφήμερο.

—Τι θα θέλατε να εκδώσετε που μέχρι σήμερα δεν το έχετε κάνει; Ποια θεωρείτε ως τη μεγαλύτερη εκδοτική σας επιτυχία;

—Οι κλασικές εκδόσεις Ρώσων συγγραφέων (Ντοστογιέβσκι, Τσέχοφ, Τολστόι και άλλων κλασικών) έχουν σημαδέψει την εκδοτική μας πορεία. Σημαντική επιτυχία έχουν πάντοτε και τα βιβλία ιστορίας που εκδίδουμε. Το βιβλίο για τη γενονικία του πονιακού ελληνισμού της Thea Halo «Ούτε το όνομά μου» ήταν μία από τις εκδόσεις μας που συγκαταλέχθηκαν στα ευπώλητα για μεγάλο χρονικό διάστημα. Ομοίως, το «Ζωή και Πεπρωμένο» του Βασίλη Γκρόσμαν. Τα περιοδικά

«Θέματα Λογοτεχνίας» και «Τα Ποιητικά» αποτελούν μια πολυετή προσπάθεια εξεικόνισης του πεζογραφικού και ποιητικού τοπίου στη χώρα μας. Ωστόσο, θεωρούμε ότι η εκδοτική επιτυχία δεν μετριέται αποκλειστικά με εμπορικά κριτήρια αλλά, στο βαθμό που ανοίγονται νέοι δρόμοι και διεκδικούνται οι παλιοί. Υπάρχουν και κάποια βιβλία που για εμάς ήταν εκδοτικοί άθλοι και σίγουρα αποτελούν εκδοτικό γεγονός. Λόγου χάριν, το «Αναζητώντας την πραγματικότητα» του Roger Penrose. Πρόκειται για ένα πολυσέλιδο, εξειδικευμένο επιστημονικό βιβλίο, που δεν θα μπορούσε εύκολα να διαβαστεί από το ευρύ κοινό, όμως αναμφισβήτητα αποτελεί σημαντικό εκδοτικό γεγονός. Βιβλία που θα ήθελα να είχαμε εκδώσει; Πολλά μέχρι τώρα και άλλα τόσα που θα έρθουν.

—Η λογοτεχνική δράση «Διαβάσεις» θα παρουσιάσει δύο εκδόσεις σας, θέλετε να μου πείτε δυο λόγια για αυτές;

—Ναι, βεβαίως. Θα παρουσιάσουν οι Γονυπετείς της Τζούλιας Γκανάσου και τα Φτερά Παγωνίου της Μάκης Τζαβέλλα. Στο πρώτο έχουμε μια ιστορία για τη δύναμη της πίστης, μια πορεία εξομολόγησης, ένα σκανδαλώδες μανιφέστο για τον πειραματισμό, τη δοκιμή, την εξερεύνηση, για ό, τι κάνει το ανέφικτο να μοιάζει εφικτό — στο δεύτερο η ηρωίδα κάτω από την απειλή ενός σκοτεινού βλέμματος αισθάνεται καθηλωμένη στο σημείο εκείνο όπου διασταυρώνονται ριπές του παρελθόντος, του παρόντος και του μέλλοντος. Η ομάδα Διαβάσεις ανακάλυψε το κοινό στοιχείο σε αυτές τις δυο νοβέλες — τη λογοτεχνικότητα του τραύματος. Πώς μπορεί δηλαδή ο λογοτέχνης να μετουσιώσει σε καλλιτεχνική δημιουργία μια τραυματική εμπειρία ή μια τραυματική κατάσταση και τελικά να οδηγηθεί μέσα από αυτήν τη διαδικασία στην κάθαρση, συμπαράσποντας και τον αναγνώστη. Και η Τζούλια και η Μάχη είναι νέες αλλά πολύ ταλαντούχες συγγραφείς, από τις οποίες περιμένουμε πολλά ακόμα.

Παρασκευή, 15 Φεβρουαρίου, ώρα 7 μ.μ. Αίθουσα «Διαλεκτική», Παλιά Πλατεία Αγλαντζιάς,

Ιστορική ευαισθησία και νέα γλωσσική «πρόταση»

—Από την εικόνα που έχετε από το κυπριακό συγγραφικό — λογοτεχνικό τοπίο, πώς θα τη χαρακτηρίζατε; —Είναι μια ευχάριστη έκπληξη. Τα τελευταία χρόνια παρατηρώ τρομερές ζυμώσεις στο κυπριακό συγγραφικό — λογοτεχνικό τοπίο. Νέοι και μεγαλύτερης ηλικίας λογοτέχνες και ποιητές φαίνεται να δημιουργούν μια νέα λογοτεχνική / ποιητική παράδοση, η οποία παρουσιάζει και τεράστιο ενδιαφέρον γιατί συγκρατείται σε αυτήν όχι μόνο η ιστορική ευαισθησία και ο προβληματισμός από το πρόσφατο ταραγμένο παρελθόν, αλλά και μια πολύ ενδιαφέρουσα γλωσσική «πρόταση». Έχουμε εκδώσει ήδη διηγήματα των Χρίστου Τσιαήλη, Χρίστου Χατζήπαπα και Στέλλας Ρωτού. Οι Κύπριοι αυτοί διηγηματογράφοι έχουν έναν πολύ ιδιαίτερο τρόπο πρόσληψης και κατορθώνουν να επικοινωνήσουν τις προσηλαβανούσες αυτές μεταχειριζόμενοι τη μικρή φόρμα, με έναν τρόπο σχεδόν μουσικό, ακόμα και όταν δεν γράφουν στην κυπριακή διάλεκτο.

—Πόσο ευρύ είναι το αναγνωστικό κοινό στην Ελλάδα εν έτει 2019 και ποιες είναι οι παθογένειες του βιβλίου σήμερα; —Θεωρώ ότι πολλοί Έλληνες διαβάζουν λίγο, ενώ λίγοι Έλληνες διαβάζουν πολύ. Μένουν πολλά να γίνουν ακόμα... Σίγουρα, όμως, οι γρήγοροι ρυθμοί της βιβλιοπαραγωγής είναι αντιστροφώς ανάλογοι με τους αναγνωστικούς ρυθμούς. Το βιβλίο, αν και βαθιά ριζωμένο στην ελληνική κουλτούρα, δεν βρίσκει θέση εύκολα στην καθημερινότητά μας. Κατά τη γνώμη μου, το βιβλίο έχει ανάγκη από έναν φορέα, ο οποίος όχι μόνο θα συμβάλλει στη χάραξη της κυβερνητικής πολιτικής για το βιβλίο, αλλά θα χαρτογραφεί το τοπίο και θα συντονίζει τους κρατικούς φορείς που εμπλέκονται σε αυτό (ΥΠΕΠΘ, ΥΠΟΙΚ, ΥΠ.ΠΟ.). Πρώτα απ' όλα, όμως, θα μπορούσε από αύριο το βιβλίο και η συστηματική ανάγνωση —όχι η αποσπασματική και αναγκαστική, αλλά η απόλαυση της ανάγνωσης— να αποκτήσει τη σημασία και τη σοβαρή αντιμετώπιση που της αξίζει, όχι μόνο, στα σχολεία μας, αλλά και στην κοινωνία μας γενικότερα. Είμαστε όλοι συνυπεύθυνοι γι' αυτό.

Εκδήλωση: «Η Λογοτεχνικότητα του Τραύματος»

Η ομάδα Διαβάσεις στην πρώτη λογοτεχνική συνάντηση για το 2019 και δεύτερη κατά σειρά — η πρώτη ήταν τον Νοέμβριο του 2018, φιλοξενεί δύο συγγραφείς από την Ελλάδα, την Τζούλια Γκανάσου και τη Μάχη Τζαβέλλα σε μία συζήτηση που θα περιστραφεί γύρω από τη λογοτεχνικότητα του τραύματος. Η Τζούλια Γκανάσου με το βιβλίο της «Γονυπετείς» και η Μάχη Τζαβέλλα με το «Φτερά Παγωνίου» που αμφότερα έχουν κυκλοφορήσει

από τις εκδόσεις «Γκοβόστης», θέτουν το ζήτημα της τραυματικής εμπειρίας και πώς αυτή μπορεί να γίνει αφορμή για συγγραφή. Οι δύο νοβέλες αφορούν την αναμέτρηση του ανθρώπου με τον εαυτό του, πώς αντιμετωπίζονται τα τραύματα του παρελθόντος, οι προκλήσεις του παρόντος και οι ήρωες αναζητούν την υπέρβαση για το μέλλον.

Η Τζούλια Γκανάσου θέτει στο επίκεντρο την πίστη στον στόχο

και την επίτευξή του, που δεν μοιάζει να είναι εύκολη κατάκτηση, αλλά δεν είναι και άπαστο όνειρο. Με το «Γονυπετείς» η Γκανάσου δίνει άλλη διάσταση στο θαύμα — αν υπάρχει. Η Μάχη Τζαβέλλα με το «Φτερά Παγωνίου» πραγματεύεται τις σχέσεις μάνας και κόρης, με όλες τις δυσλειτουργίες μιας τέτοια σχέσης. Οι βαθιές ψυχολογικές προσεγγίσεις της συγγραφέως ανοίγουν στις ηρωίδες τραύματα, χαινοντα και βαθιά. Κοινή συνιστα-

μένη και των δύο φιλοξενούμενων συγγραφέων είναι η αναζήτηση αιτιών και αιτιών, όπως και η διαδικασία της κάθαρσης.

Στην εκδήλωση, εκτός από τις συγγραφείς, θα φιλοξενηθεί ο Κωνσταντίνος Γκοβόστης, των Εκδόσεων Γκοβόστη. Με τις φιλοξενούμενες δημιουργούς και τον εκδότη κ. Γκοβόστη θα συνομιλήσει ο Χρίστος Τσιαήλης, υπό τον συντονισμό της Κωνσταντίας Σωτηρίου και της Νάσιας Διονυσίου.

Να αγαπάμε όποιον θέλουμε εμείς, έτσι πρέπει

Μια συζήτηση με τον Μάριο Μεττή που ανεβάζει την παράσταση «Η Γίδα ή Ποια είναι η Σύλβια;» στο Θέατρο Διόνυσος

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο **ηθοποιός** και σκηνοθέτης Μάριος Μεττής ανεβάζει στο Θέατρο Διόνυσος το έργο του Έντουαρντ Άλμπι «Η Γίδα ή Ποια είναι η Σύλβια;», ένα έργο περίεργο, σχεδόν προκλητικό, αφού μιλάει για τον έρωτα ενός άνδρα με μία γίδα, για την κτηνοβοσκία, μία πράξη αποτρόπαια – σε οποιαδήποτε ερωτική ή άλλη πράξη δεν υπάρχει συναίνεση αντιτίθεται εξ ορισμού – όμως πρέπει να σταθούμε σε αυτό; Μήπως αν στη θέση της γίδας βάζαμε έναν μουσουλμάνο που ερωτεύεται μία ινδουίστρια στο Μπαγκλαντές; Ή μην πάτε μακριά, μία Ε/κ έναν Τούρκο, εδώ στη γειτονιά μας δεν θα ήταν πάλι αποτρόπαιο για κάποιους, ακόμα και όταν υπάρχει συναίνεση; Πάει, λοιπόν, το έργο πολύ παρακάτω, και είναι ενδιαφέρον να βλέπουμε και τέτοια έργα, με πολλαπλά επίπεδα που πάνε πέραν από το προφανές.

Ο Μάριος μου λέει ότι αυτό το έργο έχει νόημα να ανέβει σήμερα, «Ακόμα και σήμερα δεν μπορείς να αγαπάς όποιον θες, δεν μπορείς να ερωτεύεσαι ελεύθερα όπως θες», να αλλά η κτηνοβοσκία; «βέβαια το θέμα της κτηνοβοσκίας ένα θέμα ιδιαίτερο». Ο σκηνοθέτης Μεττής στέκεται ιδιαίτερα στην ηθική, όχι για να ηθικολογήσει, αλλά για να μου επισημάνει ότι πρέπει να εξετάσουμε το ηθικό πλαίσιο της κοινωνίας της Αμερικής του 2002, όταν πρωτοπαίχτηκε το έργο, σε σχέση με αυτό της Κύπρου του 2019. Ο φιλόλογος Ανδρέας Μαλάνης παρεμβαίνει και σημειώνει: «Σε μια πρώτη ανάγνωση το κείμενο πραγματεύεται ένα πολύ αντισυμβατικό και «προκλητικό» θέμα, κάτι που φαινομενικά δοκιμάζει

τις ηθικές αντοχές του κοινού. Μπορεί, λοιπόν, η κτηνοβοσκία να είναι το κύριο θέμα του δράματος, εάν, ωστόσο, αποδομήσει κανείς το κείμενο, στους αρμούς του κρύβεται περισσότερο μια πραγματεία για την ελαστική θεώρηση της νόρμας, για την προδοσία και τον έρωτα».

Τι είναι ηθική άραγε; Μπορεί αυτή να είναι αμετάβλητη ανά τους αιώνες; Πιστεύω ακράδαντα ότι όχι, και δεν ανακαλύπτω τον τροχό, άλλωστε συμφωνώ με τον Μάριο που μου λέει: «Ξέρεις είναι ένα πολύ περίεργο πράγμα η ηθική. Αυτό που ήταν ανήθικο πριν εκατό χρόνια, σήμερα μπορεί να θεωρείται ηθικό και αυτό που κρίνουμε σήμερα ως ανήθικο, σε εκατό χρόνια από τώρα μπορεί να κρίνεται ως ηθικό. Αλλά δεν είναι μόνο αυτό. Τα όρια της ηθικής δεν τα καθορίζει μόνο ο χρόνος αλλά και ο τόπος». Βγάζει από την τσέπη του ο Μάριος ένα ακόμη κλειδί για να ξεκλειδώσει την κουβέντα μας, ο τόπος «αυτό που μοιάζει ανήθικο για την ίδια ακριβώς στιγμή μπορεί να μοιάζει απολύτως ηθικό κάπου αλλού». Οι άνθρωποι φτιάχνουν κανόνες για να δοκιμαστούν, να οριστούν, να τιθασευτούν, λέω εγώ, αλλά δεν υπάρχουν κοινά αποδεκτοί κανόνες; Μια λογική ερώτηση, μπορεί η κτηνοβοσκία να είναι ηθική πράξη; Ο Μάριος έχει θέση: «Η ηθική είναι ανθρώπινο κατασκεύασμα, η φύση δεν έχει ηθικούς νόμους. Τα ζώα δεν γνωρίζουν ηθική και αυτό τα γλυτώνει από φοβερό κόπο» και τονίζει «Η ηθική βέβαια δεν είναι κάτι κακό, απλώς πρέπει να έχουμε την ικανότητα να διακρίνουμε πού λειτουργεί

Ο φιλόλογος Ανδρέας Μαλάνης, ο γράφων και ο Μάριος Μεττής συζητάμε για την παράσταση «Η Γίδα ή Ποια είναι η Σύλβια;» που ανεβάζει ο τελευταίος στο Θέατρο Διόνυσος.

“

Άτομα που βρίσκονται σε οργανικές θέσεις κάνουν κατάχρηση της εξουσίας τους και ορίζουν με επιπολαιότητα τι είναι καλό και τι κακό, τι δίκαιο και τι άδικο, τι είναι ηθικό, αυτό μπορεί να λειτουργήσει καταστροφικά.

ωφέλιμα και πού προκαλεί βλάβη.

Ο Ανδρέας Μαλάνης μάς πάει σε άλλα μονοπάτια και επισημαίνει τη βαθιά σχέση του έργου με την αρχαιοελληνική τραγωδία: «Πέρα από την ενότια του χώρου και του χρόνου, που στο επίπεδο της δραματουργίας τηρείται ευλαβικά, ο Άλμπι καταπίνεται με κάτι αιχμηρό και αποτρόπαιο, θέλοντας, έτσι, να αγγίξει περισσότερο την καθολικότητα του πράγματος παρά τις επί μέρους πτυχές του. Στο βασικό τρίγωνο της διανομής, πατέρας -μητέρα - παιδί, κατανέμονται εύστοχα η κτηνοβοσκία και η ομοφυλοφιλία, με τη μητέρα να παραμένει –ως ένα σημείο– αποδέκτης τους, ζητήματα που εξετάζονται με έναν τόσο ευλογηφανή τρόπο που εν τέλει επιτρέπουν στον θεατή να αναπτύξει θεωρητικούς μηχανισμούς αντίδρασης για ζητήματα παρόμοιας φύσης.

Προχωράμε παρακάτω την κουβέντα μας, και συμφωνούμε ότι η Πολιτεία και η Εκκλησία έχουν τεράστια ευθύνη ως προς τη διαμόρφωση της ηθικής. Άτομα που βρίσκονται σε οργανικές θέσεις κάνουν κατάχρηση της εξουσίας τους και ορίζουν με επιπολαιότητα τι είναι καλό και τι κακό, τι δίκαιο και τι άδικο, τι είναι ηθικό και τι ανήθικο, αυτό μπορεί να λειτουργήσει καταστροφικά.

Κλείνοντας την κουβέντα μας, όπως την ορίσαμε να την κάνουμε συμφωνούμε ότι είναι αστείο και ανούσιο να πρέπει ο άνθρωπος να λειτουργεί με βάση τον φόβο της τιμωρίας ή κάποιας ελπίδας για ανταμοιβή μετά θάνατον ή να σκέφτεται τα κοινωνικώς αποδεκτά και έτσι να πορεύεται. Ο κάθε άνθρωπος επιθυμεί διαφορετικά πράγματα. Αυτά που κάνουν τον καθένα από εμάς ευτυ-

χισμένο μπορεί να είναι τρομακτικά ετερόκλητα. Ο Ανδρέας φέρνει την κουβέντα προς το τέλος και μιλάει για τη δραματουργική επιλογή του Άλμπι, ο οποίος σαν άλλος τραγικός, κλείνει τη συμβατική παρένθεση για να μας προσγειώσει στην πραγματικότητα, έχουμε ήδη δοκιμάσει μέσα μας ένα τόσο ευρύ φάσμα συναισθημάτων –ελέου και φόβου– που η κάθαρση επιτυγχάνεται με τον ιδανικότερο τρόπο. Η ισορροπία δεν αποκαθιστά μόνο την αιχμηρή θεματική, αλλά και τις δυναμικές μιας καλά δεμένης οικογένειας που έχει δοκιμαστεί πειστικά σε κάτι τόσο ακραίο. Τα όρια κάπου χαλαρώνουν και κάπου αίρονται εντελώς, με αληθοφάνεια και με απόλυτη αναγκαιότητα, όπως προστάζει η αυθεντία του Σταγειρίτη φιλοσόφου.

Στεκόμαστε και οι τρεις στο ότι όσο οι επιλογές μας και οι απολαύσεις μας δεν κάνουν κακό ούτε σε εμάς ούτε και στους άλλους, τότε δεν θα έπρεπε να κρίνονται ως απαγορευμένες ή ανήθικες. Δεν είναι άλλωστε πιο ηθικό να ερωτεύεσαι και να ενωθείς ελεύθερα με κάποιον που αγαπάς και σε αγαπάει, παρά να ενωθείς νόμιμα με κάποιον με τον οποίο δεν αγαπιέστε;

info

«**Η Γίδα** ή Ποια είναι η Σύλβια;» του Έντουαρντ Άλμπι, σε σκηνοθεσία Μάριου Μεττή. Θέατρο Διόνυσος. Παραστάσεις (Λευκωσία): Παρασκευή, Σάββατο στις 8.30 μ.μ. και Κυριακή στις 6.30 μ.μ. μέχρι τις 3 Μαρτίου. Λεμεσός: «Ριάτο» Πέμπτη 7 Μαρτίου στις 8.30 μ.μ. Αυστηρώς ακατάλληλο για άτομα κάτω των 16 χρόνων

FEEL GOOD

Breakfast

ΜΕ ΤΟΝ ANTHONY 642

Καθημερινά 07:00 - 10:00

DEEJAY 93.5
FEELS GOOD

LISTEN LIVE
www.mydeejay.com.cy

Ο ΑΓΙΟΣ ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ ΓΙΟΡΤΑΖΕΙ
ΣΤΟΝ ΑΕΡΑ ΤΟΥ ΠΙΟ ΕΡΩΤΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ!

ΠΕΜΠΤΗ 14 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

ΕΝΑ 24ΩΡΟ ΜΕ ΤΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΞΕΝΑ
ΕΡΩΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΠΟΧΩΝ!

LOVE 100.7 FM
98.1 & 105.7

www.lovefm.com.cy

ΤΈΧΝΕΣ & γράμματα

ΜΑΤΙΕΣ

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΔΙΟΝΥΣΗ Π. ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ

Διαστημικές τραγωδίες

73 δευτερόλεπτα μετά την εκτόξευσή του, στις 28 Ιανουαρίου 1986, το διαστημικό λεωφορείο «Τσάλεντζερ» εξεργάγη οδηγώντας στον θάνατο τους αστροναύτες Φράνσις Σκόμπι, Μάικλ Σμιθ, Τζούντιθ Ρέσνικ, Ελίσον Ονιζούκα, Ρόναλντ Μακνέαρ, Γκρέγκορι Τζάρβις και τη δασκάλα Κρίστα Μακόλιφ.

Στην πραγματικότητα βρισκόμαστε ακόμη στην αρχή και έχουμε απλώς αρχίσει να κάνουμε τα πρώτα μας βήματα στον απέραντο ωκεανό του Διαστήματος.

είχε ως θύμα τον Σοβιετικό κοσμοναύτη Βλαντιμίρ Κομάροβ. Το δυστύχημα έγινε στο τέλος μιας επιτυχημένης γενικά δοκιμής του διαστημοπλοίου «Σογιούζ 1» όταν, έπειτα από πτήση περίπου 27 ωρών και 17 συνολικά τροχιές γύρω από τη Γη, το αλεξίπτωτο του διαστημοπλοίου μπερδεύτηκε σε ύψος 7.000 μέτρων, με αποτέλεσμα να χτυπήσει το έδαφος με ταχύτητα 320 χιλιομέτρων την ώρα και να πιάσει φωτιά στις 24 Απριλίου 1967. Τέσσερα χρόνια αργότερα τρεις ακόμη κοσμοναύτες βρήκαν τραγικό θάνατο στο τέλος της αποστολής του «Σογιούζ 11». Οι κοσμοναύτες Γκεόργκι Ντομπροβόλσκι, Βλαντισλάβ Βολκόφ και Βίκτορ Πα-

τσάγιεφ επέστρεφαν στη Γη στις 30 Ιουνίου 1971 έπειτα από μια αποστολή 23 ημερών που ήταν τότε ρεκόρ παραμονής στο Διάστημα. Στην επιστροφή, όμως, κατένενας τους δεν φορούσε τη διαστημική του στολή, οπότε μια απρόσμενη διαρροή αέρα από το διαστημόπλοιο είχε ως αποτέλεσμα τον τραγικό θάνατό τους, παρ' όλο που το διαστημόπλοιο προσεδάφιστηκε ομαλά.

Το επόμενο διαστημικό δυστύχημα συνέβη 15 χρόνια αργότερα, όταν 73 δευτερόλεπτα μετά την εκτόξευση του διαστημικού λεωφορείου «Τσάλεντζερ», οι επτά επιβαίνοντες σ' αυτό αστροναύτες βρήκαν τραγικό θάνατο στις 28 Ιανουαρίου 1986. Ένας απλός δακτύλιος, ευτελούς μάλιστα αξίας, ένα απλό εξάρτημα από τα 2,5 εκατομμύρια εξαρτήματα που αποτελούν το διαστημικό λεωφορείο, έγινε αιτία για τον θάνατο των αστροναυτών Φράνσις Σκόμπι, Μάικλ Σμιθ, Τζούντιθ Ρέσνικ, Ελίσον Ονιζούκα, Ρόναλντ Μακνέαρ, Γκρέγκορι Τζάρβις, και της δασκάλας Κρίστα Μακόλιφ. Παρ' όλη την ασφάλεια, αποδοτικότητα, και αποτελεσματικότητα, πράγμα που είχε επιτευχθεί σε μεγάλο βαθμό στη διάρκεια των 113 συνολικά πτήσεων των διαστημικών λεωφορείων, είχαμε κι άλλο ένα τραγικό δυστύχημα.

Στο τελευταίο του ταξίδι το «Κολούμπια» μπήκε στα ανώτερα στρώματα της ατμόσφαιρας με ταχύτητα 24 φορές την ταχύτητα του ήχου και ήταν σαν να χτύπησε έναν «αόρατο» τοίχο, και έτσι η ταχύτητα άρχισε βαθμιαία να μειώνεται. Στα ανώτερα στρώματα της ατμόσφαιρας, σε ύψος περίπου 63 χιλιομέτρων πάνω από την περιοχή του Ντάλας στο Τέξας έτρεχε με 20.000 χιλιόμετρα την ώρα.

Σε αυτό το σημείο η θερμοκρασία στις άκρες της «κοιλιάς» και των πτερυγών του διαστημικού λεωφορείου είχε φτάσει τους 1.650 βαθμούς Κελσίου. Απέμειναν 17 μόλις λεπτά για την προσγείωση του «Κολούμπια» όταν ακούστηκαν τα τελευταία ολοκληρωμένα λόγια του κυβερνήτη. Και μετά σιωπή. Την αποφράδα εκείνη ημέρα το «Κολούμπια» πήρε μαζί του στον θάνατο και το 7μελές του πλήρωμα: Ντέιβιντ Μπράουν, Λόρελ Κλαρκ, Μάικλ Αντερσον, Ιλάν Ραμόν, Ρικ Χάσμπαντ, Καλπάνια Τσάουλα και Ουίλιαμ Μακόλ, γιατί μερικά από τα πλακίδια που προστάτευαν το διαστημόπλοιο καταστράφηκαν στη διάρκεια της εκτόξευσής του στις 16 Ιανουαρίου.

Ο κ. Διονύσης Π. Σιμόπουλος είναι επίτιμος διευθυντής του Ευγενιδείου Πλανητηρίου.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ

Απαλός και στέρεος λυρισμός

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΙΟΡΙΚΗΣ

Η πρώτη φορά

ΕΚΔ. Αντίνοδες, σελ. 33

Οταν μια νέα ποιήτρια/ποιητής δίνει το πρώτο της/του δείγμα γραφής, δεν το αποτιμούμε καθαυτό: αναλογιζόμαστε την προοπτική. Αν πούμε ότι «έχει ενδιαφέρον», η κρίση μας είναι θετική, ενώ η ίδια ρήση για το ώριμο έργο ενός δημιουργού υπονοεί μάλλον το αντίθετο. Διερωτώμαι, με αφορμή την υπό συζήτηση «Πρώτη Φορά» που ο Χρήστος Σιορίκης δημοσίευσε στους «Αντίποδες» λίγο πριν κλείσει τα τριάντα του χρόνια, ποια αντικειμενικά στοιχεία μπορούμε να απομονώσουμε στον (εκάστοτε) αναδυόμενο ποιητή για να αποφασίσουμε αν αξίζει να τον παρακολουθήσουμε στη συνέχεια.

Καταλήγω σε τρία: πρώτον, να μετρά τις λέξεις του/της, δεύτερον, να έχει μουσικότητα και ρυθμό, τρίτον—και καθόλου λιγότερο σημαντικό—να αναλαμβάνει ένα ρίσκο συναισθήματος.

Τα τρία αυτά συνοψίζονται ως εξής: φέρελπις είναι ο ποιητής που εκτίθεται (=ρίσκο συναισθήματος) με γνώση (=να μετρά τις λέξεις) και αισθητική (=μουσικότητα και

ρυθμός). Ασφαλώς υπάρχουν και πολλά άλλα σημαντικά στην ποίηση και μάλιστα κατά το προσωπικό γούστο του καθενός μας.

Το πρώτο που θα σκεφτόμουν σε ένα τέτοιο, δεύτερο επίπεδο, εφόσον τα τρία πρώτα πληρούνται, είναι το αναγνωρίσιμο ύφος, αυτό που λέμε «δική του φωνή». Ο Σιορίκης και μετρημένος είναι, και χαριτωμένος στα 21 ποιήματα που απαρτίζουν την «Πρώτη Φορά».

Μετρημένος, αλλά όχι σφιγμένος: «Ένας ευσυγκίνητος πατέρας/ είναι δώρο για ένα κορίτσι/ Κι όταν κλαίει μαζί/ μπροστά στην τηλεόραση/ με τα τραγούδια/ το κορίτσι ξέρει/ ότι πριν απ' την πόλη/ ο πατέρας έζησε καιρό/ σε μέρος με πολύ αέρα/ κάτω απ' τα πεύκα».

Η φύση και ο οικογενειακός δεσμός, η πόλη και η τηλεόραση, το παρελθόν και το παρόν είναι θεμελιώδη δίπολα που, γενικά, δίνουν

αφορμή σε μπόλικη κοινοτοπία και φλυαρία. Εδώ υποδειγματικά συντηθενται σε ένα μελωδικό στιγμιότυπο με ικανό βάθος. Συμβάλλει και ο τίτλος-κλειδί: «Για να τρέξει το ρεσίν».

Χαριτωμένος, αλλά όχι αφελής: «Σκίζεται η καρδιά μου/ που δεν θα ξαναδώ/ τον αγαπημένο μου/

τώρα που με πάνε στην ερμηιά/ να με σκοτώσουν/ Το τελευταίο ποίημα γράφω/ στο μυαλό μου/ Μα εσείς που δεν θα το ακούσετε ποτέ/ μπορείτε να πιστέψετε/ τη μουσική/ το όνομά μου/ αν ακουστεί/ στον βραδινό αέρα». Ο τίτλος «Φεδερίκο» εύλογα παραπέμπει στη δολοφονία του ομοφυλόφιλου Λόρκα από τους φασίστες στην Ισπανία του '36. Η ποιητική πραγμάτευση της δολοφονίας του θα μπορούσε εύκολα να καταλήξει μπανάλ ή μελό, αν ο ποιητής δεν διέθετε κάτω από το απαλό, τρυφερό ύφος του, την απαραίτητη σταθερότητα (δεν

μου αρέσει η λέξη «στιβαρός», το «σταθερός» φτάνει και περισσεύει...). Στα ιδιαίτερα, τώρα, χαρακτηριστικά του Χρήστου Σιορίκη θα συγκαταλεγόταν η αγάπη του για τα λόγια των άλλων, είτε ανωνυμων (έτσι στο ποίημα «Called back» που παραπέμπει στο αποχαιρετιστήριο σημείωμα της Εμιλ Ντίκινσον) είτε ανώνυμων (έτσι στο «Επιστολή μελλόνυμφου»: «Γράψε μου τότε θα 'ρθεις/ και ράψε/ ό,τι έχεις να ράψεις»).

Με λίγα, καλοκουρδισμένα λόγια κατασκευάζει λυρικές εικόνες, όπου τα συναισθήματα πνέουν με τη φυσικότητα μιας αύρας. Ακόμη και το σπαραχτικό κελάρυζει, δεν λυσοσμανά: «Πιο απαλά τα αγόρια/ πιο βαθιές οι πληγές/ που δεν θα προλάβουν/ ν' αφήσουν σημάδι» γράφει κλείνοντας το ποίημα «Το πάρκο», που αρχίζει ευρηματικά: «Από μέρα σε μέρα/ μικραίνουν σε ηλικία/ τα παιδιά του πάρκου». Μολονότι γραμμένα σε ελεύθερο στίχο τα ποιήματά του διαθέτουν μέτρο και εντύπωση τραγουδιού, δίχως εύκολη έκπτωση του νοήματος. Μπορεί να τα απολαύσει κανείς χωρίς το αίσθημα του στρυφνού και χωρίς να βαρυστομαχιάσει.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΚΙΚΗ ΤΣΙΛΙΓΓΕΡΙΔΟΥ

Η Κική Τσιλιγγερίδου γεννήθηκε στην Τσεχία, όπου έζησε μέχρι τα έξι της χρόνια. Μεγάλωσε και σπούδασε στη Θεσσαλονίκη. Εργάστηκε επί πολλά χρόνια ως δημοσιογράφος στην τηλεόραση, στο ραδιόφωνο και στον ημερήσιο Τύπο της πόλης. Από το καλοκαίρι του 2017, ζει μόνιμα στην Πράγα. Ο «Βυθισμένος Ουρανός», με πρωίδα την αστυνόμο Στέλλα Ανταμς (εκδόσεις Bell), είναι το πρώτο της μυθιστόρημα.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;

Εχω τα «Στο μυαλό των σιριαλ-κίλερς» του Τζον Ντάγκλας, «Κορόνα κερδίζεις» του Τζέφρεϊ Άρτσερ, «Βυθός θανάτος» του Φόλκερ Κούτσερ, «Εγκλημα στο τρένο» της Τζέσικα Φελόουες, «Η ταβέρνα της Τζαμάικας» της Δάφνης Ντι Μοριέ, «Μόναχο» του Ρόμπερτ Χάρρις, «Επτά μείον ένα» του Άρνε Νταλ. Και τον «Ερασιτέχνη επαναστάτη» του Απόστολου Δοξιάδη. Και περίπου άλλα είκοσι.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;

Η Λίσμπет Σαλάντερ. Αν έχω δανειστεί στοιχεία για τη Στέλλα Ανταμς από άλλες ηρωίδες, μία είναι σίγουρα αυτή.

Διοργανώνετε ένα δείννο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;

Για να μείνουμε στην αστυνομική λογοτεχνία, τι Μεγάλες Κυρίες;

Αγκαθα Κρίστι, Πα-

τρύσια Χάισμιθ, Π. Ντ. Τζέιμς... Και την Τζιλίαν Φλιν. Και τη Χίλντα Παπαδημητρίου.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;

Εμαθα απίστευτα πολλά πράγματα από την «Επιστήμη του Interstellar» του Κιν Θορν.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;

Τον «Φόνο στην άμαξα» του Φέργους Χίουμ, το πρώτο αστυνομικό best-seller.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;

Εχω διαβάσει τα άπαντα της Κρίστι άπειρες φορές. Τα ξαναδιαβάζω ξανά, τώρα, από τον Ψυχογιό.

Θα μας πείτε δυο λόγια για τη Στέλλα Ανταμς;

Είναι μία αντισυμβατική αστυνόμος, πολύ καλή στη δουλειά της και πολύ κακή με τον εαυτό της. Είναι badass. Είναι η γυναίκα που πολλές άλλες θα φοβόμασταν να παραδεχθούμε ότι θέλουμε πολύ να της μοιάζαμε.

Γιατί βυθισμένος ο ουρανός; Τι να περιμένουμε να βρούμε σε αυτό το ουράνιο ναυάγιο;

Την Αθήνα. Έτσι όπως τη βλέπει η Στέλλα Ανταμς.

Μια πόλη που δεν αντικατοπτρίζεται μόνο μέσα στα λιμνασμένα νερά της βροχής, αλλά σχεδόν ζει εκεί μέσα.

Έχετε Facebook, Twitter κ.τ.λ.; Εάν ναι, επιποδίζουν ή εμπλουτίζουν το γράψιμο και το διάβασμα;

Εχω, ναι. Και Instagram. Αλλά εδώ και καιρό δεν είμαι όσο ενεργή υπήρξα παλιότερα. Εχω όλο και λιγότερο χρόνο στη διάθεσή μου. Δεν εμπλουτίζουν το γράψιμο ή το διάβασμα, αλλά γνωρίζεις ένα σωρό άξιο κόσμο εκεί, κι αυτός κατά κάποιον τρόπο είναι το ίδιο.

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Ανθρωπιστικές Επιστήμες

1 «Soldier, Priest, and God - A Life of Alexander the Great»
του F.S. Naiden (Oxford University Press)

2 «The New Silk Roads - The Present and Future of the World»
του Peter Frankopan (Bloomsbury)

3 «21 Lessons for the 21st Century»
του Yuval Noah Harari (Jonathan Cape)

4 «Capitalism in America - A History»
του Alan Greenspan (Allen Lane)

5 «Where Economics Went Wrong - Chicago's Abandonment of Classical Liberalism»
του David Colander (Princeton University Press)

Αυτή την εβδομάδα

Θετικές Επιστήμες

1 «This Book Will Blow Your Mind - Journeys at the Extremes of Science»
έκδοση του New Scientist (John Murray)

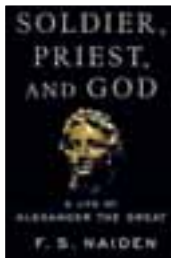
2 «The Prime Number Conspiracy - The Biggest Ideas in Math from Quanta»
του Thomas Lin (MIT Press)

3 «How to Fall Slower Than Gravity, and Other Everyday (And Not So Everyday) Uses of Mathematics and Physical Reasoning»
του Paul Nahin (Princeton University Press)

4 «Brief Answers to Big Questions»
του Stephen Hawking (John Murray)

5 «Quantum Space - Loop Quantum Gravity and the Search for the Structure of Space, Time, and the Universe»
του Jim Baggott (Oxford University Press)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το ξενόγλωσσο επιστημονικό βιβλιοπωλείο Bookpath (Σόλωνος 69, Αθήνα)

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

FRANZ MALL

JOHN CURRIN

AP/STEVE PARSONS/SPA

PA/ALFONSO JARRAZ/ALAGA

AP/KHALID MOHAMMED

ΛΟΝΔΙΝΟ

Ο φωτογράφος Ντον Μακάλιν
Ο βετεράνος φωτορεπόρτερ Ντον Μακάλιν, 83 ετών, ποζάρει μπροστά σε χαρακτηριστικές φωτογραφίες του σε αίθουσα της Tate Britain, στο Λονδίνο, όπου παρουσιάζεται η αναδρομική έκθεσή του με τίτλο απλώς το όνομά του: «Ντον Μακάλιν». Η έκθεση, που θα διαρκέσει έως τις 6 Μαΐου, προβάλλει μεγάλο τμήμα από την πολυετή καριέρα του. Ο επισκέπτης θα δει τις φωτογραφίες πολέμου, για τις οποίες έγινε διάσημος, αλλά κι εκείνες που δείχνουν τις κοινωνικές εντάσεις και ανισότητες.

ΓΕΝΕΥΗ

Η τέχνη του John Currin
Μια αναδρομική έκθεση ενός ιδιαίτερα επιδραστικού καλλιτέχνη είναι γεγονός. Η Gagosian της Γενεύης φιλοξενεί έως τις 12 Απριλίου έργα του 57χρονου Αμερικανού ζωγράφου John Currin, ο οποίος είναι διάσημος για τα αλληγορικά και έντονα συμβολικά έργα του. Ο Currin διερευνά εκδοχές του ωραίου και του άσχημου, με ειρωνεία και συχνά προβοκάροντας το συμβατικό γούστο. Στη Γενεύη παρουσιάζεται μεγάλος αριθμός ζωγραφικών έργων και σχεδίων, με διάφορα υλικά, από την περίοδο 1989-2014.

ΟΞΦΟΡΔΗ

Ο Τζεφ Κουνς στο πρώην άβατο
Με μια ειδική φωτογράφιση, ο Αμερικανός καλλιτέχνης Τζεφ Κουνς, 64 ετών, συμμετέχει στην επικοινωνιακή προώθηση της νέας του μεγάλης έκθεσης στο κορυφαίο μουσείο της Οξφόρδης, στο Ashmolean. Στη φωτογράφιση, ο Τζεφ Κουνς ποζάρει με το έργο του με τίτλο «Gazing Ball», που ανήκει σε μία από τις πιο πρόσφατες σειρές που παρουσιάζει, με χαρακτηρισμό αναδρομικής, στο μουσείο της Οξφόρδης. Η έκθεση, που εγκαινιάστηκε στις 7 Φεβρουαρίου, θα διαρκέσει έως τις 9 Ιουνίου.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Η Τρέισι Εμιν με νέα έργα
Με αυτήν τη σκηνοθετημένη και ατμοσφαιρική φωτογραφία, από θέση ισχύος, η Βρετανή εικαστικός Τρέισι Εμιν ποζάρει πάνω σε ένα από τα υπερμεγέθη γλυπτά της, που έχει τίτλο «I lay here for you» (Βρίσκομαι εδώ για σένα). Η φωτογράφιση έγινε για τους δημοσιογράφους με σκοπό να καλυφθεί το γεγονός της νέας της έκθεσης, που εγκαινιάστηκε στις 6/2 στην γκαλερί White Cube στο Tottenhamsey του Λονδίνου. Η έκθεση με τίτλο «Ενα δεκαπενθήμερο δακρύων» θα διαρκέσει έως τις 7 Απριλίου.

ΒΑΓΔΑΤΗ

Ο πολιτισμός του Ιράκ
Οι εικόνες από το Εθνικό Μουσείο του Ιράκ διοχετεύθηκαν από τα διεθνή Μέσα (στη φωτογραφία η ασσυριακή αίθουσα) με την ευκαιρία των δηλώσεων του υπουργού Τουρισμού και Αρχαιοτήτων Αμπντουλαμέερ αλ-Χαμαντανί. Ο υπουργός εξήρε το γεγονός του επαναπατισμού 1.300 αντικειμένων που κατάσχεσαν οι ιορδανικές αρχές. Το γεγονός αυτό είναι ορόσημο, είπε, στον αγώνα που δίνει το Ιράκ για να αποκαταστήσει την τραυματισμένη κληρονομιά του. Κάλεσε, δε, για βοήθεια τη διεθνή κοινότητα.

EPW/REMO DE WAAL

Το έτος Ρέμπραντ φέρνει υψηλή τέχνη σε πολλές χώρες

ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ

Δύο από τα έργα του Ρέμπραντ, το «Πορτρέτο του Τίτους» (αρ., 1660) και ο «Γιαν Λίβενς» (δ., 1629) δεσπόζουν στην αίθουσα εκθέσεων μέσα στο μουσείο που στεγάζεται στο σπίτι του Ρέμπραντ (Rembrandthuis), στο Αμστερνταμ. Είναι μία από τις νέες εκθέσεις που σηματοδοτούν το έτος Ρέμπραντ. Το 2019 συμπληρώνονται 350 χρόνια από τον θάνατο του Ρέμπραντ φαν Ράιν (1606-1669) και με την ευκαιρία αυτής της επετείου έχουν

εξαγγελθεί πλήθος εκδηλώσεις και εκθέσεις σε μεγάλο αριθμό χωρών. Ήδη πολλές εκθέσεις έχουν ξεκινήσει από το 2018. Στην Ολλανδία, όπου γεννήθηκε, έζησε και πέθανε ο Ρέμπραντ, μόλις εγκαινιάστηκε η νέα έκθεση στο Rembrandthuis με τον ενδιαφέροντα τίτλο «Το κοινωνικό δίκτυο του Ρέμπραντ. Οικογένεια, φίλοι και γνωστοί» ενώ θα ακολουθήσει στο ίδιο μουσείο η έκθεση «Με έμπνευση από τον Ρέμπραντ». Στο μεγάλο μουσείο της Ολλανδίας, στο Rijksmuseum,

θα εγκαινιαστεί στις 15 Φεβρουαρίου η έκθεση «Όλοι οι Ρέμπραντ» και τον Οκτώβριο, στο ίδιο μουσείο, θα ακολουθήσει η μεγάλη έκθεση «Ρέμπραντ -Βελάσκειθ». Στο περίφημο μουσείο της Χάγης Mauritshuis, θα εγκαινιαστεί το φθινόπωρο το αφιέρωμα στον, σύγχρονο του Ρέμπραντ, Nicolaes Maes (1634-1693) και στο Λέιντεν, γενέτειρα του Ρέμπραντ, θα υπάρχει σύμπραξη του Μουσείου De Lakenhal με το Ashmolean της Οξφόρδης με έμφαση στα νεανικά χρό-

νια του Ρέμπραντ. Στο Αμβούργο, στο Kunsthalle, θα εγκαινιαστεί το καλοκαίρι έκθεση με αριστουργήματα του Ρέμπραντ από τις συλλογές του μουσείου και στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης του Μονάχου θα εγκαινιαστεί το φθινόπωρο έκθεση που θα θέτει σε διάλογο τον Ρέμπραντ με τη γραφιστική παράδοση. Στο Πράδο, τον Ιούνιο έρχεται η μεγάλη έκθεση «Βελάσκειθ, Ρέμπραντ, Βερμέερ» και στις αρχές του 2020, στο Thyssen-Bornemisza η έκθεση «Ο Ρέμπραντ και η προσωπο-

γραφία στο Αμστερνταμ, 1590-1670». Στο Βρετανικό Μουσείο εγκαινιάστηκε η έκθεση «Ρέμπραντ: σκέψεις στο χαρτί» και στην Dulwich Gallery θα εγκαινιαστεί το φθινόπωρο η έκθεση «Το φως του Ρέμπραντ». Στο Μουσείο Τέχνης του Ντένβερ δρομολογείται επίσης μεγάλη έκθεση για τον Ρέμπραντ και στο Λούβρο-Αμπν Ντάμπι θα εγκαινιαστεί στις 14 Φεβρουαρίου έκθεση για τον «χρυσό αιώνα» της Ολλανδίας σε συνεργασία με τη συλλογή της πόλης Λέιντεν.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ / Γράφει ο ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ

Μια αγκαλιά σε μιαν αιώρα δεν αρκεί για να διώξει τα πνεύματα

Στα «Αποδημητικά πουλιά», την ωραία ταινία των Κριστίνα Γκαλέγκο και Τσίρο Γκουέρα, οι νεκροί στα όνειρα των ζωντανών εμφανίζονται με το πρόσωπό τους καλυμμένο με ένα σεντόνι. Το ύφασμα εφάπτεται σχεδόν πάνω στο πρόσωπο του πεθαμένου έτσι όπως οι άκρες του ανεμίζουν από τον αέρα. Αυτό απεικονίζει και η επίσημη αφίσα της ταινίας (η οποία προβάλλεται αυτές τις μέρες στις αίθουσες).

Κολομβία, δεκαετία του '70. Μια οικογένεια πλουτίζει ασχολούμενη με το εμπόριο μαριχουάνας. Βρισκόμαστε ακόμα πολύ μακριά από το οργανωμένο έγκλημα των καρτέλ κοκαΐνης, των διαβόπων «Νάρκος», όλα είναι ακόμα ερασιτεχνικά και τα χρήματα που βγαίνουν είναι μεν πολλά αλλά όχι εξωπραγματικά.

Επίσης, βρισκόμαστε μακριά από τις υγρές ζούγκλες της Κολομβίας: στα «Αποδημητικά πουλιά» κυριαρχούν η ξερή, στεγνή έρημος, οι κα-

Κανένας πλούτος και καμία ισχύς δεν εξασφαλίζει έναν κόσμο δίχως ρήγματα.

λύβες από λάσπη και ξύλα (όπως οι φωλιές που κτίζουν τα πουλιά), και το μεγαλοπρεπές σπίτι που κάποια στιγμή κτίζεται μέσα σε ένα τέτοιο έρημο τοπίο, φαντάζει βγαλμένο από όνειρο.

Σε μια σκηνή, βλέπουμε την κρεβατοκάμαρα αυτού του σπιτιού. Είναι νύχτα και όλοι κοιμούνται. Πλην όμως, το διπλό κρεβάτι είναι στρωμένο και άθικτο και καθώς η κάμερα προχωράει, βλέπουμε το κεντρικό ζευγάρι της ιστορίας να κοιμάται αγκαλιασμένο σε μιαν αιώρα που

«Αποδημητικά πουλιά»: Αυστηρά τυπικά, έθιμα και ήθη, απαράβατοι κώδικες της φυλής, που όποιος τους σπάσει τιμωρείται ακόμα και με θάνατο.

έχει στηθεί στο δωμάτιο, όπως ακριβώς έκανε όταν ξεκίνησε από τις διάτρητες καλύβες του.

Αυτή η προσκόλληση των ανθρώπων στις ρίζες (και την ίδια στιγμή η αποκόλλησή τους από αυτές) διατρέχει την ταινία. Οι χαρακτήρες είναι όλοι Ινδιάνοι που, ακόμα και στις συναλλαγές τους για το «χόρτο», ακολουθούν αυστηρά τυπικά, έθιμα και ήθη, απαράβατους κώδικες της φυλής, που όποιος τους σπάσει τιμωρείται ακόμα και με θάνατο. Ο νόμος της κοινότητας είναι πάνω απ' όλους, μα όχι για πολύ: εκεί όπου έθαβαν τους νεκρούς τους, τα οστά των οποίων φροντίζουν τελετουργικά συγκεκριμένες γυναίκες, τις οποίες κανένας δεν επιτρέπεται να αγγίξει (ή να ποθήσει), θάβουν τώρα κάσες με όπλα.

Δεν υπάρχει εύκολη ή λυρική νοσταλγία για το παρελθόν και την παράδοση στο φιλμ, υπάρχει όμως η καταγραφή της, κυρίως ως ψυχικό αποτύπωμα: η μάνα θα κάνει τα

πάντα για τη φαμίλια και την κοινότητα, οδηγώντας τους πάντες στην καταστροφή. Αυτή δε η λεπτή γραμμή ανάμεσα στους ζωντανούς και τους νεκρούς απλώνεται μέσα από έναν δεξιοτεχνικό (πενταμερή) αφηγηματικό ιστό, που συνδυάζει την απόφια ρεαλιστική δράση (εδώ κάτι θυμίζει από «Νάρκος») με την ποιητική, έως και μεταφυσική ενατένιση του κόσμου. Και όλοι οι χαρακτήρες, ο κανένας ξεχωριστά, ενσαρκώνουν αυτή την ενόπτη θύπη και θύματος, τυπικό γνώρισμα ενός κόσμου που βρίσκεται στη σκιά του τραγικού: ουδείς είναι απολύτως αθώος ή απολύτως ένοχος. Πάνω απ' όλα, κανένας πλούτος και καμία ισχύς δεν εξασφαλίζει έναν κόσμο δίχως ρήγματα – και δίχως «αποδημητικά πουλιά»: είτε αυτά είναι οι αέναα μετακινούμενοι ναρκέμποροι είτε οι νεκροί που φεύγουν για αλλού. Δεν αρκεί να τους σκοτώσεις μία φορά. Πάντοτε επιστρέφουν.

Το κρυμμένο πορτρέτο του Γιουσέφ

Η πρωτότυπη περφόρμανς της Τάνια Μπρουγκέρα στην Τέιτ Μόντερν του Λονδίνου για τη μεταναστευτική κρίση

Της **ΤΖΙΝΑΕ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Ενα διαδραστικό installation με επίκεντρο την παγκόσμια μεταναστευτική κρίση και στόχο τη συλλογική δράση υποδέχεται το κοινό στην καρδιά της Τέιτ Μόντερν στο Λονδίνο έως τις 24 Φεβρουαρίου. Η Τάνια Μπρουγκέρα ανατρέπει τα μέχρι τώρα δεδομένα των δημόσιων mega-εγκαταστάσεων που φιλοξενοούνται στο μεγαλειώδες κενό του Turbine Hall, αναδεικνύοντας την πολιτική διάσταση του μεταναστευτικού ζητήματος μέσα από τον νου και το σώμα των επισκεπτών. Η Κουβανή καλλιτέχνης συναρμολογεί μια μεταβαλλόμενη περφόρμανς επενδύοντας σε ένα κοινωνικό πείραμα πραγματικής ενσυναίσθησης. Υπό τους μελαγχολικά επιθετικούς ήχους-βουμπά του Στιβ Γκούντμαν (Kode9), μουσικού και ιδρυτή της δισκογραφικής Hyperdub Records, ο επισκέπτης περιηγείται σ' έναν κενό χώρο βαμμένο με κατάμαυρη γυαλιστερή μπογιά. Πάνω εκεί δημιουργείται ένα αργυρόχρωμο παραλληλεπίπεδο που εγγράφει το ανάγλυφο του σώματος

“

Αναδεικνύει την πολιτική διάσταση του προσφυγικού μέσα από τον νου και το σώμα των επισκεπτών.

των επισκεπτών. Βήματα, κορμούς, δακτυλικά αποτυπώματα αφήνουν το λευκό ίχνος τους στο θερμοευαίσθητο δάπεδο. Όταν μάλιστα μαζευτούν πολλοί άνθρωποι –πάνω από 150–, λόγω της μεγάλης θερμότητας που διαχέεται στον χώρο, αποκαλύπτεται μια κρυμμένη εικόνα: το πορτρέτο του Γιουσέφ, ενός νεαρού Σύρου μετανάστη, που παρά τις αντιξοότητες κατάφερε να εγκατασταθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο. Πλέον μένει στην Αγγλία, σπουδάζει ιατρική και δουλεύει στο NHS (Εθνικό Σύστημα Υγείας).

Μπορούν όμως να μαζευτούν ταυτόχρονα τόσοι άνθρωποι; Ποιοι τελικά θα δουν το πορτρέτο του Σύρου μετανάστη; Σε μόνιμο καθεστώς «κατάστασης εξαιρέσης», κατά τον Αγκάμπεν, με πρόσχημα την έκτακτη ανάγκη της κρίσης όπου η εξαιρέση γίνεται κανόνας, οι πόλεις μεταλλάσσονται σε περιφραγμένες κοινότητες και η απειλή προσδίδεται μονοδιάστατα στο βλέμμα συγκεκριμένων μειονοτήτων και κοινωνικών ομάδων. Πώς μπορούμε να ανταποκριθούμε στην αυξανόμενη παγκόσμια άνοδο του εθνικισμού και της ξενοφοβίας; Υπάρχει τρόπος μέσα από την τέχνη;

Πολλά από τα έργα της Μπρουγκέρα σχετίζονται με το πώς αντιδρούμε ως πολίτες σε συγκεκριμένες περιστάσεις. Το ονομάζει «Arte de Conducta» (τέχνη της συμπεριφοράς).

Στο έργο «Arte de Conducta» (τέχνη της συμπεριφοράς) η Τάνια Μπρουγκέρα προτάσσει τη μαζική συμμετοχή ως το μόνο μέσο αποκάλυψης της εικόνας.

Βήματα, κορμούς, δακτυλικά αποτυπώματα αφήνουν το ίχνος τους στο θερμοευαίσθητο δάπεδο, υπό τους μελαγχολικά επιθετικούς ήχους του Στιβ Γκούντμαν.

Ο επισκέπτης περιηγείται σ' έναν χώρο βαμμένο με κατάμαυρη γυαλιστερή μπογιά πάνω στον οποίο δημιουργείται το ανάγλυφο του σώματός του.

Στο έργο αυτό, με μια συμβολική κίνηση προτάσσει τη συλλογική παρουσία, τη μαζική συμμετοχή και τη συνεργασία ως το μόνο μέσο αποκάλυψης της εικόνας. Ο Γιουσέφ και κάθε μετανάστης θα γίνει ορατός και θα ζήσει ανάμεσα και μαζί μας μόνον όταν τον υποστηρίξουμε. Αλλιώς θα μείνει για πάντα κρυμμένος, περιμένοντας βοήθεια και αλληλεγγύη.

Στόχος της Μπρουγκέρα είναι οι επισκέπτες να προβληματιστούν πάνω στη μεταναστευτική κρίση, να την αποσπάσουν από την ανωνυμία της δημοσιογραφικής παράθεσης γεγονότων και τη στατιστική απρόσωπη αφήγηση και να τη μετατρέψουν σε αμιγές συναισθήμα. Η σκέψη να γίνει δάκρυ. Ακριβώς γι' αυτό σχεδιάζει, δίπλα στον κεντρικό χώρο της Τέιτ, το «Δωμάτιο των Λυγμών». Ενα μικρό παρεκκλήσι «εξανασκαμμένης ενσυναίσθησης». Εκεί οι επισκέπτες βάζουν κυριολεκτικά τα κλάματα, μιας και ο χώρος έχει ποτιστεί με μενθόλη που προκαλεί αληθινά δάκρυα. Η Μπρουγκέρα απαντά στην αδιαφορία με ανεξέλεγκτο συναισθήμα. Παράλληλα συνεργάζεται με 21 κατοίκους της

“

Στόχος της Κουβανής καλλιτέχνης είναι το κοινό να προβληματιστεί, η σκέψη να γίνει δάκρυ.

περιοχής, τους «Γείτονες της Tate», σε μια προσπάθεια να εμπλέξει την τοπική κοινότητα με την τέχνη.

Μανιφέστο-πρόταση

Μαζί συνθέσαν ένα μανιφέστο-πρόταση για «μια κουλτούρα σύνδεσης και αμοιβαίας δέσμευσης», το οποίο αναγκαστικά διαβάξεις κατά τη σύνδεσή σου στο Wi-Fi της Τέιτ. Με ακτιβιστική διάθεση οι περίοικοι σε καλούν να αναλάβεις τις ευθύνες σου ως πολίτη συνδράμοντας σε αντιδοσεις δράσεις.

Η εγκατάσταση της Μπρουγκέρα δεν έχει συγκεκριμένο όνομα. Ή μάλλον έχει όνομα που αλλάζει καθημερινά. Εναν αριθμό, που αυξάνεται συνεχώς. Στον αριθμό των ανθρώπων που μετανάστευσαν πέρυσι προστίθεται ο αριθμός των θανάτων μεταναστών που καταγράφηκαν μέχρι στιγμής φέτος. Η πληροφορία αυτή αντλείται από το Κέντρο Ανάλυσης Δεδομένων Παγκόσμιας Μετανάστευσης του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (ΙΟΜ). Το νούμερο σφραγίζεται στο χέρι του επισκέπτη. Στο ξεκίνημα της έκθεσης ήταν 10.142.926. Σήμερα είναι 10.147.896 καταδεικνύοντας την υπέρμετρη κλίμακα μαζικής μετανάστευσης και τους κινδύνους που τη συνοδεύουν. Ας ελπίσουμε να μην έχει αλλάξει δραματικά έως το τέλος της έκθεσης.

Η ανοικτή καταγγελία της κουβανικής κυβέρνησης για λογοκρισία στην τέχνη

Η Μπρουγκέρα, κόρη του Μιγκέλ Μπρουγκέρας, διπλωμάτη και αναπληρωτή υπουργού Εξωτερικών και Τουρισμού στην κυβέρνηση του Φιντέλ Κάστρο, γεννήθηκε το 1968 στην Κούβα. Εργάζεται μεταξύ Νέας Υόρκης και Αβάνας και η δουλειά της εκτίθεται στις μόνιμες συλλογές πολλών ιδρυμάτων (Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης της Νέας Υόρκης, Μουσείο Τεχνών του Μπρονξ, Εθνικό Μουσείο Καλών Τεχνών της Αβάνας, Τέιτ).

Η ίδια χρησιμοποιεί τον όρο Arte Util (χρήσιμη τέχνη) για να αφυπνίσει το κοινό σχετικά με πολιτικονομικά θέματα που έχουν να κάνουν με τη θεσμική εξουσία, τα σύνορα, τη μετανάστευση αλλά και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το περασμένο καλοκαίρι παρουσίασε το έργο «Whisper#6» του Τάτλιν στην εκδοχή του για την Ελλάδα, στο ΚΠΙΣΝ. Ενα σχόλιο πάνω στη λογοκρισία, την ενεργό συμμετοχή, τη δημοκρατία και την εξουσία. Η πρώτη

“

Ο αντίλογος συναδέλφων της είναι αν υπάρχει πραγματική ελευθερία λόγου σε χώρες όπου όλα εξαρτώνται από το χρήμα.

εκδοχή της συμμετοχικής αυτής περφόρμανς είχε παρουσιαστεί το 2009 στη 10η Μπιενάλε της Αβάνας, στην πλατεία της Επανάστασης. «Ο Ψίθυρος του Τάτλιν#6» ήταν μια διαμαρτυρία κατά της λογοκρισίας στην Κούβα.

Η Μπρουγκέρα καταγγέλλει ανοικτά την κουβανική κυβέρνηση για έλλειψη ελευθερίας καλλιτεχνικού λόγου. Αρχές Δεκεμβρίου συνελή-

Στο «Δωμάτιο των λυγμών» οι επισκέπτες βάζουν κυριολεκτικά τα κλάματα.

φθη στην Κούβα και αφέθηκε ελεύθερη ύστερα από ένα 24ωρο διαμαρτυρούμενη κατά του νέου διατάγματος 349, που κατά δήλωσή της νομιμοποιεί τη λογοκρισία, μιας και η τέχνη θα πρέπει να ταυτίζεται με τις ηθικές και πολιτιστικές αξίες της κυβέρνησης.

Η κουβανική κυβέρνηση από την άλλη φοβάται για την καθολική εμπορευματοποίηση της τέχνης, κάτι που συμβαίνει κατά κόρον σε καπιταλιστικές χώρες. Ο αντίλογος Κουβανών καλλιτεχνών στην Μπρουγκέρα είναι αν υπάρχει πραγματική ελευθερία λόγου σε χώρες

που όλα εξαρτώνται από το χρήμα ή αν ακόμα και εκεί υπάρχουν, και τι είδους, αποκλεισμοί. Στο δυτικό μοντέλο, η καλλιτεχνική ελευθερία συμβαδίζει με τις διακυμάνσεις της χρηματοπιστωτικής αγοράς. Ο τζίρος των πωλήσεων μέσω δημοπρασιών έχει αυξηθεί τρομακτικά και πολλά έργα φυλάσσονται αποκλειστικά σε ιδιωτικές κλειστές συλλογές ή θυρίδες ως πολύτιμα τρόπαια, αποκλεισμένα από το κοινό. Έργα ακόμα και «ανατρεπτικών» ή «εναλλακτικών» καλλιτεχνών όπως ο Μπάνκσι πουλιούνται προς 1 εκατ. λίρες στον οίκο Sotheby's στο Λονδίνο. Και μάλιστα όταν «αυτοκαταστρέφονται» από τον ίδιο, όπως ο πρόσφατος πίνακας του «Girl With a Balloon», η αξία τους εκτοξεύεται. Καλλιτέχνες και κινήματα εκτός Δύσης αλλά και ταυτόχρονα από όλα τα μήκη και τα πλάτη της Γης έχουν σχεδόν αποσιωπηθεί από τη διεθνή βιβλιογραφία τέχνης.

Σαφώς και πρέπει να ανοίξει μια

πολύ μεγαλύτερη συζήτηση για τους πολυσήμαντους αποκλεισμούς και τα χρηματιστήρια τέχνης, αλλά η λογοκρισία δεν είναι λύση. Ακτιβίστρια, η Τάνια Μπρουγκέρα συνεχίζει να εναντιώνεται στην ποινικοποίηση της τέχνης μέσω δυστοπικών νόμων που απαγορεύουν στους καλλιτέχνες να ασκούν το επάγγελμα χωρίς κρατική άδεια, αλλά και σε καλλιτεχνικές υπηρεσίες που απαιτούν έγκριση από το υπουργείο Πολιτισμού και αντίστοιχα ιδρύματα, καθιστώντας αδύνατη την ανεξάρτητη τέχνη. Στις 5 Δεκεμβρίου υποστηρικτές της πραγματοποιήσαν έκθεση διαμαρτυρίας στην Τέιτ Μόντερν μιλώντας σε μικρόφωνο σχετικά με το κουβανικό διάταγμα 349 αλλά και για την «αποκοποίηση» καλλιτεχνών σε όλο τον κόσμο.

Εκθεση: «Hyundai Commission - Tania Bruguera: 10.147.896». Tate Modern, Bankside, Λονδίνο, μέχρι τις 24 Φεβρουαρίου 2019.

«Οι ταινίες του νικούν και... τους διαιτητές»

Οι «Λάνθιμος Χούλιγκανς» μιλούν για το ίνδαλμά τους

Της **ΛΙΝΑΣ ΓΙΑΝΝΑΡΟΥ**

Δύο εβδομάδες μας χωρίζουν μόνο από τη μεγάλη βραδιά. Τη βραδιά που ο Γιώργος Λάνθιμος, ο Γιώργος Μαυροψαρίδης και το ανεπανάληπτο καστ της «Ευνοούμενης» θα βρίσκονται στις πρώτες θέσεις του Kodak Theater στο Λος Αντζελες και εμείς στην άκρη του καναπέ μας πίσω στην Ελλάδα, παρακολουθώντας με κόκκινα μάτια και με μεγαλύτερο ενδιαφέρον από ποτέ την τελετή απονομής των βραβείων Οσκαρ. Αντισταθήκαμε, αλλά ήταν αδύνατο να μη νιώσουμε εθνική υπερηφάνεια για την κορυφή που κατέκτησε το αντιπροσωπευτικό μας συγκρότημα, δηλαδή... ο Έλληνας σκηνοθέτης, με τις 10 υποψηφιότητες. Κάποιοι βέβαια ξεπερνούν τα εσκαμμένα, ετοιμάζοντας «ντου» στο Λος Αντζελες και δηλώνοντας «έτοιμοι για όλα» εάν τυχόν το «Ρομα» μάς κλέψει τη νίκη. (Ως γνωστόν, το Λάνθιμος - Κουαρόν είναι το νέο Τσιτσιπάς - Ναδάλ).

Να σας συστήσουμε, λοιπόν, τους «Λάνθιμος Χούλιγκανς», τον πολυθρύλητο σύνδεσμο οπαδών του Έλληνα σκηνοθέτη, ή αλλιώς, πώς θα ήταν αν ο Γιώργος Λάνθιμος ήταν ελληνική ποδοσφαιρική ομάδα στον δρόμο για την κατάκτηση του Τσάμπιονς Λιγκ; Οι «Λάνθιμος Χούλιγκανς», όπως και οι «Τσιτσιπάς Χούλιγκανς», είναι το σατιρικό δημιούργημα τριών φίλων στο Facebook που έχει τραβήξει την προσοχή, προκαλώντας άφθονο γέλιο και συνεχίζει να κινητοποιεί κάθε νυσταγ-

μένο Έλληνα σινεφίλ στον δρόμο για το... έπος του Λ.Α.

– Πόσο κόσμο περιμένετε στην αποστολή στο Λ.Α.; Θα είναι η μεγαλύτερη μετακίνηση σινεφίλ οπαδών στον κόσμο;

– Από την πρώτη στιγμή που μαζευτήκαμε στον σύνδεσμο και είπαμε να κάνουμε την αγάπη μας για τον Γιώργο κίνημα, αποφασίσαμε ότι δεν θα είμαστε ένα κλειστό κλαμπ. Στο Λ.Α. περιμένουμε όσο περισσότερο κόσμο γίνεται. Έχουμε δώσει αγώνα για τον Γιώργο από τότε που έκανε διαφημιστικά και ο αγώνας συνεχίζεται και δεν περισεύει κανένας σε αυτόν. Αυτή θα είναι η μεγαλύτερη μετακίνηση μπομπίνας και κλακέτας.

– Βασικά, μήπως ο όρος σινεφίλ οπαδός είναι κάπως οξύμωρος; Τι θα έλεγε ο κ. Μπακογιαννόπουλος;

– Όχι, δεν είναι. Ο οπαδός είναι ένας φίλαθλος που αγαπάει τις ταινίες των άλλων λίγο πιο εριστικά, όπως θα έλεγε και ο Σταύρος Θεοδωράκης αν δεν κάνω λάθος (σ.σ. λάθος κάνουν, το έχει πει ο Μίκης). Τώρα για τον κ. Μπακογιαννόπουλο, ό,τι και να πούμε εμείς είναι λίγο, τα έχει πει η Ιστορία. Μακάρι όλοι οι οπαδοί να ήταν σαν εκείνον.

– Πού αλλού έχετε ταξιδέψει για τον Λάνθιμο; Ποια ήταν η καλύτερη εκδρομή μέχρι σήμερα;

– Κάθε εκδρομή είναι και μια ξεχωριστή ιστορία, δεν μπορούμε να πούμε ότι αγαπάμε κάποια περισσότερο από τις άλλες. Ωστόσο, αν έπρεπε να επιλέξουμε μία, θα επι-

Θερμή υποστήριξη ακόμα και με ανάρτηση κορεό από τους φανατικούς οπαδούς του αναμένεται να έχει τη βραδιά των Οσκαρ ο Γιώργος Λάνθιμος.

“

«Ολα δικά μας είναι. Ας πάρουν οι άλλοι τα κινούμενα σχέδια και τα ντοκιμαντέρ να χαρούν λίγο. Και πολύ τους είναι. Είναι να μην πάρει φόρα ο Γιώργος και αρχίσει να κάνει τέτοια».

Σύμφωνα με τους «Λάνθιμος Χούλιγκανς», η εκδρομή στο Λος Αντζελες για την «Ευνοούμενη» «θα είναι η μεγαλύτερη μετακίνηση μπομπίνας και κλακέτας» που έγινε ποτέ. Οι ίδιοι, άλλωστε, είναι συνηθισμένοι στα δύσκολα. Όταν είχαν πάει στα Οσκαρ με τον «Κυνόδοντα», έφυγαν με 44 μηχανάκια για Αμερική με 3 ευρώ στην τσέπη...

Λος Αντζελες με τους «Cuaron Hoobs»;

– Αυτό αφορά εμάς και εκείνους. Δεν έχετε καμία σχέση με αυτό.

– Έχετε αποφασίσει τι θα απεικονίζει το κορεό που θα σκώσετε στο Dolby Theater;

– Έχουμε φτιάξει μια ζωγραφιά στον σύνδεσμο που δείχνει τον Γιώργο καθάλα στον Βουκεφάλα και με το σπαθί του κόβει τα μαλλιά του Κουαρόν τα οποία πέφτουν στο πάτωμα όπου υπάρχει μια φανέλα της Ρόμα και κάτι σφουγγάρια με νερά. Πολλά νερά. Αλλά θα έχουμε κι άλλες εκπλήξεις που δεν μπορούμε να αναφέρουμε αυτή τη στιγμή.

– Μήπως απλώς θέλουμε να χάσει ο Κουαρόν;

– Εμείς αγαπάμε τον Γιώργο, δεν μισούμε κανέναν Κουαρόν. Αλλά μεταξυ μας τώρα, κάθε ήττα του Κουαρόν είναι μια νίκη του σινεμά. ΦΤΑΝΕΙ ΡΕ ΜΕ ΤΑ ΝΕΡΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΦΟΥΓΓΑΡΙΑ. Δεν είμαστε νλίθιοι να έχουμε 20 λεπτά τίτλους αρχής. Το καταλάβαμε ότι παίζεις με συμ-

βολισμούς. ΦΤΑΝΕΙ ΤΩΡΑ.

– Σας φοβίζει η «παράγκα» των Οσκαρ; Ποιο ήταν το πιο πέτσινο Οσκαρ Καλύτερης Ταινίας;

– Εύκολο. Το 1999, όταν έβγαλαν το «American Beauty». Κέρδισε η φλωριά και δεν κέρδισε το «Πράσινο μίλι» που είναι αριστούργημα εφάμιλλο ενός Λάνθιμου; Γελάει ο κόσμος. Αλλά αυτό το έκαναν γιατί ο Τομ ο Χανκς είναι πολύ ελληνόφιλος και είναι φίλος του Γιώργου και αυτοί το ήξεραν ότι ο Γιώργος θα φτάσει εδώ που είναι και ήθελαν από τότε να του κόψουν τα φτερά. Αλλά εμείς δεν φοβόμαστε παράγκες. Έχουμε κάνει ταινίες να κερδίζουν και τους διαιτητές.

– Δώστε μας τις προβλέψεις σας για τα φετινά βραβεία – πάμε για το 10 στα 10;

– Σώπα μωρέ που θα κάνουμε και προβλέψεις. Ολα δικά μας είναι. Ας πάρουν οι άλλοι τα κινούμενα σχέδια και τα ντοκιμαντέρ να χαρούν λίγο. Και πολύ τους είναι. Είναι να μην πάρει φόρα ο Γιώργος και αρχίσει να κάνει τέτοια.

Η Λογοτεχνικότητα του τραύματος

“ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΗ”

Αίθουσα Συνεδρίων & Διαλέξεων
15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2019
ΩΡΑ: 19:00

ΜΕ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ:

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ:

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η ομάδα συγγραφέων **ΔΙΑΒΑΣΕΙΣ** Σας προσκαλεί στη δεύτερη λογοτεχνική συνάντηση με τους συγγραφείς **Τζούλια Γκανάσου** και **Μάχη Τζαβέλλα** των εκδόσεων «Γκοβόστης».

Μαζί τους και ο εκδότης **Κώστας Γκοβόστης**.

Με τους φιλοξενούμενους συνομιλεί ο **Χρίστος Ρ. Τσιαήλης**.

Συντονίζουν **Κωνσταντία Σωτηρίου** και **Νάσια Διονυσίου**.

(Η αίθουσα Διαλεκτική βρίσκεται στην παλιά Πλατεία της Αγλαντζιάς)

Ο Πολιτιστικός Λαογραφικός Όμιλος Λευκωσίας παρουσιάζει την **Αννίτα Σαντοριναίου** στον μονόλογο:

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΟΥΑΪΜΗΣ

ΤΟ ΜΠΟΥΦΑΝ της Χάρλεϋ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΗ ΚΑΤΣΙΚΟΝΟΥΡΗ

Θέατρο Μεθίνα Μερκούρη | ώρα 8:30μ.μ.

Παραστάσεις
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ // 27,30
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ // 13,15,17,20,22,24,27

Πολιτιστικός Λαογραφικός Όμιλος Λευκωσίας
Cultural Heritage Association of Nicosia

Χορηγός επικοινωνίας

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Υποστηρικτές

Ο έρωτας στην πόλη του διχασμού

Μια Ισραηλινή και ένας Παλαιστίνιος στην Ιερουσαλήμ των αδελφών Αλαγιάν

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Μια ιστορία από τη διχασμένη Ιερουσαλήμ μάς έρχεται αυτή την εβδομάδα, επιχειρώντας να σχηματίσει ένα κοινωνικό πορτρέτο, χρησιμοποιώντας τους κώδικες του ερωτικού θρίλερ. Ο Μουαγιάντ Αλαγιάν, ο οποίος μας συστήθηκε με τη μαύρη κωμωδία «Love, Theft and other Entanglements», επιστρέφει, κερδίζοντας και το βραβείο σεναρίου –το έχει γράψει ο αδελφός του, Ράμι– στο Φεστιβάλ του Ρότερνταμ.

Η Σάρα, μια παντρεμένη Ισραηλινή της Δυτικής Ιερουσαλήμ, διατηρεί ερωτική σχέση με τον Σαλίμ, έναν επίσης δεσμευμένο Παλαιστίνιο από την ανατολική πλευρά της πόλης. Όταν μία από τις απα-

γορευμένες νυχτερινές συναντήσεις τους θα πάει στραβά, τα πάντα θα αρχίσουν να αποκαλύπτονται, με απρόβλεπτες συνέπειες που ξεπερνούν το φάσμα της απλής απιστίας. Ξαφνικά οι δυο τους βρίσκονται παγιδευμένοι εν μέσω των μακροχρόνιων εθνικών διενέξεων των λαών τους.

Τα αδέρφια Αλαγιάν κατασκευάζουν έναν κλασικό ερωτικό μύθο, τοποθετώντας τον σε μία από τις πιο έντονα φορτισμένες περιοχές του κόσμου. Οι λόφοι της πόλης της Ιερουσαλήμ, σημείο διασταύρωσης και σύγκρουσης πολιτισμών επί αιώνες, γίνονται το σκηνικό του ανθρώπινου πάθους που αυθόρμητα ξεφεύγει από κανόνες και συμβάσεις, για να καταπνίγει αμείλικτα στη συνείκεια ακριβώς από αυτούς. Η ενοχή και το πατριωτικό καθήκον αναμετρώνται με την παρόρμηση και τον έρωτα, ενώ τα ηθικά διλήμματα σπάνια έχουν οποιαδήποτε πειστική απάντηση.

Ανήμποροι

Ενδιαφέρον έχουν επίσης οι χαρακτήρες των απατημένων συζύγων. Μαζί με τους άλλους δύο συνθέτουν μια τετράδα ανδρώπων που γρήγορα οι εξελίξεις τους ξεπερνούν κι εκείνοι βρίσκονται να παρακολουθούν περίπου ανήμποροι να αντιδράσουν. «Τοποθετώντας την ιστορία των δύο ζευγαριών στη διχασμένη πόλη της Ιερουσαλήμ, μπορούσαμε να αποτυπώσουμε το πώς η ζωή στην ερρή αυτή πόλη υπαγορεύει μια επικίν-

Ενας Παλαιστίνιος και μια Ισραηλινή γίνονται παράνομο ζευγάρι, ξεσπώντας αντιδράσεις και από τις δύο πλευρές της Ιερουσαλήμ.

«Απαγορευμένες συναντήσεις» ★★★
ΔΡΑΜΑ (2018)
Σκηνοθεσία: Μουαγιάντ Αλαγιάν
Ερμηνείες: Αντίμη Σαφράντι, Σιβάν Κρέτσονερ, Ισάι Γκόλαν, Μάισα Αμπτ Ελχάντι

PIK1

ΤΗΛ.: 22862000

22.45 Northmen: A Viking Saga

07.00 Θεία λειτουργία
10.10 Καμώματα τζι αρώματα Κυπριακή κωμική σειρά.
11.10 Road Trip - (Ε) Μουσική εκπομπή.
11.35 Χωρίς αποσκευές - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
12.10 Χάλκινα χρόνια - (Ε) Κυπριακή σειρά εποχής.
13.30 Αμύνεσθαι περί Πάτρης Εκπομπή με τον Πέτρο Κωνσταντίνου.
14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
14.15 ArtCafe, II - (Ε) Εκπομπή πολιτισμού.
15.15 EU4U - (Ε)
Κοινωνική εκπομπή.
16.15 Τετ - Α - Τετ - (Ε) Talk show
17.30 Σπίτι στη φύση, II - (Ε) Περιβαλλοντική εκπομπή.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.20 Απού πεθερά νύφη - (Ε) Κυπριώτικο σκετς.
18.50 Χωρίς αποσκευές Ταξιδιωτική εκπομπή, με την Ευρυδίκη.
19.20 Πεταλούδα
Δραματική σειρά, με τους Σώτο Φιλίππιδη, Πάμπο Χαράλαμπους.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.00 Αθλητική Κυριακή
21.30 Τετ - Α - Τετ
Talk show, «Μαρίνα Μαλένη - Βαρν. Κυριαζής».
22.45 Η επέλαση των Βίκινγκς
Northmen: A Viking Saga Περιπέτεια δράσης.
23.30 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.35 Συνέχεια της ταινίας
00.30 The Graham Norton Show
Chat show.
01.15 Εναπόληψεις

PIK2

ΤΗΛ.: 22862000

21.05 The Graham Norton Show

07.30 Παιδική ζώνη
α. Ο ταχυδρόμος Πατ β. Ντετέκτιβ Νόντι γ. Η Μπέμμα δ. Οι αγκαλιές ε. Πιμ και Πίμπα στ. Μιλίλ Μπαμ Μπαμ ζ. Μπομπ και ο μάστορας η. Οι Σούπερ Γουίνγκς θ. Παπούτσια της Φράνι
11.00 Στη χώρα του Γιατί Εκπομπή για παιδιά.
11.30 Παιδική ζώνη
α. Πακνιδούπολη β. Η Μπέμμα γ. Οι αγκαλιές
12.50 Παιδική ζώνη
15.30 Στη χώρα του Γιατί Εκπομπή για παιδιά.
16.00 Το μικρό σπίτι στο Λιβάδι Little House on the Prairie Οικογενειακή σειρά.
16.50 Road Trip - (Ε) Μουσική ταξιδιωτική εκπομπή, με την Ελένη Ξένου.
18.00 Power of sports Σειρά ντοκιμαντέρ.
19.00 Know it Σειρά ντοκιμαντέρ.
19.30 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)**
19.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)**
20.00 The Great Outdoors - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
20.30 Global ideas - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
21.05 The Graham Norton Show
Chat show.
22.00 Mr Selfridge, II - (Ε) Βιογραφική σειρά εποχής.
23.45 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
00.00 ΓΙΟΥΡΝΙΟΥΣ

OMEGA

ΤΗΛ.: 22477777

21.05 Το νησί

05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή, με τη Φαίη Μαυραγάνη.
09.45 Έλα, χαμογέλα Ψυχαγωγικό μαγκαζίνο, με τη Σίσσυ Χρηστίδου.
12.45 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι, με τον Πέτρο Παυλυνιδή.
13.50 Την τύχη μου μέσα - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
15.00 Traction - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
15.50 Shopping Star - (Ε) Παιχνίδι μόδας, με τη Βίκυ Καγιά.
17.40 Χαρούμενος ταξιδιώτης Εκπομπή, με τον Αλέξανδρο Ταραμούντα.
18.00 **FAKATΕΤΟΥΣ**
18.10 Χαρούμενος ταξιδιώτης (Συνέχεια)
19.00 FAKATΕΤΟΥΣ - (Best of) Σατιρική εκπομπή.
20.10 **OMEGA NEWS**
21.05 Το νησί
Δραματική σειρά, με τους Κατερίνα Λέχου, Τάσο Νούσια, κ.ά.
22.05 Η έξοδος: Θεοί και βασιλιάδες (Exodus: Gods and kings). Περιπέτεια δράσης, με τους Κρίστιαν Μπέιλ, Τζόελ Ένγκερτον, κ.ά.
00.10 Ου φρονεύσεις - (Ε) Αστυνομική σειρά.
01.00 Hemlock Grove - (Ε) Σειρά τρόμου, με τους Φάμκε Γιόνσεν, Ντόγκρεϊ Σκοτ, κ.ά.
02.00 Ελεύθερη σχέση - (Ε) Κωμική σειρά.
03.00 DanSing Junior - (Ε)

ANT1

ΤΗΛ.: 22200200

21.20 Your Face Sounds Familiar

06.10 Πρωινή ενημέρωση Ενημερωτική εκπομπή.
06.40 Άκρως οικογενειακών Κωμική σειρά.
07.30 Δείξε μου τον φίλο σου Κυπριακή κωμική σειρά.
08.20 Mamma mia - (Ε) Κυπριακή σειρά.
09.20 Το πιο γλυκό μου ψέμα Κωμική σειρά.
10.20 Ονειροπαγίδα - (Ε) Κωμική σειρά.
12.00 Συνεντεύξεις από το πρωινό Ψυχαγωγική εκπομπή.
12.20 Υγεία πάνω απ' όλα Εκπομπή για την υγεία.
13.10 Τύχη βουνό - (Ε) Κωμική σειρά.
14.00 Daddy cool - (Ε) Κωμική σειρά.
15.40 Celebrity Game Night Τηλεπαιχνίδι, με τον Θοδωρή Αθερίδη.
16.40 Beat Buzzer - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
17.40 Εσύ στον κόσμο σου (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10'**
18.10 Εσύ στον κόσμο σου (Ε) Κωμική σειρά.
19.30 La Pasta Pomilwri, 2 (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
20.20 **Τα νέα του ANT1**
21.20 Your Face Sounds Familiar Ψυχαγωγικό show με τη Μαρία Μπεκατώρου.
00.10 **Τίτλοι ειδήσεων**
00.20 Suits Δραματική σειρά.
01.10 Χωρίς όρια - (Ε)
02.00 Μοβ - Ροζ - (Ε)
02.50 Λευκός Οίκος - (Ε)
04.30 Ας πρόσεχες - (Ε)

ΣΙΓΜΑ

ΤΗΛ.: 22580100

21.15 Survivor

05.20 Οι Αδιάφθοροι - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
06.20 Οι Τάκκοι - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
07.30 Θέκλα μιλάμε ανοικτά (Ε) Κοινωνική εκπομπή
09.00 Βουράτε γεπόντοι - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
10.00 Όσο έχω εσένα - (Ε) Κωμική σειρά.
10.50 Παντρεμένοι κι οι δυο (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
11.30 Εύκολα και σπικτά Εκπομπή μαγειρικής με την Αθηνά Λοϊζίδου.
12.00 Survivor Papograma Ψυχαγωγική εκπομπή.
13.00 Νέο πρόγραμμα - (Ε)
13.30 Περί ορέξεως - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή, με τον Ανδρέα Δημητρώπουλο και τη Γιώτα Δαμιανού.
14.00 Στην υγεία μας ρε παιδιά! Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Σπύρο Παπαδόπουλο.
17.00 Power of Love Gala Ψυχαγωγική εκπομπή.
18.10 **Γεγονότα σε συντομία**
18.15 Power of Love Gala - (Συνέχεια)
19.50 Νέο πρόγραμμα
20.20 **Τομές στα γεγονότα**
21.15 Survivor Ψυχαγωγικό τηλεπαιχνίδι επιβίωσης.
00.30 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.40 Βινύλιο - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή, με τον Αντώνη Κανάκη.
01.40 Νέο πρόγραμμα - (Ε)
02.20 Power of Love Gala - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
04.20 Ζωή ποδήλατο - (Ε)

ALPHA

ΤΗΛ.: 22212400

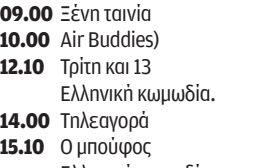

21.15 Παράδοση κατ' οίκον

06.00 60' Ελλάδα - (Ε) Με τον Νίκο Μάνεση.
07.30 24 ώρες - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
08.30 Έλα στη θέση μου - (Ε) Κωμική σειρά.
10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή.
13.00 Πάμε πακέτο - (Ε)
14.00 Οικογενειακές ιστορίες Κοινωνική σειρά.
14.45 Η φραμίλια - (Ε) Κωμική σειρά.
16.15 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Κωμική σειρά.
17.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.00 Έλα στη θέση μου Κωμική σειρά.
19.15 Το σόι σου - (Ε) Κωμική σειρά, με τις Μίρκα Παπακωνσταντίνου, Ρένια Λουιζίδο.
20.15 **ALPHA NEWS**
21.15 Παράδοση κατ' οίκον Ψυχαγωγική εκπομπή με τη Βασίλ. Χατζηδαμόμου.
22.10 Κάριμα Δραματοποιημένη σειρά αυτοτελών επεισοδίων
23.15 Bachelor 2 Κωμωδία με τους Γιάννη Τοιμάτση και Θανάση Βισκαδουράκη.
01.00 Bake Off Greece Εκπομπή ζαχαροπλαστικής με την Ιωάννα Τριανταφυλλίδου
02.30 Μετά τα μεσάνυχτα Εκπομπή, με την Ελεονώρα Μελέτη.
04.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση - (Ε)

CAPITAL

ΤΗΛ.: 25577577

09.00 Ξένη ταινία
10.10 Air Buddies)
12.10 Τρίτη και 13 Ελληνική κωμωδία.
14.00 Τηλεαγορά
15.10 Ο μπούφος Ελληνική κωμωδία.
17.00 Τηλεαγορά
19.10 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.00 Internal Affairs Αστυνομική ταινία.
03.00 Death train
04.45 The karate Kid

17.00 Τηλεαγορά
19.10 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.00 Internal Affairs Αστυνομική ταινία.
03.00 Death train
04.45 The karate Kid

TV PLUS

ΤΗΛ.: 22259000

05.00 Παιδική ζώνη
07.35 Άστρα είναι θα περάσουν
08.35 Τηλεαγορά
09.45 Έλα, χαμογέλα Ψυχαγωγικό μαγκαζίνο.
12.50 Τηλεαγορά
13.15 Αποκαλυπτικό
16.20 Τηλεαγορά
20.10 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
20.30 Τηλεαγορά
21.30 Dolce Vita, III
22.30 Το ταξίδι της ζωής
23.35 White House Down
00.40 Ξένη σειρά

SMILE TV

ΤΗΛ.: 25715126

12.00 Oggy & The Cockroaches
13.00 Angels Friends
14.00 Glimmies
15.00 Nonty
16.00 Heidi
17.00 Rabbids, II
18.00 Oggy & The Cockroaches
19.00 Popples
19.30 Glitter Fusion
20.00 Digimon Fusion
20.30 Rabbids, II
21.00 Pacman
21.30 Dragonball
22.00 Super Mario
22.30 DinoFroz
23.00 Extreme Dino

MOVIES BEST

21.00 How To Be A Latin Lover

08.15 Runaway Romance
10.00 Le Semeur (The Sower)
12.00 Ozzy
13.30 Hollywood's Best Film Directors
14.05 Some Like It Hot
16.15 Petals On The Wind
18.00 Project Blue Book
19.00 Punching Henry
21.00 How To Be A Latin Lover
23.00 Baby Sellers
00.30 The Perfect Weapon
02.00 Dead Draw
03.35 Norman: The Moderate Rise And Tragic Fall Of A New York Fixer

GREEK CINEMA

22.00 Γοργόνες και μάγκες

07.55 Τα κίτρινα γάντια
09.20 Μερικοί το προτιμούν κρύο
10.55 Είναι ένας τρελός Βέγγος
12.30 Ο κατεργάρης
14.05 Ο Γιάννης τα 'κανε θάλασσα
15.35 Ο ταξτζής
17.00 Φουσκοθαλασσιές
18.35 Η Μαρία της σιμής
20.10 Επειγόντως απαιρών
22.00 Γοργόνες και μάγκες
23.45 Τρεις κούκλες και εγώ
01.10 Ο μάγκας με το τρικυκλο

Ο Λέον Βερτ του «Μικρού Πρίγκιπα»

Ποιος ήταν ο άνθρωπος στον οποίο ο Αντουάν ντε Σεντ-Εξιπερί αφιέρωσε το αγαπημένο σε μικρούς και μεγάλους βιβλίο του

Της **ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ΘΥΜΙΟΥ**

Υπάρχει ένα βιβλίο που είναι γραμμένο για τα παιδιά και απευθύνεται και στους μεγάλους. Ένα παραμύθι που έχει αλλάξει τη ζωή πολλών ανθρώπων. Οχι θεαματικά. Έχει όμως προσθέσει ένα λιθαράκι στη φιλοσοφία τους και στον τρόπο που βλέπουν τα πράγματα. Συχνά και χωρίς να το ξέρουν, αφού τα αποφθέγματά του κυκλοφορούν «ορφανά» στο хаοτικό Διαδίκτυο. Αυτοί που το έχουν διαβάσει –και σε πολλές περιπτώσεις παραπάνω από μία φορά– είναι εύκολο να σου εξηγήσουν τι είναι αυτό το «μαγικό» που έχει αυτό το βιβλίο. Ένα βιβλίο που εκδόθηκε για πρώτη φορά το 1943. Για την πλειοψηφία, η μεγαλύτερη αλήθεια που προκύπτει από αυτό είναι το «μυστικό» που λέει η αλεπού στον «Μικρό Πρίγκιπα»: Μόνο με την καρδιά μπορείς να δεις καθαρά. Την ουσία δεν τη βλέπουν τα μάτια.

Ο «Μικρός Πρίγκιπας» είναι επί της ουσίας ένας ύμνος στην αγάπη και τη φιλία. Μια ρομαντική εκδοχή του πώς θα θέλαμε/μπορούσε να είναι ο κόσμος μας. Μέσα στις σελίδες του ανακαλύπτεις πολλά μικρά μυστικά. Για τον καθένα υπάρχει διαφορετικό σημείο ενδιαφέροντος στο πολυμεταφρασμένο βιβλίο του Γάλλου Αντουάν ντε Σεντ-Εξιπερί. Αφήνοντας για λίγο στην άκρη την ιστορία, που έχει μεταφραστεί σε 250 γλώσσες, θα σταθούμε στην εισαγωγή. Για την ακρίβεια στην αφιέρωση που κάνει ο συγγραφέας:

«Στον Leon WERTH

Θα ήθελα να ζητήσω συγγνώμη απ’ τα παιδιά που αφιέρωσα το βιβλίο αυτό σ’ ένα μεγάλο· ωστόσο, έχω μια σοβαρή δικαιολογία: αυτός ο μεγάλος είναι ο πιο καλός μου φίλος σε τούτο τον κόσμο. Έχω και μια άλλη δικαιολογία: αυτός ο μεγάλος όλα τα καταλαβαίνει, ακόμη και τα παιδικά βιβλία. Έχω και μια τρίτη δικαιολογία: αυτός ο μεγάλος ζει στη Γαλλία, όπου πεινάει και κρυώνει. Έχει τόσο μεγάλη ανάγκη από κάποια παρηγοριά. Αν όλοι οι παραπάνω λόγοι δεν είναι αρκετοί, πολύ θα το ήθελα ν’ αφιερώσω τούτο το βιβλίο στο παιδί που ήταν άλλοτε αυτός ο μεγάλος. Όλοι οι μεγάλοι ήταν κάποτε παιδιά (Μα λίγοι ίσως ανάμεσά τους το θυμούνται). Διορθώνω, λοιπόν, την αφιέρωσή μου: Στον Leon WERTH OTAN HTAN ΜΙΚΡΟ ΠΑΙΔΙ».

Καλός φίλος

Ποιος είναι, λοιπόν, ο άνθρωπος στον οποίο ο Εξιπερί έχει αφιερώσει ένα από τα πιο πολυδιαβασμένα βιβλία; Ο Λέον Βερτ ήταν σίγουρα ένας πολύ καλός φίλος του «αεροπόρου» συγγραφέα. Για εκείνον έχει γράψει κι ένα ακόμα βιβλίο του με τίτλο «Γράμμα σ’ έναν όμπρο» (στα ελληνικά από τις εκδόσεις Πατάκη). Εκδόθηκε την ίδια χρονιά αλλά γράφτηκε ένα χρόνο νωρίτερα όσο ο συγγραφέας βρισκόταν σε

Ο Αντουάν ντε Σεντ Εξιπερί (αριστερά) ο οποίος σκοτώθηκε στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και ο Λέον Βερτ (δεξιά) το 1914, στρατιώτης στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

εξορία στην Αμερική.

Συμβολικό κείμενο, στο οποίο απευθύνεται σε πρώτο πρόσωπο στον εβραϊκής καταγωγής φίλο του αλλά κατ’ επέκταση και σε όλους τους συμπατριώτες του, είναι γραμμένο στη σκιά του πολέμου και εμπνευσμένο από αληθινά περιστατικά. Μιλάει για τη λυτρωτική σημασία της φιλίας και τον θεμελιώδη ρόλο που παίζει ο σεβασμός απέναντι στον άνθρωπο ως πνευματική ουσία και ως βάση του πολιτισμού. «Τι σημασία έχει πού είσαι, στο διπλανό δωμάτιο ή στην άλλη μεριά του πλανήτη; Η παρουσία του φίλου που φαινομενικά είναι μακριά μπορεί να είναι πιο έντονη και από μια αληθινή παρουσία», γράφει ο Εξιπερί.

Ο Λέον Βερτ ήταν και ο ίδιος συγγραφέας και κριτικός τέχνης. Γεννήθηκε το 1878 στο Ρεμπερόν, κοντά στα Βόσγια όρη της Γαλλίας. Ο πατέρας του, Αλμπερτ, ήταν υφασματέμπορος και η μητέρα του, Σοφία, αδερφή του φιλοσόφου Φρεντερίκ Ρου. Από μικρός είχε έφεση στα γράμματα και ήταν πολύ καλός μαθητής αλλά παράτησε την ακαδημαϊκή του καριέρα για να γίνει αρθρογράφος σε διάφορα περιοδικά. Ζώντας μια μποέμικη ζωή, αφοσιώθηκε στο γράψιμο και στις

“

«Αυτός ο μεγάλος ζει στη Γαλλία, όπου πεινάει και κρυώνει. Έχει τόσο μεγάλη ανάγκη από κάποια παρηγοριά».

κριτικές τέχνης.

Ο Βερτ ήταν δικτυωμένος στους λογοτεχνικούς κύκλους της Γαλλίας και διατηρούσε φιλία με αρκετούς συναδέλφους του. Όταν ξέσπασε ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και παρόλο που ήταν ιδεολογικά αντίθετος και είχε εκπληρωμένες στρατιωτικές υποχρεώσεις, αναγκάστηκε να εμπλακεί. Μέχρι που αρρώστησε. Το συγγραφικό του έργο είχε αντιπολεμικό χαρακτήρα, έκανε σκληρή κριτική στην αποικιοκρατία, στον σταλινισμό αλλά και στο ναζιστικό κίνημα. Αναρχικός ο ίδιος, δεν μπορούσε να μην αποτυπώνει τις απόψεις του στα γραπτά του.

Μετά τη Μάχη της Γαλλίας η οικογένεια του Βερτ παρέμεινε στη χώρα παρόλο που είχαν βοήθεια

για να μεταναστεύσουν. Το 1941 ο Βερτ χρειάστηκε να δηλώσει ότι είναι Εβραίος και τα βιβλία του απαγορεύτηκε να εκδίδονται. Η σύζυγός του, Σουζαν, είχε ενεργή δράση στην Αντίσταση και αξιοποίησε το διαμέρισμά τους στο Παρίσι για να φυγαδεύει Εβραιοπούλες, Βρετανούς και Καναδούς πιλότους, για να οργανώνει αντιστασιακές συγκεντρώσεις αλλά και σαν αποθήκη για πλαστές ταυτότητες και παράνομες ραδιοφωνικές μεταδόσεις. Ο γιος του, Κλοντ, συνέχισε τις σπουδές του και αργότερα έγινε γιатρός.

Ο Βερτ έζησε φτωχικά και με αντιξοές συνθήκες κοντά στα Όρη του Γιούρα. Μόνος, με τις θερμοκρασίες να είναι ιδιαίτερα χαμηλές και συχνά πεινασμένος. Το 1946 εκδόθηκε το ημερολόγιό του με τίτλο Déposition. Μετά τον πόλεμο συνεργάστηκε με το περιοδικό Liberté de l’Esprit ενώ κατά τη διάρκεια της ναζιστικής κυριαρχίας ανήκε σε συγκεκριμένη πολιτική παράταξη που είχε αντιπολεμικές πεποιθήσεις. Πέθανε στις 13 Δεκεμβρίου 1955 στο Παρίσι.

Το 1931 γνώρισε τον Αντουάν ντε Σεντ-Εξιπερί. Ήταν η αρχή μιας δυνατής φιλίας. Ήταν αρχικά ένας από τους πιο κοντινούς φίλους του

Εξιπερί έξω από τον κύκλο του «Ταχυδρομείου του Νότου». Δεν είχαν πολλά κοινά. Ο Βερτ ήταν αναρχικός, ο πατέρας του Εβραίος και δεξιός υποστηρικτής των Μπολσεβίκων. Ήταν μάλιστα 22 χρόνια μεγαλύτερος από τον φίλο του. Σε συνδυασμό με τον σουρεαλιστικό τρόπο γραφής και την εμπειρία του ως συγγραφέας, διαφοροποιούνταν εμφανώς ως προς τον Εξιπερί. Ο νεαρός συγγραφέας όμως θαύμαζε τη γραφή του για την ευθύτητά της και έγραψε ότι η ουσία του ήταν «η έρευνα για την αλήθεια, η παρατηρητικότητα και η χρησιμότητα της πεζογραφίας του».

«Συγγραφικός μέντορας»

Ο θαυμασμός του ήταν ξεκάθαρος. Στην ανάλυσή του «Γράμμα σ’ έναν όμπρο» η ομότιμη Γαλλίδα καθηγήτρια Φρανσουάζ Γκερμπόντ σημειώνει πως ο Βερτ ήταν ο συγγραφικός μέντορας του Εξιπερί. Εκτός από τα δύο βιβλία τα οποία του έχει αφιερώσει, τον αναφέρει σε τρία ακόμα έργα του.

Την περίοδο που γράφτηκε ο «Μικρός Πρίγκιπας», στην αρχή του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ο Εξιπερί ζούσε σε ένα διαμέρισμα στην καρδιά της Νέας Υόρκης και σκεφτόταν τους συμπατριώτες του στη

Το εξώφυλλο του «Μικρού Πρίγκιπα» (εκδόσεις Πατάκη).

Από τον Πατάκη κυκλοφορεί στα ελληνικά και το «Γράμμα σ’ έναν όμπρο».

Γαλλία και τους φίλους του. Ο Βερτ έζησε διακριτικά τον πόλεμο, στο χωριό του στα ορεινά κοντά στην Ελβετία όπου ήταν «μόνος, κρύωνε και πεινούσε» και όπου δεν είχαν θετική άποψη για τους Γάλλους πρόσφυγες. Ο Εξιπερί μπήκε στην Αεροπορία της Γαλλίας το 1943. Επέστρεψε τσιζόντας: «Δεν μπορώ να είμαι μακριά από αυτούς που πεινούν... Φεύγω για να είμαι ενωμένος με τους αγαπημένους μου».

Στο τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, το οποίο ο Εξιπερί δεν έζησε για να δει, ο Βερτ είπε: «Ειρήνη, χωρίς τον Τόνιο (όπως τον αποκαλούσε), δεν είναι ολοκληρωτικά ειρήνη». Ο Λέον Βερτ δεν είχε δει το κείμενο για το οποίο ήταν «υπεύθυνος» παρά μόνο πέντε μήνες μετά τον θάνατο του φίλου του. Ο Γάλλος εκδότης του Εξιπερί, Γκαλιμάρντ, του έστειλε μια ειδική έκδοση.

Όταν ο φίλος του εξαφανίστηκε στη Μεσόγειο τον Ιούλιο του 1944, ο Βερτ το έμαθε από το ραδιόφωνο. Χωρίς να έχει ακούσει ακόμα για τον «Μικρό Πρίγκιπα», τον Νοέμβριο ανακάλυψε ότι ο φίλος του είχε εκδώσει στις Ηνωμένες Πολιτείες μια χρονιά πριν ένα παραμύθι όπου απεικονίζει τον εαυτό του και ήταν αφιερωμένο στον Βερτ.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ / Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Μυσταγωγία και κατάνυξη χάρη στον Τόμας Χένγκελμπροκ

Αρκετό καιρό είχε το αθηναϊκό κοινό να ακούσει τόσο άρτια μουσικά σύνολα, όσο αυτά που εμφανίστηκαν στις 25 Ιανουαρίου στην Αίθουσα Φίλων της Μουσικής. Τον Απρίλιο του 2017 η χορωδία και το ενόργανο σύνολο Μπαλτάζαρ Νόιμαν υπό τη διεύθυνση του ιδρυτή τους Τόμας Χένγκελμπροκ είχαν ερμηνεύσει τα «Κατά Ιωάννην Πάθον» του Μπαχ. Φέτος επέστρεψαν για την «Έξοχη Λειτουργία» του ελάχιστα γνωστού Γιόχαν Κόσπαρ Κερλ και τη «Λειτουργία εις κεκοιμημένους» του Μότσαρτ. Με τις ιστορικά ενημερωμένες ερμηνείες τους το σύνολο οργάνων εποχής και η πολυάριθμη χορωδία ξεχώρισαν για την υποδειγματική πειθαρχία όσο και για τη μουσικότητά τους. Συνδύασαν δύναμη και ένταση στα όρια του εκρηκτικού με στιγμές γαλήνης και υπερβατικής ομορφιάς, ευγένεια,

“

Έργα θρησκευτικής μουσικής σε ερμηνείες που κινήθηκαν πέρα από τις νότες.

λεπτότητα και σπάνια φροντίδα για τη λεπτομέρεια. Τα δύο έργα, μεταξύ τους πολύ διαφορετικά, δόθηκαν δίχως διάλειμμα. Το πρώτο, γραμμένο κατά το τελευταίο τέταρτο του 18ου αιώνα, είναι φωτεινό, μεγάλης γλυκύτητας αλλά μάλλον στερεότυπο. Λειτουργήσε ιδανικά ως προοίμιο του δεύτερου, που είναι γραμμένο περισσότερο από έναν αιώνα

Οι ερμηνείες του Χένγκελμπροκ συνδύασαν δύναμη και ένταση στα όρια του εκρηκτικού με στιγμές γαλήνης και υπερβατικής ομορφιάς.

αργότερα και συνεπώς εκφράζεται έτσι κι αλλιώς μέσα από διαφορετικούς κώδικες. Πέρα, όμως, από τις προφανείς διαφορές λόγω εποχής, το «Ρέκβιεμ» του Μότσαρτ είναι

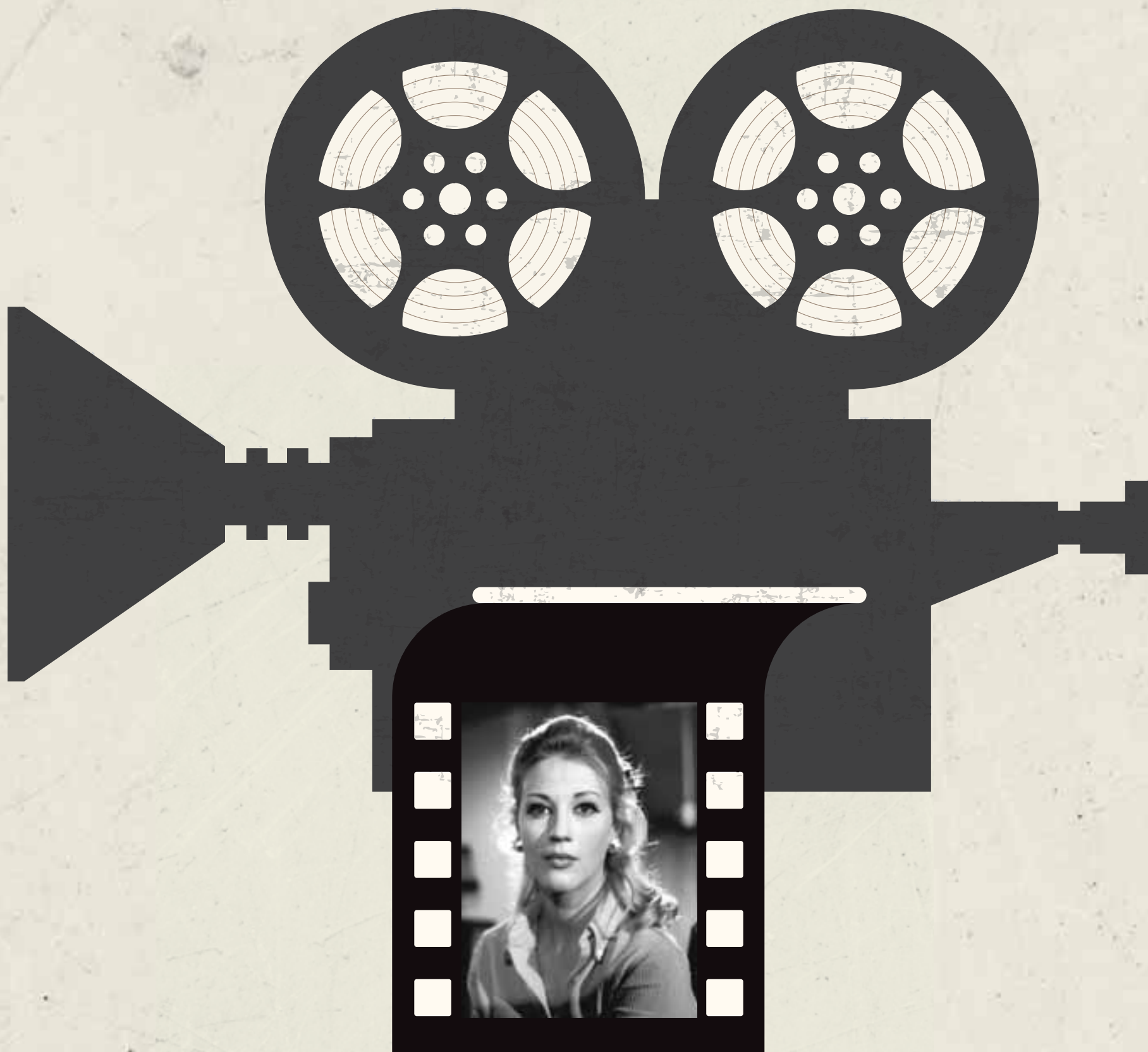
μουσικό κείμενο ευρύτατο εκφραστικού εύρους και μεγάλης δύναμης, γραμμένο από μια ιδιοφυΐα: αποτελεί ένα από τα αδιαμφισβήτητα μνημεία του ευρωπαϊκού πολιτισμού.

Στη «Λειτουργία» του Κερλ «έξοχες» ήταν ιδιαίτερα οι συνομιλίες των μονωδών με λιγοστά –κάποτε και ένα μόνον– όργανα της ορχήστρας, στιγμές που χάριζαν ανάταση και χαμόγελο. Ο Χένγκελμπροκ επέλεξε διάταξη που ευνοούσε τον «στερεοφωνικό» ήχο, τοποθετώντας στο κέντρο του σχηματισμού τα όργανα με τις χαμηλές συχνότητες, δηλαδή τα χαμηλά έγχορδα και τις χαμηλές φωνές, αφήνοντας περιμετρικά τις υψηλές συχνότητες. Η ηχητική εικόνα φάνηκε να τον απασχολεί ιδιαίτερα, καθώς η χορωδία αναδιατάσσόταν αρκετά συχνά, πάντα αθόρυβα, ακόμα και ανάμεσα στα μέρη του «Ρέκβιεμ», προκειμένου να πετύχει άλλοτε έναν ήχο πιο εστιασμένο και συνεπώς πιο δυνατό και άλλοτε ένα αποτέλεσμα περισσότερο μαλακό και διάφανο. Είχε σημασία αυτή η διάκριση,

στον βαθμό που το «Ρέκβιεμ» του Μότσαρτ αποδόθηκε με ιδιαίτερα δραματικό τρόπο και μεγάλη διάκριση ανάμεσα στα μέρη του. Κάθε ενότητα διέθετε διακριτή ταυτότητα και χαρακτήρα, αντανακλώντας γλαφυρά το κείμενο. Η τρομακτική δύναμη και το γήινο στοιχείο που εξέπεμπαν η ορχήστρα, συναντούσαν την πνευματικότητα και την ανάταση που ανέδιδαν οι φωνές.

Με συνέπεια προς την αισθητική της ερμηνείας του ο Χένγκελμπροκ δεν επέλεξε οπερατικές φωνές αλλά τραγουδιστές από την εξαιρετική χορωδία του. Ξεχώρισαν η υψίφων Κάρτα Στούμπερ για την καθαρότητα του πνοχρώματος και ο τενόρος Γιαν Πέτρικα για την ακρίβεια της φωτεινής φωνής του. Συνέβαλαν και αυτοί σε μία ανάγνωση υψηλής αισθητικής και μεγάλης εκφραστικότητας.

Φώτα, Κάμερα, Πάμε!

Μεγάλοι Έλληνες Ηθοποιοί

Η Καθημερινή μάς ταξιδεύει στη χρυσή εποχή του ελληνικού κινηματογράφου, μέσα από τις βιογραφίες μεγάλων Ελλήνων ηθοποιών.

Ο **δέκατος τόμος** είναι αφιερωμένος στη **Ζωή Λάσκαρη**, την ηθοποιό που ενσάρκωσε μερικούς από τους πιο ερωτικούς ρόλους της ένδοξης εποχής του ελληνικού κινηματογράφου.

Έμβλημα της γυναικείας χειραφέτησης και σύμβολο της μοιραίας γυναικείας προσωπικότητας, σφράγισε μια για πάντα με την απaráμιλλη ομορφιά της και τους κινηματογραφικούς ρόλους της τη σεξουαλική απελευθέρωση, φέρνοντας επανάσταση στα ήθη. Οι ρόλοι της εξευγένισαν την εικόνα της γυναίκας στο πανί της μεγάλης οθόνης, οπλίζοντάς την με μια επαναστατικότητα που άρεσε και ένα έξυπνα συμπαθητικό θράσος.

*Την Κυριακή 17 Φεβρουαρίου μαζί με την Καθημερινή
μη χάσετε τον 10ο τόμο!*